

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2022

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2022

Report on the socio-economic situation of Małopolskie Voivodship 2022

Urząd Statystyczny w Krakowie Statistical Office in Kraków

Kraków 2022

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Dział Opracowań Regionalnych
Statistical Office in Kraków, Regional Studies Division

pod kierunkiem
supervised by

Agnieszki Szlubowskiej

Zespół autorski

Editorial team

Paulina Babiarz, Anna Dziedzic, Marta Klósek, Marcin Łacic, Agata Łój, Karolina Rudnik, Jadwiga Tutaj,
Agnieszka Ziomek-Požoga

Prace redakcyjne

Editorial work

Marcin Łacic

Tłumaczenie

Translation

Anna Dziedzic

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Karolina Rudnik

ISSN 2720-1910

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu publikację „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2022”. Opracowanie stanowi kontynuację wcześniejszych edycji, jednakże zawarte w nim informacje wzbogacono o nowe zagadnienia z zakresu m.in. wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach, wydatków budżetowych na gospodarkę odpadami, czy edukacji – w tym wypadku egzaminów maturalnych.

Wzorem lat poprzednich, w Raporcie znajdą Państwo zróżnicowany zestaw danych istotnych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, który ujęto w bloki tematyczne: środowisko, społeczeństwo, gospodarka, finanse.

Publikacja składa się z komentarzy analitycznych uzupełnionych o ilustracje graficzne pod postacią map i wykresów, które obrazują zmienność przestrzenną i czasową zjawisk. Celem pełniejszego zobrazowania zmian w regionie, w opracowaniu zawarto tablice z danymi dla kraju, województwa małopolskiego, miasta Krakowa oraz pozostałych miast na prawach powiatu.

Oddając w Państwa ręce publikację „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa małopolskiego 2022” składam podziękowanie wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje. Mam nadzieję, że opracowanie będzie dla Państwa przydatnym źródłem wiedzy o poziomie i zróżnicowaniu zjawisk zachodzących w województwie małopolskim. Zachęcam również Państwa do przekazywania uwag i opinii o naszych wydawnictwach, abyśmy mogli wzbogacać i udoskonalać kolejne edycje.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Preface

I present to you the publication "Report on the socio-economic situation of Małopolskie Voivodship 2022". The study is a continuation of previous editions, however, the information contained therein has been enriched with new issues in the field of, inter alia, the use of information and communication technologies in enterprises, budget expenditure on waste management, or education – in this case, matriculation exams.

As in previous years, in the Report you will find a diverse set of data important from the point of view of the socio-economic development of the region, divided into thematic blocks: environment, society, economy, finance.

The publication consists of analytical comments supplemented with graphic illustrations in the form of maps and charts, which illustrate the spatial and temporal variability of phenomena. In order to illustrate the changes in the region more fully, the study contains tables with data for the country, Małopolskie Voivodship, the city of Kraków and other cities with powiat status.

By handing over to you the publication "Report on the socio-economic situation of Małopolskie Voivodship 2022", I would like to thank all people and institutions for the information provided. I hope that the study will be a useful source of knowledge for you about the level and diversity of phenomena occurring in Małopolskie Voivodship. I also encourage you to submit your comments and opinions about our publications, so that we can enrich and improve subsequent editions.

Director
of the Statistical Office
in Kraków

Agnieszka Szlubowska

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface.....	4
Spis treści.....	5
Contents	5
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty.....	15
Symbols. Main abbreviations.....	15
Synteza.....	17
Executive summary	23
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	29
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	29
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	32
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships.....	32
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	40
Chapter 3. Area and territorial division of the voivodship	40
Rozdział 4. Środowisko	41
Chapter 4. Environment	41
4.1. Warunki meteorologiczne.....	41
4.1. Meteorological conditions	41
4.2. Powierzchnia ziemi	43
4.2. Land area.....	43
4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	45
4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	45
4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza.....	49
4.4. Pollution and protection of air.....	49
4.5. Ochrona przyrody. Lasy	52
4.5. Nature protection. Forests	52
4.6. Odpady przemysłowe i komunalne	55
4.6. Industrial and municipal waste.....	55
4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska.....	60
4.7. Economic aspects of environmental protection	60
Rozdział 5. Społeczeństwo.....	63
Chapter 5. Society.....	63
5.1. Kapitał ludzki	63
5.1. Human capital	63
5.2. Jakość życia	83
5.2. Quality of life	83
Rozdział 6. Gospodarka	119
Chapter 6. Economy.....	119
6.1. Produkt krajowy brutto	119
6.1. Gross domestic product	119
6.2. Koniunktura gospodarcza	123
6.2. Business tendency	123
6.3. Przedsiębiorczość	126
6.3. Entrepreneurship	126
6.4. Produkcja i usługi.....	145
6.4. Production and services.....	145
Rozdział 7. Finanse jednostek samorządu terytorialnego	170
Chapter 7. Finances of local government units	170

7.1.	Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	170
7.1.	Revenue of local government units	170
7.2.	Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	173
7.2.	Expenditure of local government units.....	173
7.3.	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego.....	175
7.3.	Result of budgets of local government units	175
7.4.	Projekty dofinansowane ze środków europejskich.....	177
7.4.	Projects co-financed by the European funds	177
Rozdział 8.	Wybrane dane o województwie małopolskim	182
Chapter 8.	Selected data on Małopolskie Voivodship	182
Rozdział 9.	Wybrane dane o Krakowie.....	186
Chapter 9.	Selected data on Kraków.....	186
Rozdział 10.	Wybrane dane o miastach na prawach powiatu.....	188
Chapter 10.	Selected data on cities with powiat status.....	188

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2020 r.	32
Chart 1.	Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2020	32
Wykres 2.	Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.	33
Chart 2.	Natural increase per 1,000 population in 2021.....	33
Wykres 3.	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.	33
Chart 3.	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2021	33
Wykres 4.	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2021 r.	38
Chart 4.	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2021	38
Wykres 5.	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)	38
Chart 5.	Intramural expenditures on research and development per capita in 2020 (current prices).....	38
Wykres 6.	Średnia miesięczna temperatura powietrza	42
Chart 6.	Average monthly air temperature	42
Wykres 7.	Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych.....	42
Chart 7.	Average monthly total atmospheric precipitation	42
Wykres 8.	Udział gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych (w ciągu roku) w ogólnej powierzchni gruntów wymagających rekultywacji	45
Chart 8.	Share of land reclaimed and managed (during the year) in the total area of land requiring reclamation.....	45
Wykres 9.	Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi	47
Chart 9.	Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	47
Wykres 10.	Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.	54
Chart 10.	Structure of the area of special nature value under legal protection in 2020	54
Wykres 11.	Odpady wytworzone na 1 km ² powierzchni województwa	57
Chart 11.	Waste generated per 1 km ² of the voivodship's area.....	57
Wykres 12.	Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca	59
Chart 12.	Municipal waste collected per capita	59

Wykres 13.	Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania	62
Chart 13.	Structure of outlays on fixed assets for environmental protection and water management by source of financing	62
Wykres 14.	Liczba ludności oraz prognoza	64
Chart 14.	Population and projection	64
Wykres 15.	Ludność według płci i wieku	65
Chart 15.	Population by sex and age	65
Wykres 16.	Mediana wieku ludności	67
Chart 16.	Median age of population	67
Wykres 17.	Indeks starości	67
Chart 17.	Ageing index	67
Wykres 18.	Małżeństwa zawarte i rozwody	69
Chart 18.	Marriages contracted and divorces	69
Wykres 19.	Ruch naturalny ludności	70
Chart 19.	Vital statistics of populaton	70
Wykres 20.	Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności	71
Chart 20.	Net migration of population for permanent residence per 1,000 population	71
Wykres 21.	Struktura uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2020/21	74
Chart 21.	Structure of students of upper secondary and post-primary schools by types of schools in the 2020/21 school year	74
Wykres 22.	Absolwenci uczelni według wybranych grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2019/20	77
Chart 22.	Graduates of higher education institutions by selected broad fields of education in the 2019/20 academic year	77
Wykres 23.	Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów 2021 r.	78
Chart 23.	Activity rate by quarters of 2021	78
Wykres 24.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	82
Chart 24.	Registered unemployment rate	82
Wykres 25.	Przeciętne wynagrodzenia brutto według wielkich grup zawodów za październik	84
Chart 25.	Average gross wages and salaries of employees by major occupational group in October	84
Wykres 26.	Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	86
Chart 26.	Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector	86
Wykres 27.	Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2020 r.	89
Chart 27.	Subjective evaluation of the material situation of households in 2020	89
Wykres 28.	Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej według powodów przyznania pomocy w 2020 r.	91
Chart 28.	Structure of families benefiting from social assistance by reasons for granting assistance in 2020	91
Wykres 29.	Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	95
Chart 29.	Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	95
Wykres 30.	Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	103
Chart 30.	Doctors and nurses per 10 thousand population	103
Wykres 31.	Struktura lekarzy specjalistów według wybranych specjalizacji w 2020 r.	104
Chart 31.	Structure of medical specialists by selected specializations in 2020	104
Wykres 32.	Struktura wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego według miejsc zdarzenia w 2021 r.	107
Chart 32.	Structure of responses of emergency medical services by place of accident in 2021	107
Wykres 33.	Struktura imprez i uczestników w centrach kultury, domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według rodzajów w 2020 r.	111
Chart 33.	Structure of events and participants in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres by type in 2020	111

Wykres 34.	Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)	119
Chart 34.	Indices of gross domestic product (current prices)	119
Wykres 35.	Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju.....	120
Chart 35.	Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value	120
Wykres 36.	Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące).....	121
Chart 36.	Structure of gross value added by kind of activity (current prices)	121
Wykres 37.	Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)	122
Chart 37.	Structure of gross value added by kind of activity and subregions (current prices).....	122
Wykres 38.	Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	124
Chart 38.	General business climate indicator by kind of activity.....	124
Wykres 39.	Podmioty gospodarki narodowej	127
Chart 39.	Entities of the national economy	127
Wykres 40.	Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD.....	129
Chart 40.	Entities of the national economy by selected PKD sections	129
Wykres 41.	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca.....	131
Chart 41.	Intramural expenditure on research and development per capita	131
Wykres 42.	Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	132
Chart 42.	Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D.....	132
Wykres 43.	Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo.....	134
Chart 43.	Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons	134
Wykres 44.	Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem.....	136
Chart 44.	Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue	136
Wykres 45.	Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców	136
Chart 45.	Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants	136
Wykres 46.	Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu.....	137
Chart 46.	Enterprises with Internet access	137
Wykres 47.	Przedsiębiorstwa korzystające z płatnych usług chmury obliczeniowej	138
Chart 47.	Enterprises using paid cloud computing services	138
Wykres 48.	Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe.....	139
Chart 48.	Enterprises receiving orders via computer networks	139
Wykres 49.	Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem.....	140
Chart 49.	Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials	140
Wykres 50.	Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	141
Chart 50.	Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises.....	141
Wykres 51.	Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)	144
Chart 51.	Indices of investment outlays (current prices)	144
Wykres 52.	Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	146
Chart 52.	Cattle density per 100 ha of agricultural land	146
Wykres 53.	Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	146
Chart 53.	Pigs density per 100 ha of agricultural land	146
Wykres 54.	Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)	147
Chart 54.	Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight).....	147

Wykres 55.	Dynamika skupu mleka krowiego	148
Chart 55.	Indices of cows' milk procurement.....	148
Wykres 56.	Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)	150
Chart 56.	Indices of sold production of industry (constant prices)	150
Wykres 57.	Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)	150
Chart 57.	Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)	150
Wykres 58.	Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	152
Chart 58.	Indices of average paid employment in industry.....	152
Wykres 59.	Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD	152
Chart 59.	Structure of average paid employment in industry by PKD sections.....	152
Wykres 60.	Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)	154
Chart 60.	Indices of sold production of construction (current prices)	154
Wykres 61.	Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące).....	155
Chart 61.	Indices of construction and assembly production (current prices)	155
Wykres 62.	Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące).....	155
Chart 62.	Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)	155
Wykres 63.	Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie.....	156
Chart 63.	Indices of average paid employment in construction.....	156
Wykres 64.	Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	156
Chart 64.	Indices of the number of dwellings completed.....	156
Wykres 65.	Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	157
Chart 65.	Structure of dwellings completed by forms of construction	157
Wykres 66.	Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	160
Chart 66.	Indices of retail sales of goods (current prices)	160
Wykres 67.	Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	161
Chart 67.	Structure of hard surface public roads	161
Wykres 68.	Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2020 r.	164
Chart 68.	Structure of national lines of scheduled bus transport in 2020	164
Wykres 69.	Ruch międzynarodowy pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice (przyloty i odloty).....	167
Chart 69.	International passenger traffic at the John Paul II International Airport Kraków-Balice (arrivals and departures)	167
Wykres 70.	Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	168
Chart 70.	Structure of electricity consumption by economy sectors.....	168
Wykres 71.	Struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2020 r.	174
Chart 71.	Structure of budget expenditure of local government units by divisions in 2020	174
Wykres 72.	Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2020 r.	176
Chart 72.	Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2020	176
Wykres 73.	Wartość całkowita dotacji otrzymanych przez samorządy na realizację projektów europejskich	180
Chart 73.	Total value of subsidies received by local governments for the implementation of European projects.....	180

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2020 r.	32
Map 1.	Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2020.....	32

Mapa 2.	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)	34
Map 2.	Employment rate by LFS in 2021 (annual average)	34
Mapa 3.	Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)	34
Map 3.	Unemployment rate by LFS in 2021 (annual average)	34
Mapa 4.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r.	35
Map 4.	Average monthly available income per capita in households in 2020	35
Mapa 5.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2020 r.	35
Map 5.	Social assistance beneficiaries in the total population in 2020	35
Mapa 6.	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r.	36
Map 6.	Dwelling stocks per 1,000 population in 2020	36
Mapa 7.	Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r.	36
Map 7.	Out-patient health care units in 2020	36
Mapa 8.	Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)	37
Map 8.	Gross domestic product per capita in 2020 (current prices)	37
Mapa 9.	Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r.	37
Map 9.	Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021	37
Mapa 10.	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r.	39
Map 10.	Hard surface public road per 100 km ² of total area in 2020	39
Mapa 11.	Energia ze źródeł odnawialnych w 2020 r.	39
Map 11.	Energy from renewable sources in 2020	39
Mapa 12.	Podział województwa małopolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r.	40
Map 12.	Division of Małopolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021	40
Mapa 13.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według powiatów w 2020 r.	46
Map 13.	Water consumption for the needs of the national economy and population by powiats in 2020	46
Mapa 14.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem według gmin w 2020 r.	49
Map 14.	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population by gminas in 2020	49
Mapa 15.	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona według powiatów w 2020 r.	52
Map 15.	Area of special nature value under legal protection by powiats in 2020	52
Mapa 16.	Lesistość według gmin w 2020 r.	55
Map 16.	Forest cover by gminas in 2020	55
Mapa 17.	Odpady komunalne zebrane według powiatów w 2020 r.	60
Map 17.	Municipal waste collected by powiats in 2020	60
Mapa 18.	Zmiana liczby ludności w latach 2010–2021	64
Map 18.	Population changes in 2010–2021	64
Mapa 19.	Przyrost naturalny ludności na 1000 ludności w 2021 r.	70
Map 19.	Natural increase per 1,000 population in 2021	70
Mapa 20.	Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.	71
Map 20.	Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2021	71
Mapa 21.	Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat według gmin w roku szkolnym 2020/21	73
Map 21.	Number of children in pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6 by gminas in the 2020/21 school year	73
Mapa 22.	Uczniowie w szkołach podstawowych według gmin w roku szkolnym 2020/21	74
Map 22.	Pupils in primary schools by gminas in the 2020/21 school year	74
Mapa 23.	Szkolnictwo wyższe	76
Map 23.	Higher education	76

Mapa 24.	Pracujący na 1000 ludności według powiatów w 2020 r.	81
Map 24.	Employed persons per 1,000 population by powiats in 2020	81
Mapa 25.	Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.	82
Map 25.	Registered unemployment rate in 2021	82
Mapa 26.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według powiatów w 2020 r.	85
Map 26.	Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2020	85
Mapa 27.	Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej według gmin w 2020 r.	92
Map 27.	Scope of benefiting from social assistance at domicile by gminas in 2020.....	92
Mapa 28.	Żłobki i kluby dziecięce według powiatów w 2020 r.	96
Map 28.	Nurseries and children's clubs by powiats in 2020	96
Mapa 29.	Warunki mieszkaniowe ludności według powiatów w 2020 r.....	97
Map 29.	Housing conditions of population by powiats in 2020	97
Mapa 30.	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ogólnej liczby ludności według gmin w 2020 r.	99
Map 30.	Population connected to the water supply system in % of total number of population by gminas in 2020	99
Mapa 31.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ogólnej liczby ludności według gmin w 2020 r.	101
Map 31.	Population connected to the sewage system in % of total number of population by gminas in 2020	101
Mapa 32.	Ludność korzystająca z gazu z sieci w % ogólnej liczby ludności według gmin w 2020 r.	102
Map 32.	Population connected to the gas supply system in % of total number of population by gminas in 2020	102
Mapa 33.	Ambulatoryjna opieka zdrowotna według powiatów w 2020 r.	106
Map 33.	Out-patient health care by powiats in 2020	106
Mapa 34.	Wydatki gmin w dziale „Ochrona zdrowia” w 2020 r.	109
Map 34.	Expenditures of gminas in “Health care” division in 2020	109
Mapa 35.	Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2020 r.	112
Map 35.	Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2020	112
Mapa 36.	Zagrożenie przestępczością według powiatów w 2021 r.	113
Map 36.	Crime risk by powiats in 2021	113
Mapa 37.	Bezpieczeństwo na drogach według powiatów w 2021 r.	115
Map 37.	Road safety by powiats in 2021	115
Mapa 38.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności według powiatów w 2021 r.	117
Map 38.	Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population by powiats in 2021	117
Mapa 39.	Podmioty gospodarki narodowej według gmin w 2021 r.	128
Map 39.	Entities of the national economy by gminas in 2021	128
Mapa 40.	Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2020 r.....	131
Map 40.	Intramural expenditure on R&D per capita by subregions in 2020	131
Mapa 41.	Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R według podregionów w 2020 r.	133
Map 41.	Share of external funds in intramural expenditure on R&D by subregions in 2020	133
Mapa 42.	Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca według powiatów w 2020 r.	143
Map 42.	Investment outlays per capita by powiats in 2020	143
Mapa 43.	Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2020 r.	151
Map 43.	Sold production of industry (current prices) in 2020	151
Mapa 44.	Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r.	153
Map 44.	Average paid employment in industry in 2020.....	153

Mapa 45.	Mieszkania oddane do użytkowania według powiatów w 2021 r.	158
Map 45.	Dwellings completed by powiats in 2021	158
Mapa 46.	Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej według powiatów w 2020 r.	162
Map 46.	Improved hard surface communal and district roads by powiats in 2020.....	162
Mapa 47.	Ścieżki rowerowe w województwie małopolskim w 2020 r.	164
Map 47.	Bicycle paths in Małopolskie Voivodship in 2020.....	164
Mapa 48.	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 odbiorcę według powiatów w 2020 r.	169
Map 48.	Consumption of electricity in households per consumer by powiats in 2020	169
Mapa 49.	Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	172
Map 49.	Own revenue of gminas per capita in 2020.....	172
Mapa 50.	Dotacje dla budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	172
Map 50.	Grants for gminas per capita in 2020.....	172
Mapa 51.	Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2020 r.	174
Map 51.	Investment expenditure of gminas per capita in 2020	174
Mapa 52.	Zadłużenie budżetów gmin w % dochodów ogółem w 2020 r.	177
Map 52.	Debt of gminas in % of total revenue in 2020.....	177
Mapa 53.	Dotacje na projekty europejskie uzyskane przez gminy na 1 mieszkańca w 2020 r.	180
Map 53.	Subsidies for European projects obtained by gminas per capita in 2020.....	180
Mapa 54.	Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w gminach w 2020 r.	181
Map 54.	Ratio of the value of subsidies for European projects to own revenue of gminas in 2020	181
Mapa 55.	Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w gminach w 2020 r.	181
Map 55.	Share of the European investment grants in total investment expenditure of gminas in 2020	181

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Województwo na tle kraju	29
Table 1.	Voivodship against the background of the country.....	29
Tablica 2.	Warunki meteorologiczne	41
Table 2.	Meteorological conditions.....	41
Tablica 3.	Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania.....	43
Table 3.	Geodesic area by land use	43
Tablica 4.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według potrzeb	45
Table 4.	Water consumption for the needs of the national economy and population as required.....	45
Tablica 5.	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi	48
Table 5.	Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground.....	48
Tablica 6.	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	50
Table 6.	Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality.....	50
Tablica 7.	Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone)	56
Table 7.	Waste generated and landfilled up to now (accumulated)	56
Tablica 8.	Odpady komunalne zebrane selektywnie	58
Table 8.	Municipal waste collected separately	58

Tablica 9.	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	61
Table 9.	Outlays on fixed assets for environmental protection and water management (current prices).....	61
Tablica 10.	Ludność.....	63
Table 10.	Population.....	63
Tablica 11.	Wychowanie przedszkolne.....	72
Table 11.	Pre-primary education	72
Tablica 12.	Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	75
Table 12.	Persons who took or passed matriculation exam	75
Tablica 13.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według BAEL w 2021 r.	78
Table 13.	Economic activity of the population aged 15 and more by LFS in 2021	78
Tablica 14.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw.....	86
Table 14.	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector.....	86
Tablica 15.	Świadczenia społeczne	87
Table 15.	Social benefits	87
Tablica 16.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	88
Table 16.	Average monthly available income	88
Tablica 17.	Świadczenia pomocy społecznej.....	90
Table 17.	Social assistance benefits.....	90
Tablica 18.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	92
Table 18.	Beneficiaries of social assistance at domicile.....	92
Tablica 19.	Świadczenie wychowawcze	93
Table 19.	Child-raising benefit	93
Tablica 20.	Żłobki i kluby dziecięce.....	95
Table 20.	Nurseries and children's clubs.....	95
Tablica 21.	Zasoby mieszkaniowe	97
Table 21.	Dwelling stocks.....	97
Tablica 22.	Wodociągi	99
Table 22.	Water supply system.....	99
Tablica 23.	Kanalizacja	100
Table 23.	Sewage system.....	100
Tablica 24.	Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych.....	102
Table 24.	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households.....	102
Tablica 25.	Placówki opieki zdrowotnej	105
Table 25.	Health care facilities	105
Tablica 26.	Instytucje kultury	111
Table 26.	Culture institutions.....	111
Tablica 27.	Wypadki drogowe oraz ich skutki.....	114
Table 27.	Road accidents and their effects	114
Tablica 28.	Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu.....	116
Table 28.	Households with access to the Internet at home and Internet users	116
Tablica 29.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON.....	117
Table 29.	Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register.....	117
Tablica 30.	Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności	123
Table 30.	General business climate indicator by kind of activity.....	123
Tablica 31.	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON.....	126
Table 31.	Entities of the national economy in the REGON register	126
Tablica 32.	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania ceny bieżące).....	130
Table 32.	Intramural expenditure on research and development by sources of financing (current prices).....	130

Tablica 33.	Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące).....	132
Table 33.	Intramural expenditure on R&D by origin of funds (current prices).....	132
Tablica 34.	Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji.....	135
Table 34.	Innovative enterprises by types of introduced innovations	135
Tablica 35.	Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych.....	142
Table 35.	Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	142
Tablica 36.	Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	145
Table 36.	Investment outlays (current prices)	145
Tablica 37.	Przemysł.....	149
Table 37.	Industry.....	149
Tablica 38.	Budownictwo	154
Table 38.	Construction	154
Tablica 39.	Budownictwo mieszkaniowe.....	157
Table 39.	Residential construction.....	157
Tablica 40.	Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)	159
Table 40.	Indices of retail sales of goods (current prices)	159
Tablica 41.	Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni.....	162
Table 41.	Public roads by type of surface.....	162
Tablica 42.	Drogi publiczne o twardej nawierzchni.....	163
Table 42.	Hard surface public roads	163
Tablica 43.	Komunikacja miejska	165
Table 43.	Urban transport	165
Tablica 44.	Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice...	166
Table 44.	Passenger traffic at the John Paul II International Airport Kraków-Balice.....	166
Tablica 45.	Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	168
Table 45.	Consumers and consumption of electricity in households.....	168
Tablica 46.	Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	171
Table 46.	Revenue of local government units	171
Tablica 47.	Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	173
Table 47.	Expenditure of local government units	173
Tablica 48.	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	175
Table 48.	Result of budgets of local government units	175
Tablica 49.	Zadłużenie budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.	176
Table 49.	Debt of local government units in 2020	176
Tablica 50.	Wartość całkowita projektów, w tym wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca 2021 r.....	179
Table 50.	The total project value including the additional EU financing value of projects which are implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the voivodship to the end of 2021	179
Tablica 51.	Wybrane dane o województwie małopolskim	182
Table 51.	Selected data on Małopolskie Voivodship.....	182
Tablica 52.	Wybrane dane o Krakowie.....	186
Table 52.	Selected data on Kraków.....	186
Tablica 53.	Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	188
Table 53.	Selected data on cities with powiat status	188

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys.	tysiąc
mln	milion
g	gram gram
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
t	tona tonne
l	litr litre
ha	hektar hectare

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
szt. pcs	sztuka piece
ok.	około
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności NACE classification

Synteza

Powierzchnia ziemi w 2020 r.

grunty zrekultywowane	+49,6% r/r	W ciągu roku zwiększyła się powierzchnia gruntów zrekultywowanych, natomiast zmniejszyła się powierzchnia gruntów zagospodarowanych.
grunty zagospodarowane	-1,5% r/r	

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2020 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	+3,1% r/r	W relacji do 2019 r. wzrosło zużycie wody ogółem na potrzeby gospodarki narodowej, w tym w przemyśle. Więcej wody zużyły również gospodarstwa domowe. Zmalała ilość ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, w tym zwłaszcza oczyszczanych mechanicznie. Wzrósł odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.
zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych	+2,5% r/r	
ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania	-3,1% r/r	
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	+0,2 p. proc. r/r	

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2020 r.

emisja zanieczyszczeń powietrza:

pyłowych	-33,5% r/r	Mniejsza niż przed rokiem była emisja zanieczyszczeń powietrza pyłowych i gazowych (bez dwutlenku węgla) z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń zatrzymano lub zneutralizowano mniej zanieczyszczeń pyłowych, natomiast więcej zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).
gazowych (bez dwutlenku węgla)	-8,1% r/r	
zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:		
pyłowe	-15,7% r/r	
gazowe (bez dwutlenku węgla)	+2,6% r/r	

Ochrona przyrody. Lasy w 2020 r.

powierzchnia obszarów prawnie chronionych	+285 ha r/r	Nieznacznie zwiększyła się powierzchnia obszarów prawnie chronionych w porównaniu z 2019 r. Największy wzrost odnotowano w powierzchni obszarów chronionego krajobrazu. Zmalała powierzchnia gruntów leśnych, w tym zwłaszcza powierzchnia lasów.
powierzchnia gruntów leśnych	-1,2 ha r/r	
lesistość	28,6%	

Odpady przemysłowe i komunalne w 2020 r.

odpady przemysłowe wytworzone	-18,6% r/r	Zmniejszyła się ilość odpadów wytworzonych oraz odpadów dotychczas składowanych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), natomiast wzrosła ilość odpadów komunalnych, w tym zebranych selektywnie.
odpady komunalne zebrane	+4,8% r/r	
odpady komunalne zebrane selektywnie	+25,7% r/r	

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2020 r.

nakłady na środki trwałe służące:		Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej były niższe niż rok wcześniej.
ochronie środowiska	-8,7% r/r	
gospodarce wodnej	-18,4% r/r	

Demografia w 2021 r.

liczba ludności	-0,1% r/r	Wystąpiły niekorzystne zmiany w demografii województwa. Odnotowano spadek liczby ludności w porównaniu z poprzednim rokiem. Wzrosła liczba zgonów, zmniejszyła się liczba urodzeń. Przyrost naturalny przyjął ujemną wartość, a ogólne saldo migracji stałej pozostało dodatnie. Zawarto więcej małżeństw.
na 1000 ludności:		
urodzenia żywe	9,77	
zgony	11,95	
przyrost naturalny	-2,18	
saldo migracji stałej	1,41	
małżeństwa zawarte	4,88	

Edukacja w roku szkolnym 2020/21

dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	+1,8% r/r	W roku szkolnym 2020/21 zwiększyła się zarówno liczba placówek wychowania przedszkolnego, jak również liczba dzieci uczestniczących w różnych formach wychowania przedszkolnego.
uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży	+1,8% r/r	Zmniejszyła się liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, ale wzrosła liczba uczniów uczęszczających do nich.
uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży	-1,2% r/r	Zmniejszyła się liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych. Największą popularnością cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki na uczelniach. W szkołach tych pobierało naukę 84,9% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia.
studenci w uczelniach	+1,0% r/r	W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się liczba uczelni, zwiększyła natomiast liczba studentów.

Zasoby pracy

pracujący w 2020 r.	-0,3% r/r	Spadła liczba pracujących w gospodarce narodowej w porównaniu ze stanem z końca 2019 r.
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.	-0,8 p. proc. r/r	W stosunku do 2020 r. spadła liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy, jak i stopa bezrobocia rejestrowanego.
współczynnik aktywności zawodowej w 4 kwartale 2021 r. według BAEL	-1,8 p. proc. 4 kw./3 kw.	Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w relacji do 3 kwartału 2021 r. zmniejszyła się liczba osób pracujących, a zwiększyła – osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
wskaźnik zatrudnienia w 4 kwartale 2021 r. według BAEL	-1,9 p. proc. 4 kw./3 kw.	
stopa bezrobocia w 4 kwartale 2021 r. według BAEL	+0,2 p. proc. 4 kw./3 kw.	

Zamożność mieszkańców

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r.	+9,8% r/r	Tempo wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw było wyższe niż rok wcześniej.
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych	+6,7% r/r	Odnotowano wzrost w ujęciu rocznym świadczeniobiorców ZUS przy jednoczesnym spadku liczby osób pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Zwiększyła się przeciętna wysokość miesięcznej emerytury i renty. Świadczenia wypłacane przez ZUS rosły szybciej niż świadczenia rolników indywidualnych. W relacji do 2019 r. wzrósł przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych. Zwiększyła się nadwyżka
przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych	+3,9% r/r	

dochody gospodarstw domowych w 2020 r.	+8,0% r/r	dochodów nad wydatkami, co umożliwiło wzrost oszczędności. W 2020 r. w ujęciu rocznym odnotowano spadek wskaźnika zagrożenia ubóstwem oraz współczynnika Giniego.
wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w 2020 r.	-2,3 p. proc. r/r	Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych uległa poprawie we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych.
współczynnik Giniego w 2020 r.	-0,8 p. proc. r/r	

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2020 r.

beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	-9,9% r/r	Obniżyła się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej, jak również liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. W porównaniu z 2019 r. zmalała liczba beneficjentów świadczeń rodzinnych, przy jednoczesnym zwiększeniu kwoty wydatków na te świadczenia. Wzrosła liczba żłobków i klubów dziecięcych oraz liczba przebywających w nich dzieci.
świadczenia rodzinne	+0,9% r/r	
świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”	+29,0% r/r	
placówki opieki nad dziećmi do lat 3	+8,9% r/r	

Warunki mieszkaniowe w 2020 r.

zasoby mieszkaniowe	+1,5% r/r	Poprawiły się warunki mieszkaniowe w stosunku do stanu sprzed roku. Wzrosła liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych, zwiększyła się ich przeciętna powierzchnia użytkowa, a średnia liczba izb w mieszkaniu pozostała na poziomie sprzed roku. Zwiększyła się długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz liczba przyłączy prowadzących do budynków.
powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	+1,8% r/r	
zużycie w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca:		
wody z sieci wodociągowej	+2,1% r/r	
gazu z sieci	+5,8% r/r	

Ochrona zdrowia w 2020 r.

ambulatoryjna opieka zdrowotna		W porównaniu z 2019 r. zwiększyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w omawianych podmiotach zmniejszyła się natomiast liczba udzielonych porad. Stacjonarną opiekę zdrowotną świadczyła mniejsza liczba szpitali ogólnych, które dysponowały mniejszą liczbą łóżek. W 2021 r. odnotowano wzrost liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia w porównaniu do 2020 r. Zwiększyła się także liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotnego na miejscu zdarzenia.
podmioty	+1,5% r/r	
udzielone porady	-11,2% r/r	
łóżka w szpitalach ogólnych	-1,5% r/r	
apteki ogólnodostępne	-1,5% r/r	
wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego w 2021 r.	+15,0% r/r	

Kultura w 2020 r.

czytelnicy bibliotek publicznych	-17,7% r/r	W stosunku do 2019 r. odnotowano spadek liczby czytelników bibliotek publicznych oraz wypożyczeń. Spadła także liczba uczestników imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach jak również zwiedzających galerie i salony sztuki.
uczestnicy imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach	-70,7% r/r	
widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych w 2021 r.	+34,4% r/r	W 2021 r. odnotowano wzrost liczby zwiedzających muzea, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, jak również w kinach stałych.
widzowie w kinach stałych w 2021 r.	+52,5% r/r	

Bezpieczeństwo publiczne w 2021 r.

przestępstwa stwierdzone	+0,9% r/r	W 2021 r. odnotowano w skali roku niewielki wzrost liczby przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. Mniej odnotowano natomiast przestępstw w kategorii kryminalnych, jak i gospodarczych. Doszło również do mniejszej liczby wypadków drogowych.
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych	-2,4 p. proc. r/r	
wypadki drogowe	-1,1% r/r	

Spółeczeństwo informacyjne w 2021 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	+1,3 p. proc. r/r	Udział gospodarstw domowych posiadających w domu łącze internetowe systematycznie rośnie. W 2021 r. zwiększyła się liczba osób w wieku 16–74 lata korzystających z Internetu. W porównaniu z 2020 r. zwiększył się również odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet.
osoby w wieku 16–74 lata korzystające z usług administracji publicznej przez Internet	+8,3 p. proc. r/r	

Aktywność społeczna w 2021 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	+3,2% r/r	W 2021 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.
--	-----------	---

Produkt krajowy brutto w 2020 r.

produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	+1,7% r/r	Według wstępnego szacunku produkt krajowy brutto był wyższy niż w 2019 r. Poprawiła się relacja PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej do średniej unijnej.
produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (w PPS; UE27=100)	+3,0 p. proc. r/r	

Koniunktura gospodarcza w kwietniu 2022 r.

wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności:		W większości badanych obszarów gospodarki przedsiębiorcy w kwietniu 2022 r. oceniali koniunkturę negatywnie. Do głównych barier ograniczających działalność zaliczały się niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne.
przetwórstwo przemysłowe	3,7	
budownictwo	-14,8	
handel hurtowy	6,9	
handel detaliczny	-7,2	
transport i gospodarka magazynowa	-20,2	
zakwaterowanie i gastronomia	-8,3	
informacja i komunikacja	21,0	

Podmioty gospodarki narodowej w 2021 r.

podmioty gospodarki narodowej	+4,4% r/r	Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wzrosła w ujęciu rocznym. Rozwojowi przedsiębiorczości towarzyszył wzrost zarówno liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, jak i spółek handlowych, fundacji i stowarzyszeń.
-------------------------------	-----------	--

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2020 r.

nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową	+10,4% r/r	Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową były wyższe niż w roku poprzednim.
personel wewnętrzny B+R	+7,1% r/r	Wzrosły nakłady poniesione na działalność innowacyjną w grupie przedsiębiorstw usługowych, spadły natomiast w grupie przedsiębiorstw z sektora przemysłowego.
nakłady na działalność innowacyjną:		
w przemyśle	-8,1% r/r	
w usługach	+24,1% r/r	

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2021 r.

przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	+1,5 p. proc. r/r	Z roku na rok coraz więcej przedsiębiorstw posiada szerokopasmowy dostęp do Internetu. Zwiększa się udział przedsiębiorstw wyposażających pracowników w urządzenia mobilne z dostępem do Internetu, a także wykorzystanie mediów społecznościowych w prowadzonej działalności.
przedsiębiorstwa korzystające z chmury obliczeniowej	+4,3 p. proc. r/r	
przedsiębiorstwa wykorzystujące media społecznościowe	+11,3 p. proc. r/r	

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2021 r.

wynik finansowy netto	+74,6% r/r	Wynik finansowy brutto i netto badanych przedsiębiorstw był znacznie wyższy niż rok wcześniej. Poprawie uległy niemal wszystkie podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zwiększył się udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności, jak również udział ich zysku netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.
wskaźnik rentowności obrotu:		
brutto	+2,5 p. proc. r/r	
netto	+2,2 p. proc. r/r	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2021 r.

nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	+18,3% r/r	Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw niefinansowych były większe niż w 2020 r. Największy wzrost dotyczył nakładów na środki transportu. Wzrosła zarówno liczba nowych inwestycji, jak i ich wartość kosztorysowa.
-------------------------------------	------------	---

Rolnictwo w 2021 r.

bydło	-3,5% r/r	W 2021 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zanotowano spadek pogłowia trzody chlewnej i bydła, wzrosło natomiast pogłowie owiec. Zmniejszył się skup pszenicy, żyta, ziemniaków oraz mleka. Mniej skupiono żywca wołowego, a więcej wieprzowego i drobiowego. Na przestrzeni roku ceny skupu większości podstawowych produktów rolnych były wyższe.
trzoda chlewna	-17,2% r/r	
owce	+2,0% r/r	
skup produktów rolnych		
ziarna zbóż	-11,4% r/r	
ziemniaków	-10,9% r/r	
żywca rzeźnego	-2,8% r/r	

Przemysł w 2021 r.

produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	+16,4% r/r	Produkcja sprzedana przemysłu była wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. Zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia i wydajności pracy, mierzonej wielkością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.
--	------------	--

Budownictwo w 2021 r.

produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	+12,3% r/r	W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa, jak i produkcji budowlano-montażowej. Wzrosła wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego. Oddano do użytkowania więcej mieszkań.
produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	+8,6% r/r	
mieszkania oddane do użytkowania	+10,5% r/r	

Rynek wewnętrzny w 2021 r.

sprzedaż detaliczna	+6,0% r/r	Sprzedaż detaliczna towarów była większa niż rok wcześniej, wzrosła również sprzedaż hurtowa towarów zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych.
sprzedaż hurtowa	+27,8% r/r	

Transport w 2020 r.

drogi publiczne o twardej nawierzchni	-0,4% r/r	W porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się długość dróg publicznych, w tym dróg o nawierzchni twardej. Zmniejszyła się liczba linii obsługiwanych przez komunikację miejską, a zwiększyła się liczba tras obsługiwanych przez port lotniczy. Zmniejszyła się liczba osób korzystających z komunikacji miejskiej oraz transportu lotniczego.
przewozy pasażerów komunikacją miejską	-46,3% r/r	
przewozy pasażerów w transporcie lotniczym	-69,2% r/r	

Energia w 2020 r.

produkcja energii elektrycznej	-6,9% r/r	W 2020 r. odnotowano spadek produkcji energii elektrycznej. Zwiększyła się liczba odbiorców oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.
zużycie energii elektrycznej	+2,8% r/r	

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.

dochody ogółem	+12,3% r/r	Dochody jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż uzyskane w 2019 r., a tempo ich wzrostu było szybsze w relacji do roku poprzedniego.
dochody własne	+9,4% r/r	

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.

wydatki ogółem	+9,8% r/r	Wydatki jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż przed rokiem. Zmieniła się struktura rodzajowa wydatków ogółem, zwiększył się udział wydatków bieżących, a obniżył udział wydatków majątkowych.
wydatki inwestycyjne	+5,6% r/r	

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.

wskaźnik zadłużenia	-0,6 p. proc. r/r	Wynik finansowy za 2020 r. jednostek samorządu terytorialnego był dodatni.
---------------------	-------------------	--

Executive summary

Land area in 2020

reclaimed land	+49.6% y/y	During the year, the area of reclaimed land increased, while the area of managed land decreased.
managed land	-1.5% y/y	

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2020

water consumption for the needs of the national economy and population	+3.1% y/y	In relation to 2019, total water consumption for the needs of the national economy augmented, of which in industry. Households also used more water. The amount of municipal and industrial wastewater requiring treatment has decreased, especially mechanically treated wastewater. The percentage of population connected to wastewater treatment plants has increased.
water consumption for the needs of households	+2.5% y/y	
industrial and municipal wastewater requiring treatment	-3.1% y/y	
population connected to wastewater treatment plants	+0.2 pp y/y	

Pollution and protection of air in 2020

emission of air pollutants:		The emission of particulate and gaseous air pollutants (excluding carbon dioxide) from plants of significant nuisance to air quality was lower than in the previous year. Less particulate pollutants were retained or neutralized in pollutant reduction systems, whereas more gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).
particulates	-33.5% y/y	
gaseous (excluding carbon dioxide)	-8.1% y/y	
retained pollutants in pollutant reduction systems:		
particulates	-15.7% y/y	
gaseous (excluding carbon dioxide)	+2.6% y/y	

Nature protection. Forests in 2020

areas under legal protection	+285 ha y/y	The areas under legal protection increased slightly compared to 2019. The largest increase was recorded in the area of protected landscape areas. The area of forest land has decreased, especially the area of forests.
forest land area	-1.2 ha y/y	
forest cover	28.6%	

Industrial and municipal waste in 2020

industrial waste generated	-18.6% y/y	The amount of waste generated and of waste land-filled up to now (excluding municipal waste) has decreased, however the amount of municipal waste including waste collected separately has increased.
municipal waste collected	+4.8% y/y	
municipal waste collected separately	+25.7% y/y	

Economic aspects of environmental protection in 2020

outlays on fixed assets for:		Outlays on fixed assets for environmental protection and water management were lower than the year before.
environmental protection	-8.7% y/y	
water management	-18.4% y/y	

Demography in 2021

number of population per 1,000 population:	-0.1% y/y	There were unfavourable changes in the demography of the voivodship. There was a decrease in population compared to the previous year. The number of deaths increased, the number of births decreased. The natural increase was negative and the overall net permanent migration remained positive. More marriages were concluded.
live births	9.77	
deaths	11.95	
natural increase	-2.18	
net permanent migration	1.41	
marriages contracted	4.88	

Education in the 2020/21 school year

children in pre-primary establishments	+1.8% y/y	In the 2020/21 school year, both the number of pre-primary establishments and the number of children participating in various forms of pre-school education increased.
pupils in primary schools for children and youth	+1.8% y/y	The number of primary schools for children and youth decreased, but the number of pupils attending them increased.
students in upper secondary and post-primary schools for children and youth	-1.2% y/y	The number of students in upper secondary and post-primary schools decreased. The most popular were those schools that gave the possibility of obtaining a secondary school-leaving certificate, and thus continuing education at higher education institutions. 84.9% of the total number of students at this level of education were enrolled in these schools.
students at higher education institutions	+1.0% y/y	Compared to the previous year, the number of higher education institutions decreased, while the number of students increased.

Labour resources

employed persons in 2020	-0.3% y/y	The number of people employed in the national economy decreased compared to the end of 2019.
registered unemployment rate in 2021	-0.8 pp y/y	Compared to 2020, the number of registered unemployed persons in labour offices and the registered unemployment rate decreased.
activity rate by LFS in the fourth quarter of 2021	-1.8 pp Q4/Q3	According to the results of the Labour Force Survey (LFS), the number of employed persons decreased compared to the third quarter of 2021, and the number of unemployed and economically inactive persons – increased.
employment rate by LFS in the fourth quarter of 2021	-1.9 pp Q4/Q3	
unemployment rate by LFS in the fourth quarter of 2021	+0.2 pp Q4/Q3	

Inhabitants' wealth

average monthly gross wages and salaries in enterprise sector in 2021	+9.8% y/y	The growth rate of monthly gross wages and salaries in enterprise sector was higher than in the previous year.
average monthly retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system	+6.7% y/y	An increase was recorded in annual terms of the Social Insurance Institution beneficiaries, with a simultaneous decrease in the number of people receiving benefits from the agricultural social insurance system. The average monthly retirement and other pension increased. Benefits paid by the Social Insurance Institution augmented faster than benefits of individual farmers.
average monthly retirement and other pension for individual farmers	+3.9% y/y	

household income in 2020	+8.0% y/y	In relation to 2019, the average monthly disposable income per capita in households increased. The surplus of income over expenses increased, which allowed for an increase in savings. In 2020, the at-risk-of-poverty rate and the Gini coefficient decreased in annual terms. The subjective assessment of the financial situation of households improved in all socio-economic groups.
at-risk-of-poverty rate after social transfers in 2020	-2.3 pp y/y	
Gini coefficient in 2020	-0.8 pp y/y	

Social assistance and family support in 2020

beneficiaries of social assistance at domicile	-9.9% y/y	The number of people who were granted social assistance benefits decreased, as well as the number of beneficiaries of social assistance at domicile. Compared to 2019, the number of beneficiaries of family benefits decreased, while the amount of expenditure on these benefits increased. The number of nurseries and children's clubs increased, as well as the number of children staying in them.
family benefits	+0.9% y/y	
child-raising benefit "Family 500 plus"	+29.0% y/y	
establishments providing care for children up to the age of 3	+8.9% y/y	

Housing conditions in 2020

dwelling stocks	+1.5% y/y	The housing conditions improved compared to the previous year. The number of dwellings in dwelling stocks increased, their average useful floor area increased and the average number of rooms in a dwelling remained at the level of a year ago. The length of water, sewage and gas networks as well as the number of connections to buildings increased.
useful floor area of a dwelling per person	+1.8% y/y	
consumption in households per capita:		
of water from water supply system	+2.1% y/y	
of gas from gas supply system	+5.8% y/y	

Health care in 2020

out-patient health care entities	+1.5% y/y	Compared to 2019, the number of out-patient health care entities increased, however the number of consultations provided decreased in the entities discussed. In-patient health care was provided by a smaller number of general hospitals with fewer beds. In 2021, there was an increase in the number of calls to the occurrence places of emergency rescue teams compared to 2020. The number of people who were provided health services at place of accident also increased.
consultations provided	-11.2% y/y	
beds in general hospitals	-1.5% y/y	
generally available pharmacies	-1.5% y/y	
calls to the occurrence places of emergency rescue teams	+15.0% y/y	

Culture in 2020

borrowers of public libraries	-17.7% y/y	Compared to 2019, the number of borrowers of public libraries and loans decreased. The number of event participants in culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres as well as the number of visitors to galleries and art salons diminished, too.
event participants in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	-70.7% y/y	
audience in theatres and music institutions in 2021	+34.4% y/y	In 2021, there was recorded an increase in the number of visitors to museums and audience in theatres and music institutions.
audience in indoor cinemas in 2021	+52.5% y/y	

Public safety in 2021

ascertained crimes	+0,9% y/y	In 2021, a slight increase in the number of ascertained crimes in completed preparatory proceedings was recorded per annum. On the other hand, there were fewer crimes in the criminal and economic categories. There were also fewer road accidents.
rate of detectability of delinquents in ascertained crimes	-2.4 pp y/y	
road accidents	-1.1% y/y	

Information society in 2021

households with Internet access	+1.3 pp y/y	The share of households with an Internet connection at home is systematically growing. In 2021, the number of persons aged 16–74 using the Internet increased. Compared to 2020, the percentage of persons using public administration services via the Internet increased.
persons aged 16–74 using public administration services via the Internet	+8.3 pp y/y	

Social activity in 2021

foundations, associations and social organisations	+3.2% y/y	In 2021, an annual growth in the number of foundations, associations and social organisations continued.
--	-----------	--

Gross domestic product in 2020

gross domestic product (current prices)	+1.7% y/y	According to preliminary estimates, the gross domestic product was higher than in 2019. The ratio of GDP per capita according to purchasing power parity to the EU average has improved.
gross domestic product per capita (in PPS; EU27 =100)	+3.0 pp y/y	

Business tendency in April 2022

general business climate indicator by kind of activity:		In most of the analysed areas of the economy, entrepreneurs assessed the economic situation negatively in April 2022. The main barrier to the activity was the uncertainty of the general economic situation and unclear, inconsistent and unstable legal regulations.
manufacturing	3.7	
construction	-14.8	
wholesale trade	6.9	
retail trade	-7.2	
transportation and storage	-20.2	
accommodation and catering	-8.3	
information and communication	21.0	

Entities of the national economy in 2021

entities of the national economy	+4.4% y/y	The number of national economy entities entered in the REGON register increased on an annual basis. The development of entrepreneurship was accompanied by an increase in the number of natural persons conducting business activity, as well as commercial companies.
----------------------------------	-----------	--

Research and development and innovation activity in 2020

internal expenditure on research and development	+10.4% y/y	Intramural expenditure on research and development was higher than in the previous year.
internal R&D personnel expenditure on innovation activities:	+7.1% y/y	Expenditure on innovation activities increased in the group of service enterprises, while it decreased in the group of enterprises from the industrial sector.
in industry	-8.1% y/y	
in services	+24.1% y/y	

Using of information and communication technologies in enterprises in 2021

enterprises with broadband Internet access	+1.5 pp y/y	Every year more and more enterprises have broadband access to the Internet. The share of enterprises equipping employees with mobile devices with Internet access is increasing, as well as the use of social media in the conducted activity.
enterprises using cloud computing	+4.3 pp y/y	
enterprises using social media	+11.3 pp y/y	

Financial results of non-financial enterprises in 2021

net financial result	+74.6% y/y	The gross and net financial result of the surveyed enterprises was higher than the year before. Almost all basic economic and financial ratios improved. The share of revenues of enterprises with net profit in the total amount of revenues from total activity increased, as well as the share of their net profit in the total amount of revenues from total activity.
turnover profitability rate:		
gross	+2.5 pp y/y	
net	+2.2 pp y/y	

Investment outlays of non-financial enterprises in 2021

investment outlays (current prices)	+18.3% y/y	Investment outlays of the surveyed non-financial enterprises were higher than in 2020. The greatest increase was related to outlays on means of transport. Both the number of new investments and their estimated value increased.
-------------------------------------	------------	--

Agriculture in 2021

cattle	+3.5% y/y	In 2021, compared to the previous year, there was a decrease in the number of pigs and cattle, while the number of sheep increased. The procurement of wheat, rye, potatoes and milk decreased. Less beef and more pork and poultry livestock was procured. Procurement prices of most basic agricultural products were higher throughout the year.
pigs	-17.2% y/y	
sheep	+2.0% y/y	
procurement of agricultural products		
cereal grains	-11.4% y/y	
potatoes	-10.9% y/y	
livestock for slaughter	-2.8% y/y	

Industry in 2021

sold production of industry (constant prices)	+16.4% y/y	The sold production of industry was higher (in constant prices) than in the previous year. Average paid employment increased, and labour productivity increased as well, measured by the volume of sold production per employee.
---	------------	--

Construction in 2021

sold production of construction (current prices)	+12.3% y/y	Per annum, an increase in sold production of construction and construction and assembly production was recorded. Labour productivity, measured by the value of sold production per employee, increased. More dwellings have been completed.
construction and assembly production (current prices)	+8.6% y/y	
dwellings completed	+10.5% y/y	

Internal market in 2021

retail sales	+6.0% y/y	Retail sales of goods were higher than in the previous year, and the wholesale of goods both in trade and wholesale enterprises increased as well.
wholesale	+27.8% y/y	

Transport in 2020

hard surface public roads	-0.4% y/y	Compared to 2019, the length of public roads has decreased, including hard surface roads. The number of lines served by urban transport has decreased, and the number of routes served by the airport has increased. The number of people using urban transport and air transport has decreased.
transport of passengers by urban transport	-46.3% y/y	
transport of passengers by air transport	-69.2% y/y	

Energy in 2020

production of electricity	-6.9% y/y	In 2020, there was a decrease in electricity production. The number of consumers and electricity consumption in households increased.
consumption of electricity	+2.8% y/y	

Revenue of local government units in 2020

total revenue	+12.3% y/y	The revenue of local government units were higher than those obtained in 2019, and their growth rate was faster than in the previous year.
own revenue	+9.4% y/y	

Expenditure of local government units in 2020

total expenditure	+9.8% y/y	The expenditure of local government units were higher than in the previous year. The structure by type of total expenditure has changed, the share of current expenditure has increased and the share of capital expenditure has decreased.
investment expenditure	+5.6% y/y	

Result of budgets of local government units in 2020

debt ratio	-0.6 pp y/y	The financial result for 2020 of local government units was positive.
------------	-------------	---

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Województwo na tle kraju
Table 1. Voivodship against the background of the country

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2020 r. (w %) Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2020 (in %)	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2020 r. (w hm ³) Consumption of water for needs of the national economy and population in 2020 (in hm ³)	8367,4	404,9
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2020 r. (w hm ³) Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2020 (in hm ³)	7347,0	447,3
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2020 r. (w dam ³) Total municipal wastewater treated in 2020 (in dam ³)	1333859	113993
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. (tony/rok): Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2020 (tonnes/year):		
gazowych gases	186155755	7002044
pyłowych particulates	22588	1088
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2020 r. (w %) Total area under legal protection in total area in 2020 (in %)	32,3	53,0
Lesistość w 2020 r. (w %) Forest cover in 2020 (in %)	29,6	28,6
Ludność ^a na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. Population ^a per 1 km ² of total area in 2021	122	224
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r. Natural increase per 1,000 population in 2021	-4,9	-2,2
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2021	0,1	1,4
Przeciętne trwanie życia w 2020 r. (w latach) Life expectancy in 2020 (in years)		
mężczyźni males	72,6	73,8
kobiety females	80,7	81,6

a Stan w dniu 31 grudnia.
a As of 31 December.

Tablica 1. Województwo na tle kraju (cd.)
Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w 2020/2021 r. Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1,000 children aged 3–6 in 2020/2021	901	910
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Employment rate by LFS w 2021 r. (in %) (annual averages)	55,8	55,2
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Activity rate by LFS in 2021 (in %) (annual averages)	57,8	57,0
Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (w %) (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS in 2021 (in %) (annual averages)	3,4	3,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2021 r. Registered unemployed persons per 1 job offer in 2021	15	13
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2021 r. (w zł) Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2021 (in PLN)	5889,84	6020,56
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2021 r. (w zł) Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2021 (in PLN)	2554,59	2509,36
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r. (w zł) Average monthly available income per capita in households in 2020 (in PLN)	1919,21	1914,74
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^c w 2020 r. (w %) At-risk-of-poverty rate after social transfers ^c in 2020 (in %)	14,8	13,7
Współczynnik Giniego ^c w 2020 r. (w %) Gini coefficient ^c in 2020 (in %)	27,2	27,5
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2020 r. (w %) Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2020 (in %)	4,1	3,7
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2020 r. (w tys. zł) Social assistance benefits granted in 2020 (in thousand PLN)	3509572	280489
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^d na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2020 r. Children staying in nurseries and children's clubs ^d per 1,000 children up to the age of 3 in 2020	128,2	121,8
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r. Population per out-patient health care unit in 2020	1498	1627
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2020 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2020:		
lekarze doctors	24,1	24,3
pielęgniarki nurses	49,9	53,7

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). d Łącznie z oddziałami żłobkowymi i żłobkami przyzakładowymi.

a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Based on data from the European Survey of Income and Living Conditions (EU-SILC). d Including nursery wards and workplace nurseries.

Tablica 1. Województwo na tle kraju (dok.)
Table 1. Voivodship against the background of the country (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Woj. małopolskie Małopolskie Voivodship
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2020 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2020	43,8	39,7
Produkt krajowy brutto ^a (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2020 r. (w zł) Gross domestic product ^a (current prices) per capita in 2020 (in PLN)	60663	55448
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 10 tys. ludności w 2021 r. Entities of the national economy ^b per 10 thousand population in 2021	1270	1306 ^c
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ^b na 10 tys. ludności w 2021 r. Commercial companies with foreign capital participation ^b per 10 thousand population in 2021	22	19 ^c
Pracujący (personel wewnętrzny) w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^d w 2020 r. Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons ^d in 2020	8,5	13,4
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^e w 2021 r. (w %) Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^e in 2021 (in %)	84,5	87,6
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^e w 2021 r. (w %) Cost level indicator in non-financial enterprises ^e in 2021 (in %)	93,3	91,3
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^e w 2021 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^e in 2021 (previous year=100; current prices)	111,5	118,3
Obsada bydła ^f na 100 ha użytków rolnych w 2021 r. (w szt.) Cattle density ^f per 100 ha of agricultural land in 2021 (in heads)	42,8	30,9
Obsada trzody ^f chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2021 r. (w szt.) Pigs density ^f per 100 ha of agricultural land in 2021 (in heads)	73,8	21,0
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle ^g w 2021 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in industry ^g in 2021 (in PLN)	684066	652001
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie ^g w 2021 r. (w zł) Sold production of industry (current prices) per 1 average employed person in construction ^g in 2021 (in PLN)	715628	699614
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2021 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2021	6,1	6,4
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2020 r. Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2020	100,3	172,2
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w km w 2020 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in km in 2020	6,2	7,1
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2020 r. (w %) Share of renewable energy sources in production of electricity in 2020 (in %)	17,9	14,6

a Wstępny szacunek. b Stan w dniu 31 grudnia. c Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsca zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. d Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. f Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Preliminary estimation. b As of 31 December. c Excluding entities for which the information on the business address or place of residence does not exist in the REGON register. d Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. f As of 1 June. The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021. g Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

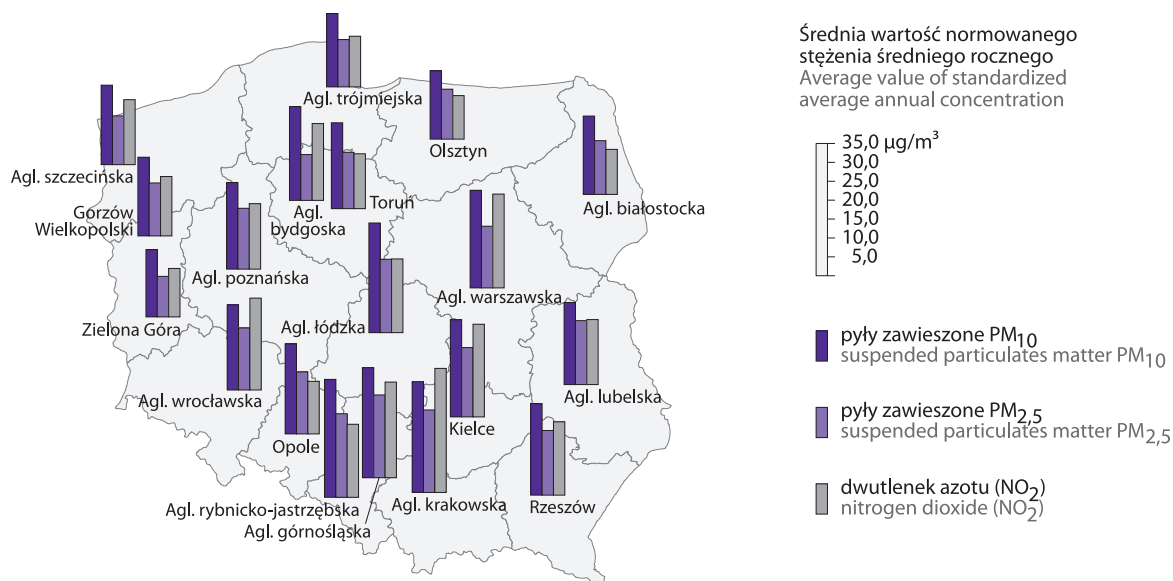
Rozdział 2

Chapter 2

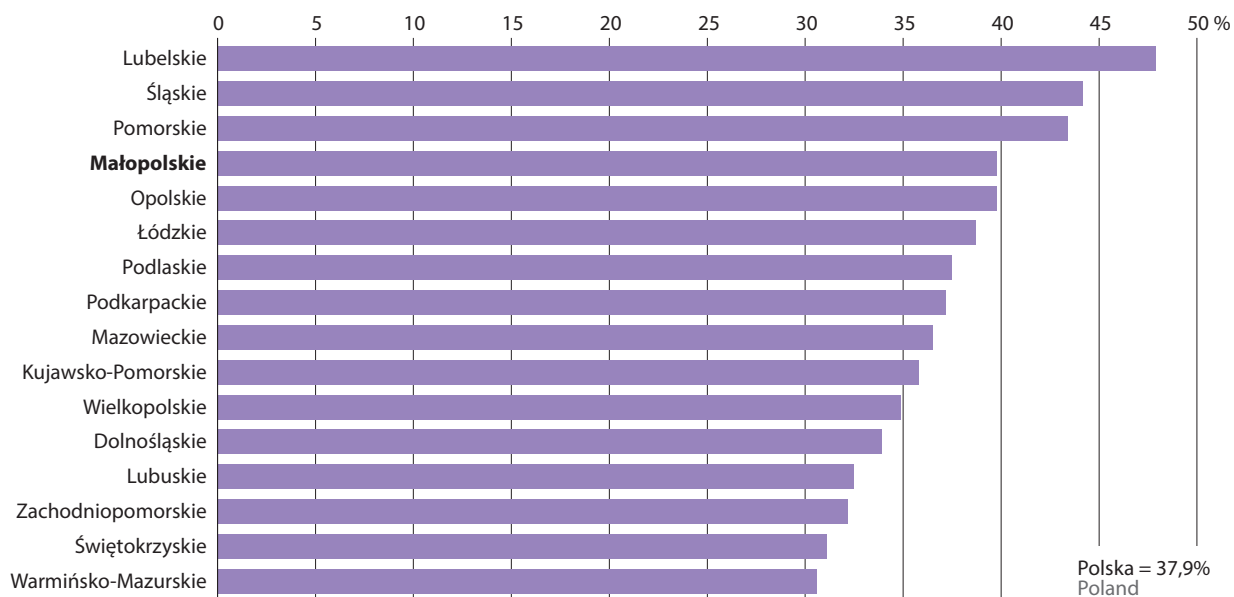
Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2020 r.
 Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2020

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2020 r.
 Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2020

Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.

Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2021

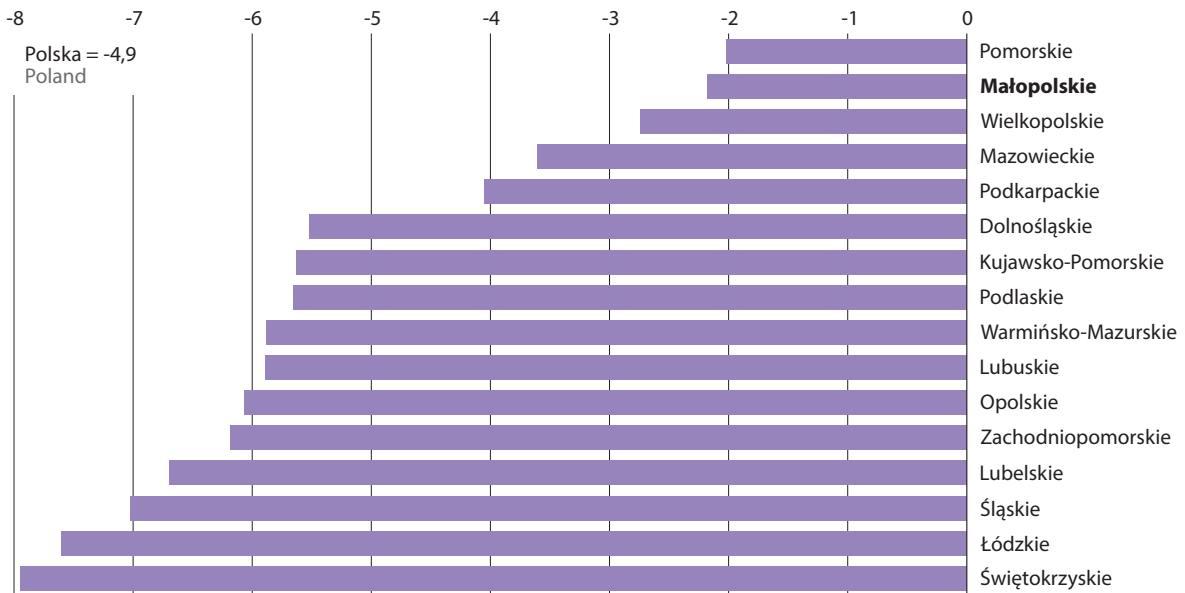
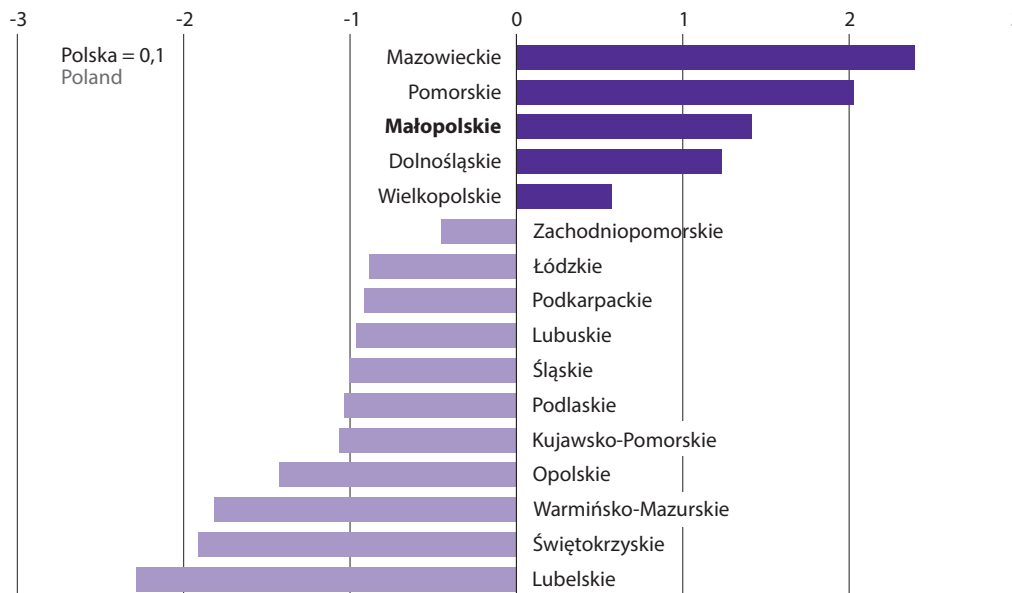
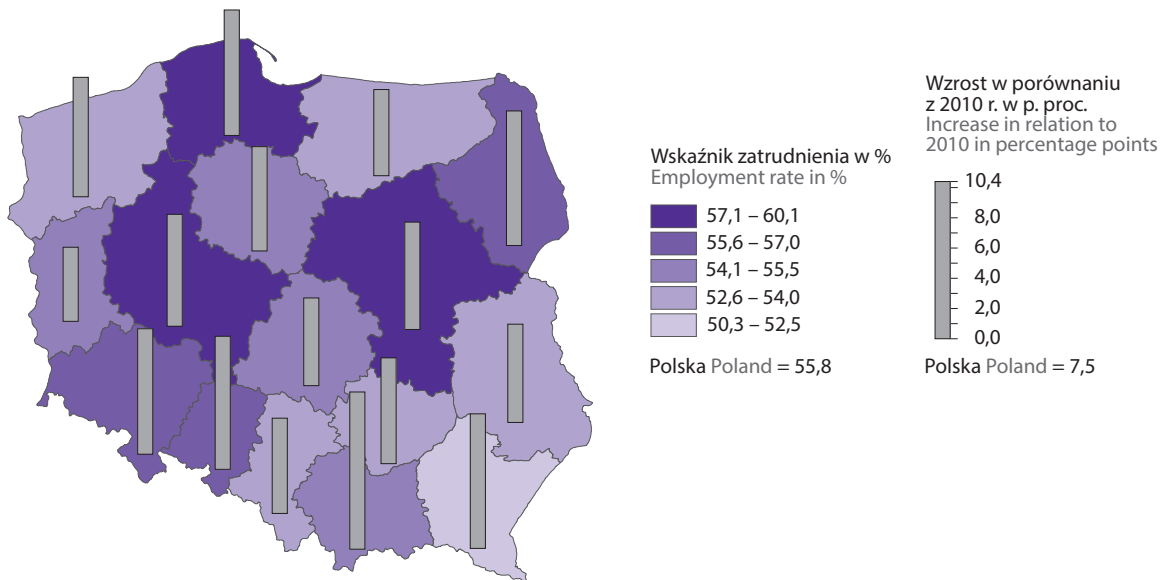
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.

Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2021

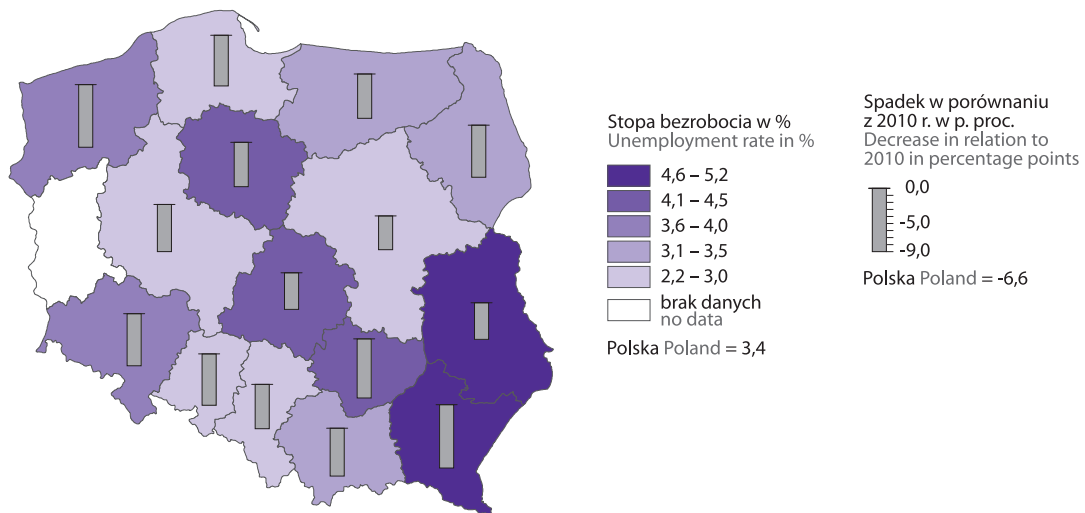
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)

Map 2. Employment rate by LFS in 2021 (annual averages)

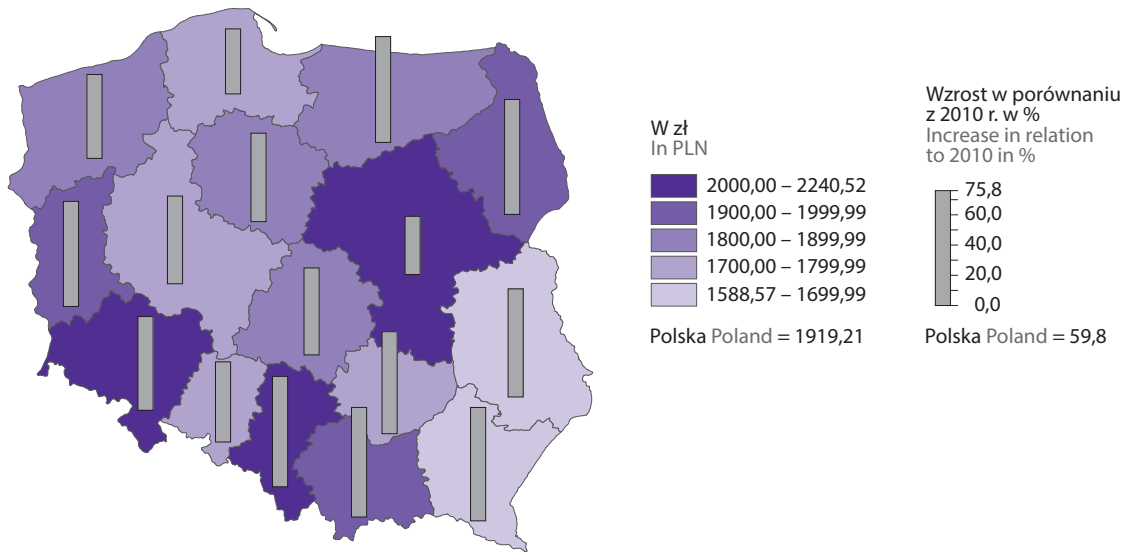

Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2021 r. (przeciętne w roku)

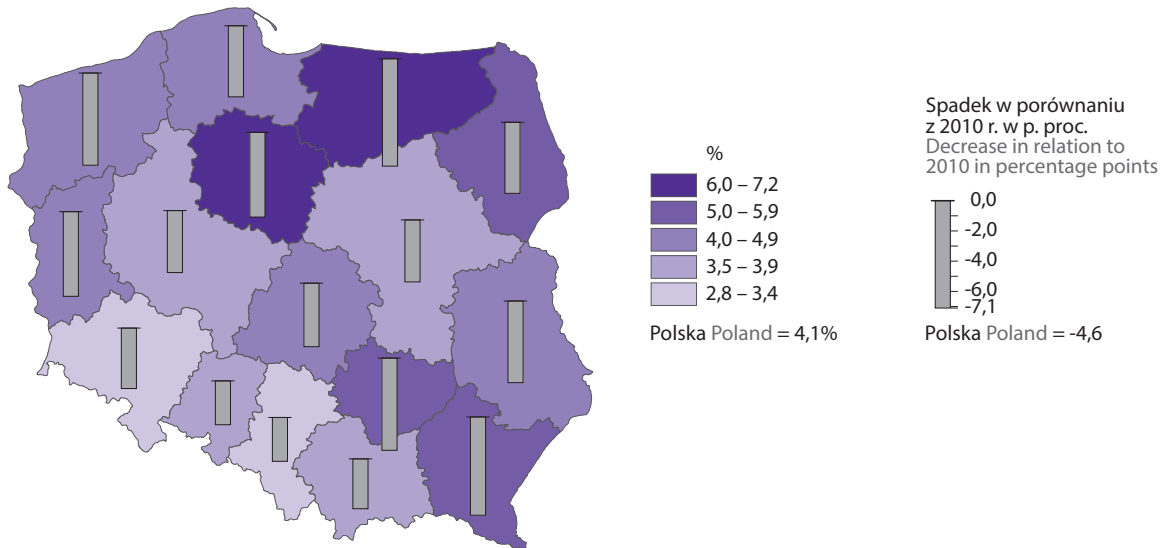
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2021 (annual averages)

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2020 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2020

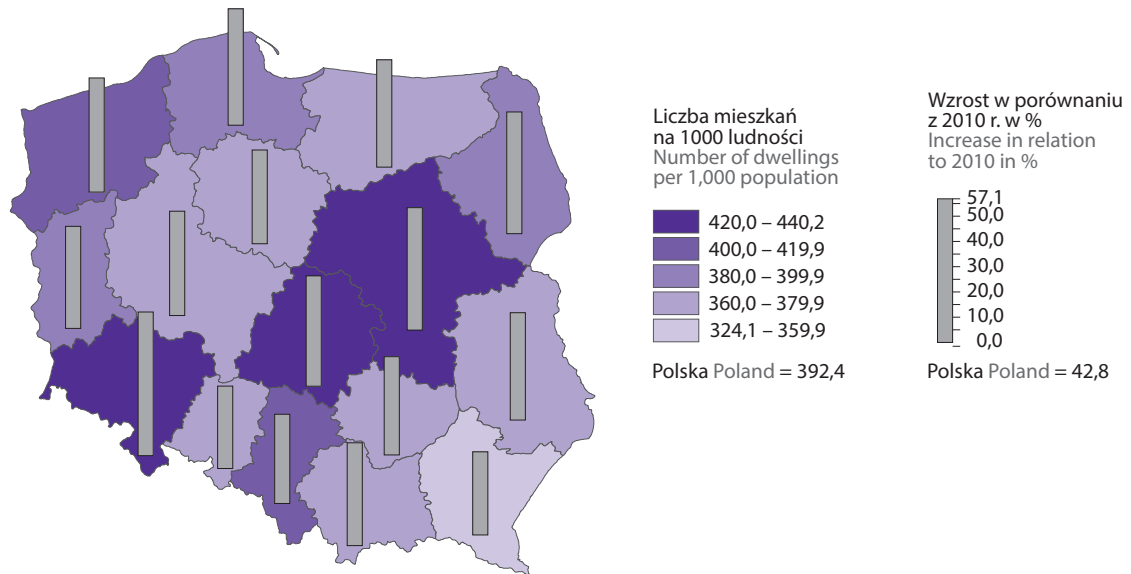
Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2020 r.
 Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2020

Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2020 r.

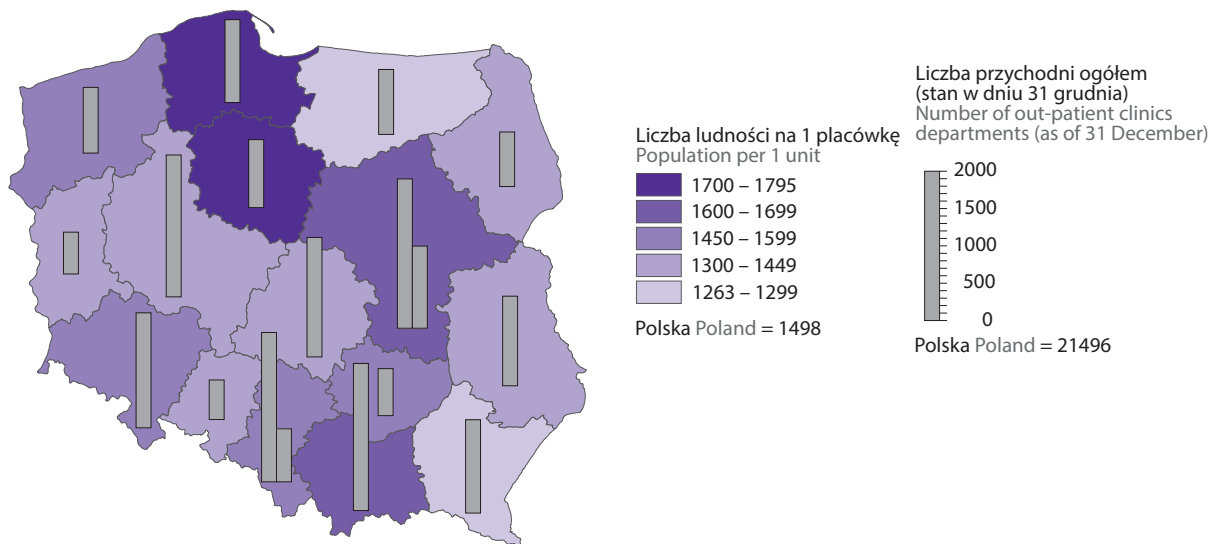
Stan w dniu 31 grudnia

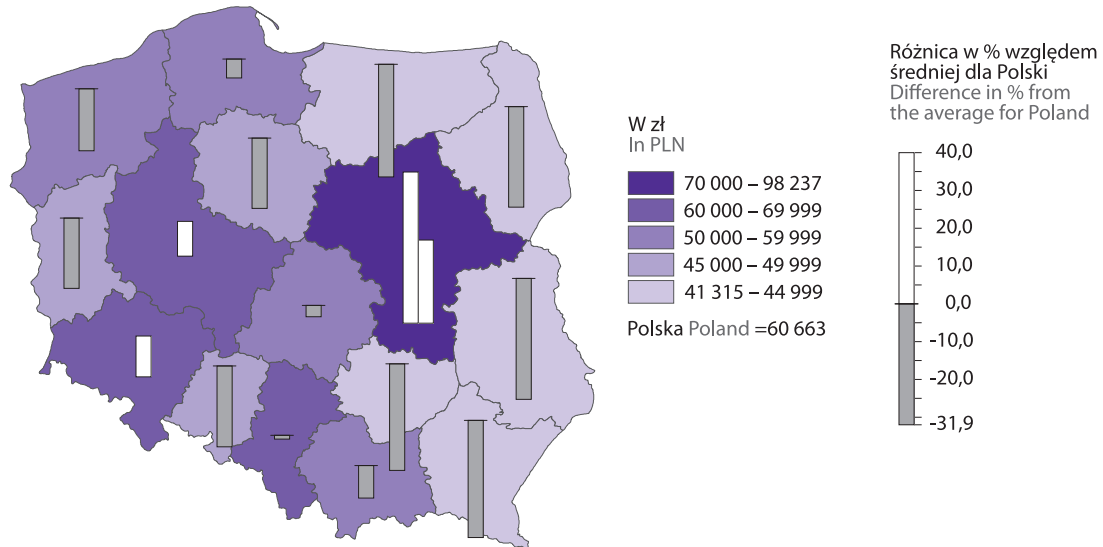
Map 6. Dwelling stocks per 1,000 population in 2020
As of 31 December

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2020 r.

Map 7. Out-patient health care units in 2020

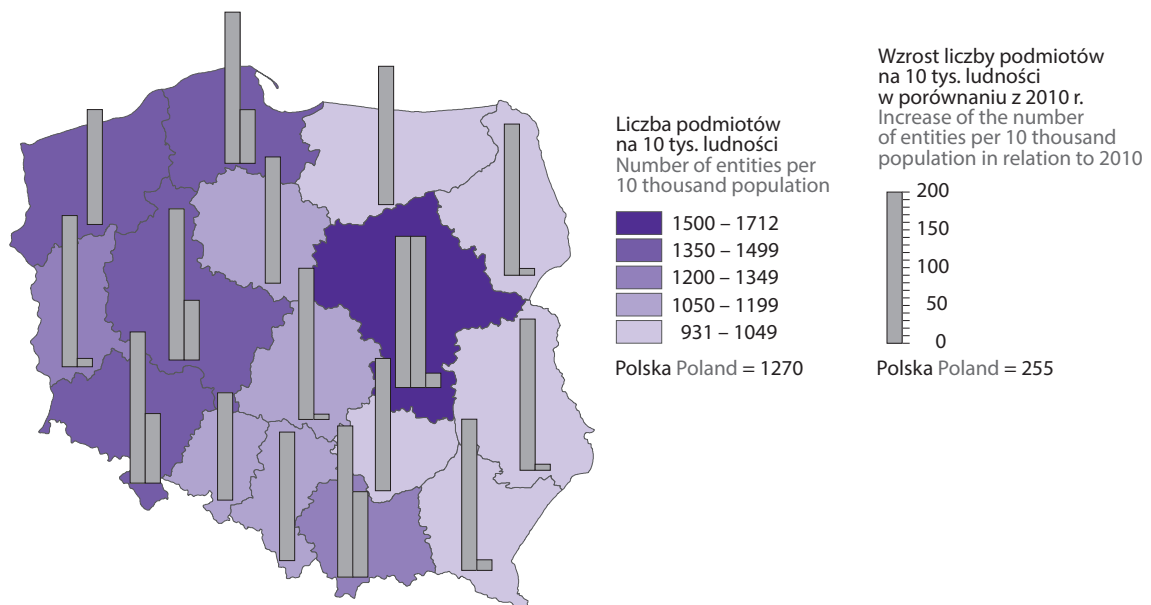

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2020 (current prices)

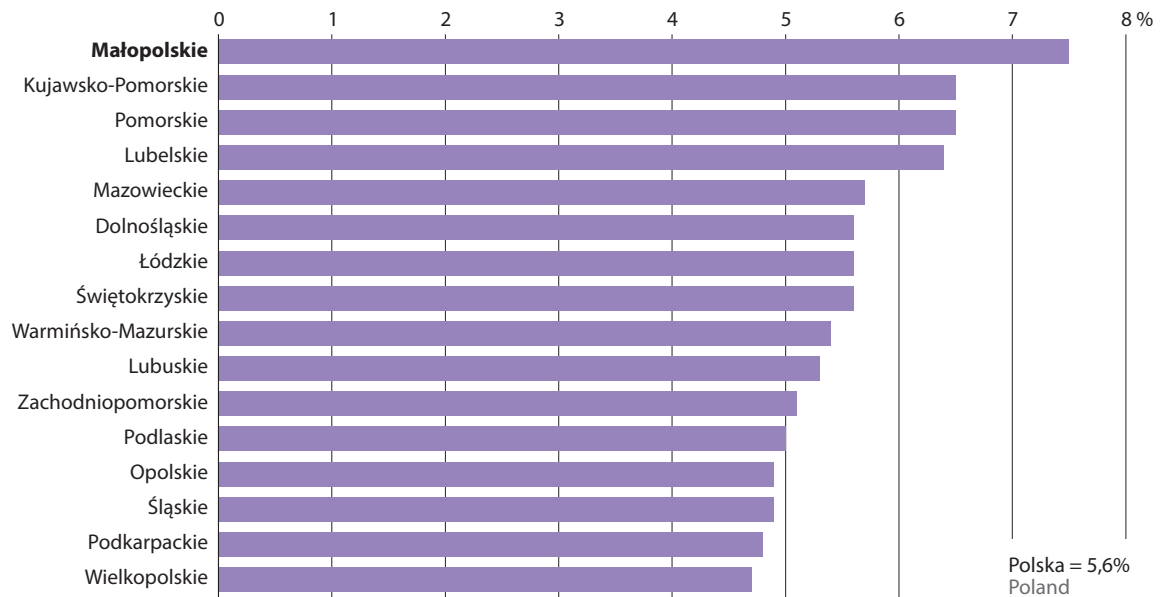
^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2021 r.

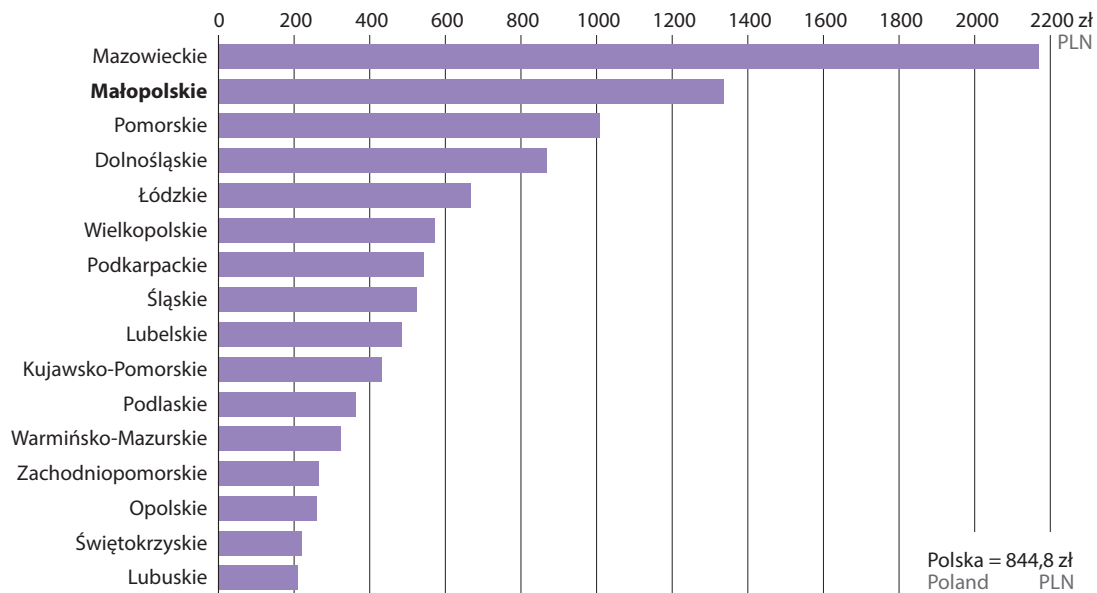
Stan w dniu 31 grudnia

Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2021
As of 31 December

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2021 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2021

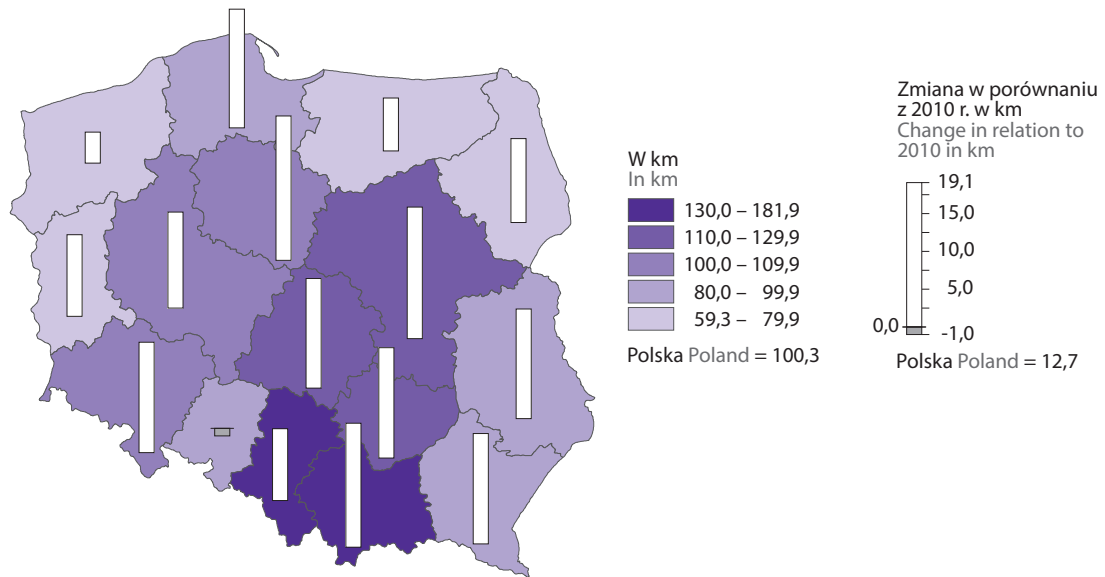

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2020 r. (ceny bieżące)
 Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2020 (current prices)

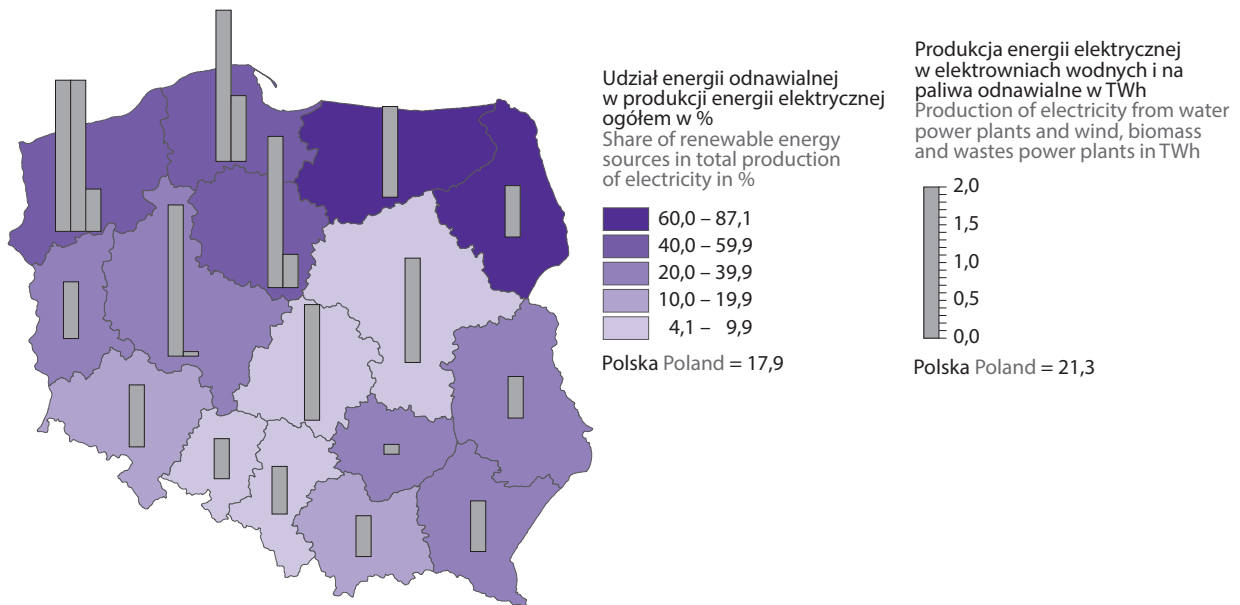
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2020 r.

Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2020

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2020 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2020

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

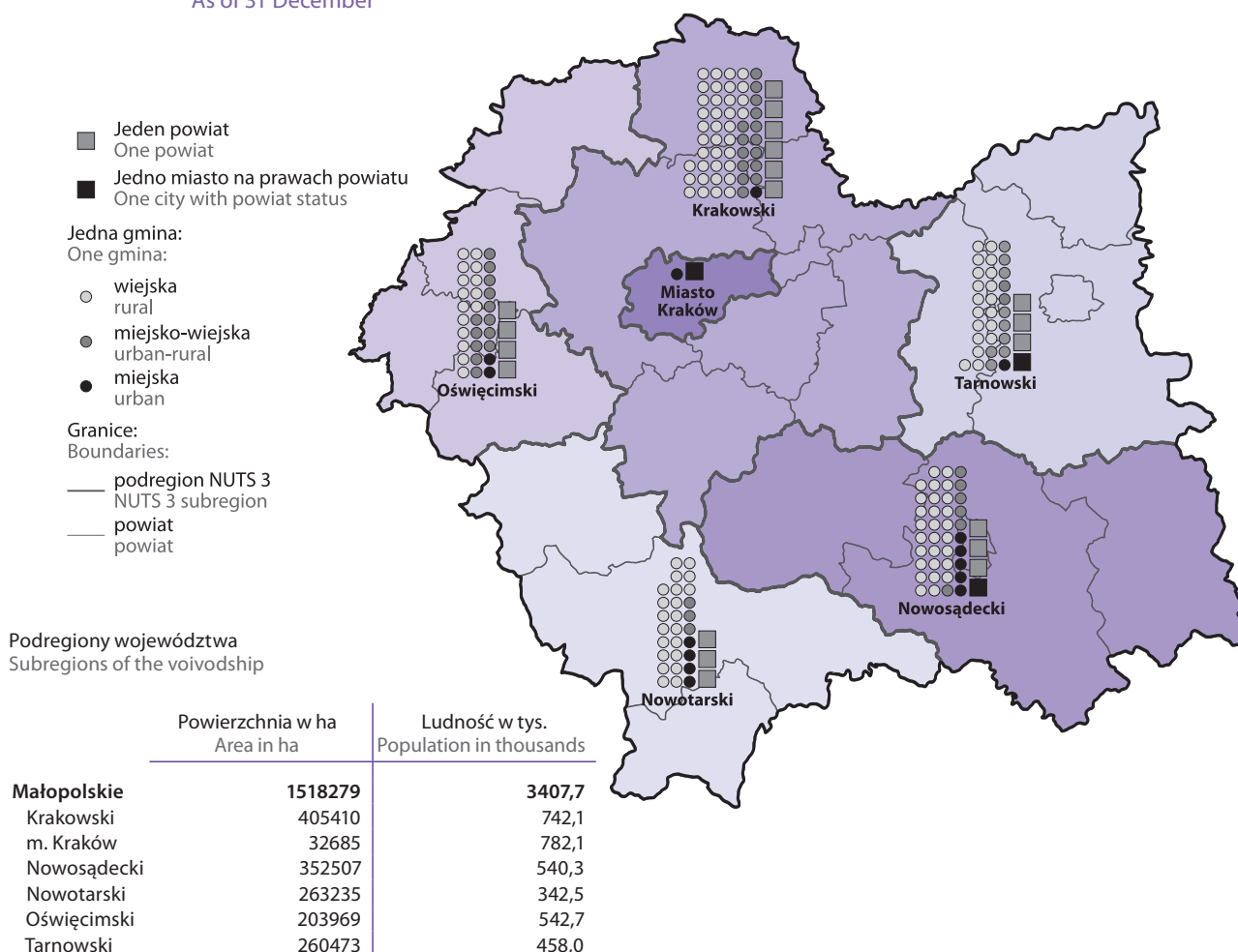
Area and territorial division of the voivodship

Mapa 12. Podział województwa małopolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of Małopolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2021

As of 31 December

Według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r. województwo małopolskie zajmowało powierzchnię 15183 km² (1518279 ha), co stanowiło 4,9% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r.) mieszkało 3407,7 tys. ludności, tj. 8,9% ludności Polski. Gęstość zaludnienia wynosiła 224 osoby (druga lokata w kraju). W miastach mieszkało 48,0% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Warunki meteorologiczne

4.1. Meteorological conditions

Średnie roczne temperatury powietrza w 2021 r. we wszystkich stacjach pomiarowych (z wyjątkiem stacji Nowy Sącz – spadek średniej temperatury rocznej) były wyższe niż wartości średnie dla poprzedniego okresu wieloletniego. Jednocześnie zaobserwowano spadek rocznej sumy opadów atmosferycznych (z wyjątkiem stacji Zakopane – wzrost rocznej sumy opadów) w stosunku do wartości średnich dla poprzedniego okresu wieloletniego.

Klimat w Polsce, jak i w województwie małopolskim, charakteryzuje się dużą zmiennością pogody oraz zróżnicowanym przebiegiem pór roku w następujących po sobie latach. W województwie występuje duża amplituda temperatur wynikająca ze znacznego zróżnicowania wysokości. Średnie wieloletnie temperatury powietrza w województwie wahały się od 5,4°C do 8,9°C.

Tablica 2. Warunki meteorologiczne

Table 2. Meteorological conditions

Stacja meteorologiczna Meteorological station	1971–2000	1991–2000	2001–2005	2001–2010	2021
	średnie ^a average ^a				
Temperatury w °C Temperatures in °C					
Kraków	8,1	8,5	8,8	8,7	8,9
Nowy Sącz	8,2	8,5	8,7	8,9	8,8
Zakopane	5,4	5,8	5,8	6,0	6,1
Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm					
Kraków	662	669	685	719	775
Nowy Sącz	696	703	768	806	953
Zakopane	1107	992	1198	1229	1135

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.

Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management – National Research Institute.

Najwyższą średnią roczną temperaturę powietrza odnotowano w 2021 r. w stacji meteorologicznej Kraków (8,9°C), a najniższą w stacji Zakopane (6,1°C). Maksymalną oraz minimalną temperaturę powietrza dla okresu wieloletniego 1971–2021 odnotowano w stacji Kraków (odpowiednio 37,3°C oraz -29,9°C). W stacji Kraków odnotowano także największą amplitudę skrajną dla omawianego okresu (67,2°C), natomiast najmniejszą w stacji Zakopane (59,9°C).

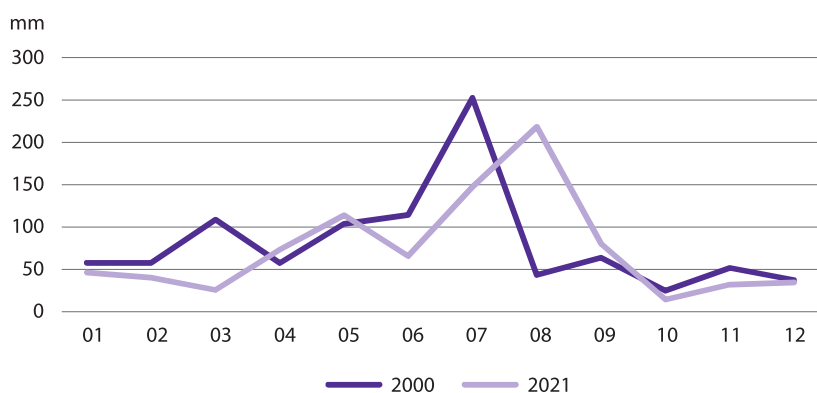
W 2021 r. najwyższe średnie miesięczne temperatury powietrza, przekraczające 20°C, zanotowano w lipcu, a w dalszej kolejności w czerwcu (18°C) oraz w sierpniu (16°C), natomiast najniższą w styczniu (-1,4°C). Średnie miesięczne temperatury powietrza w stacjach pomiarowych IMGW odnotowane w kwietniu, maju i sierpniu 2021 r. były niższe niż wartości w tych samych miesiącach w okresie 2001–2010. W pozostałych miesiącach omawianego roku (z wyjątkiem lutego – spadek w stacji Kraków, wzrost w stacji Zakopane oraz marca – spadek w stacji Zakopane, wzrost w stacji Kraków) temperatury były wyższe niż za poprzedni okres pomiarowy w tych miesiącach w latach 2001–2010.

Wykres 6. Średnia miesięczna temperatura powietrza
Chart 6. Average monthly air temperature

Najwyższą roczną sumę opadów atmosferycznych zanotowano w 2021 r. w stacji meteorologicznej w Zakopanem (1135 mm), a najniższą w Krakowie (775 mm). Najwyższe miesięczne średnie sumy opadów (280 mm) wystąpiły w sierpniu w Zakopanem. Również w Zakopanem zanotowano najniższe sumy opadów w październiku (15 mm).

Wykres 7. Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych
Chart 7. Average monthly total atmospheric precipitation

4.2. Powierzchnia ziemi

4.2. Land area

W 2021 r. największy udział w powierzchni województwa miały użytki rolne. Na przestrzeni ostatnich lat systematycznie rosła powierzchnia gruntów pod wodami powierzchniowymi oraz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

W 2020 r. powierzchnia gruntów zagospodarowanych była mniejsza niż rok wcześniej, a zwiększyła się powierzchnia gruntów zrehabilitowanych i wymagających rekultywacji.

Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych i zdegradowanych jest nadal niski.

Województwo małopolskie leży w południowej części Polski. Powierzchnia geodezyjna według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r. wynosiła 1518,3 tys. ha, co stanowiło 4,9% ogólnej powierzchni Polski. Powierzchnia łądowa zajmowała 98,5% ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa. Województwo małopolskie od zachodu graniczy z województwem śląskim (długość granicy 291 km), od północy – z województwem świętokrzyskim (185 km), od wschodu – z województwem podkarpackim (187 km), a południowa granica jest granicą państwową ze Słowacją (319 km).

Tablica 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 3. Geodesic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna^a Total area ^a	1518279	1518279	1518279	1518279	4,9
Użytki rolne ^b Agricultural land ^b	937040	922656	916862	914846	4,9
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	459465	463966	460648	460565	4,8
Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	20138	20603	22409	22496	3,4
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	83796	93637	101624 ^c	103683 ^c	5,8
Użytki ekologiczne Ecological areas	573	636	652	671	1,7
Nie użytki Wasteland	11625	11449	11333	11306	2,5
Tereny różne ^d Miscellaneous land ^d	5642	5332	4751	4713	6,0

a Obszar łądowy (łącznie z wodami śródlądowymi). b łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. c łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. d Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Land area (including inland waters). b Including woodland and shrubland on agricultural land, classified until 2016 in the item "forest land as well as woodland and shrubland". c Including land for the construction of public roads or railways. d Land intended for reclamation, unused reclaimed land, protective embankments not designated for vehicle traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Według kierunków wykorzystania największy udział w ogólnej powierzchni województwa miały użytki rolne – 60,3%, a w dalszej kolejności grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 30,3%, grunty zabudowane i zurbanizowane – 6,8% oraz grunty pod wodami powierzchniowymi, nieużytki, tereny różne, użytki ekologiczne, łącznie – 2,6%. W 2021 r. według ewidencji geodezyjnej największy wzrost w porównaniu z 2020 r. odnotowano w powierzchni użytków ekologicznych – o 2,9% oraz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych – o 2,0%, a największy spadek w powierzchni terenów różnych – o 0,8%.

Na podstawie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych, w 2020 r. z produkcji rolniczej i leśnej wyłączono 394 ha użytków rolnych i 30 ha gruntów leśnych. W relacji do roku poprzedniego powierzchnia użytków rolnych zwiększyła się o 1,3%, a gruntów leśnych o 42,9%. Uwzględniając kierunki wyłączenia, największy udział – 66,4% posiadały tereny osiedlowe, a w dalszej kolejności: na inne cele – 13,2%, na tereny przemysłowe – 8,8%, pod użytki kopalne – 8,0% oraz pod drogi i szlaki komunikacyjne – 3,6%.

Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. wyniosła 2148 ha (wzrost o 5,1% w stosunku do 2019 r.), co stanowiło 3,4% ogólnej powierzchni gruntów wymagających rekultywacji w Polsce. W omawianym roku grunty, które całkowicie utraciły wartości użytkowe zajmowały powierzchnię 1844 ha (co stanowiło 3,4% w skali kraju), a ich udział w ogólnej powierzchni gruntów wymagających rekultywacji wyniósł 85,8% i był niższy o 2,1 p. proc. w stosunku do 2019 r. W ciągu roku rekultywacji poddano 172 ha gruntów (11,7% wielkości krajowej), tj. o 49,6% więcej w skali roku. Na cele rolnicze zrehabilitowano 113 ha gruntów (10,9% w skali Polski), tj. o 68,7% więcej niż rok wcześniej. W 2020 r. zostało zagospodarowanych 67 ha gruntów (w kraju 511 ha), czyli o 1,5% mniej w porównaniu do roku poprzedniego, w tym na cele rolnicze 58 ha (ponad dwukrotnie więcej niż w 2019 r.). Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych był nadal niezadowalający i stanowił w 2020 r. odpowiednio 8,0% i 3,1% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych.

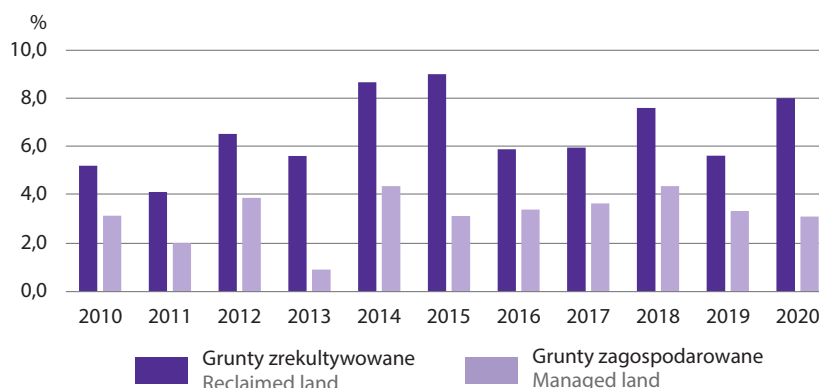
Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Wykres 8. Udział gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych (w ciągu roku) w ogólnej powierzchni gruntów wymagających rekultywacji

Chart 8. Share of land reclaimed and managed (during the year) in the total area of land requiring reclamation

4.3. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.3. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2020 r. odnotowano wzrost ilości zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w odniesieniu do roku poprzedniego. Analogicznie jak w latach poprzednich, największy udział w zużyciu wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności miał przemysł. Niższe niż rok wcześniej było zużycie wody przez wodociągi sieciowe, a wyższe w gospodarstwach domowych. Zwiększyła się ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi. Zaobserwowano spadek ilości ścieków wymagających oczyszczania, w tym zwłaszcza ścieków oczyszczanych mechanicznie. Odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków z roku na rok systematycznie wzrastał.

W 2020 r. zużyto 404,9 hm³ wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, tj. o 3,1% więcej niż rok wcześniej, co stanowiło 4,8% zużycia wody w Polsce. W kraju spadek zużycia wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w odniesieniu do roku poprzedniego wyniósł 5,1%.

Tablica 4. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według potrzeb

Table 4. Water consumption for the needs of the national economy and population as required

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem^a Total^a	492,7	469,7	392,6	404,9	4,8
w tym: of which:					
Przemysł Industry	301,1	296,4	213,4	230,8	3,9
Rybactwo ^b Fishing ^b	76,5	57,5	54,3	50,7	6,3
Gospodarstwa domowe Households	89,2	90,3	95,7	98,1	7,5

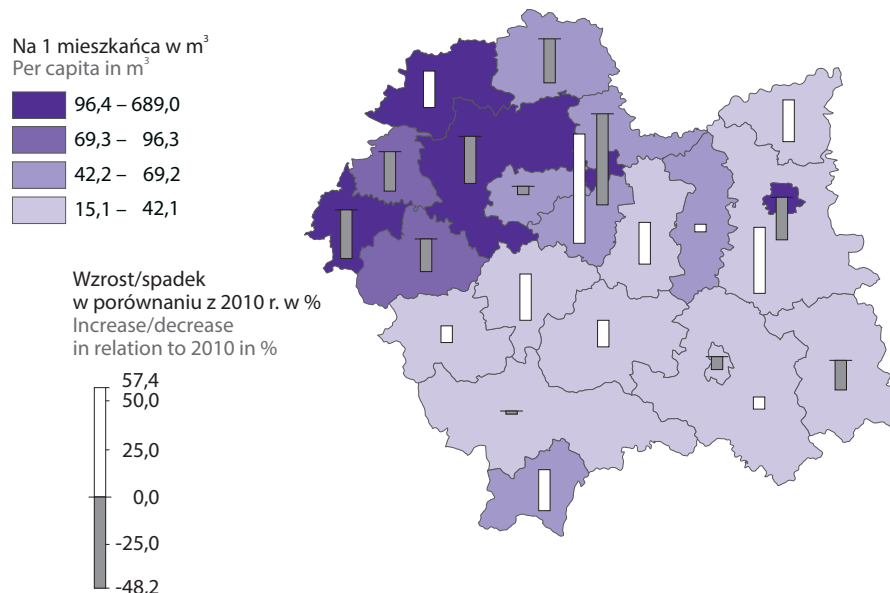
a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018 includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

Na terenie województwa działało 89 zakładów zużywających wodę do celów przemysłowych (1887 w kraju). W ciągu roku przemysł zużył 230,8 hm³ (3,9% w skali kraju), tj. 57,0% ogólnej ilości zużytej wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, w tym 97,5% przeznaczono na cele produkcyjne. Równocześnie przez wodociągi sieciowe zużyto 123,4 hm³ wody (7,5% wielkości ogólnopolskiej), tj. 30,5% ogólnej ilości zużytej wody w województwie, natomiast do napełniania i uzupełniania stawów rybnych – 50,7 hm³ (6,3%), tj. 12,5% ogólnego zużycia wody.

W przemyśle największe roczne zapotrzebowanie na wodę w województwie, jak i w kraju, zaobserwowano w energetyce i przetwórstwie przemysłowym. Przy wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę zużyto 188,5 hm³ wody (81,7% wielkości wojewódzkiej w przemyśle), w skali kraju 3,6%. Na potrzeby przetwórstwa przemysłowego zużyto – 46,3 hm³ wody (20,1% ogólnej ilości wody zużytej przez przemysł w województwie), co stanowiło 6,7% tego typu zużycia w Polsce. W ramach przetwórstwa przemysłowego największą ilość wody zużyto przy produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych – 21,6 hm³, czyli 9,4% ogólnego zużycia wody przez przemysł w województwie.

Począwszy od 2015 r. obserwuje się w województwie małopolskim wzrost zużycia wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych. W 2020 r. w skali Polski zużycie wody stanowiło 7,5% i wyniosło 98,1 hm³, tj. o 2,5% więcej w ujęciu rocznym. W kraju odnotowano wzrost zużycia wody w skali roku wynoszący 0,6%. Przełożyło się to na wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca z 28,1 m³ w 2019 r. do 28,7 m³ w 2020 r. (w Polsce odpowiednio z 33,7 m³ do 33,9 m³).

Mapa 13. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności według powiatów 2020 r.
Map 13. Water consumption for the needs of the national economy and population by powiats in 2020

Na stopień degradacji i zanieczyszczenia zasobów wodnych w znacznym stopniu wpływa ilość wytwarzanych ścieków. W 2020 r. odprowadzono do wód lub do ziemi łącznie 447,3 hm³ (wzrost o 3,0% w stosunku do roku poprzedniego) ścieków przemysłowych i komunalnych, co stanowiło 6,1% ogólnej ilości tego typu ścieków w kraju. W Polsce ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzonych do wód lub do ziemi była o 4,4% mniejsza niż rok wcześniej.

Do wód powierzchniowych lub do ziemi bezpośrednio z zakładów odprowadzono 333,3 hm³ ścieków przemysłowych, co stanowiło 5,6% w skali kraju. W odniesieniu do roku poprzedniego ilość ścieków odprowadzonych bezpośrednio z zakładów pracy zwiększyła się o 4,8% (w kraju spadła o 5,4%). Udział

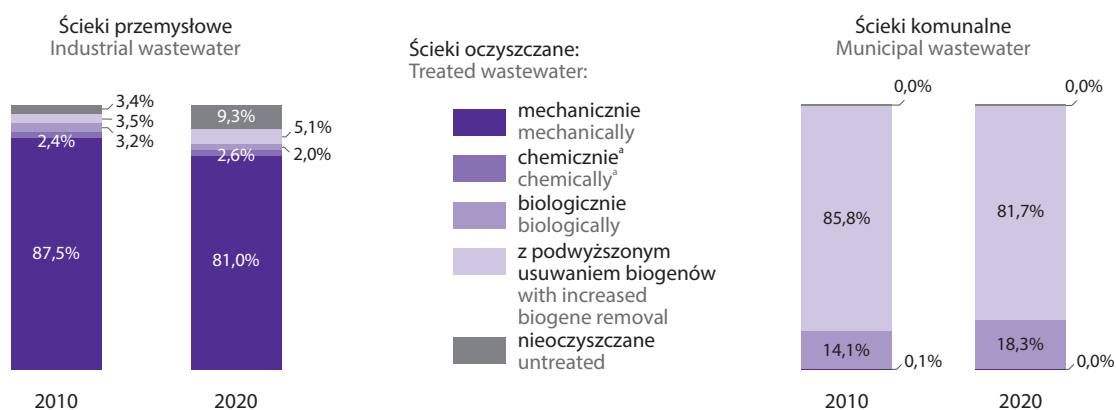
ścieków odprowadzonych bezpośrednio z zakładów w ogólnej ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi wyniósł 74,5%, a pozostałą część stanowiły ścieki komunalne. Udział ścieków przemysłowych oczyszczanych (133,8 hm³) w ściekach przemysłowych wymagających oczyszczenia (147,5 hm³) był minimalnie niższy (o 0,3 p. proc.) niż w roku poprzednim i wyniósł 90,7% (w kraju 86,6%).

W 2020 r. ilość ścieków komunalnych odprowadzonych siecią kanalizacyjną zmniejszyła się o 0,8% (w kraju o 0,2%), a ich udział w skali Polski wyniósł 8,5%.

W analizowanym roku oczyszczenia wymagało 261,5 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych (58,5% ogólnej ilości ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi), tj. 11,9% wielkości krajowej. W skali roku odnotowano spadek ilości ścieków wymagających oczyszczenia o 3,1% (w kraju wzrost o 0,9%). Bezpośrednio do wód lub do ziemi, bez procesu oczyszczenia, odprowadzono 13,8 hm³ ścieków wymagających oczyszczenia z 64 zakładów (14,8 hm³ z 67 zakładów w 2019 r.). Pozostałe ścieki wymagające oczyszczenia w ilości 247,8 hm³ (w 2019 r. – 255,1 hm³) zostały oczyszczone w oczyszczalniach przemysłowych i komunalnych.

Wykres 9. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi

Chart 9. Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

a Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.
a Concerns only industrial wastewater.

Najwięcej ścieków przemysłowych i komunalnych było oczyszczanych mechanicznie – 119,5 hm³ (45,7% ogólnej ilości ścieków wymagających oczyszczenia), a w dalszej kolejności z podwyższonym usuwaniem biogenów – 100,6 hm³ (38,5%) oraz biologicznie – 23,9 hm³ (9,1%), a najmniej chemicznie – 3,8 hm³ (1,4%). W porównaniu z 2019 r. zwiększyła się ilość ścieków oczyszczanych chemicznie (o 2,5%) i biologicznie (o 1,1%), a spadła oczyszczanych mechanicznie (o 4,8%) i z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 1,6%).

W 2020 r. wskaźnik udziału ścieków oczyszczanych w ściekach wymagających oczyszczenia wyniósł 94,7% i tym samym był wyższy o 0,2 p. proc. niż w roku poprzednim, przy średnim wskaźniku dla Polski wynoszącym 94,3%.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Tablica 5. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
 Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 grudnia) Wastewater treatment plants (as of 31 December)	316	312	313	310
Ścieki komunalne odprowadzone w dam ³ Municipal wastewater discharged in dam ³	115857	105870	114955	113993
Ścieki przemysłowe odprowadzone w dam ³ Industrial wastewater discharged in dam ³	189800	157970	153923	147525
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	55,4	64,6	67,3	67,5

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
 a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

W końcu roku działało 310 oczyszczalni ścieków przemysłowych i komunalnych (w Polsce 4157). Wśród nich było 247 oczyszczalni ścieków komunalnych (w kraju 3281), w tym 179 oczyszczalni typu biologicznego i 68 z podwyższonym usuwaniem biogenów (odpowiednio 2453 i 820). W ujęciu rocznym w województwie przybyła 1 oczyszczalnia ścieków komunalnych (w Polsce 3).

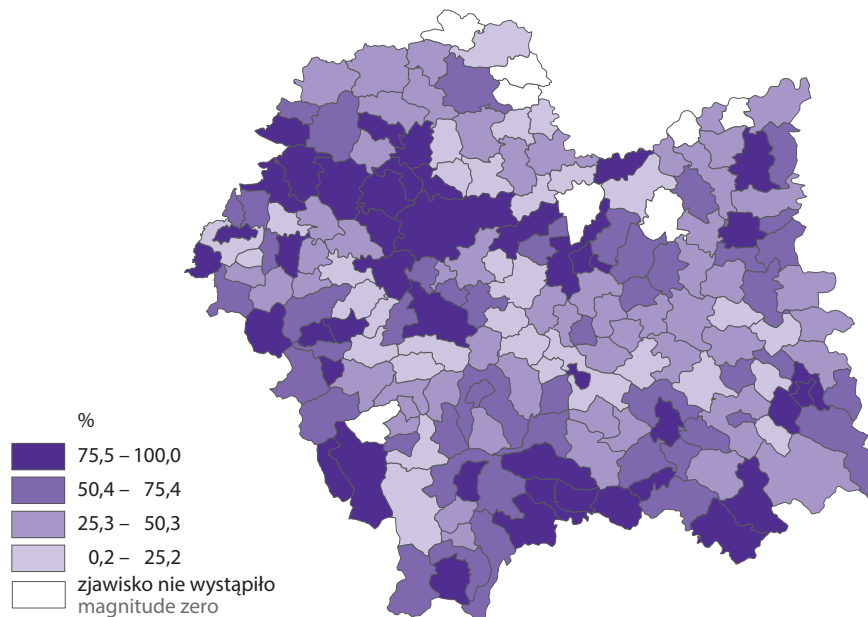
W 2020 r. odnotowano spadek liczby oczyszczalni ścieków przemysłowych w ujęciu rocznym z 67 do 63, natomiast w kraju wzrost z 859 do 876. Wśród oczyszczalni ścieków przemysłowych było 37 oczyszczalni typu biologicznego (w kraju 524), 17 typu mechanicznego (207), 6 chemicznego (98) oraz 3 z podwyższonym usuwaniem biogenów (47).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. ogólna przepustowość oczyszczalni komunalnych wyniosła 762,5 dam³/d (o 159,5 dam³/d mniej niż w 2019 r.), co stanowiło 8,8% wielkości krajowej. Największą przepustowość posiadały oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów, która wyniosła 622,6 dam³/d.

Łączna przepustowość w oczyszczalniach przemysłowych wyniosła 837,3 dam³/d (o 4,0 dam³/d mniej niż w 2019 r.), co stanowiło 15,8% w skali kraju. Wśród wszystkich typów oczyszczalni przemysłowych największą przepustowość posiadały oczyszczalnie mechaniczne – 741,5 dam³/d, a najmniejszą biologiczne – 21,9 dam³/d).

Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

Według danych szacunkowych 67,5% ludności województwa korzystało z oczyszczalni ścieków (w Polsce 74,8%). Odsetek ten w ciągu ostatnich lat systematycznie wzrasta i w 2019 r. wyniósł 67,3% wobec 55,4% w 2010 r. (w kraju odpowiednio 74,5% wobec 64,7%).

Mapa 14. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem^a według gmin w 2020 r.Map 14. Population connected to wastewater treatment plants in % of total population^a by gminas in 2020

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
^a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

4.4. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza**4.4. Pollution and protection of air**

W 2020 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. Odnotowano również spadek ilości zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń, a wzrost zanieczyszczeń gazowych. W porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększył się stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń gazowych, a pyłowych pozostawał na zbliżonym poziomie.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku i obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku i obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest przemysł lokalny, a także elektrociepłownie, kotłownie, paleniska domowe opalane węglem, najczęściej niskiej jakości oraz środki transportu.

Końcem 2020 r. na terenie województwa działało 145 zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (o 1 zakład więcej niż w 2019 r.), co stanowiło 7,8% ogólnej liczby tego typu zakładów w Polsce. Większość z nich, tj. 85 zakładów posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych (w 2019 r. – 87 zakładów), natomiast 30 było wyposażonych w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych (odpowiednio 27). W kraju z 1856 zakładów blisko 60% (1091) posiadało urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych, a 284 gazowych.

Tablica 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	10475,8	10841,9	8996,2	7002,0	3,8
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	29,4	30,4	8,2	5,8	3,2
tlenki azotu nitrogen oxides	20,3	20,2	12,1	10,4	6,2
tlenek węgla carbon monoxide	21,9	18,0	18,4	17,0	6,6
dwutlenek węgla carbon dioxide	10344,6	10738,1	8925,6	6937,2	3,7
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	3,9	2,8	1,6	1,1	4,8
w tym: of which:					
ze spalania paliw from fuel combustion	2,3	1,7	0,6	0,4	3,3
niezorganizowana unorganised	0,2	0,1	0,1	0,0	1,2

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w 2020 r. wyemitowały łącznie 66,0 tys. ton pyłów i gazów (bez CO₂), co stanowiło 5,7% ogólnej emisji tego typu zanieczyszczeń w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim ilość wyemitowanych przez nie zanieczyszczeń powietrza zakładów w województwie była mniejsza o 8,7%, a w kraju o 3,1%. W ciągu roku z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza wypuszczono do atmosfery 1,1 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych (0,07 t na km² powierzchni), co stanowiło 4,8% ogólnopolskiej emisji pyłów (w Polsce również średnio 0,07 t na km²). W województwie, jak i w kraju, nastąpił znaczny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych w porównaniu z 2019 r. – odpowiednio o 33,5% i 16,6%.

W analizowanym roku wyemitowano 64,9 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), których udział w ogólnej emisji tego typu zanieczyszczeń w Polsce wyniósł 5,8%. W ciągu roku wypuszczono o 8,1% mniej zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), a w kraju o 2,8%. Największy odsetek w ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) w województwie stanowił metan 45,3% (wzrost o 4,3 p. proc. w stosunku do 2019 r.), a w dalszej kolejności tlenek węgla – 26,2% (wzrost o 0,2 p. proc.), tlenki azotu – 16,1% (spadek o 1,1 p. proc.) oraz dwutlenek siarki – 9,0% (spadek o 2,5 p. proc.), a najmniejszy podtlenek azotu – 0,6% (spadek o 0,3 p. proc.).

W 2020 r. wyemitowano 7,0 mln ton zanieczyszczeń gazowych (z CO₂), tj. o 22,2% mniej w stosunku do poprzedniego roku, natomiast w Polsce 186,2 mln ton (spadek o 6,2%). Wśród zanieczyszczeń gazowych (z CO₂) w województwie dominował dwutlenek węgla (CO₂) – 6,9 mln ton, tj. o 2,0 mln ton mniej niż w 2019 r. W województwie dwutlenek węgla stanowił 99,1% ogólnej ilości zanieczyszczeń gazowych (z CO₂), w kraju – 99,4%. Udział wojewódzkiej emisji dwutlenku węgla w skali kraju wyniósł 3,7%.

W urzędzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano i zneutralizowano 532,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, czyli o 15,7% mniej niż w roku poprzednim. W Polsce zatrzymano i zneutralizowano 16,3 mln ton zanieczyszczeń pyłowych, co oznacza spadek o 7,6% w skali roku. Udział zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych w województwie małopolskim stanowił 3,3% ogólnej ilości tego typu zanieczyszczeń w Polsce.

Równocześnie w urzędzeniach do redukcji zanieczyszczeń zatrzymano i zneutralizowano 94,3 tys. ton gazów (bez CO₂), czyli o 2,6% więcej w porównaniu z 2019 r. W kraju zatrzymano i zneutralizowano 2,7 mln ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), co oznacza spadek o 2,5% w stosunku do 2019 r. Zanieczyszczenia gazowe (bez CO₂) zatrzymane i zneutralizowane w województwie stanowiły 3,5% wielkości ogólnopolskiej.

Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych wyniósł 99,8% (99,7% w 2019 r.), a w przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) – 59,2% (56,5% w 2019 r.). W kraju stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych (bez CO₂) wyniósł odpowiednio 99,9% i 70,4%.

Największa emisja zanieczyszczeń powietrza według sekcji PKD pochodziła z zakładów wytwarzających i zaopatrujących w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (sekcja D), z których wyemitowano 4,2 mln ton (z CO₂) zanieczyszczeń gazowych (w Polsce 125,3 mln ton) oraz 0,3 tys. ton pyłowych (8,9 tys. ton). W skali roku w sekcji D odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń gazowych o 23,3% (w kraju o 7,1%), a pyłowych o 40,0% (14,4%).

Z przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) pochodziło 2,6 mln ton całkowitej emisji zanieczyszczeń gazowych (w kraju 57,2 mln ton) oraz 0,7 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych (11,5 tys. ton). W relacji do 2019 r. w przetwórstwie przemysłowym emisja gazów obniżyła się o 26,8% (w Polsce spadek o 4,9%), a pyłów – o 36,4% (w kraju 20,1%).

4.5. Ochrona przyrody. Lasy

4.5. Nature protection. Forests

W 2020 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych zwiększyła się nieznacznie w porównaniu z rokiem poprzednim.

W skali roku wzrosła powierzchnia terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej, w tym zwłaszcza powierzchnia zieleńców.

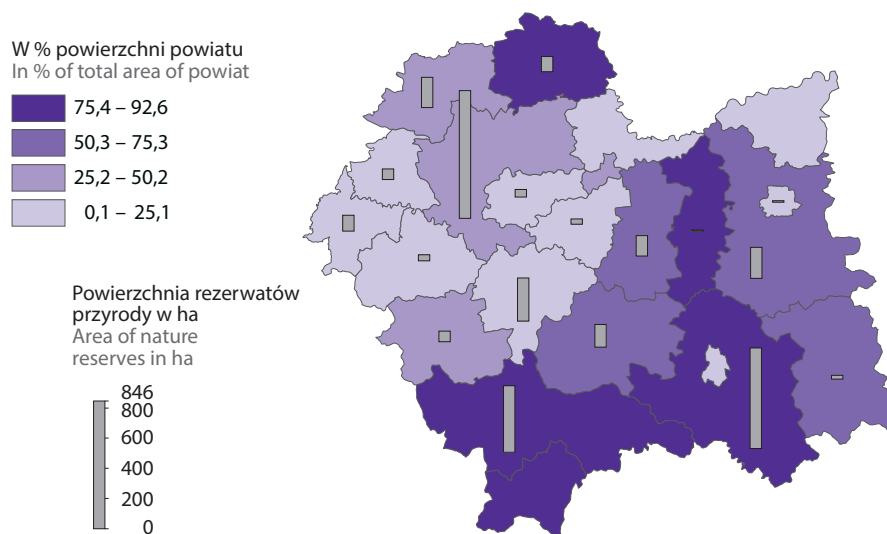
Obszary prawnie chronione według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. zajmowały łącznie 804,7 tys. ha, co stanowiło 53,0% powierzchni województwa i 8,0% powierzchni chronionej w Polsce. W odniesieniu do roku poprzedniego powierzchnia obszarów prawnie chronionych zwiększyła się o 0,3 tys. ha (w kraju spadła o 0,9 tys. ha). Na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 2360 m² powierzchni obszarów prawnie chronionych, tj. o 2 m² więcej niż w 2019 r. (średnio w kraju – 2641 m²).

Mapa 15. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona według powiatów w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 15. Area of special nature value under legal protection by powiats in 2020

As of 31 December

Największa część powierzchni obszarów chronionych w województwie koncentruje się w powiecie nowotarskim – 135,0 tys. ha (16,8% ogólnej powierzchni prawnie chronionej), a w dalszej kolejności w nowosądeckim – 125,3 tys. ha (15,6%) oraz w tarnowskim – 105,6 tys. ha (13,1%). Największy udział obszarów chronionych w powierzchni danego powiatu odnotowano w powiecie tatrzańskim (92,6%), a następnie w nowotarskim (91,5%), miechowskim (86,3%) i nowosądeckim (80,9%). Najmniej obszarów tego typu posiadał Tarnów (0,1%) oraz powiaty wielicki (0,3%) i oświęcimski (0,6%). W 2020 r. według powiatów, najwięcej powierzchni obszarów prawnie chronionych na 1 mieszkańca przypadało w powiecie miechowskim – 12,0 tys. m², a najmniej w Tarnowie – zaledwie 1 m².

W analizowanym roku wśród obszarów objętych ochroną prawną dominowały obszary chronionego krajobrazu (71,1%) o łącznej powierzchni 572,2 tys. ha, tj. o 193 ha większej niż w 2019 r., stanowiące 37,7% ogólnej powierzchni geodezyjnej województwa. Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu w województwie stanowiła 8,3% powierzchni tego rodzaju w kraju.

Na terenie województwa swoje Siedziby Dyrekcji miało 5 parków narodowych – Tatrzański, Gorczański, Babiogórski, Pieniński i Ojcowski oraz część parku Magurskiego z siedzibą w województwie podkarpackim. W 2020 r. powierzchnia parków narodowych wyniosła 38,0 tys. ha, co stanowiło 2,5% ogólnej powierzchni województwa. Ponad połowa (55,3%) powierzchni parków narodowych objęta była ochroną ścisłą, gdzie chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. Największym parkiem jest Tatrzański Park Narodowy, który zajmuje powierzchnię 21,2 tys. ha. Powierzchnia parków narodowych w województwie stanowiła 12,1% powierzchni parków narodowych w kraju.

W końcu 2020 r. ochroną rezerwatową objętych było 85 obiektów (w kraju 1502) o łącznej powierzchni 3,4 tys. ha, co stanowiło 0,2% ogólnej powierzchni województwa. Udział powierzchni rezerwatów przyrody w województwie wyniósł 2,0% w skali kraju. Najliczniejsze były rezerваты chroniące ekosystemy leśne (43 obiekty) o łącznej powierzchni 2,1 tys. ha oraz krajobrazowe (15 obiektów) o powierzchni 0,8 tys. ha. Pod ścisłą ochroną znajdowało się 14,8% powierzchni rezerwatów. Przeciętna powierzchnia rezerwatu przyrody w 2020 r. wyniosła 40,3 ha, przy czym najmniejsze były rezerваты stepowe (średnio niecałe 5 ha), a największe torfowiskowe (1 obiekt – prawie 115 ha). Średnia powierzchnia rezerwatów leśnych wyniosła 47,9 ha.

Parki krajobrazowe są terenami chronionymi ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe, historyczne, a jednocześnie pełnią funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Powierzchnia parków krajobrazowych w 2020 r. wyniosła 175,8 tys. ha, tj. 11,6% ogólnej powierzchni województwa (7,0% w skali kraju). Największym parkiem wchodzącym w Zespół Parków Krajobrazowych pod względem powierzchni (łącznie z powierzchnią rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody) był Popradzki Park Krajobrazowy (53,4 tys. ha), a jego udział w powierzchni geograficznej województwa wyniósł 3,5%.

Liczba pomników przyrody w 2020 r. wyniosła 2199, co stanowiło 6,3% ogólnej ich liczby w Polsce. Wśród nich przeważały pojedyncze drzewa – 1675 obiektów (76,2% ogólnej liczby pomników przyrody w województwie), a w dalszej kolejności grupy drzew – 225 oraz skałki – 164. Inne formy ochrony przyrody, o łącznej powierzchni 15,3 tys. ha, które występowały na terenie województwa, to stanowiska dokumentacyjne (79 obiektów), użytki ekologiczne (48) oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (8).

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Najmłodszą formą ochrony przyrody, wprowadzoną w Polsce w 2004 r., jest Europejska Sieć Ekologiczna czyli „Natura 2000”. W kraju, w skład obszaru „Natura 2000” wchodzi większość obszarów prawnie chronionych, w tym wszystkie parki narodowe i część parków krajobrazowych. W 2020 r. obszar „Natura 2000” zajmował 18,9% powierzchni województwa (w kraju 26,9%). W ramach sieci „Natura 2000” znajdowały się,

położone w całości lub częściowo na terenie województwa, obszary specjalnej ochrony ptaków i siedlisk. Obszary ochrony ptaków zajmowały powierzchnię 133,4 tys. ha, której udział w ogólnej powierzchni województwa wyniósł 8,8% (w kraju – 15,7%), natomiast obszary ochrony siedlisk o powierzchni 153,0 tys. ha stanowiły 10,1% (11,2%). Udział powierzchni obszarów ochrony ptaków w województwie w ogólnej tego typu powierzchni w kraju wyniósł 2,7%, a powierzchnia obszarów ochrony siedlisk – 4,4%. Łączna powierzchnia omawianych obszarów zwiększyła się o 64 ha (w Polsce o 2,2 tys. ha) w porównaniu z 2019 r.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych wpływa na liczbę zwierząt chronionych zamieszkujących poszczególne ekosystemy. Na terenie województwa występuje wiele gatunków zwierząt podlegających ochronie. W 2020 r. populacja kozicy tatrzańskiej liczyła 330 szt. (94,3% krajowej populacji), to jest o 29 szt. mniej niż rok wcześniej. W omawianym roku zarejestrowano 65 niedźwiedzi brunatnych (wzrost o 5 szt. w porównaniu z 2019 r.), co stanowiło 17,1% ogólnej ich liczby w Polsce. Zarejestrowano także 120 wilków (3,4% krajowej populacji) oraz 50 rysi (8,6%). Licząca 5,0 tys. szt. populacja bobrów nie uległa zmianie, a jej udział w populacji krajowej stanowił 3,5%.

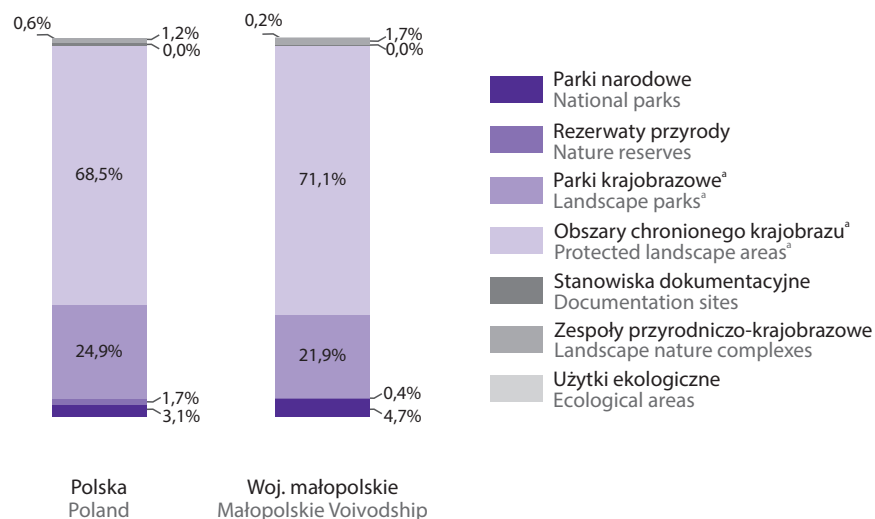
Łączna powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zieleńców i terenów zielonych wyniosła 4114,1 ha (o 42,6 ha więcej niż w 2019 r.), tj. 0,3% ogólnej powierzchni województwa. Udział powierzchni zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w skali kraju wyniósł 6,6%. Na 1 mieszkańca przypadało 12,1 m² tego typu terenów zielonych, w tym w miastach 23,0 m² (w Polsce odpowiednio 16,2 m² i 22,3 m²).

Wśród terenów zieleni ogólnodostępnej największą powierzchnię w 2020 r. zajmowały parki spacerowo-wypoczynkowe – 1411,3 ha (wzrost o 1,0% w porównaniu z 2019 r.), czyli 5,9% w skali Polski. Zieleńce zajmowały łącznie 874,3 ha powierzchni województwa (wzrost o 3,4% w stosunku do 2019 r.), co stanowiło 7,0% tego typu powierzchni w kraju. Tereny zieleni osiedlowej zajmowały 1828,5 ha, a ich powierzchnia nie zmieniła się. Udział powierzchni zieleni osiedlowej województwa w ogólnej tego typu powierzchni w Polsce wyniósł 7,2%.

Wykres 10. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Structure of the area of special nature value under legal protection in 2020
As of 31 December

^a Bez powierzchni rezerwatów przyrody i innych form ochrony przyrody położonych na ich terenie.
^a Excluding nature reserves and other forms of nature protection located within those areas.

Grunty leśne w 2020 r. zajmowały obszar 439,3 tys. ha (o 1,2 tys. ha mniej niż w 2019 r.) i stanowiły 28,9% ogólnej powierzchni województwa oraz 4,6% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w kraju. Spadek powierzchni gruntów leśnych wynikał ze zmniejszenia się powierzchni lasów publicznych i prywatnych odpowiednio o 0,3%, 0,1%.

Powierzchnia lasów (434,5 tys. ha) stanowiła 98,9% powierzchni gruntów leśnych w województwie (4,7% powierzchni lasów w kraju). Była ona mniejsza o 0,9 tys. ha w porównaniu z poprzednim rokiem. Pozostałą część gruntów leśnych o powierzchni 4,8 tys. ha, zajmowały grunty związane z gospodarką leśną.

W strukturze własnościowej lasów więcej było lasów publicznych (56,4%) niż prywatnych (43,6%). W zarządzie Lasów Państwowych znajdowało się 199,2 tys. ha (45,3% ogólnej powierzchni gruntów leśnych).

Wskaźnik lesistości wyniósł 28,6% (28,7% w 2019 r.), podczas gdy w kraju było to 29,6%.

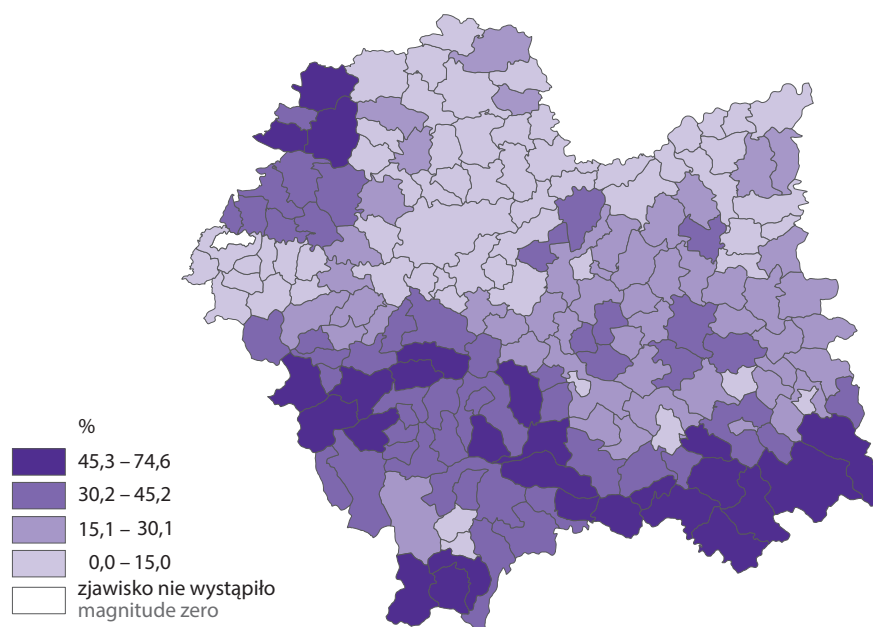
Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

Mapa 16. Lesistość według gmin w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Forest cover by gminas in 2020

As of 31 December

4.6. Odpady przemysłowe i komunalne

4.6. Industrial and municipal waste

W 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, zmniejszyła się ogólna ilość odpadów wytworzonych oraz odpadów dotychczas składowanych (z wyłączeniem odpadów komunalnych). Jednocześnie wzrosła ilość odpadów komunalnych, w tym zebranych selektywnie. Średnia ilość odpadów komunalnych wytworzonych na jednego mieszkańca była wyższa niż w roku poprzednim.

W województwie nadal występuje problem zanieczyszczenia środowiska dużą ilością wytwarzanych i nagromadzonych odpadów. W 2020 r. wytworzono 6,4 mln ton odpadów, z czego 17,6% stanowiły odpady komunalne. Głównym źródłem odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), podobnie, jak w latach poprzednich było przetwórstwo przemysłowe (56,9% wytworzonych odpadów ogółem), a następnie górnictwo i wydobywanie (33,2%) oraz budownictwo (5,2%).

W 125 zakładach objętych badaniem (6,9% liczby notowanej dla Polski) wytworzono 5,3 mln ton odpadów, tj. o 18,6% mniej niż w 2019 r., które stanowiły 4,8% odpadów wytworzonych w kraju. Liczba zakładów wytwarzających odpady spadła w ujęciu rocznym o 5 (w kraju o 119). Największy odsetek w ogólnej ilości odpadów wytworzonych (bez odpadów komunalnych) w ciągu roku, stanowiły odpady poddane odzyskowi – 51,7% (w 2019 r. – 55,5%), a w dalszej kolejności przekazane innym odbiorcom – 42,8% (37,3%), unieszkodliwione – 4,0% (4,3%) oraz magazynowane czasowo – 1,5% (2,9%).

Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 349 ton (429 ton w 2019 r.) odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), podczas gdy średnio w Polsce 350 ton. Ilość odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych) dotychczas składowanych spadła w ujęciu rocznym o 0,9% i w końcu 2020 r. wyniosła 123,2 mln ton, tj. 6,9% wielkości krajowej. Na 1 km² powierzchni województwa przypadało 8,1 tys. ton odpadów dotychczas składowanych (w kraju 5,7 tys. ton). Wśród odpadów wytworzonych i nagromadzonych w województwie, podobnie jak w kraju, najwięcej (35,2%) pochodziło z flotacyjnego wzbogacania rud metali nieżelaznych.

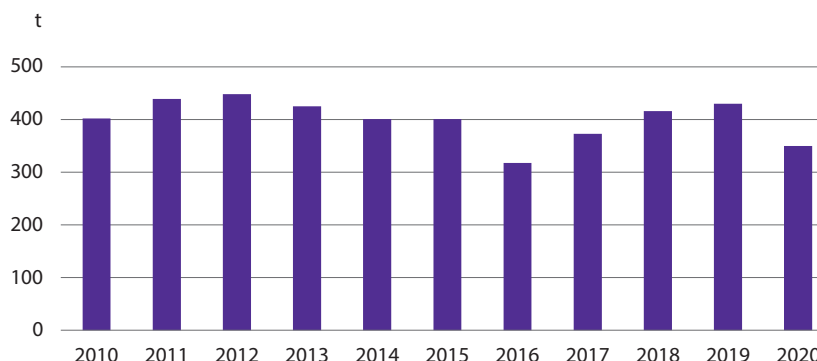
Tablica 7. Odpady^a wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone)
Table 7. Waste^a generated and landfilled up to now (accumulated)

Wyszczególnienie Specification	2010	2020	
		w tysiącach ton in thousand tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	6089,2	5296,7	4,8
w tym: of which:			
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	.	213,8	1,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	.	2266,7	3,8
magazynowane czasowo temporarily stored	81,2	77,3	3,1
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled to date (accumulated ^b ; as of the end of the year) – total	143193,5	123188,6	6,9

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.
a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds).

Niezrekultywowana powierzchnia terenów składowania odpadów przemysłowych (753,3 ha), stanowiąca 9,5% tego typu powierzchni w Polsce nie zmieniła się względem roku poprzedniego. W latach 2019–2020 żaden spośród istniejących w województwie terenów składowania odpadów przemysłowych nie został poddany całkowitej lub częściowej rekultywacji. W kraju zrekultywowano 13,6 ha powierzchni terenów składowania odpadów przemysłowych (1,0 ha w 2019 r.).

W 2020 r. odebrano 2196,7 dam³ nieczystości ciekłych (ścieków bytowych), tj. o 4,5% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim, a ich udział w skali Polski wyniósł 7,4%.

Wykres 11. Odpady^a wytworzone na 1 km² powierzchni województwaChart 11. Waste^a generated per 1 km² of the voivodship's area

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.
 a Excluding municipal waste.

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych zależy zarówno od liczby mieszkańców, jak i ilości zakładów wytwórczych i usługowych. W ciągu 2020 r. w województwie zebrano 1130,3 tys. odpadów komunalnych odebranych lub zebranych (wytworzonych), tj. o 4,8% więcej w stosunku do roku poprzedniego, w tym z gospodarstw domowych 1011,9 tys. ton (wzrost o 7,3%). Udział zebranych odpadów komunalnych w ogólnej masie tego typu odpadów w Polsce wyniósł 8,6%. Na 1 mieszkańca przypadało 331 kg masy wytworzonych odpadów komunalnych (w Polsce średnio 342 kg), w tym z gospodarstw domowych – 296 kg (w kraju – 294 kg).

W omawianym okresie zebrano 680,8 tys. ton zmieszanych odpadów komunalnych (spadek o 5,6% w stosunku do 2019 r.), co stanowiło 8,4% tego typu odpadów w kraju. Gospodarstwa domowe wytworzyły 582,6 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych, co stanowiło 85,6% ogólnej masy wojewódzkiej (wzrost o 1,9 p. proc. w relacji do 2019 r.), tj. 8,7% w skali kraju. Pozostałe (14,4%) odpady komunalne pochodziły z innych źródeł. Średnia ilość wytwarzanych odpadów komunalnych zmieszanych na jednego mieszkańca wyniosła 199 kg (w kraju – 212 kg), w tym z gospodarstw domowych – 171 kg (w Polsce – 174 kg).

Z roku na rok powoli rośnie selektywna zbiórka odpadów komunalnych i ich segregacja. W 2020 r. zebrano selektywnie 449,5 tys. ton odpadów (wzrost o 25,7% w skali roku), co stanowiło 39,8% ogólnej ilości odpadów komunalnych odebranych lub zebranych (wytworzonych) w województwie. W kraju selektywna zbiórka odpadów komunalnych stanowiła 37,9% ogółu wytworzonych odpadów komunalnych, co oznacza wzrost o 6,7 p. proc. w stosunku do 2019 r. Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w województwie w ogólnej masie tego typu odpadów w Polsce wyniósł 9,0%. Z gospodarstw domowych odebrano 429,4 tys. ton odpadów zebranych selektywnie (wzrost o 26,5% w odniesieniu do 2019 r.), tj. 9,3% wielkości krajowej.

Struktura selektywnie zebranych odpadów komunalnych zmieniła się w relacji do 2019 r. Największy udział miały odpady biodegradowalne – 29,3% (spadek o 2,0 p. proc. w stosunku do poprzedniego roku), a w dalszej kolejności odpady wielkogabarytowe – 19,2% (spadek o 2,3 p. proc.), tworzywa sztuczne – 17,3% (wzrost o 3,8 p. proc.), szkło – 15,1% (spadek o 0,2 p. proc.), papier i tektura – 8,6% (wzrost o 2,5 p. proc.), zmieszane odpady opakowaniowe – 7,3% (spadek o 0,5 p. proc.), opakowania wielomateriałowe – 0,1% (spadek o 0,3 p. proc.), metale – 0,1% (spadek o 0,1 p. proc.) oraz pozostałe frakcje – 3,0% (spadek o 0,9 p. proc.).

Tablica 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie

Table 8. Municipal waste collected separately

Wyszczególnienie Specification	2010 ^a		2020 ^b			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
			w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes
Ogółem Total	88734	64947	449,5	9,0	429,4	9,3
w tym: of which:						
Papier i tektura Paper and cardboard	11804	8070	38,7	7,7	35,1	8,1
Szkło Glass	24527	20804	68,0	9,3	65,9	9,6
Tworzywa sztuczne Plastics	13504	11238	77,9	15,9	75,0	16,8
Metale Metals	1853	1337	0,5	6,9	0,3	5,3
Tekstylia Textiles	3234	3231	0,4	9,7	0,3	9,7
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	573	501	4,4	10,1	4,3	10,2

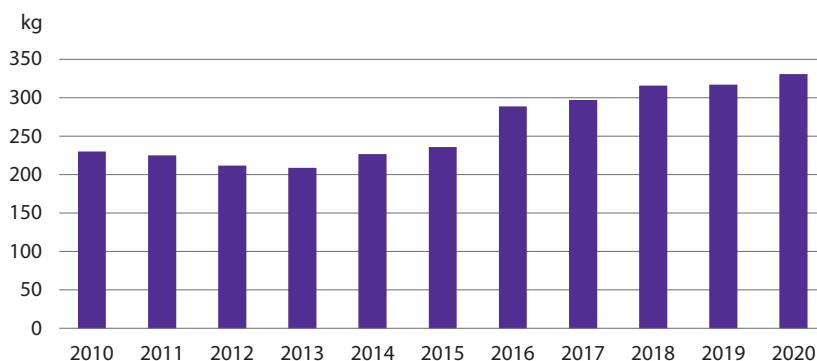
a Dane szacunkowe. b W 2020 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a Estimated data. b In 2020 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1 July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

Ilość selektywnie zebranych odpadów jest bardzo zróżnicowana w poszczególnych podregionach i zależy w dużym stopniu od tego, jak został zorganizowany przez władze lokalne system zbierania tego typu odpadów. Wśród podregionów największy udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogólnej masie tego typu odpadów w województwie odnotowano w Krakowie – 35,5% (wzrost o 3,7 p. proc. w stosunku do 2019 r.), a w dalszej kolejności podregionie krakowskim – 21,8% (spadek o 0,7 p. proc.), oświęcimskim – 14,4% (spadek o 0,1 p. proc.), nowosądeckim – 10,4% (spadek 0,9 p. proc.), tarnowskim – 9,6% (spadek o 1,4 p. proc.) i nowotarskim – 8,3% (spadek 0,6 p. proc.).

Podobnie jak rok wcześniej, Kraków miał największy udział w poszczególnych grupach frakcji w ogólnej masie odpadów zebranych selektywnie w województwie. W 2020 r. w Krakowie najczęściej zebrano odpadów biodegradowalnych – 68,6 tys. ton (wzrost o 14,7% w stosunku do 2019 r.), tj. 52,0% tego rodzaju odpadów w województwie, a w dalszej kolejności tworzyw sztucznych – 30,8 tys. ton (ponad dwukrotnie więcej), odpadów wielkogabarytowych – 23,8 tys. ton (wzrost o 17,2%), papieru i tektury – 17,7 tys. ton (prawie trzykrotnie więcej). Najwięcej szkła – 17,6 tys. ton i zmieszanych odpadów opakowaniowych – 12,2 tys. ton (wzrost odpowiednio o 22,7% i 23,0% w odniesieniu do poprzedniego roku) zebrano w podregionie krakowskim.

Wykres 12. Odpady komunalne zebrane^a na 1 mieszkańca
Chart 12. Municipal waste collected^a per capita

a W 2010 r. dane szacunkowe; od 2014 r. odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości uznawane za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości. a In 2010 estimated data; since 2014 includes waste collected from all inhabitants and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1 July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest w dalszym ciągu ich deponowanie na składowiskach. W 2020 r. masa zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania wyniosła 331,3 tys. ton (w 2019 r. – 369,1 tys. ton), tj. 6,3% masy ogólnokrajowej. W końcu roku na terenie województwa odnotowano 14 czynnych kontrolowanych składowisk (tyle samo w 2019 r.) przyjmujących odpady komunalne. Składowiska zajmowały powierzchnię 86,0 ha (5,1% w skali kraju), przy czym powierzchnia zrehabilitowana stanowiła 1,5 ha (w kraju – 13,2 ha). W Polsce liczba czynnych składowisk wyniosła 271 (o 7 mniej niż w 2019 r.), a ich łączna powierzchnia (1,7 tys. ha) była o 1,3% większa w porównaniu z rokiem poprzednim.

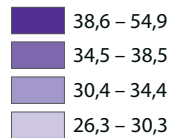
Obowiązująca od 2012 r. ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie spowodowała likwidacji nielegalnego pozbywania się śmieci. Według stanu w dniu 31 grudnia 2020 r. na obszarze województwa znajdowało się 99 nielegalnych dzikich wysypisk odpadów (w Polsce 2008), a ich liczba zmniejszyła się o 38 względem roku poprzedniego (w Polsce wzrosła o 140). Dzikie wysypiska zajmowały łącznie powierzchnię 0,6 ha (spadek o 37,0% w porównaniu z 2019 r.), co stanowiło 0,3% tego typu powierzchni w kraju. W ciągu roku zlikwidowano 1487 dzikich wysypisk, z których zebrano 2,7 tys. ton odpadów komunalnych (o 20,2% więcej niż w 2019 r.). W Polsce podczas likwidacji 9972 dzikich wysypisk zebrano 72,2 tys. ton odpadów komunalnych, co oznacza prawie dwukrotny wzrost w stosunku do 2019 r. W ciągu 2020 r. zlikwidowano o 29,1% więcej dzikich wysypisk niż w 2019 r. (w Polsce mniej o 12,3%).

W 2020 r. wydatki budżetowe na gospodarkę odpadami przypadające na 1 kg wytworzonych odpadów komunalnych wyniosły – 0,74 zł (w 2019 r. – 0,53 zł), podczas gdy w Polsce – 0,77 zł.

Mapa 17. Odpady komunalne zebrane według powiatów w 2020 r.

Map 17. Municipal waste collected by powiats in 2020

Odpady komunalne zebrane selektywnie
w % odpadów ogółem
Municipal waste collected separately
in % of total waste

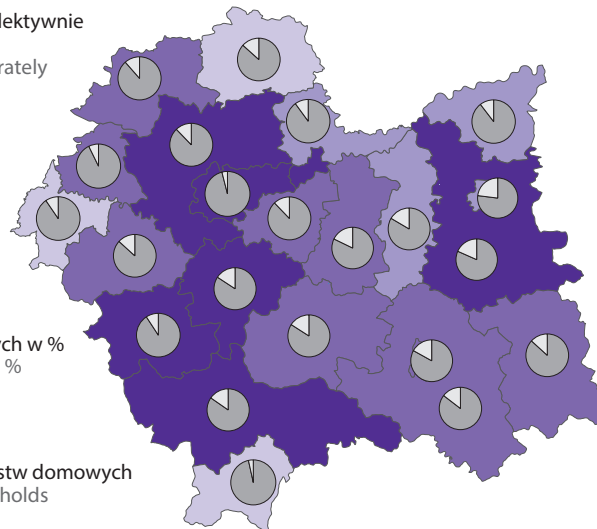

Struktura odpadów komunalnych w %
Structure of municipal waste in %

z innych źródeł
from other sources

z gospodarstw domowych
from households

4.7. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska**4.7. Economic aspects of environmental protection**

W 2020 r. w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek nakładów poniesionych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Nakłady na ochronę środowiska zmniejszyły się o 8,7% w skali roku, a na gospodarkę wodną – o 18,4%.

Zapobieganie degradacji środowiska wymaga ponoszenia nakładów finansowych na ekologiczne przedsięwzięcia. W 2020 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 857,9 mln zł (w cenach bieżących), co stanowiło 7,5% nakładów poniesionych na ten cel w Polsce. W ujęciu rocznym ich wartość była mniejsza o 8,7%.

Tablica 9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a (ceny bieżące)
 Table 9. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010			2020		
	w tys. zł in thousand PLN	na 1 miesz- kańca w zł per capita in PLN	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tys. zł in thousand PLN	na 1 miesz- kańca w zł per capita in PLN	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	602845	180,98	5,5	857860	251,28	7,5
w tym: of which:						
ochrona powietrza atmosferycz- nego i klimatu protection of air and climate	82047	24,63	3,7	185493	54,33	5,0
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	466579	140,07	6,5	480615	140,78	8,7
gospodarka odpadami waste management	23622	7,09	2,6	76856	22,51	10,3
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu protection of biodiversity and landscape	–	.	.	3284	0,96	1,9
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	30598	9,19	5,5	111611	32,69	8,9
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	433401	130,11	12,2	210788	61,74	7,9
w tym: of which:						
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	102844	30,88	5,7	105166	30,81	8,3
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	19904	5,98	2,8	13919	4,08	3,6

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

a By site location of investment; these outlays are also included in the appropriate sections of the national economy.

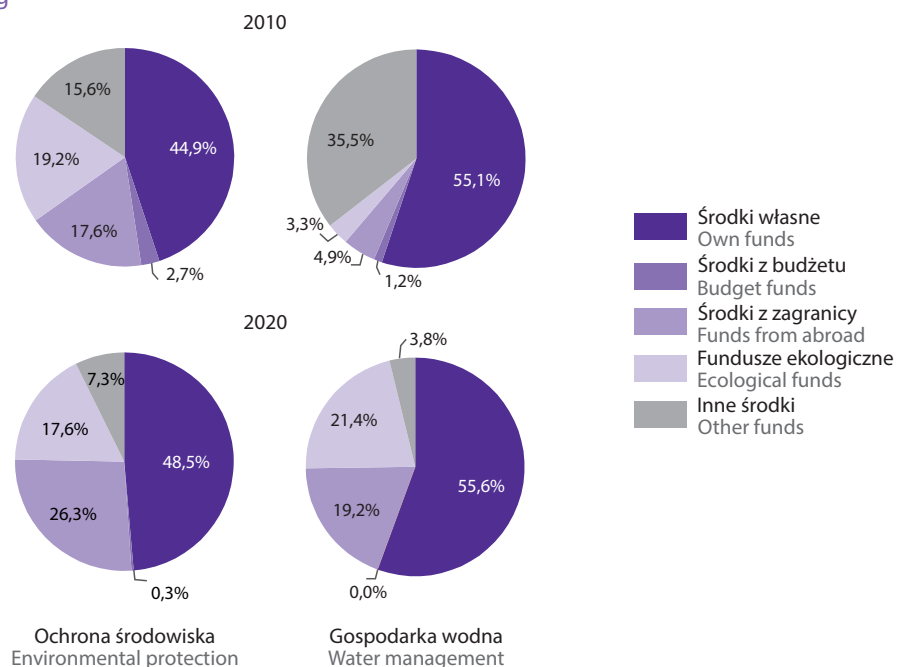
Najwięcej środków pieniężnych przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 480,6 mln zł, tj. 56,0% ogólnej kwoty nakładów, w tym głównie na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe (67,6%) oraz na oczyszczanie ścieków (32,2%). Na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydatkowano 185,5 mln zł, tj. 21,6% nakładów ogółem, w tym 32,8% na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni. W przeliczeniu na jednego mieszkańca nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 251 zł (wobec 276 zł w 2019 r.), a w Polsce – 298 zł (323 zł).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2020 r. wyniosły 210,8 mln zł (w cenach bieżących), tj. o 18,4% mniej niż w poprzednim roku, co stanowiło 7,9% ogólnej kwoty nakładów służących gospodarce wodnej w kraju. Największy udział w nakładach ogółem stanowiły środki przeznaczone na ujęcia i doprowadzanie wody – 49,9% (spadek o 9,5 p. proc. w stosunku do 2019 r.), a w dalszej kolejności na obwałowania przeciwpowodziowe – 26,2% (wzrost o 8,7 p. proc.) oraz na regulacje i zabudowę rzek i potoków górskich – 12,8% (wzrost o 10,9 p. proc.), a najmniejszy na stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych – 0,3% (podobnie w 2019 r.). Na 1 mieszkańca nakłady wyniosły średnio 72 zł (76 zł w 2019 r.), a przeciętnie w kraju 70 zł (84 zł).

Podstawowym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe na ochronę środowiska w 2020 r. były środki własne w wysokości 416,1 mln zł (spadek o 17,9% w odniesieniu do 2019 r.), które stanowiły 6,6% ogólnej kwoty tego rodzaju nakładów w kraju, a następnie środki z zagranicy – 225,6 mln zł oraz z funduszy ekologicznych – 151,0 mln zł. W kraju w strukturze finansowania nakładów również dominowały środki własne (55,1%), następnie środki z zagranicy (17,6%) oraz z funduszy ekologicznych (12,3%).

Wykres 13. Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej według źródeł finansowania

Chart 13. Structure of outlays on fixed assets for environmental protection and water management by source of financing

Na gospodarkę wodną przeznaczono również najwięcej ze środków własnych – 117,1 mln zł (spadek o 33,9% w relacji do poprzedniego roku), które stanowiły 9,3% ogólnej wielkości środków własnych na gospodarkę wodną w Polsce, a w dalszej kolejności z funduszy ekologicznych (pożyczek, kredytów i dotacji) – 45,1 mln zł i ze środków z zagranicy – 40,5 mln zł. W Polsce środki własne miały również największy udział w strukturze finansowania nakładów na gospodarkę wodną (47,3%), a w dalszej kolejności były to środki z zagranicy (20,9%) oraz środki na kredyty i pożyczki krajowe (12,7%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosły 313 zł (352 zł w 2019 r.), a w Polsce – 368 zł (407 zł).

W 2020 r. w zakresie ochrony powietrza oddano do użytku urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych o zdolności 595 t/rok (rok wcześniej – 159 t/rok), w kraju – 5747 t/rok. Jednocześnie przekazano do eksploatacji urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych o zdolności 1389 t/rok (w 2019 r. – 148 t/rok), w Polsce – 98551 t/rok. W omawianym roku wybudowano 4 oczyszczalnie ścieków komunalnych (w 2019 r. – 5) o przepustowości 4472 m³/dobę, w Polsce – 39. Ponadto oddano 504,9 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki oraz wody opadowe (w 2019 r. – 456,9 km), w Polsce – 3956,9 km. Powstało 29 indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków (wobec 315 w 2019 r.), w kraju 2457.

Wśród efektów rzeczowych uzyskanych w gospodarce wodnej w 2020 r. oddano do użytku ujęcia wodne o wydajności 1,7 tys. m³/dobę (1,4 tys. m³/dobę rok wcześniej), w Polsce – 54,4 tys. m³/dobę. Jednocześnie oddano 328,9 km sieci wodociągowej (w 2019 r. – 306,1 km), w kraju – 2739,3 km, a także przeprowadzono 44,0 km regulacji i zabudowy rzek i potoków (przed rokiem – 44,3 km), a w Polsce – 52,1 km.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego kształtowała się w 2021 r. pod wpływem trwającej pandemii COVID-19 wywołanej koronawirusem SARS-CoV-2. Odnotowano spadek liczby ludności w porównaniu z poprzednim rokiem. Wzrosła liczba zgonów i zawartych małżeństw, zmniejszyła się liczba urodzeń. Przyrost naturalny miał ujemną wartość, a ogólne saldo migracji stałej pozostało dodatnie. Postępujący proces starzenia się mieszkańców potwierdził wzrost mediany wieku, a także wskaźników starości.

Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych (wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.) oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie.

Prezentowane dane dotyczą ludności zamieszkałej w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące. Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. – według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 grudnia 2011 r.

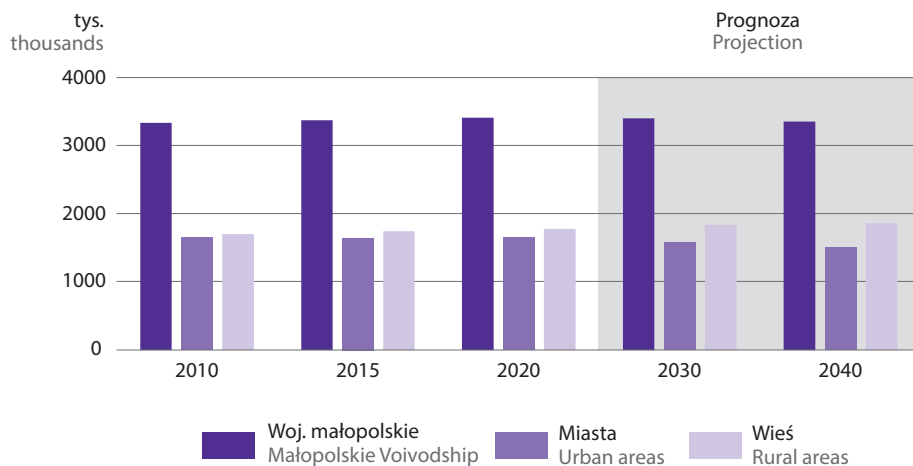
Tablica 10. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Table 10. Population
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem Total				
w tys. in thousands	3336,7	3372,6	3410,4	3407,7
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	8,7	8,8	8,9	8,9
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	106	106	106	106
Miasta – w % ogólnej liczby ludności Urban areas – in % of total population	49,2	48,5	48,1	48,0
Wieś – w % ogólnej liczby ludności Rural areas – in % of total population	50,8	51,5	51,9	52,0
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	220	222	225	224

Liczba ludności województwa na koniec grudnia 2021 r. wyniosła 3407,7 tys. osób i w relacji do poprzedniego roku zmniejszyła się o 0,1%. (w Polsce wystąpił spadek o 0,5%). Liczba ludności województwa stanowiła 8,9% ogólnej liczby ludności kraju. Roczny ubytek rzeczywisty wyniósł minus 2,7 tys. osób (w Polsce – minus 184,6 tys. osób), na który złożyła się suma ujemnych wartości przyrostu naturalnego, dodatniego salda migracji stałej oraz ujemna różnica w saldach migracji czasowych. W miastach województwa odnotowano spadek o 4,9 tys. osób, a na wsi wzrost o 2,2 tys. osób.

Wykres 14. Liczba ludności oraz prognoza

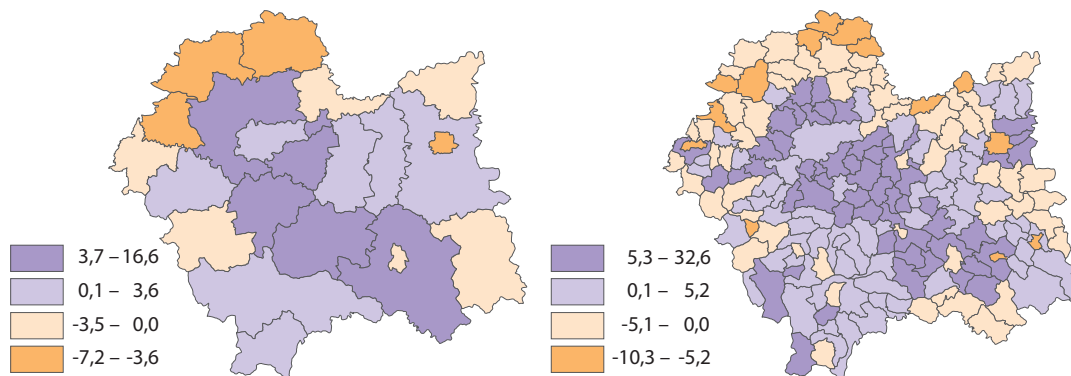
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 14. Population and projection
As of 31 December

W okresie 2010–2021 liczba ludności województwa zwiększyła się o 71,0 tys. osób. Na wsi przybyło w tym czasie 76,4 tys. osób, a w miastach ubyło 5,4 tys. osób. Liczba mężczyzn wzrosła o 33,9 tys., a kobiet – o 37,1 tys.

Mapa 18. Zmiana liczby ludności w latach 2010–2021

Stan w dniu 31 grudnia
Map 18. Population changes in 2010–2021
As of 31 December

Wśród powiatów najwyższą liczbą ludności w 2021 r. charakteryzował się Kraków (782,1 tys. osób), tj. 23,0% ogólnej liczby ludności województwa. Wzrost liczby ludności w stosunku do 2020 r. wystąpił w 5 powiatach, w tym najwyższy w wielickim (o 1,3%). W 16 powiatach liczba mieszkańców zmniejszyła się, a w powiecie nowosądeckim utrzymała się na poziomie notowanym przed rokiem. Najwięcej osób ubyło w Tarnowie

(o 1,5%). W relacji do 2010 r. liczba ludności zwiększyła się w 12 powiatach. Najwyższy wzrost (o 16,6%) odnotowano w powiecie wielickim. W pozostałych 10 powiatach ubyło mieszkańców, najwięcej w Tarnowie (o 7,2%). Wśród 182 gmin województwa w 111 gminach wystąpił wzrost liczby ludności w porównaniu z 2010 r., najwyższy w Wielkiej Wsi (o 32,6%). W 70 gminach notowano spadek liczby ludności, największy w Bolesławiu (powiat dąbrowski – o 10,3%), natomiast w gminie Pleśna liczba ludności utrzymała się na poziomie 2010 r.

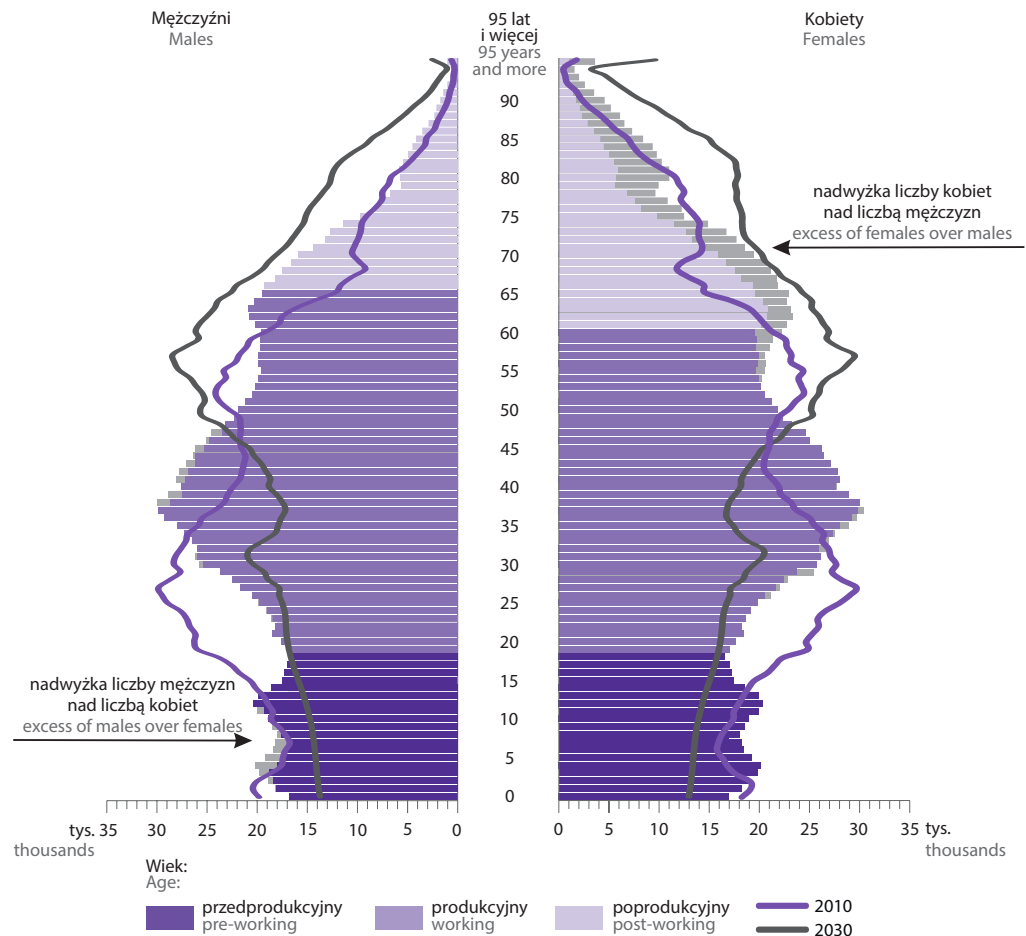
Województwo cechuje wyższa gęstość zaludnienia niż przeciętnie w Polsce. W 2021 r. w województwie na 1 km² powierzchni przypadały 224 osoby, w kraju – 122. Zróżnicowanie wartości wskaźnika widoczne było w podziale przestrzennym od najwyższego w Krakowie (2393 osoby/km²) do najniższego w powiecie miechowskim (71 osób/km²).

Wykres 15. Ludność według płci i wieku

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Population by sex and age

As of 31 December

W porównaniu z 2020 r. zmniejszyła się liczba ludności w miastach województwa (o 4,9 tys.), w których mieszkało 1634,8 tys. osób, natomiast na wsi liczba ludności wzrosła (o 2,2 tys.) do 1772,9 tys. osób. Udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności wyrażony współczynnikiem urbanizacji wyniósł 48,0% (Polska – 59,7%). Sukcesywnie zmniejsza się udział ludności miejskiej, w relacji do 2010 r. wartość współczynnika urbanizacji obniżyła się o 1,2 p. proc. Wyższe wartości współczynnika urbanizacji od średniego dla województwa odnotowano w 2021 r. w powiatach chrzanowskim (61,1%) i oświęcimskim (51,9%). Najmniej zurbanizowany był powiat tarnowski (11,7%).

W strukturze ludności według płci od lat przeważają kobiety. W 2021 r. stanowiły 51,5% ludności województwa (w Polsce – 51,7%). Współczynnik feminizacji, określający liczbę kobiet przypadających na 100 mężczyzn, wyniósł 106 (w kraju – 107 kobiet). Przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn odnotowano w 21 powiatach. Najwyższa dysproporcja płci wystąpiła w Krakowie (114 kobiet na 100 mężczyzn). Wyjątek stanowił powiat limanowski, w którym na 100 kobiet przypadało 100 mężczyzn.

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku z roku na rok widoczny jest postępujący proces starzenia się populacji. Wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym, a maleje w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. W latach 2010–2021 w strukturze ludności zwiększył się udział ludności w wieku poprodukcyjnym z 16,5% do 21,0% (w Polsce z 16,8% do 22,6%). W końcu 2021 r. ta grupa ekonomiczna liczyła 714,6 tys. osób i wzrosła o 7,7 tys. osób (o 1,1%) w porównaniu z 2020 r. Liczba ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 2039,9 tys. osób, tj. o 12,1 tys. osób (o 0,6%) mniej niż w 2020 r. Omawiana zbiorowość stanowiła 59,9% (63,6% w 2010 r.) ogólnej liczby ludności (w kraju odpowiednio – 59,2% i 64,4%). Dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat (tj. w wieku przedprodukcyjnym) było 653,3 tys., czyli o 1,7 tys. (o 0,3%) więcej niż rok wcześniej. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wyniósł 19,2% wobec 19,9% w 2010 r. (w Polsce odpowiednio 18,2% i 18,8%).

Współczynnik obciążenia demograficznego (relacja osób w wieku nieprodukcyjnym do wieku produkcyjnego) wyniósł 67 osób (w Polsce – 69), podczas gdy w 2010 r. było to 57 osób, a w 2020 r. 66 osób. Wśród powiatów najniższą wartość współczynnika odnotowano w powiecie dąbrowskim (59 osób), a najwyższą w Tarnowie (73 osoby).

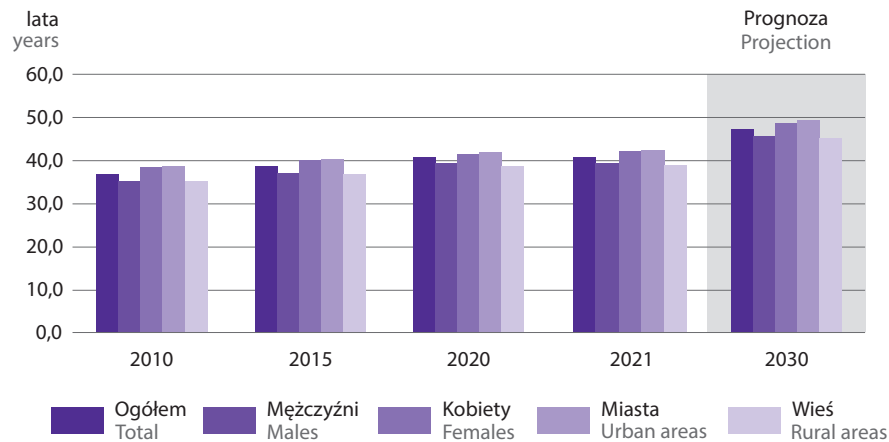
Proces starzenia się populacji województwa potwierdza również obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu m.in. mediany wieku, wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości (np. zamieszkującej określone terytorium). Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Mediana wieku mieszkańców województwa w końcu 2021 r. wyniosła 40,7 lat (w Polsce – 42,0 lat), co oznacza, że połowa populacji nie osiągnęła tego wieku, a druga połowa go przekroczyła. Rok wcześniej mediana wieku mieszkańców wyniosła 40,4 lat, a w 2010 r. – 36,8 lat. Przeciętnie ludność na obszarach wiejskich województwa była młodsza od ludności mieszkającej w miastach. Mediana wieku ludności wsi wyniosła 39,0 lat (35,1 lat w 2010 r.) wobec 42,3 lat (38,6 lat w 2010 r.) mieszkańców miast. Statystyczny mężczyzna był młodszy od statystycznej kobiety o ponad 2 lata. Wiek środkowy dla mężczyzn to 39,3 lat, a dla kobiet – 42,1 lat (w 2010 r. odpowiednio: 35,3 i 38,5 lat).

Najmłodszy mieszkańcy mieszkali w powiecie limanowskim – 36,7 lat, a najstarsi w Tarnowie – 44,9 lat.

Wykres 16. Mediana wieku ludności
Chart 16. Median age of population

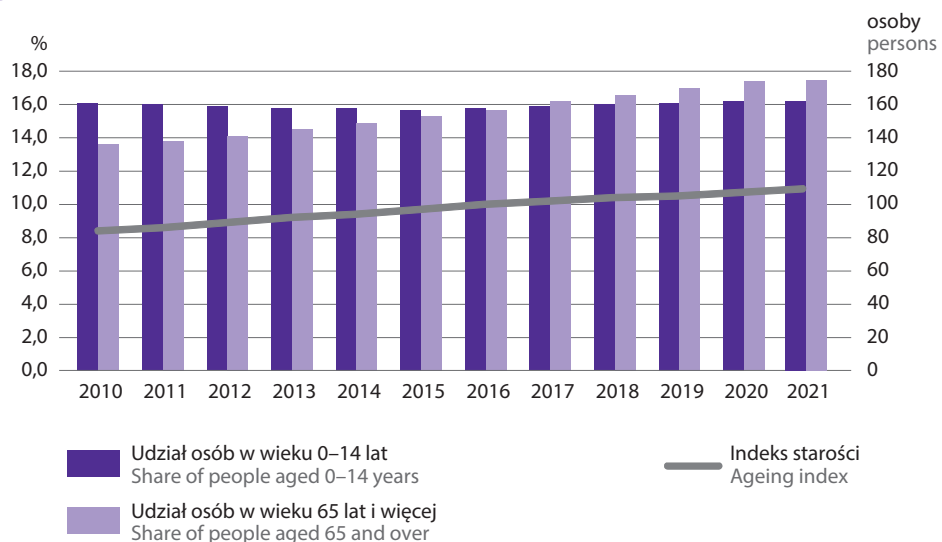

Indeks starości – relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

Indeks starości, w końcu 2021 r. wyniósł 109 osób (w Polsce – 124 osoby) w wieku 65 lat i więcej na 100 dzieci w wieku 0–14 lat (średnio na 100 potencjalnych wnuków przypadało 109 dziadków i babć). Pogłębiają się różnice w proporcji między najmłodszymi a najstarszymi generacjami. Począwszy od 2010 r. wartość indeksu starości wzrosła o 25 osób.

W podziale terytorialnym wskaźnik osiągnął wartość poniżej 100 osób (więcej dzieci niż osób starszych) w połowie powiatów. Najniższa jego wartość była w powiecie limanowskim – 70 osób. Drugą połowę stanowiły powiaty, w których wartość wskaźnika starości przekraczała 100 osób, w tym najwyższą odnotowano w Tarnowie (178 osób).

Wykres 17. Indeks starości
Chart 17. Ageing index

Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, zwany również wskaźnikiem wsparcia osób najstarszych, to liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50–64 lata.

Relacje międzypokoleniowe między osobami najstarszymi, a ich dziećmi określa wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego. W latach 2010–2021 w województwie obserwowano systematyczny wzrost wartości tego wskaźnika z 7 osób w 2010 r. do 12 osób w 2021 r. (w Polsce wzrost odpowiednio z 6 do 11 osób). Oznacza to, że 12 osób w wieku 85 lat i więcej przypadało na 100 osób w wieku 50–64 lata. Zróżnicowanie wartości wskaźnika obserwowano na poziomie powiatów od najniższej wartości w powiatach limanowskim, myślenickim, nowosądeckim i wielickim (po 9 osób) do najwyższej w Krakowie (16 osób).

Wskaźnik starości demograficznej to udział osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności. W opracowaniu wzięto pod uwagę ludność w wieku 65 lat i więcej.

W 2021 r. osoby w wieku starszym (tj. 65 lat i więcej) stanowiły 17,7% ogólnej liczby ludności, tj. więcej o 4,1 p. proc. w porównaniu z 2010 r.

Istotną miarą procesu starzenia się ludności, zwłaszcza z punktu widzenia potrzeb w zakresie usług pielęgnacyjnych i zdrowotnych, jest wskaźnik starzenia podwójnego, który określa udział osób sędziwych (powyżej 84 lat) w populacji osób starszych (w wieku 65 lat i więcej). W relacji do 2010 r. wskaźnik starzenia podwójnego zwiększył się o 2,3 p. proc. do 12,1%.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

W omawianym roku zawarto 16,6 tys. związków małżeńskich, tj. o 2,2 tys. (o 15,1%) więcej niż w 2020 r. i o 3,7 tys. (o 18,3%) mniej niż w 2010 r. Małżeństwa zawarte w województwie stanowiły 9,9% ogólnej liczby małżeństw zawartych w Polsce. W miastach odnotowano 8,4 tys. małżeństw, tj. o 1,2% więcej niż na wsi. Zawarto 10,8 tys. małżeństw wyznaniowych (zawieranych w kościołach ze skutkiem prawno-cywilnym), które stanowiły 64,8% ogólnej liczby zawieranych małżeństw w województwie. W 2021 r. notowana mniejsza liczba zakażeń COVID-19 oraz zmniejszenie obostrzeń mogły spowodować, że zarówno w kraju jak też i w województwie małopolskim odnotowano wzrost liczby małżeństw.

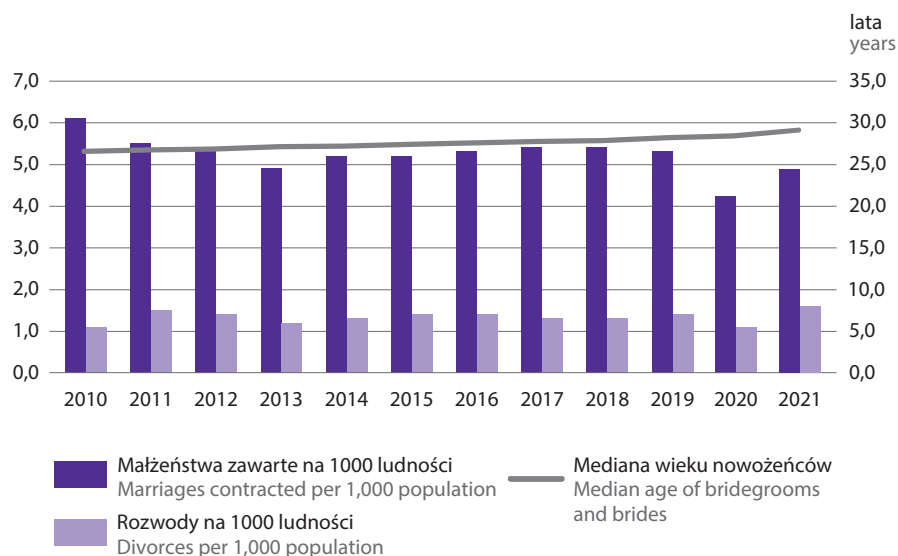
Na 1 tys. ludności zawarto 4,9 małżeństw (w Polsce – 4,4), rok wcześniej – 4,2, a w 2010 r. – 6,1. W miastach wskaźnik był wyższy o 0,4 pkt niż na wsi i wyniósł 5,1. Najwięcej małżeństw na 1 tys. ludności odnotowano w Krakowie – 6,2, a najmniej w Tarnowie – 3,5.

Z roku na rok podwyższa się wiek osób decydujących się na zawarcie związku małżeńskiego. W 2021 r. wśród kobiet wiek środkowy zawierania małżeństw wyniósł 27,8 lat, wśród mężczyzn – 29,8 lat, wobec odpowiednio 25,6 lat i 27,6 lat w 2010 r.

Sądy prawomocnie orzekły 4,4 tys. rozwodów, tj. o 15,2% więcej niż w 2020 r. i o 83,0% więcej niż w 2010 r. Na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej orzeczono 1,6 rozwodu (w Polsce 2,0), w miastach – 2,3, a na wsi – 0,7. Wśród powiatów najniższe natężenie rozwodów na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej wystąpiło w powiecie proszowickim (0,5), a najwyższe w Krakowie (2,7). Do głównych przyczyn rozwodów orzeczonych prawomocnym wyrokiem sądu należały niezgodność charakterów małżonków (2,7 tys. rozwodów).

Ponadto sądy orzekły prawomocnie 65 separacji, tj. o 16,7% mniej niż rok wcześniej. Na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej w województwie przypadało 2,4 separacji.

Wykres 18. Małżeństwa zawarte i rozwody
Chart 18. Marriages contracted and divorces

W 2021 r. zarejestrowano 33,3 tys. urodzeń żywych, o 5,9% mniej niż rok wcześniej i o 10,2% mniej niż w 2010 r. (w Polsce odnotowano spadek odpowiednio o 6,7% i o 19,8%). Liczba urodzeń w województwie stanowiła 10,0% ogólnej liczby urodzeń w kraju. Współczynnik urodzeń na 1 tys. ludności wyniósł 9,8 (w Polsce – 8,7); w miastach – 9,6, na wsi – 9,9. Najwyższą wartość współczynnika urodzeń na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie limanowskim – 12,3; a najniższą w Tarnowie – 6,8.

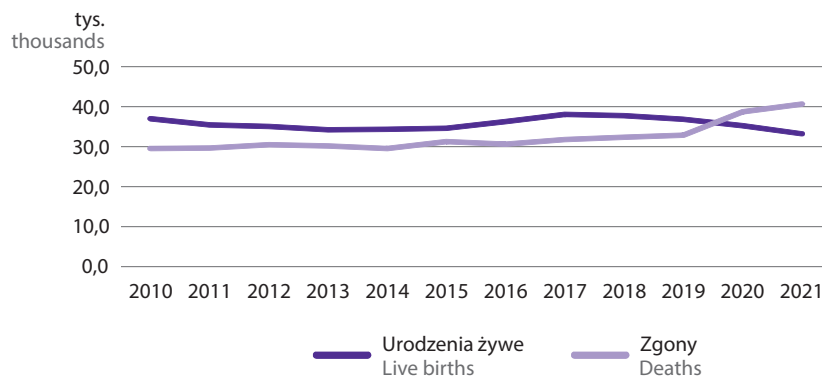
Niska liczba urodzeń nie zapewnia prostej zastępowalności pokoleń. Współczynnik dzietności ogólnej dla stabilnego rozwoju demograficznego powinien kształtować się na poziomie od 2,10 do 2,15, co oznacza, że na statystyczną kobietę w wieku 15–49 lat przypada średnio dwoje dzieci w ciągu całego okresu rozrodczego. W 2021 r. współczynnik dzietności wyniósł 1,39 (rok wcześniej 1,45), tzn. że na 100 kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) przypadało 139 urodzonych dzieci. Tę samą wartość współczynnika odnotowano także w miastach i na wsi.

W 2021 r. zmarło 40,7 tys. osób, tj. o 4,9% więcej niż w 2020 r. i o 37,4% więcej niż w 2010 r. (w Polsce wzrost odpowiednio o 8,8% i 37,3%). Współczynnik zgonów na 1 tys. ludności wyniósł 11,9 (w Polsce 13,6), wobec 11,4 przed rokiem i 8,9 w 2010 r. W miastach współczynnik ten był wyższy o 1,6 pkt niż na wsi i wyniósł 12,8. Najniższą jego wartość odnotowano w powiatach nowosądeckim i wielickim (po 10,0), a najwyższą w powiecie miechowskim (15,2). Zmarło 100 dzieci w wieku poniżej 1 roku życia, tj. o 19,4% mniej w porównaniu z 2020 r.

Według dziennych raportów Ministerstwa Zdrowia¹ w 2021 r. w wyniku COVID-19 zmarło w województwie 5,1 tys. osób, w tym 2,6 tys. z chorobami współistniejącymi. Liczba ozdowieńców osiągnęła wartość 207,5 tys. W omawianym okresie objęto kwarantanną 5381,3 tys. osób oraz wykonano 1512,8 tys. testów, w tym 226,8 tys. dało wynik pozytywny.

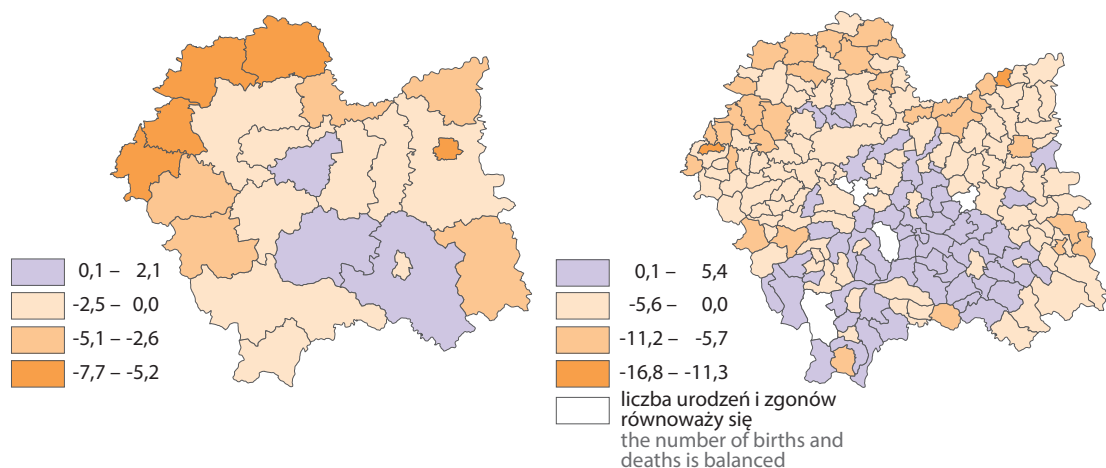
¹ Obliczenia własne (posumowano liczbę zgonów dniami) na podstawie danych Ministerstwa Zdrowia Raport zakażeń koronawirusem (SARS-CoV-2) – Koronawirus: informacje i zalecenia – Portal Gov.pl (www.gov.pl) [dane pobrano 14.04.2022 r.].

Wykres 19. Ruch naturalny ludności
Chart 19. Vital statistics of population

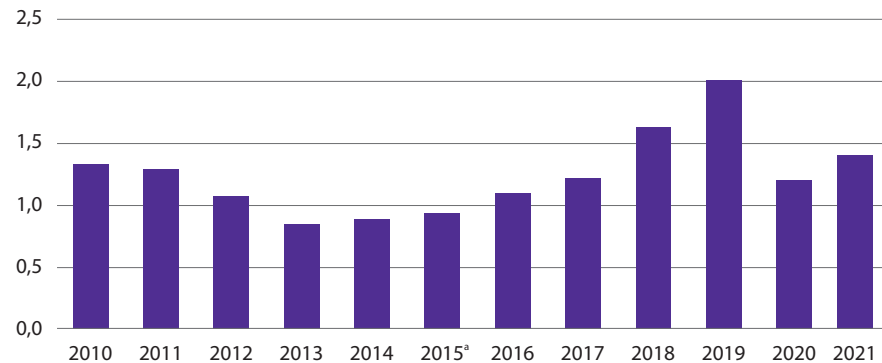
W województwie odnotowano ujemny przyrost naturalny spowodowany przewagą liczby zgonów nad liczbą urodzeń, który wyniósł minus 7,4 tys. osób. W przeliczeniu na 1 tys. ludności omawiany współczynnik wyniósł minus 2,2 (w Polsce – minus 4,9) wobec minus 1,0 w 2020 r. i plus 2,2 w 2010 r. Zarówno w miastach, jak i na wsi współczynnik przyjął wartości ujemne (odpowiednio minus 3,2 i minus 1,3). Najwyższy poziom współczynnika przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie limanowskim (plus 2,1); a najniższy – w powiecie chrzanowskim i Tarnowie (po minus 7,7).

Mapa 19. Przyrost naturalny ludności na 1000 ludności w 2021 r.
Map 19. Natural increase per 1,000 population in 2021

Ogólne saldo migracji na pobyt stały ukształtowało się na poziomie plus 4,8 tys. osób wobec plus 4,0 tys. osób w 2020 r. i 4,4 tys. osób w 2010 r. W przeliczeniu na 1 tys. ludności wyniosło plus 1,4 wobec plus 1,2 w 2020 r. i 1,3 w 2010 r. (w Polsce – plus 0,1). W miastach i na wsi współczynnik ogólnego salda migracji stał nadal był dodatni i wyniósł odpowiednio plus 0,1 i plus 2,7.

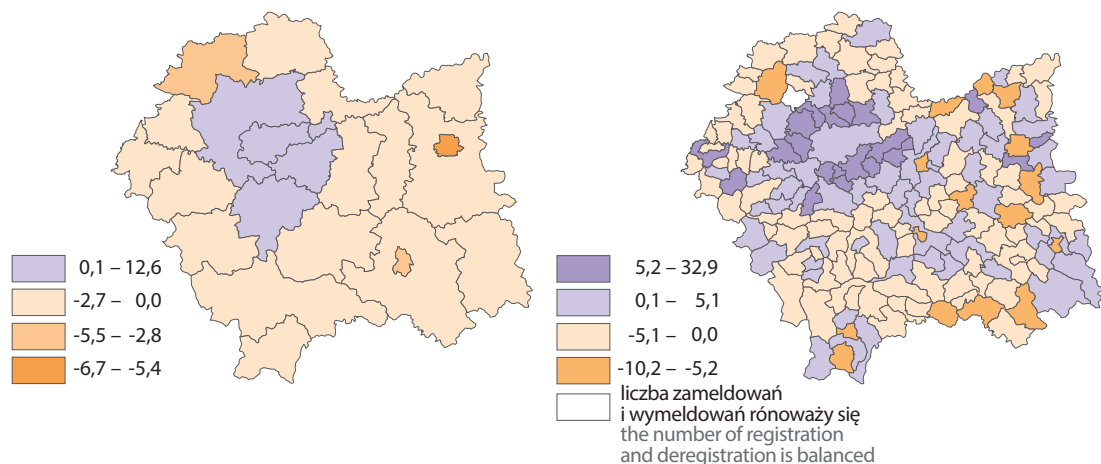
Wykres 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności
 Chart 20. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
 a Data on internal migration for 2015 and foreign migration for 2014 were used to calculate the balance.

Wśród powiatów najwyższe ogólne saldo migracji stałej na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie wielickim – plus 12,6; a najniższe w Tarnowie – minus 6,7.

Mapa 20. Saldo migracji ludności na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.
 Map 20. Net migration of population for permanent residence per 1,000 population in 2021

Edukacja Education

W roku szkolnym 2020/21 w relacji do roku szkolnego 2019/20 zwiększyła się zarówno liczba placówek wychowania przedszkolnego, jak również liczba dzieci uczestniczących w różnych formach wychowania przedszkolnego. Zmniejszyła się liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży, ale wzrosła liczba uczniów uczęszczających do nich. W 2020 r. wzrosły wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2010/11	2015/16	2019/20	2020/21
Placówki Establishments	1922	2175	2350	2363
miasta urban areas	658	810	943	963
wieś rural areas	1264	1365	1407	1400
w tym przedszkola of which nursery schools	923	1216	1439	1478
w tym specjalne of which special	10	15	27	26
Dzieci Children	94808	110727	134644	137052
miasta urban areas	52108	58863	71586	72758
wieś rural areas	42700	51864	63058	64294
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	28509	13701	34189	35507
5 lat 5	26512	37223	34478	34854
w tym przedszkolach of which nursery schools	73227	86923	108473	111208
w tym specjalnych of which special	198	279	546	485

^a W latach szkolnych 2015/16–2018/19 łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

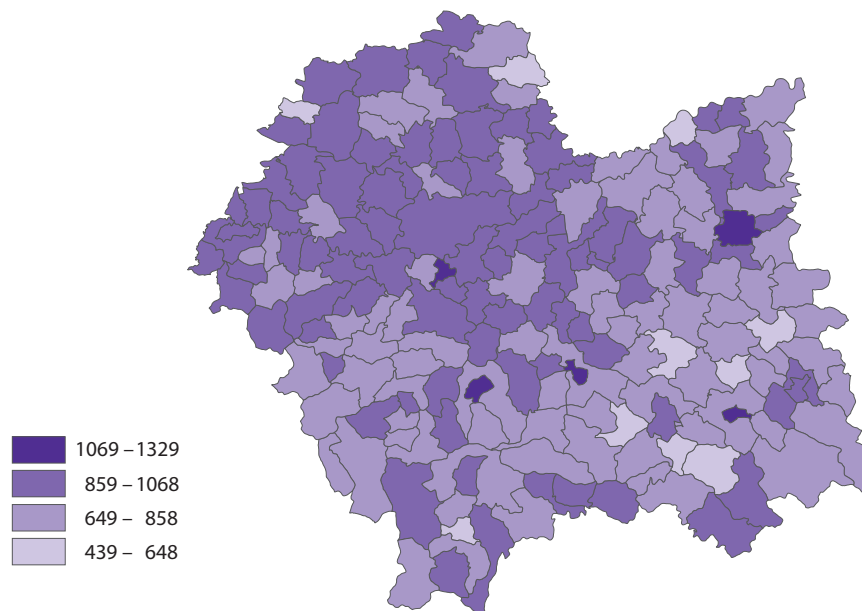
^a In the school years 2015/16–2018/19 including children staying in the units performing health care activities.
Source: data of the Ministry of National Education.

W roku szkolnym 2020/21 na terenie województwa funkcjonowały 2363 placówki wychowania przedszkolnego, w tym 1400 (59,2% ogólnej liczby placówek) na wsi. W porównaniu z rokiem szkolnym 2019/20 liczba placówek zwiększyła się o 13 (o 0,6%). W strukturze placówek dominowały przedszkola, które stanowiły 62,6% ogólnej liczby placówek wychowania przedszkolnego, a w dalszej kolejności oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych stanowiące 34,0%. Pozostałe 3,4% przypadało na punkty przedszkolne. W województwie nie funkcjonowały zespoły wychowania przedszkolnego.

Wychowaniem przedszkolnym objęto 137,1 tys. dzieci, tj. o 2,4 tys. (o 1,8%) więcej niż rok wcześniej. Do przedszkoli uczęszczało 111,2 tys. dzieci, tj. 81,1% ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. W edukacji w przedszkolach w miastach uczestniczyło 68,2 tys. dzieci, a na wsi – 43,0 tys. W oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych było 24,0 tys. dzieci (17,5% ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym), a do punktów przedszkolnych uczęszczało 1,8 tys. dzieci. Na 1 tys. dzieci w wieku 3–6 lat do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 910 dzieci (918 – rok wcześniej).

Mapa 21. Liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat według gmin w roku szkolnym 2020/21

Map 21. Number of children in pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6 by gminas in the 2020/21 school year

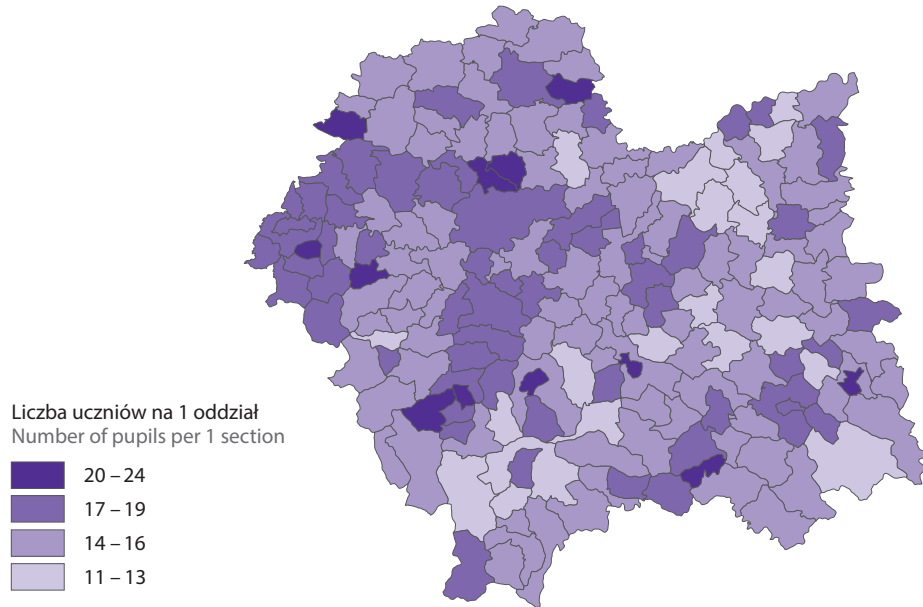

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

W roku szkolnym 2020/21 funkcjonowało 1516 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi), tj. o 16 szkół mniej niż rok wcześniej. Szkoły zlokalizowane na terenach wiejskich stanowiły 70,4% wszystkich szkół podstawowych. Naukę na poziomie podstawowym pobierało 285,7 tys. uczniów, tj. o 5,0 tys. uczniów więcej niż rok wcześniej. Do szkół wiejskich uczęszczało 52,3% ogólnej liczby uczniów. Przeciętnie w szkole uczyło się 188 uczniów, w miastach – 303, a na wsi – 140. Oddział szkolny liczył średnio 15 uczniów. Korzystniejsza sytuacja była w szkołach wiejskich – 13 uczniów na 1 oddział, niż w miejskich – 18 uczniów. W czerwcu 2020 r. naukę w klasie ósmej zakończyło 30,6 tys. absolwentów.

Mapa 22. Uczniowie w szkołach podstawowych według gmin w roku szkolnym 2020/21

Map 22. Pupils in primary schools by gminas in the 2020/21 school year

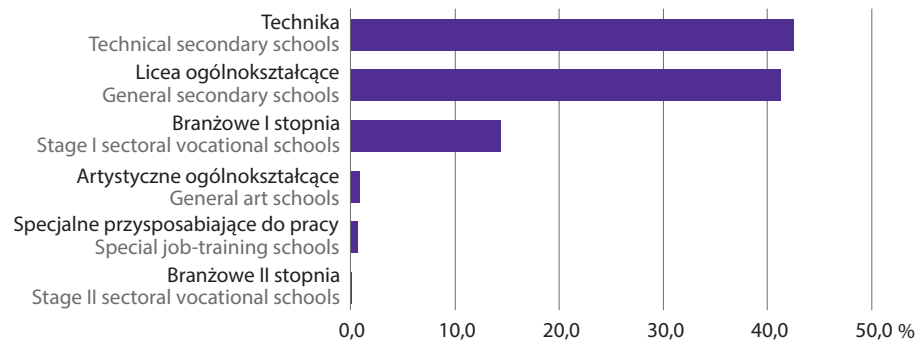

W wyniku wdrożenia nowego systemu edukacji w roku szkolnym 2019/20 w klasie pierwszej szkół ponadpodstawowych naukę równocześnie rozpoczęły dwa roczniki, tj. absolwenci gimnazjów, realizujący 3-letni program nauczania w liceach ogólnokształcących lub 4-letni w technikum oraz absolwenci 8-klasowych szkół podstawowych realizujący 4-letni program nauczania w liceach ogólnokształcących bądź 5-letni w technikum.

W roku szkolnym 2020/21 działały 543 szkoły ponadgimnazjalne i ponadpodstawowe dla młodzieży (łącznie ze specjalnymi), tj. o 7 szkół więcej niż rok wcześniej. Były to 184 licea ogólnokształcące, 152 szkoły branżowe I stopnia, 150 technikum, 42 specjalne szkoły przysposabiające do pracy, 12 szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe oraz 3 szkoły branżowe II stopnia. Naukę w nich pobierało łącznie 143,7 tys. uczniów, tj. o 1,7 tys. mniej niż przed rokiem. W technikum uczyło się 61,2 tys. młodzieży, w liceach ogólnokształcących 59,3 tys., w szkołach branżowych I stopnia 20,7 tys., w szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe 1,4 tys., w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy 1,0 tys., natomiast szkoły branżowe II stopnia kształciły 0,1 tys. uczniów.

Wykres 21. Struktura uczniów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2020/21

Chart 21. Structure of students of upper secondary and post-primary schools by types of schools in the 2020/21 school year

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

W czerwcu 2020 r. naukę we wszystkich typach szkół ponadpodstawowych i ponadpodstawowych dla młodzieży ukończyło 30,6 tys. absolwentów. Największą grupę stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących (13,8 tys., tj. 44,9%), następnie absolwenci techników – 11,6 tys. (37,8%). Absolwentów kończących działalność oddziałów zasadniczych szkół zawodowych funkcjonujących w ostatnich latach w ramach szkół branżowych I stopnia było 4,9 tys. (15,9%). Ponadto szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnień zawodowe ukończyło 239 uczniów, a specjalne szkoły przysposabiające do pracy – 188 uczniów.

W 2021 r. 26,6 tys. osób przystąpiło do egzaminu maturalnego (o 3,1% więcej niż rok wcześniej). Przeważały kobiety, które stanowiły 54,1% ogółu osób zdających (w 2020 r. – 54,5%). Pozytywne wyniki egzaminu dojrzałości uzyskało 78,1% uczniów (rok wcześniej – 77,9%), w tym 55,0% to kobiety.

Tablica 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Kobiety Females				
przystąpiło took	19794	14577	14072	14415
zdało passed	16558	11297	11162	11437
Mężczyźni Males				
przystąpiło took	15190	11843	11766	12215
zdało passed	12328	9173	8971	9372

W 112 szkołach policealnych uczyło się 16,8 tys. uczniów. Ponadto funkcjonowała sieć szkół dla dorosłych, która obejmowała 4 szkoły podstawowe oraz 71 liceów ogólnokształcących, w których uczyło się łącznie 6,5 tys. osób.

Województwo małopolskie jest drugim pod względem liczby studentów (po województwie mazowieckim) ośrodkiem akademickim w Polsce. W roku akademickim 2020/2021 w 27 uczelniach mających siedzibę na terenie województwa małopolskiego kształciło się 144,3 tys. studentów (łącznie z cudzoziemcami) – o 1,4 tys. (tj. o 1,0%) więcej niż w roku 2019/20. W 13 uczelniach o profilu akademickim uczyło się 121,3 tys. studentów, a w 14 o profilu zawodowym – 23,0 tys.

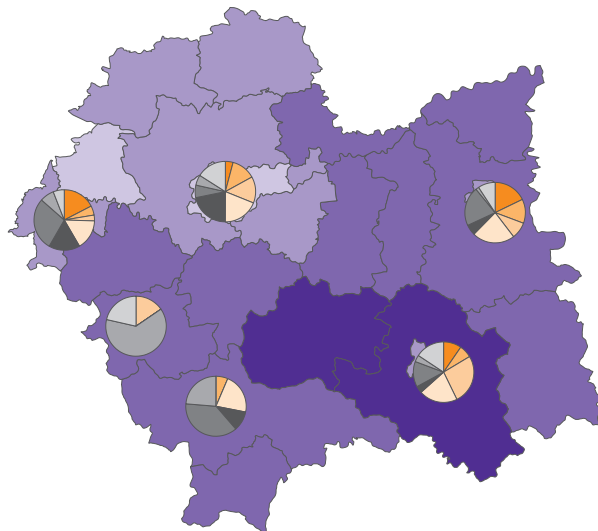
Wśród ogółu studentów 81,6% stanowiły osoby w wieku od 19 do 24 lat (117,8 tys. osób). Ich udział w liczbie mieszkańców województwa należących do tej grupy wieku, wyniósł 53,8% (w poprzednim roku – 52,2%).

W ogólnej liczbie studiujących zdecydowaną większość stanowili studenci uczelni publicznych (80,8%). W uczelniach o tej formie własności 80,8% studentów uczyło się na studiach stacjonarnych, podczas gdy w szkołach niepublicznych 55,1% studentów wybrało niestacjonarną formę kształcenia. W porównaniu ze stanem sprzed roku w uczelniach publicznych liczba studentów zmniejszyła się o 0,8% (o 0,9 tys.). W uczelniach niepublicznych odnotowano natomiast wzrost o 8,8% (o 2,3 tys.), wynikający z większej liczby studentów studiujących zarówno w systemie stacjonarnym, jak i niestacjonarnym (odpowiednio o 10,9% i 7,2%).

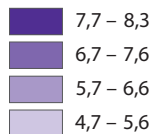
Do najczęściej wybieranych przez studentów grup kierunków studiów należały: Technika, przemysł i budownictwo – 29,2 tys. (20,3%), Biznes administracja i prawo – 27,6 tys. (19,1%), Nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja – 20,2 tys. (14,0%) oraz Nauki humanistyczne i sztuka – 17,9 tys. (12,4%).

Mapa 23. Szkolnictwo wyższe

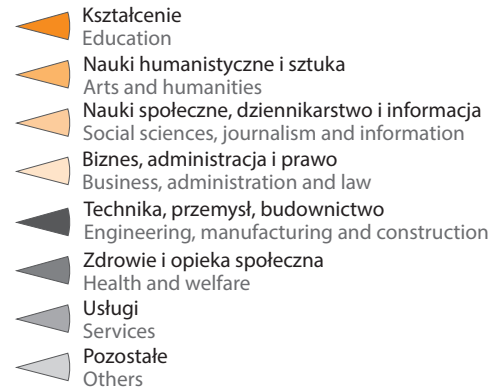
Map 23. Higher education

Udział osób w wieku 19–24 lata
w ogólnej liczbie ludności w 2020 r. w %
Share of persons aged 19–24
in total population in 2020 in %

Studenci uczelni w miejscowościach
akademickich w roku akademickim 2020/21
według wybranych grup kierunków studiów w %
Students of higher education institutions
in academic towns in the 2020/21 academic year
by selected broad fields of education in %

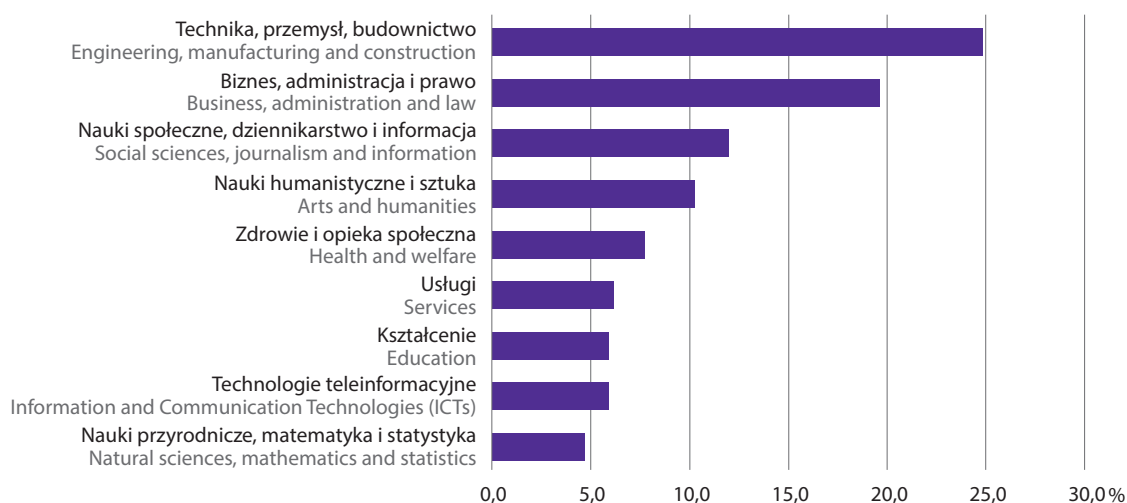

Źródło: dane dotyczące uczelni – dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
Source: data on higher education institutions – data of the Ministry of Science and Higher Education.

W 2020 r. dyplom ukończenia studiów wyższych uzyskało 36,5 tys. osób, z których 75,2% kształciło się w systemie stacjonarnym. Wśród absolwentów studiów stacjonarnych ponad połowę stanowili absolwenci studiów pierwszego stopnia (55,1%), a w przypadku studiów niestacjonarnych – drugiego stopnia (49,6%).

Studia pierwszego stopnia ukończyło 19,1 tys. osób (52,5% ogólnej liczby absolwentów). Tytuł licencjata uzyskało 12,0 tys. absolwentów, a inżyniera – 7,2 tys. Dyplom potwierdzający ukończenie studiów magisterskich otrzymało 17,3 tys. osób (47,5% absolwentów), wśród których większość stanowili absolwenci studiów drugiego stopnia – 14,9 tys. osób.

Wykres 22. Absolwenci uczelni według wybranych grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2019/20
 Chart 22. Graduates of higher education institutions by selected broad fields of education in the 2019/20 academic year

Źródło: dane Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
 Source: data of the Ministry of Science and Higher Education.

W 2020 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą (łącznie ze środkami otrzymanymi z budżetu państwa) wyniosły 7,7 mld zł, co stanowiło 29,2% wydatków ogółem poniesionych przez jednostki samorządu terytorialnego. W porównaniu z 2019 r. wydatki na oświatę wzrosły o 5,8%.

Najwięcej na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą przeznaczyły gminy (4129,8 mln zł), a w dalszej kolejności miasta na prawach powiatu (2472,5 mln zł), powiaty (1020,9 mln zł) oraz województwo (98,6 mln zł).

Zasoby pracy

Labour resources

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4 kwartale 2021 r. osoby aktywne zawodowo stanowiły 56,5% ogólnej liczby osób w wieku 15–89 lat (o 1,8 p. proc. mniej niż w 3 kw. 2021 r.). W odniesieniu do poprzedniego kwartału zmniejszyła się liczba osób pracujących (o 3,3%), a zwiększyła – osób bezrobotnych i biernych zawodowo (odpowiednio o 2,3% i 4,5%).

W związku z wprowadzeniem w BAEL zmian wynikających z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych, a także w związku z trwającą oceną skutków tych zmian na przerwanie szeregów czasowych, dane BAEL za 1–4 kwartał 2021 r. nie mogą być porównywane z wynikami sprzed 2021.

W 4 kwartale 2021 r. zbiorowość osób aktywnych zawodowo, którą tworzą pracujący oraz bezrobotni, liczyła 1480 tys. osób, tj. o 48 tys. (o 3,1%) mniej niż w poprzednim kwartale i stanowiła 8,6% ogółu aktywnych zawodowo w kraju. Większość w tej grupie pod względem miejsca zamieszkania stanowili mieszkańcy wsi (50,5%), a ze względu na płeć przeważali mężczyźni (54,3%).

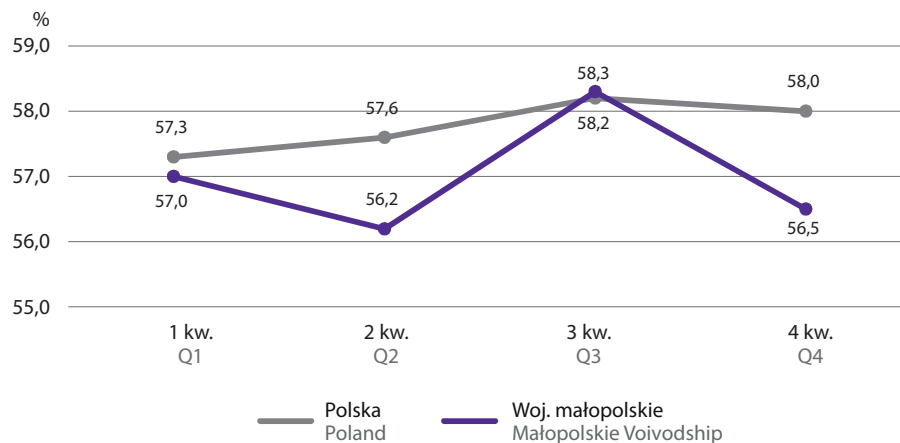
Tablica 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według BAEL w 2021 r.
Table 13. Economic activity of the population aged 15 and more by LFS in 2021

Wyszczególnienie Specification	1 kw. Q1	2 kw. Q2	3 kw. Q3	4 kw. Q4	4 kw. Q4 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1494	1474	1528	1480	17278
pracujący employed persons	1432	1432	1485	1436	16780
bezrobotni unemployed persons	62	42	43	44	497
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1128	1147	1092	1141	12529
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	57,0	56,2	58,3	56,5	58,0
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	54,6	54,6	56,7	54,8	56,3
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	4,1	2,8	2,8	3,0	2,9

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

W województwie współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 56,5% (spadek o 1,8 p. proc. w relacji do 3 kwartału 2021 r.). W kraju wskaźnik ten wyniósł 58,0% (spadek o 0,2 p. proc.). Wyższą aktywność zawodową wykazywali mężczyźni niż kobiety (63,7% wobec 49,7%).

Wykres 23. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów 2021 r.
Chart 23. Activity rate by quarters of 2021

Pracujący są to wszystkie osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą;
 - z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych);
 - z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczani są również uczniowie, z którymi zakłady pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

W 4 kwartale 2021 r. populacja pracujących w województwie liczyła 1436 tys. osób i stanowiła 8,6% ogółu pracujących w kraju. W relacji do poprzedniego kwartału liczba pracujących zmniejszyła się o 3,3% (w kraju – o 0,2%), a spadek nastąpił zarówno wśród kobiet (o 3,5%), jak i wśród mężczyzn (o 3,2%).

W omawianym okresie wśród osób pracujących mniejszy udział miały kobiety (45,5%). Biorąc pod uwagę wiek pracujących, najmniejszy udział w omawianej zbiorowości miały, podobnie jak w poprzednich kwartałach 2021 r., osoby z najmłodszej (15–24 lata) i najstarszej (55 lat i więcej) grupy wiekowej (odpowiednio 5,6% i 15,3%). Najliczniej wśród osób pracujących w 4 kwartale 2021 r. była reprezentowana grupa wiekowa 35–44 lata (31,6%).

W 4 kwartale 2021 r. zatrudnionych w sektorach publicznym i prywatnym było 1182 tys. osób (tj. 82,3% ogólnej liczby pracujących), w tym 70,1% w sektorze prywatnym. Na czas nieokreślony pracowało 90,3% zatrudnionych. Pracodawcy i pracujący na własny rachunek (250 tys. osób) stanowili 17,4% ogólnej liczby pracujących, a pomagający członkowie rodzin (4 tys.) – 0,3%.

Według grup zawodów wśród osób pracujących najliczniejszą zbiorowość tworzyli specjaliści – 345 tys. osób, a następnie pracownicy usług i sprzedawcy oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – po 214 tys. W ciągu kwartału najbardziej zmniejszyła się liczba osób pracujących jako operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (o 7,4%), a w dalszej kolejności pracowników wykonujących prace proste (o 6,9%) oraz robotników przemysłowych i rzemieślników (o 4,5%). Zwiększenie liczby osób pracujących odnotowano jedynie wśród rolników, ogrodników, leśników i rybaków (o 10,3%).

Spośród pracujących 1080 tys. (75,2%) stanowiły osoby, które w badanym tygodniu przepracowały 40 godzin i więcej, a ich liczba zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim kwartałem o 143 tys., tj. o 11,7%. W niepełnym wymiarze czasu pracy pracowało 249 tys. osób (17,3% ogólnej liczby osób pracujących), co oznacza wzrost w stosunku do 3 kwartału 2021 r. o 148 tys. Pracujących, którzy posiadali pracę, ale w badanym tygodniu jej nie wykonywali było 63 tys., tj. o 39 tys. mniej niż w poprzednim kwartale.

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia (udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15–89 lat) w omawianym okresie wyniósł 54,8%, czyli o 1,9 p. proc. mniej niż w 3 kwartale 2021 r. Ze względu na płeć, miejsce zamieszkania, wiek oraz wykształcenie, najwyższy wskaźnik zatrudnienia w swojej kategorii osiągnęli mężczyźni (62,1%), mieszkańcy miast (57,2%), ludność w wieku 35–44 lata (84,9%) oraz osoby z wykształceniem wyższym (80,1%).

Bezrobotni – osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi (zgodnie z definicją tej populacji),
- aktywnie poszukiwały pracy, tzn. podjęły konkretne działania w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni – tydzień badany), aby znaleźć pracę,
- były gotowe (zdolne) podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zostały zaliczone także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ już ją znalazły i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć.

W 4 kwartale 2021 r. populacja osób bezrobotnych liczyła 44 tys. i wzrosła w porównaniu z poprzednim kwartałem o 1 tys., tj. o 2,3%. W podziale według płci przeważały kobiety (54,5%), a według miejsca zamieszkania – mieszkańcy wsi (61,4%). Najwięcej bezrobotnych należało do grupy wiekowej 25–34 lata (34,1%) oraz posiadało wykształcenie policealne i średnie zawodowe, jak również zasadnicze zawodowe (po 31,8%).

Stopa bezrobocia w omawianym okresie wyniosła 3,0% (w kraju – 2,9%) i w porównaniu z 3 kwartałem 2021 r. zwiększyła się o 0,2 p. proc.

Spośród osób pozostających bez pracy najliczniejszą grupę stanowiły osoby, które straciły pracę (54,5%). Udział powracających do pracy po przerwie wyniósł 31,8%, osób, które zrezygnowały z pracy – 11,4%, a podejmujących pracę po raz pierwszy – 2,3%.

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne wynosił 8,8 miesiąca (w 3 kwartale 2021 r. – 9,2 miesiąca). Mężczyźni i mieszkańcy miast poszukiwali pracy krócej niż kobiety i mieszkańcy wsi. Dla mężczyzn było to średnio 6,4 miesiąca (o 4,5 miesiąca krócej dla kobiet), a dla mieszkańców miast 5,3 miesiąca (o 5,7 miesiąca krócej dla mieszkańców wsi).

Zbiorowość biernych zawodowo liczyła 1141 tys. osób i stanowiła 43,5% ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju udział ten kształtował się na poziomie 42,0%). Wśród biernych zawodowo w województwie przeważały kobiety, których udział wyniósł 59,9% (w Polsce – 61,4%).

Osób nieposzukujących pracy w wieku 15–74 lata było 911 tys., spośród których 45,9% nie poszukiwało pracy w związku z emeryturą, 23,7% ze względu na naukę i uzupełnianie kwalifikacji, 11,9% z powodu obowiązków rodzinnych i związanych z prowadzeniem domu, 9,8% z uwagi na chorobę, niesprawność, a 0,5% z powodu zniechęcenia bezskutecznością poszukiwań pracy.

Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego

Według stanu w końcu grudnia 2020 r. liczba pracujących w województwie wyniosła 1128,4 tys. osób, o 3,5 tys. osób (o 0,3%) mniej niż rok wcześniej i stanowiła 9,4% ogólnej liczby pracujących w Polsce. Sektor prywatny skupiał, podobnie jak przed rokiem, 77,3% pracujących. W stosunku do 2019 r. spadła liczba pracujących zarówno w sektorze prywatnym o 2,8 tys. (o 0,3%) do 872,2 tys., jak i publicznym – o 0,6 tys. (o 0,2%) do 256,1 tys. Wśród pracujących, podobnie jak przed rokiem, przeważały kobiety (51,6%). W podmiotach sektora prywatnego pracowało więcej mężczyzn (53,2%), natomiast w podmiotach sektora publicznego – kobiet (67,8%). Przeciętnie na 1000 mieszkańców województwa przypadało 331 osób pracujących (332 – w 2019 r.).

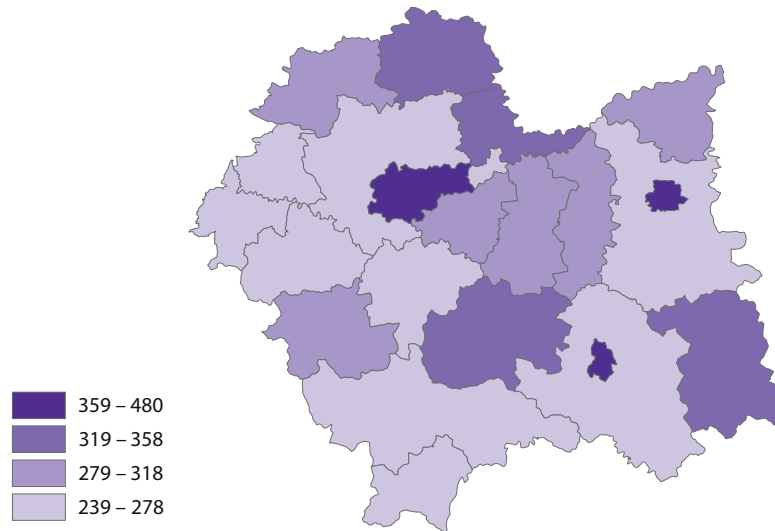
W rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie pracowało 24,1% (rok wcześniej – 24,0%) ogólnej liczby pracujących, w przemyśle i budownictwie – 23,0% (podobnie przed rokiem), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii, informacji i komunikacji – 20,7% (20,9%), w działalności finansowej i ubezpieczeniowej, obsłudze rynku nieruchomości 2,7% (2,8%), w pozostałych sekcjach – 29,5% (29,3%)

Mapa 24. Pracujący^a na 1000 ludności według powiatów w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 24. Employed persons^a per 1,000 population by powiats in 2020

As of 31 December

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
^a By actual workplace and kind of activity; excluding economic entities employing up to 9 persons.

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2020 poz. 1409, z późniejszymi zmianami).

W końcu grudnia 2021 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy wyniosła 69,9 tys. osób i była mniejsza o 13,1 tys. osób (tj. o 15,8%) niż rok wcześniej. Kobiety, podobnie jak rok wcześniej, stanowiły 54,4% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. W ciągu roku zarejestrowano 94,1 tys. osób (rok wcześniej 107,8 tys. osób), a wyrejestrowano 107,2 tys. osób (87,4 tys. osób), w tym 64,2 tys. (55,9 tys.) z tytułu podjęcia pracy.

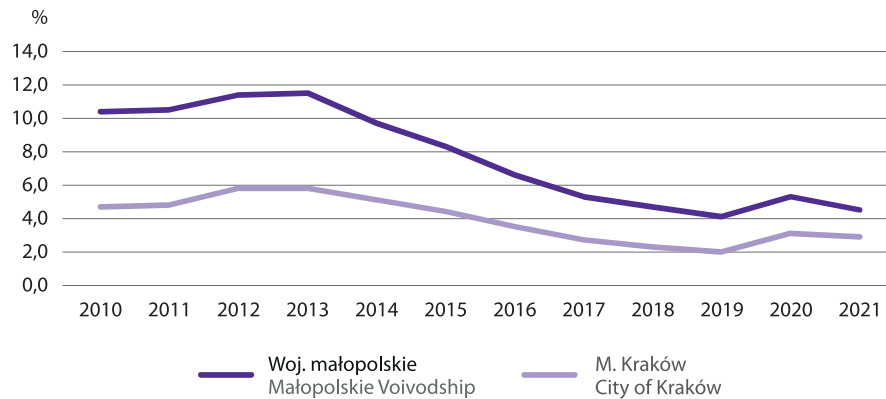
Na koniec grudnia 2021 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych 55,6% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (rok wcześniej ich udział wyniósł 44,8%). Większy niż rok wcześniej był także odsetek bezrobotnych powyżej 50 roku życia (26,1% wobec 24,5%), niepełnosprawnych (6,5% wobec 5,2%) oraz posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (18,0% wobec 17,7%). Jednocześnie obniżył się odsetek bezrobotnych poniżej 30 roku życia (o 3,1 p. proc. do 25,9%, w tym odsetek osób w wieku poniżej 25 roku życia był mniejszy niż rok wcześniej o 1,8 p. proc. i wyniósł 13,0%). Odsetek osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (1,2%) oraz posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia (0,2%) pozostał bez zmian.

Trudna sytuacja na rynku pracy dotyczyła przede wszystkim ludzi młodych. Według stanu w końcu grudnia 2021 r. bezrobotni w wieku do 34 roku życia stanowili 39,5% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych, a osoby bez stażu pracy lub posiadające niewielki staż pracy (do 5 lat) – 57,7%. Najwięcej bezrobotnych legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 25,8%. Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy, najliczniejsza grupa to osoby pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy – 48,0% ogółu bezrobotnych.

Wykres 24. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 24. Registered unemployment rate
As of 31 December

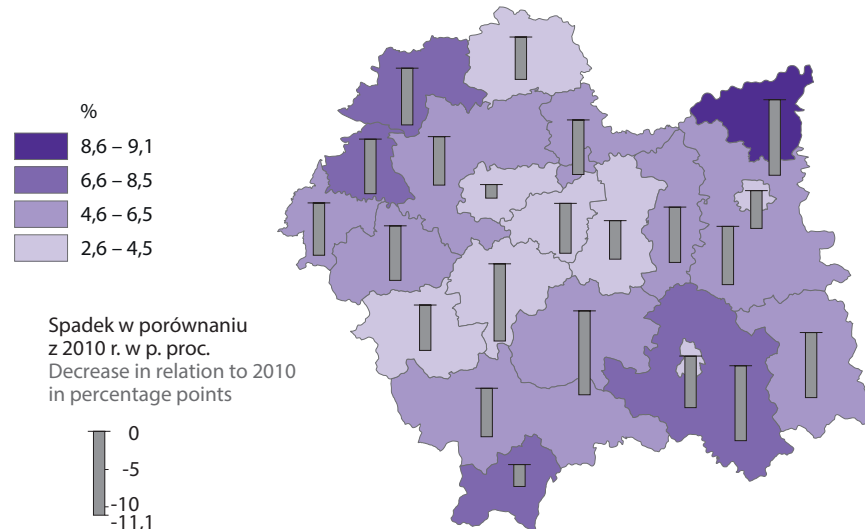

Stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 4,5%, tym samym obniżyła się w ujęciu rocznym (o 0,8 p. proc.). Powiatem o najwyższej stopie bezrobocia był powiat dąbrowski (9,1% wobec 11,0% w grudniu 2020 r.), a w dalszej kolejności nowosądecki (7,7%, przed rokiem – 9,0%) oraz tatrzański (7,1%, rok wcześniej 8,2%). Najniższą stopą bezrobocia charakteryzował się powiat myślenicki (2,6% wobec 3,8% w grudniu 2020 r.). W porównaniu z analogicznym okresem 2020 r. stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich powiatach, a najgłębszy spadek odnotowano w powiecie wadowickim (o 2,0 p. proc.).

Mapa 25. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 25. Registered unemployment rate in 2021
As of 31 December

W marcu 2020 r. ogłoszono w Polsce stan zagrożenia epidemicznego, a następnie stan epidemii w związku z rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2, zwanej COVID-19. Wprowadzone przepisami prawa rozwiązania zapobiegające i przeciwdziałające rozprzestrzenianiu się wspomnianego wirusa i zwalczające wywołaną nim chorobę odnosiły się także do rynku pracy. Wśród nich było m.in. umożliwienie wykonywania pracy poza miejscem jej stałego wykonywania, czyli pracy zdalnej czy też korzystanie z zasiłku opiekuńczego na czas opieki nad dzieckiem do lat 8 z powodu zamknięcia żłobka, przedszkola, klubu dziecięcego czy szkoły.

Zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to między innymi otwarciem się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego. Jedną z takich form jest praca zdalna. W końcu grudnia 2021 r. udział osób, które pracowały zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną w ogólnej liczbie pracujących objętych badaniem „Popyt na pracę” w województwie małopolskim wyniósł 7,5%. Skala wykorzystania pracy zdalnej była taka sama zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym (po 7,5%). W skali całej gospodarki wykorzystanie pracy zdalnej w celu ograniczenia zagrożenia epidemicznego rosło wraz ze wzrostem wielkości podmiotów. W jednostkach zatrudniających powyżej 49 osób 10,0% pracujących świadczyło pracę zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną, podczas gdy w jednostkach zatrudniających do 9 osób było to 2,1% pracujących.

Ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych pracującym rodzicom oraz opiekunom prawnym została stworzona możliwość skorzystania z zasiłku opiekuńczego na czas opieki nad dzieckiem do lat 8 z powodu zamknięcia żłobka, przedszkola, klubu dziecięcego, szkoły. Według stanu na koniec 4 kwartału 2021 r. z tego prawa skorzystało w województwie 0,5% pracujących. Udział pracujących, którzy na mocy wspomnianej ustawy pozostali w domu był większy w sektorze publicznym niż prywatnym. Było to odpowiednio 0,6% i 0,4%. Wykorzystanie omawianego instrumentu zapobiegania rozprzestrzenianiu się COVID-19 przez pracujących rodziców oraz opiekunów prawnych było odwrotnie proporcjonalne do wielkości jednostek. W jednostkach najmniejszych było to 0,6%, a w jednostkach zatrudniających powyżej 49 osób 0,4%.

Liczba osób, które w związku z sytuacją epidemiczną korzystały z wynagrodzenia za czas choroby/zasiłku chorobowego z powodu poddania się kwarantannie lub izolacji w końcu 4 kwartału 2021 r. stanowiła 1,9% ogólnej liczby pracujących w województwie małopolskim.

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitants' wealth

W 2021 r. w województwie małopolskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie wyższym niż w roku poprzednim.

W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się przeciętna liczba emerytów i rencistów. Odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto wypłacanej przez ZUS. Przeciętne świadczenia wypłacane rolnikom indywidualnym były wyższe niż w 2020 r.

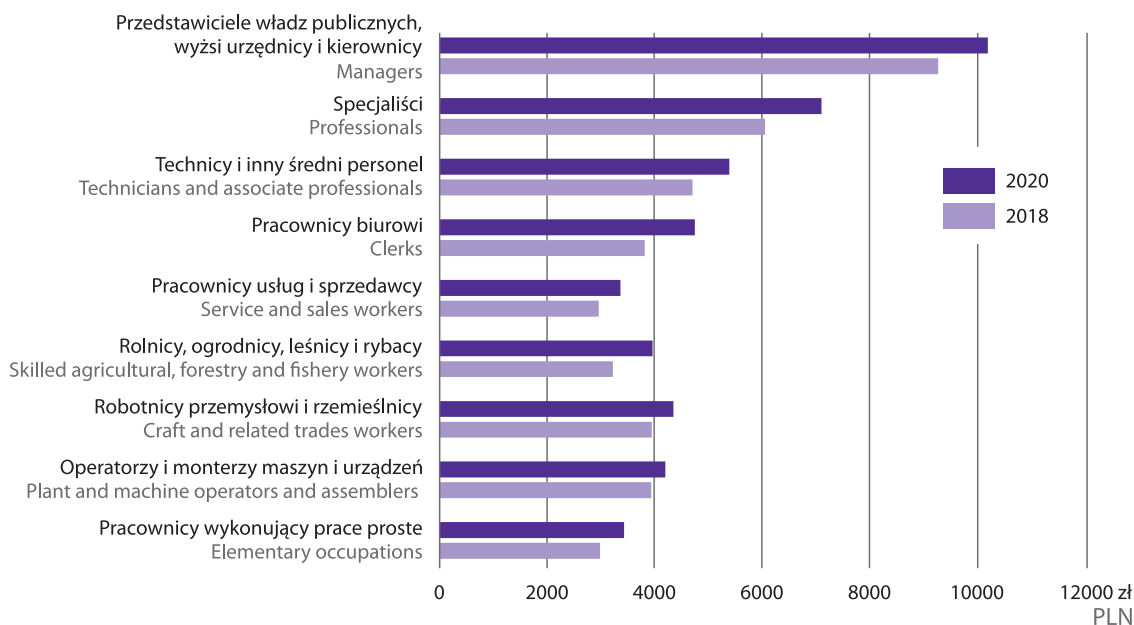
W 2020 r. w ujęciu rocznym nastąpił wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych. Zwiększyła się nadwyżka dochodów nad wydatkami, co umożliwiło wzrost oszczędności. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych systematycznie poprawia się we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych.

W październiku 2020 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie małopolskim wyniosło 5690,07 zł (w kraju – 5748,24 zł) i w porównaniu z październikiem 2018 r. wzrosło o 16,5% (w kraju o 14,9%). W badanym okresie mężczyźni osiągnęli przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto o 6,0% wyższe niż ogółem, a kobiety – niższe o 6,2%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto mężczyzn było o 13,0% wyższe od wynagrodzenia kobiet. W sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie było wyższe o 6,1% od średniej wojewódzkiej, a w sektorze prywatnym niższe o 2,5%.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów – realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

W porównaniu z wynikami badania z października 2018 r. nie zmieniła się kolejność najlepiej opłacanych grup. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyższe od średniej w województwie otrzymali przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (wyższe o 79,3%) oraz specjaliści (o 24,9%). W pozostałych grupach zawodów przeciętne wynagrodzenie kształtowało się poniżej średniej. Najniższe wynagrodzenie podobnie jak 2 lata wcześniej otrzymali pracownicy usług i sprzedawcy (niższe o 40,8%). W porównaniu z październikiem 2018 r. we wszystkich wielkich grupach zawodowych nastąpił wzrost wynagrodzeń. Największy dotyczył pracowników biurowych (o 24,4%), rolników, ogrodników, leśników i rybaków (o 22,9%) oraz specjalistów (o 17,3%). Wzrost płac mniejszy niż 10,0% odnotowano tylko wśród operatorów i monterów maszyn i urządzeń (o 6,7%).

Wykres 25. Przeciętne wynagrodzenia brutto^a według wielkich grup zawodów za październik
Chart 25. Average gross wages and salaries^a of employees by major occupational group in October

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

Czynnikiem istotnie wpływającym na wysokość wynagrodzeń jest poziom wykształcenia zatrudnionych. W październiku 2020 r. średni poziom płac przekroczyli jedynie pracownicy legitymujący się wykształceniem wyższym. Zatrudnieni ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz z tytułem magistra, lekarza, lub równorzędnym otrzymali wynagrodzenie średnio o 33,0% wyższe od przeciętnego w województwie,

a osoby z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzędnym – o 13,4% wyższe. Dla porównania, wynagrodzenie osób z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym było o 34,9% niższe od średniej.

Przeciętne wynagrodzenie brutto za październik 2020 r. rozpatrywane według wieku zatrudnionych zwiększało się wraz ze wzrostem wieku pracowników, najwyższe wystąpiło u osób w wieku 65 lat i więcej w kwocie 7865,25 zł, a najniższe u osób w wieku do 24 lat – 3963,54 zł.

Podobnie kształtowały się wynagrodzenia według stażu pracy. Poziom zarobków rósł wraz ze stażem i doświadczeniem zawodowym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto za październik 2020 r. przekraczające średnią wojewódzką odnotowano wśród osób za stażem pracy powyżej 5 lat. Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto odnotowano wśród osób ze stażem pracy 15,0–19,9 lat – 6035,46 zł, tj. o 6,1% więcej niż przeciętne wynagrodzenie brutto w województwie.

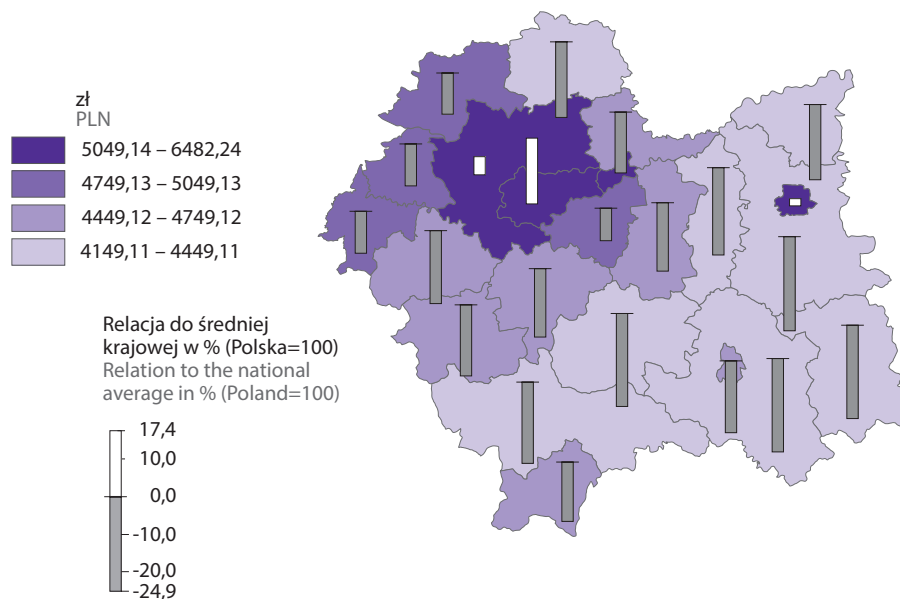
Według rodzaju prowadzonej działalności, w październiku 2020 r. najwyższe przeciętne wynagrodzenie odnotowano w sekcji informacja i komunikacja (o 86,6% wyższe od średniego w województwie), a najniższe w zakwaterowaniu i gastronomii (niższe o 38,8%).

W 2020 r. w województwie małopolskim wynagrodzenie środkowe (mediana) ukształtowało się na poziomie 4635,25 zł i było niższe niż w kraju o 1,4% (4702,66 zł). Oznacza to, że połowa pracowników otrzymywała wynagrodzenie co najwyżej w tej wysokości, a połowa – w wysokości nie niższej niż mediana. Dla mężczyzn wynagrodzenie środkowe miało wartość 4814,63 zł, dla kobiet – 4470,76 zł.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach, w których liczba pracujących przekroczyła 9 osób wyniosło w 2020 r. – 5536,07 zł, tj. o 8,6% więcej w ujęciu rocznym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie stanowiło 100,2% w relacji do średniego wynagrodzenia w kraju.

Mapa 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a według powiatów w 2020 r.

Map 26. Average monthly gross wages and salaries^a by powiats in 2020

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.
a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

W powiatach województwa małopolskiego występowało znaczne zróżnicowanie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. W 2020 r. najwyższe wynagrodzenie brutto w wysokości 6482,24 zł otrzymali pracownicy zatrudnieni w Krakowie. Relatywnie wysokie średnie wynagrodzenie otrzymywali również zatrudnieni w powiecie krakowskim – 5788,98 zł oraz w Tarnowie – 5629,79 zł. Najniższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano w powiecie tarnowskim – 4149,11 zł, następnie w gorlickim i nowosądeckim – odpowiednio 4158,62 zł i 4160,76 zł.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2021 r. ukształtowało się na poziomie 6020,56 zł i było o 9,8% wyższe niż w 2020 r. W kraju przeciętne wynagrodzenie wyniosło 5889,84 zł, co oznacza wzrost o 8,8% w ujęciu rocznym.

Tablica 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Table 14. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

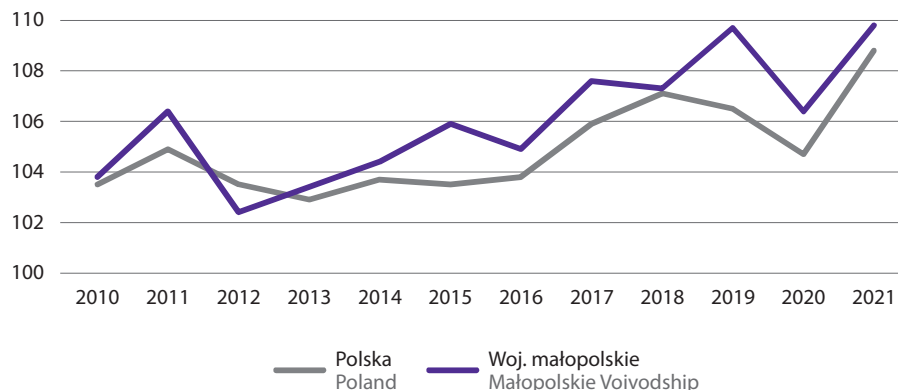
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3113,61	3876,04	5483,28	6020,56
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	90,7	94,0	101,3	102,2

Wykres 26. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

Rok poprzedni=100

Chart 26. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Previous year=100

W porównaniu z 2020 r. najwyższy wzrost wynagrodzeń w sekcjach PKD odnotowano w pozostałej działalności usługowej (o 12,1%), następnie w zakwaterowaniu i gastronomii (o 11,6%).

W omawianym roku najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto odnotowano w sekcji informacja i komunikacja – przekroczyło o 83,0% średnie wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw

w województwie. Relatywnie wysokie były także wynagrodzenia w sekcjach działalność profesjonalna, naukowa i techniczna oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – wyższe odpowiednio o 49,1% i o 40,8%. Najniższe płace odnotowano w sekcji zakwaterowanie i gastronomia – niższe od średniego wynagrodzenia w województwie o 34,1%.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie małopolskim w 2021 r. wyniosła 744,4 tys. osób i była o 0,3% mniejsza od notowanej przed rokiem. Liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie stanowiła 8,4% ogólnej liczby tej zbiorowości w kraju i utrzymała się na poziomie sprzed roku.

Emerytury i renty wypłacane przez ZUS w 2021 r. otrzymało 655,8 tys. osób (w 2020 r. – 655,4 tys. osób). W porównaniu z 2020 r. zanotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów (o 0,9%), natomiast spadek liczby świadczeniobiorców otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy (o 5,6%) oraz korzystających z rent rodzinnych (o 0,9%). Najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS stanowili emeryci (76,0% całej zbiorowości), a najmniejszą – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (8,2%).

Przeciętna liczba osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych była niższa względem 2020 r. (o 3,1%). W 2021 r. odnotowano 88,6 tys. osób pobierających emerytury i renty rolnicze.

Tablica 15. Świadczenia społeczne
Table 15. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	756,1	718,8	746,8	744,4
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1543,10	1938,81	2351,94	2509,36
w tym emerytura of which retirement pension	1643,24	2041,23	2425,04	2589,81
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	924,05	1140,46	1341,18	1393,37
w tym emerytura of which retirement pension	975,59	1190,54	1366,87	1419,59

Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w 2021 r. wyniosła 2509,36 zł i była wyższa o 6,7% niż rok wcześniej (w kraju wzrost o 6,9%). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez KRUS wyniosła 1393,37 zł i wzrosła o 3,9% w skali roku (w kraju o 3,8%).

Zarówno w województwie, jak i w kraju zaobserwowano wzrost wysokości świadczeń we wszystkich kategoriach. Wśród emerytur i rent realizowanych przez ZUS największy wzrost w skali roku odnotowano w przypadku emerytury – o 6,8% (w kraju o 6,9%). Renta rodzinna i renta z tytułu niezdolności do pracy zwiększyły się odpowiednio o 6,7% i 4,4% (w kraju o 7,0% i 4,5%). Wśród świadczeń wypłacanych przez KRUS w największym stopniu wzrosła renta rodzinna – o 5,3% (w kraju o 5,1%). Emerytura zwiększyła się o 3,9% (w kraju o 3,8%), a renta z tytułu niezdolności do pracy – o 3,8% (w kraju o 3,4%).

Przeciętna miesięczna emerytura i renta z ZUS stanowiła 98,2% średniej krajowej, a przeciętne świadczenia pobierane przez rolników indywidualnych – 97,5% (najmniej w kraju). W przypadku wypłat realizowanych przez ZUS tylko renta z tytułu niezdolności do pracy przewyższała średnią krajową (o 5,1%), renta rodzinna

i emerytura były natomiast niższe (odpowiednio o 2,9% i 2,1%). W przypadku świadczeń z KRUS wysokość wszystkich wypłat kształtowała się poniżej średniej krajowej: renta rodzina była niższa o 8,1%, renta z tytułu niezdolności do pracy – o 1,3%, a emerytura – o 1,2%.

Dochody ludności są podstawowym czynnikiem kształtującym konsumpcję i często stanowią miarę poziomu życia ludności. Obejmują one łączne przychody pieniężne oraz te otrzymywane przez gospodarstwa domowe w naturze. Pochodzą m.in. z pracy osobiście wykonywanej, świadczeń społecznych (z ubezpieczeń społecznych w tym emerytur, rent i z pozostałych świadczeń społecznych w tym świadczeń rodzinnych), innych źródeł np. z własności lub najmu. Rozpatrywane po opodatkowaniu i zapłaceniu obowiązkowych składek ubezpieczeniowych nazywane są dochodami rozporządzalnymi. Jest to ta część dochodu gospodarstwa domowego, którą może ono przeznaczyć na cele konsumpcyjne lub przyrost oszczędności. Podstawowym źródłem danych w zakresie tego tematu są wyniki reprezentacyjnego „Badania budżetów gospodarstw domowych”.

Tablica 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny

Table 16. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	2020 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1109,73	1305,45	1773,08	1914,74	1919,21
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1070,87	1269,38	1742,81	1888,14	1874,24

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

W porównaniu z 2019 r. sytuacja materialna gospodarstw domowych poprawiła się. W 2020 r. przeciętne gospodarstwo domowe rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 1914,74 zł na osobę, tj. o 8,0% wyższym niż w roku poprzednim. Jednocześnie dochód ten był o 0,2% niższy od przeciętnego w kraju. Przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych na osobę były niższe o 3,4% od notowanych rok wcześniej (podobnie w kraju).

W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych dominującą rolę odgrywały dochody z pracy najemnej, czyli wynagrodzenia i pochodne. Z tego źródła pochodziło 59,0% dochodów ogółem (w kraju 53,0%). W skali roku odsetek ten zwiększył się o 3,7 p. proc. (w kraju o 1,2 p. proc.). Drugim co do wielkości źródłem dochodów gospodarstw domowych były dochody ze świadczeń społecznych, w tym ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+”. Udział tych dochodów nieznacznie spadł w ujęciu rocznym i wyniósł 29,6% (w kraju nieznacznie wzrósł do 32,2%). Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, stanowił 6,0% (w 2019 r. – 4,9%). Kolejnymi kategoriami w strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych były dochody z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, które w 2020 r. stanowiły 8,8% dochodu ogółem, następnie dochody z indywidualnego gospodarstwa rolnego (1,0%) oraz z inne dochody (1,6%).

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki, takie jak: dary przekazane z gospodarstwa domowego, wydatki na cele społeczne, kaucje oraz odszkodowania płacone innym osobom i instytucjom stanowił dochód do dyspozycji. W 2020 r. przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji wyniósł 1888,14 zł i na przestrzeni roku wzrósł o 8,3% (w kraju o 6,0%).

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

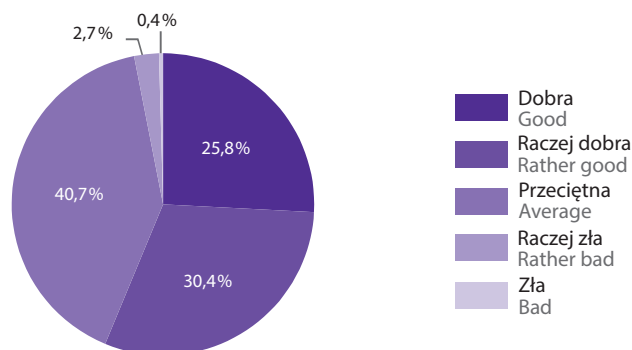
Transfery społeczne to bieżące przelewy otrzymywane przez gospodarstwa domowe podczas okresu odniesienia dochodu, przeznaczone do zmniejszenia ciężarów finansowych związanych z wieloma nieprzewidywalnymi sytuacjami lub potrzebami, dokonywane w ramach wspólnie organizowanych systemów lub poza tymi systemami przez organy rządowe lub instytucje typu non-profit świadczące usługi na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

W Europejskim Badaniu Warunków Życia Ludności (EU-SILC) 2020 zebrano informacje o sytuacji gospodarstw domowych w 2019 roku. Według wyników badania wskaźnik zagrożenia ubóstwem w województwie po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wyniósł 13,7%. W Polsce zagrożonych ubóstwem było 14,8% ludności. Dla porównania w badaniu z 2019 r. wskaźnik ubóstwa był niższy o 2,3 p. proc., a w relacji do 2010 r. o 4,0 p. proc. (w kraju spadek odpowiednio o 0,6 p. proc. i 2,8 p. proc.).

Miara nierówności rozkładu dochodów przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

Miarą nierówności rozkładu dochodów jest współczynnik Giniego. Według tej miary im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów, a tym samym większe nierówności osiągniętych dochodów. Współczynnik Giniego dla przeciętnego ekwiwalentnego rocznego dochodu do dyspozycji wyniósł w badaniu z 2020 r. – 27,5% i był nieco niższy niż w 2019 r. (28,3%). W kraju wartość współczynnika wyniosła 27,2% (w 2019 r. – 28,5%).

Wykres 27. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2020 r.
Chart 27. Subjective evaluation of the material situation of households in 2020

W 2020 r. subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych systematycznie poprawia się we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych. Ponad połowa gospodarstw oceniła swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą (odpowiednio 25,8% i 30,4%). W przeciętnej sytuacji materialnej znajdowało się 40,7% gospodarstw domowych. Liczba gospodarstw określających swoją sytuację materialną jako raczej złą wyniosła 2,7%, natomiast 0,4% gospodarstw oceniło tę sytuację jako złą.

Najlepiej swoją sytuację materialną postrzegali gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym. Wśród omawianych gospodarstw 72,8% określiło swoją sytuację jako dobrą albo raczej dobrą. Natomiast najgorzej oceniały swoją sytuację materialną gospodarstwa domowe rencistów – 17,7% określiło swoją sytuację jako dobrą albo raczej dobrą.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej, jak również liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. W porównaniu z rokiem poprzednim zmalała liczba świadczeniobiorców świadczeń rodzinnych, przy jednoczesnym zwiększeniu kwoty wydatków na te świadczenia.

W latach 2011–2020 zwiększała się liczba żłobków i klubów dziecięcych oraz liczba przebywających w nich dzieci.

Środowiskowa pomoc społeczna wraz ze stacjonarnymi formami pomocy społecznej tworzą System Pomocy Społecznej, który funkcjonuje w oparciu o ustawę o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268). Zgodnie z ustawą pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Środowiskową pomoc pieniężną stanowią między innymi różnego rodzaju zasiłki np.: stałe, okresowe, celowe, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, pomoc dla cudzoziemców. Pomoc niepieniężna obejmuje m.in: posiłek, schronienie w placówkach dla bezdomnych, ubranie, sprawienie pogrzebu, usługi opiekuńcze, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. Osoby potrzebujące mogły otrzymać pomoc zarówno w formie pieniężnej, jak i niepieniężnej.

W 2020 r. w województwie wobec 91,8 tys. osób podjęto decyzję o przyznaniu świadczeń społecznych (o 8,6% mniej niż rok wcześniej) bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj, formę oraz źródło finansowania. Stanowiły one 8,3% ogólnej liczby osób w kraju, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej. Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenia pomocy społecznej, w porównaniu z 2010 r. liczba osób obniżyła się o 37,0%. W 2020 r. świadczenia w formie pieniężnej otrzymało na podstawie decyzji 91,5 tys. osób, w tym głównie zasiłki celowe – 55,3 tys. osób. Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano na podstawie decyzji dla 42,4 tys. osób, przede wszystkim w postaci codziennego gorącego posiłku dla 31,7 tys. osób.

Tablica 17. Świadczenia pomocy społecznej

Table 17. Social assistance benefits

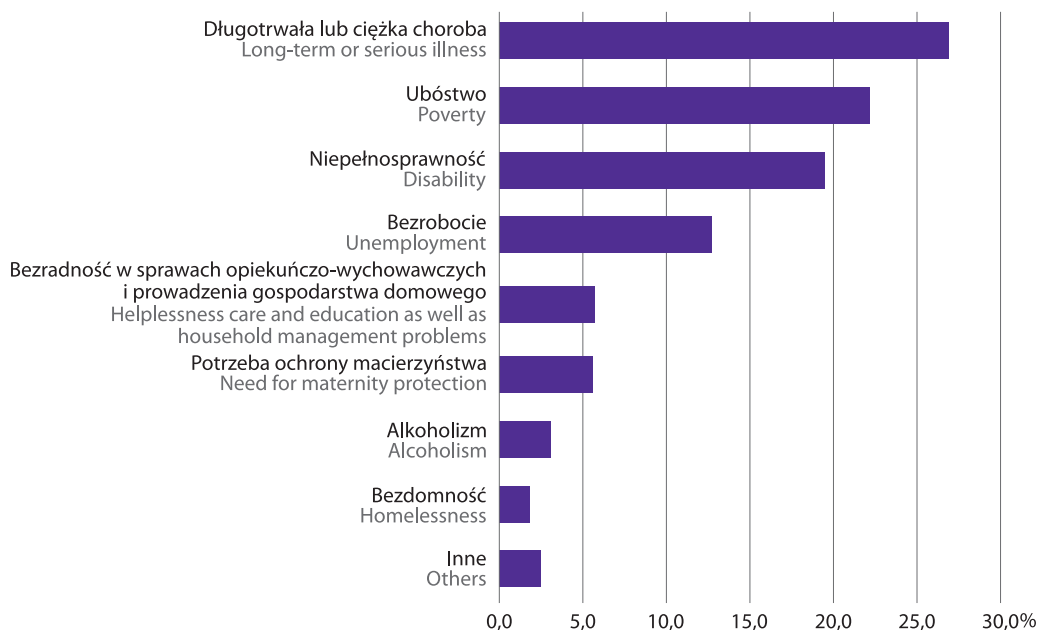
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	145699	130279	100469	91840
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	221458	236611	279325	280489
pomoc pieniężna financial assistance	160661	162166	186359	197412
pomoc niepieniężna non-financial assistance	60797	74445	92966	83077
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	437	387	295	296

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy środowiskowej. W 2020 r., najczęściej pomocy udzielano z powodu:

- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 35,3 tys. rodzin (o 3,2 tys. rodzin mniej niż w roku poprzednim),
- ubóstwa – było ono przyczyną przyznania świadczenia dla 29,1 tys. rodzin (o 1,9 tys. mniej),
- niepełnosprawności – 25,5 tys. rodzin (o 3,5 tys. mniej),
- bezrobocia – 16,6 tys. rodzin (mniej o 0,2 tys.),
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 7,4 tys. rodzin (mniej o 1,5 tys.),
- potrzeby ochrony macierzyństwa – 7,4 tys. rodzin (mniej o 0,7 tys.).

Wykres 28. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej według powodów przyznania pomocy^a w 2020 r.

Chart 28. Structure of families benefiting from social assistance by reasons for granting assistance^a in 2020

^a Na podstawie decyzji.
^a By virtue of an administrative decision.

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268).

W 2020 r. z różnych form środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 126,8 tys. beneficjentów, o 9,9% mniej niż rok wcześniej i o 46,0% mniej niż w 2010 r. Zbiorowość ta stanowiła 8,0% ogólnej liczby beneficjentów w Polsce. Beneficjenci otrzymali wsparcie w wysokości 280,5 mln zł. Wydatki te stanowiły 8,0% ogółu środków wydatkowanych na tę pomoc w kraju. Z ogólnej kwoty świadczeń mieszkańcy województwa otrzymali 197,4 mln zł, tj. 70,4% w formie świadczeń pieniężnych, a 83,1mln zł (29,6%) w formie świadczeń

niepieniężnych. Najwięcej środków – 77,5 mln zł, tj. 27,6% ogólnej kwoty, wypłacono jako zasiłki celowe. Na zasiłki stałe wydatkowano 70,9 mln zł, co stanowiło 25,3% ogólnej wartości świadczeń. Warunkiem przyznania tego świadczenia, poza kryterium dochodowym, jest niemożność podjęcia pracy (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności). Trzecią pod względem wartości grupę świadczeń stanowiły zasiłki okresowe – 44,4 mln zł, tj. 15,8%.

Tablica 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej

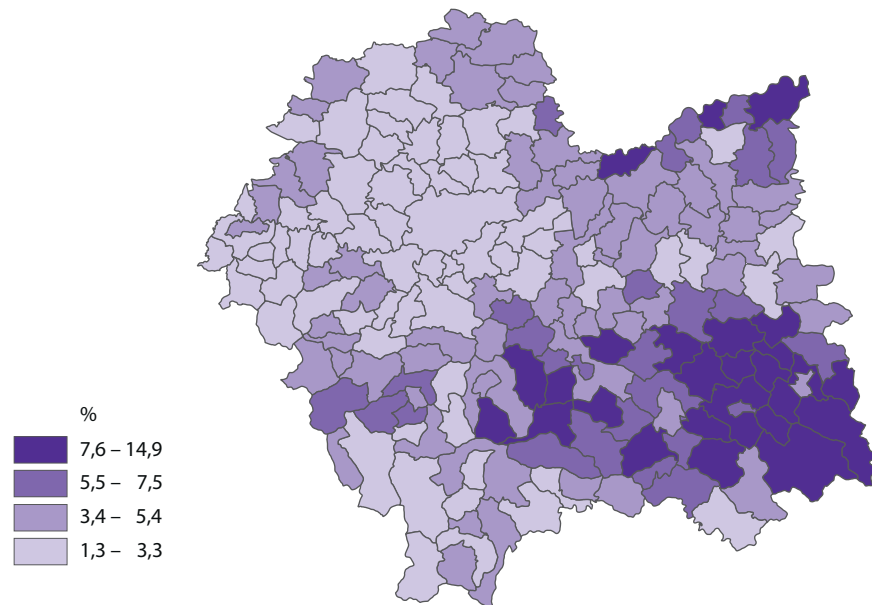
Table 18. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	78572	73855	60237	55975
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	234718	205906	140715	126768
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	705	611	413	371

Udział beneficjentów w ogólnej liczbie ludności, określany jako zasięg korzystania z pomocy społecznej wyniósł 3,7% wobec 4,1% w kraju. Co rok zmniejszał się zasięg korzystania z pomocy społecznej, w porównaniu z 2019 r. o 0,4 p. proc., a w relacji do 2010 r. o 3,3 p. proc. (w Polsce spadek o 0,5 p. proc. i o 4,6 p. proc.). W latach 2010–2020 udział beneficjentów w ludności województwa kształtował się na poziomie poniżej średniej krajowej.

Mapa 27. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej według gmin w 2020 r.

Map 27. Scope of benefiting from social assistance at domicile by gminas in 2020

System świadczeń rodzinnych jest systemem pomocowym państwa skierowanym głównie do rodzin o najniższych dochodach. Państwo udziela finansowej pomocy w wychowywaniu dzieci oraz wspomaga osoby starsze i niepełnosprawne w celu zaspokojenia potrzeb życiowych. Część świadczeń rodzinnych – zasiłek rodzinny, specjalny zasiłek opiekuńczy, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, to świadczenia zależne od kryterium dochodowego. Te świadczenia są przyznawane na roczne okresy zasiłkowe. Podstawę prawną systemu świadczeń rodzinnych stanowi ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111).

Beneficjenci świadczeń rodzinnych to rodziny pobierające świadczenia na dzieci pozostające na utrzymaniu oraz osoby dorosłe pobierające świadczenia na siebie.

W 2020 r. ze świadczeń rodzinnych w województwie korzystało średnio miesięcznie 353,9 tys. świadczeniobiorców, czyli o 36,6 tys. mniej niż rok wcześniej. Łącznie w ciągu roku wypłacono świadczenia w kwocie 887,7 mln zł, tj. o 8,2 mln zł więcej w porównaniu z poprzednim rokiem. Wartość świadczeń wypłaconych w województwie stanowiła 8,2% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w Polsce.

W strukturze wydatków na świadczenia rodzinne w 2020 r., podobnie jak w poprzednich latach, dominowały wydatki na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, czyli pomoc skierowana do rodzin z dziećmi. Na te świadczenia przeznaczono łącznie 366,3 mln zł, tj. 41,3% ogólnej kwoty wydatków na świadczenia rodzinne w województwie. Podobnie jak w poprzednich latach najwyższe kwoty świadczeń rodzinnych wypłacono w Krakowie (109,9 mln zł), natomiast najniższe w powiecie proszowickim (10,3 mln zł). Ponadto wypłacono świadczenia rodzicielskie na kwotę 66,3 mln zł (7,5%) oraz zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka – 20,7 mln zł (2,3%). Świadczenia opiekuńcze, kierowane do osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, wyniosły 424,5 mln zł i stanowiły 47,8% wartości świadczeń rodzinnych ogółem.

W kwietniu 2016 r. wprowadzono w ramach rządowego programu „Rodzina 500 plus” świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko w wieku poniżej 18 lat. Do końca czerwca 2019 r. przysługiwało na drugie i kolejne dzieci (do ukończenia 18 roku życia), niezależnie od dochodu oraz na pierwsze lub jedyne dziecko jeżeli dochód netto na osobę w rodzinie nie przekraczał 800 zł (lub 1200 zł w przypadku rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym). Od lipca 2019 r. nastąpiły zmiany w zasadach wypłacania świadczenia wychowawczego i zostały nim objęte wszystkie dzieci w wieku do 18 lat, niezależnie od wysokości uzyskiwanego dochodu na osobę w rodzinie.

Tablica 19. Świadczenie wychowawcze
Table 19. Child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2018	2019	2020
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1615842	2171187	2941117	3795384
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie wychowawcze Monthly average number of families receiving a child-raising benefit	230413	219412	222698 ^b	– ^b
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit	360198	344258	348238 ^c 556990	595549

a W okresie kwiecień–grudzień. b,c Dane dotyczą okresu: b – od 1 stycznia do 30 czerwca. Od 1 lipca 2019 r. nie są gromadzone informacje o liczbie rodzin pobierających świadczenie wychowawcze, c dane dotyczą okresu: w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej.

a In the period April–December. b,c Data concern the period: b – from 1 January to 30 June. Since 1 July 2019 information of the number of families receiving the child-raising benefit is not collected, c – in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

Source: data of the Ministry of Family and Social Policy.

Wartość wypłaconych w 2020 r. świadczeń wychowawczych wyniosła 3795,4 mln zł i była wyższa o 29,0% w porównaniu z poprzednim rokiem. Kwota świadczeń wychowawczych wypłaconych w województwie stanowiła 9,5% świadczeń wypłaconych w kraju. Opis nie uwzględnia dodatku wychowawczego, wypłaconego na dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka. Średnio miesięcznie świadczenie wypłacano na 595,5 tys. dzieci. Najwyższą kwotę świadczeń wychowawczych, tj. 777,1 mln zł wypłacono w Krakowie na średnio miesięcznie 127,5 tys. dzieci. Natomiast najniższą kwotę 45,3 mln zł w powiecie proszowickim na średnio miesięcznie 7,5 tys. dzieci.

W 2020 r. kontynuowano program Karta Dużej Rodziny. Głównym celem programu jest zapewnienie posiadaczom karty bardziej korzystnego, od ogólnie obowiązującego, dostępu do towarów i usług oraz innych form aktywności. Zniżki mogą być oferowane przez instytucje publiczne lub partnerów handlowych. Kartę mogą otrzymać, niezależnie od otrzymanego dochodu, rodziny z co najmniej trójką dzieci: poniżej 18 lat, poniżej 25 roku życia w przypadku, gdy dzieci uczą się w szkole lub w szkole wyższej lub bez względu na wiek w przypadku, gdy dzieci posiadają orzeczenie o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. W 2020 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 115,0 tys. rodzin z województwa, o 15,5% więcej niż rok wcześniej. Największy odsetek rodzin odnotowano w Krakowie – 11,7% ogólnej liczby rodzin w województwie, a najmniejszy w powiecie proszowickim – 1,1%.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godzin dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 10 godzin dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W latach 2011–2020 znacząco poprawiła się sytuacja w województwie w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3. W końcu grudnia 2020 r. na terenie województwa działało 513 żłobków i klubów dziecięcych (o 8,9% więcej niż rok wcześniej). Stanowiły one 11,2% wszystkich placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 w Polsce. Wśród wszystkich tego typu placówek największy odsetek stanowiły żłobki (84,4%). Łącznie placówki dysponowały 17,9 tys. miejsc, a w ciągu roku przebywało w nich 22,6 tys. dzieci, tj. o 0,7 tys. więcej niż w roku poprzednim. Koszty pobytu w placówkach 68,9% dzieci zostały częściowo lub całkowicie pokryte przez gminy.

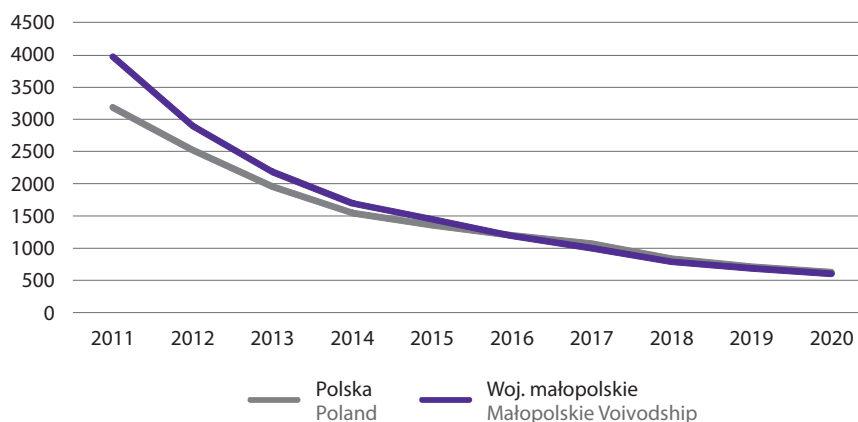
Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 20. Nurseries and children's clubs
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2011	2015	2019	2020
Żłobki Nurseries	35	171	399	433
w tym publiczne of which public	34	38	55	67
Oddziały żłobkowe Nursery sections	2	–	–	–
Kluby dziecięce Children's clubs	13	39	72	80
w tym publiczne of which public	–	3	8	13
Miejsca: Places:				
w żłobkach ^a in nurseries ^a	2680	6412	14909	16456
w klubach dziecięcych in children's clubs	168	687	1275	1458
Dzieci przebywające (w ciągu roku): Children staying (during the year):				
w żłobkach ^a in nurseries ^a	4549	9134	20013	20585
w klubach dziecięcych in children's clubs	168	881	1851	2022

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
 a Including nursery sections.

W 2020 r. na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych przypadało 75 dzieci przebywających w tych placówkach (w Polsce 82), przed rokiem – 84 dzieci.

Wykres 29. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 29. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
 As of 31 December

a Łącznie z oddziałami żłobkowymi.
 a Including nursery sections.

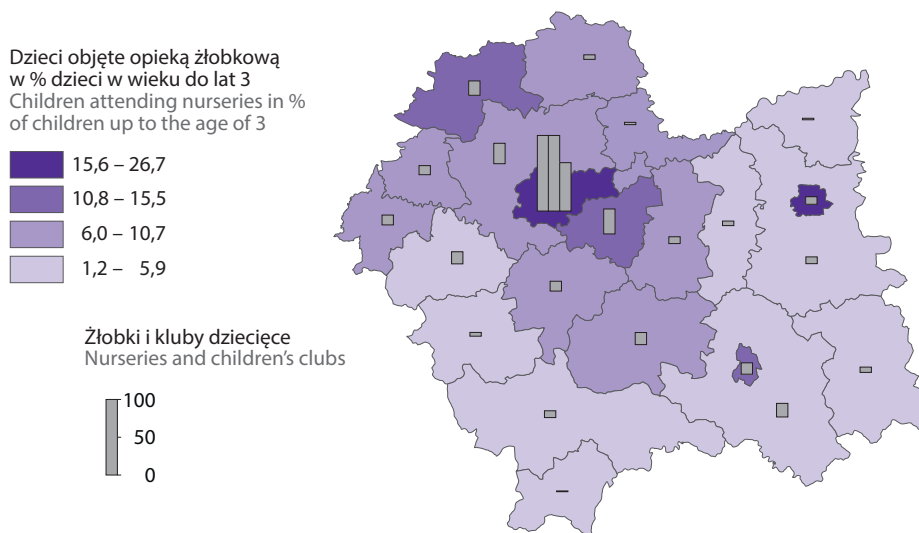
Na 1 tys. dzieci w wieku do lat 3 przypadało 122 dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych, w Polsce – 128. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Krakowie (267), najniższą w powiecie tatrzańskim (12).

Mapa 28. Żłobki^a i kluby dziecięce według powiatów w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 28. Nurseries^a and children's clubs by powiats in 2020

As of 31 December

a łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Including nursery sections.

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W porównaniu z poprzednim rokiem poprawiły się warunki mieszkaniowe w województwie. Wzrosła liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych, zwiększyła się ich przeciętna powierzchnia użytkowa, natomiast średnia liczba izb w mieszkaniu pozostała na poziomie sprzed roku. Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie i 1 izbę zmalała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę. O poprawie warunków mieszkaniowych w województwie świadczy również rosnący odsetek mieszkań wyposażonych w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne.

Zasoby mieszkaniowe województwa na koniec 2020 r. obejmowały 1,2 mln mieszkań (o 1,5% więcej niż w 2019 r. i o 15,1% więcej niż w 2010 r.), co stanowiło 8,3% zasobów mieszkaniowych w Polsce. Łączna powierzchnia użytkowa zasobów wyniosła 97823,3 tys. m², a liczba izb – 4844,1 tys. W stosunku do poprzedniego roku przybyło 18,4 tys. mieszkań (wzrost o 1,5%); łączna powierzchnia użytkowa wzrosła o 1631,8 tys. m² (o 1,7%), a liczba izb o 69,1 tys. (o 1,4%). W miastach województwa znajdowało się 735,9 tys. mieszkań, tj. o 12,9 tys. (o 1,8%) więcej niż rok wcześniej. Na wsi przybyło 5,5 tys. mieszkań (wzrost o 1,1%). Z ogólnej liczby zasobów mieszkaniowych 59,4% lokali mieszkalnych i 48,5% powierzchni użytkowej zlokalizowane było w miastach.

Największe zasoby mieszkaniowe odnotowano w Krakowie (412,5 tys.), a następnie w powiecie krakowskim (90,3 tys.). Stanowiły one odpowiednio 33,3% i 7,3% ogólnej liczby zasobów mieszkaniowych województwa. Najmniej mieszkań (13,4 tys.) znajdowało się w zasobach powiatu proszowickiego.

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Mieszkania Dwellings	1076289	1145914	1220632	1239011
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1,000 population	323	340	358	363
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,89	3,92	3,91	3,91
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	76,2	78,0	78,8	79,0
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	3,10	2,94	2,79	2,75

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

Zaludnienie mieszkań było wyższe na wsi niż w miastach. Przeciętnie na wsi na 1 mieszkanie przypadało 3,52 osoby, a w miastach – 2,23. Liczba ludności na 1 izbę wyniosła odpowiednio – 0,77 i 0,65 osoby. Przeciętnie mieszkaniec miasta miał do dyspozycji 29,0 m² powierzchni użytkowej mieszkania, tj. o 0,6 m² więcej niż w 2019 r., natomiast mieszkaniec wsi 28,4 m² – o 0,4 m² więcej. W Polsce na 1 mieszkanie w miastach przypadało średnio 2,26 osoby, a na 1 izbę 0,64, na wsi odpowiednio 3,16 i 0,72. Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę na wsi była o 1,3 m² większa niż w miastach i wyniosła 30,0 m².

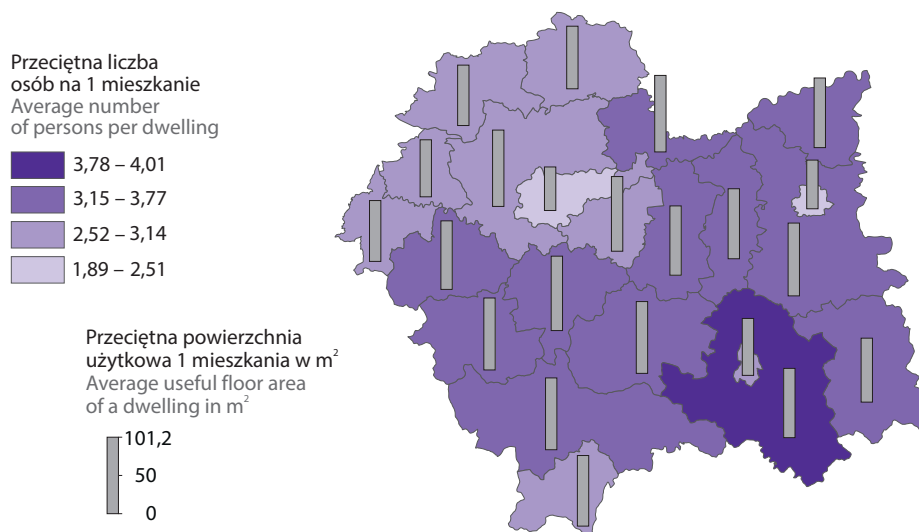
Najkorzystniejsze warunki mieszkaniowe pod względem zagęszczenia występowały w Krakowie, gdzie na 1 mieszkanie przypadało 1,89 osoby, a 1 izbę – 0,61 osoby. Najmniej korzystne warunki mieszkaniowe odnotowano w powiecie nowosądeckim, gdzie na 1 mieszkanie przypadały 4,01 osoby, a na 1 izbę – 0,93 osoby.

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności według powiatów w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 30. Housing conditions of population by powiats in 2020

As of 31 December

Pod względem powierzchni użytkowej i liczby izb, wyższy standard posiadały mieszkania na wsi. Przeciętna wielkość mieszkania na wsi (100,1 m²) wzrosła o 0,5 m² w porównaniu z 2019 r. Mieszkanie na wsi posiadało średnio 4,58 izby i było większe od mieszkania w mieście o 35,6 m².

Mieszkania o liczbie izb mniejszej lub równej od średniej wojewódzkiej (3,91 izby) znajdowały się w miastach na prawach powiatu: Krakowie (3,09 izby), Tarnowie (3,61 izby) i Nowym Sączu (3,91 izby). Pozostałe powiaty osiągnęły wskaźnik wyższy od średniej wojewódzkiej. Mieszkania o największej liczbie izb odnotowano w powiecie tatrzańskim (4,71 izby).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w województwie wynosiła 79,0 m², a przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu – 3,91. W porównaniu do przeciętnego mieszkania w Polsce, mieszkanie w województwie było większe o 4,5 m² i posiadało o 0,09 izby więcej.

Najmniejsze mieszkania pod względem przeciętnej powierzchni użytkowej dostępne były w miastach na prawach powiatu: w Krakowie (57,6 m²), w Tarnowie (64,4 m²) i w Nowym Sączu (75,3 m²). Największą powierzchnią użytkową dysponowały mieszkania w powiecie proszowickim (101,2 m²), a w dalszej kolejności w powiecie krakowskim (101,0 m²).

W porównaniu z poprzednim rokiem standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania, liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne uległ nieznacznej poprawie i jednocześnie był wyższy niż standard mieszkań w kraju.

W 2020 r. do sieci wodociągowej przyłączonych było 97,0% ogólnej liczby mieszkań, łazienkę posiadało 93,5% mieszkań, centralne ogrzewanie – 83,1%, ustęp – 95,3%, a liczba mieszkań przyłączonych do gazu sieciowego wyniosła 64,6%. Mieszkania w miastach były lepiej wyposażone w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne niż mieszkania na wsi. W miastach do sieci wodociągowej przyłączonych było 99,2% mieszkań (na wsi 93,9%), ustęp posiadało 98,6% (na wsi 90,5%), łazienkę posiadało 97,8% (na wsi 87,3%). Największe różnice obserwowano w zakresie dostępu mieszkań do gazu sieciowego i centralnego ogrzewania. W miastach 71,8% mieszkań posiadało gaz z sieci, na wsi 54,1%, natomiast centralne ogrzewanie posiadało 89,1% mieszkań na terenie miast i 74,4% na obszarach wiejskich.

Najmniej mieszkań przyłączonych do sieci wodociągowej było w powiecie brzeskim (89,2%), posiadających łazienkę, ustęp i centralne ogrzewanie w powiecie miechowskim (odpowiednio: 79,5%, 83,8% i 61,4%). Najwyższy odsetek mieszkań wyposażonych w instalacje gazowe odnotowano w Tarnowie (96,2%). Najmniej mieszkań wyposażonych w instalacje gazowe, tj. poniżej 10% było w powiatach suskim i tatrzańskim.

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej w końcu 2020 r. wyniosła 21,7 tys. km (wzrost o 0,4 tys. km w stosunku do 2019 r. i o 4,0 tys. km w relacji do 2010 r.), co stanowiło 6,9% długości sieci wodociągowej w Polsce. Na terenach wiejskich sieć wodociągowa (16,6 tys. km) była ponad 3 razy dłuższa niż w miastach (5,1 tys. km). W relacji do 2010 r. długość sieci na obszarach wiejskich zwiększyła się o 3,1 tys. km, a w miastach o 0,9 tys. km. Duże dysproporcje w długości sieci wodociągowych obszarów wiejskich i miejskich uwarunkowane są m.in. różnicami w koncentracji ludności oraz gęstości zabudowy.

Gęstość sieci wodociągowej w województwie wyniosła 142,7 km/100 km² (w Polsce – 100,2 km/100 km²) i w stosunku do 2010 r. zwiększyła się o 26,6 km na 100 km² (w Polsce – o 12,9 km/100 km²). W miastach zagęszczenie sieci było znacznie wyższe niż na wsi (305,3 km/100 km² wobec 122,7 km/100 km²). W porównaniu z 2010 r. gęstość sieci w miastach wzrosła o 55,0 km/100 km², a na wsi – o 23,0 km/100 km².

W układzie przestrzennym przeliczając długość sieci wodociągowej na 100 km², największe zagęszczenie sieci było w Nowym Sączu (498,1 km), następnie Krakowie (466,4 km) i Tarnowie (458,1 km), a w dalszej kolejności w powiatach: wielickim (329,3 km), oświęcimskim (248,4 km), krakowskim (234,5 km). Najmniejsze zagęszczenie występowało w powiecie nowotarskim (27,3 km), a następnie gorlickim (47,3 km), suskim (53,5 km).

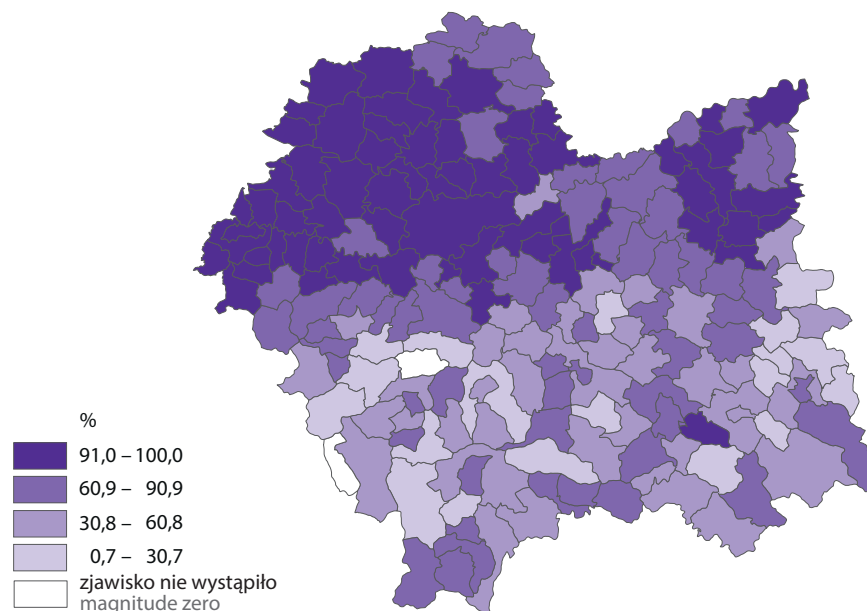
Tablica 22. Wodociągi
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 22. Water supply system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	17621,9	19787,1	21292,3	21660,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	413210	458790	495881	508108
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	89,2	90,3	95,7	98,1

W 2020 r. 81,9% ogólnej liczby ludności województwa korzystało z wodociągów (w Polsce – 92,2%). Wskaźnik ten w miastach wyniósł 95,7% (w kraju – 96,7%), a na terenach wiejskich 69,1% (w kraju – 85,6%). W porównaniu z 2010 r. zwiększył się o 6,5 p. proc. odsetek korzystających z sieci wodociągowej, na wsi – o 11,5 p. proc., a w miastach – o 1,8 p. proc.

W układzie terytorialnym występowało duże zróżnicowanie w dostępności do infrastruktury wodociągowej. W 5 gminach (Tarnów, Polanka Wielka, Oświęcim, Trzebinia, Libiąż) 100% mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej. W 3/4 gmin udział korzystających przekroczył połowę mieszkańców. Najmniejszy udział (poniżej 10%) mieszkańców korzystających z wodociągów odnotowano w gminach: Budzów (0,7%), Lipinki (1,5%), Ochotnica Dolna (4,6%), Łużna (4,7%), Moszczenica (5,2%) oraz Ropa (9,5%). W dwóch gminach (Lipnica Wielka i Tokarnia) nie było sieci wodociągowej.

Mapa 30. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ogólnej liczby ludności według gmin w 2020 r.
 Map 30. Population connected to the water supply system in % of total number of population by gminas in 2020

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych wyniosło 98,1 hm³ i w porównaniu z 2019 r. zwiększyło się o 2,4 m³. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie wody wyniosło 28,7 m³, przy czym w miastach było to 37,9 m³, a na terenach wiejskich 20,2 m³. W Polsce jeden mieszkaniec w gospodarstwie domowym zużył średnio o 5,2 m³ wody z wodociągów więcej od mieszkańca województwa małopolskiego, w miastach o 2,3 m³ mniej, a na wsi o 11,1 m³ więcej.

Największe średnie zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Zakopane (48,2 m³), następnie w Krakowie (46,8 m³) i Zielonkach (46,3 m³), najmniej wody z wodociągów w omawianym okresie zużyli mieszkańcy gminy Budzów i Łużna (po 0,1 m³ na osobę).

W 2020 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 17,4 tys. km i stanowiła 10,2% długości sieci krajowej. Długość sieci zwiększyła się o 0,6 tys. km (o 3,7%) w porównaniu z 2019 r. i o 7,4 tys. km (o 73,5%) w stosunku do 2010 r. Równocześnie w badanym okresie liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania (351,9 tys. szt.) wzrosła o 4,3% w relacji do 2019 r. i o 66,6% w stosunku do 2010 r.

Na terenach wiejskich sieć kanalizacyjna (11,8 tys. km) była ponad dwukrotnie dłuższa niż w miastach (5,6 tys. km). W relacji do 2010 r. długość sieci na obszarach wiejskich zwiększyła się o 6,0 tys. km, a w miastach o 1,3 tys. km.

Na 100 km² powierzchni województwa w 2020 r. przypadało 114,3 km sieci kanalizacyjnej (w Polsce – 54,2 km). Zagęszczenie sieci kanalizacyjnej w 2020 r. w miastach wyniosło 335,4 km na 100 km² (w kraju – 308,6 km), a na wsi – 87,2 km na 100 km² (w kraju – 34,8 km). W porównaniu z 2010 r. zwiększyła się gęstość sieci w województwie o 48,4 km/100 km², w miastach – o 78,4 km/100 km², a na wsi – o 44,6 km/100 km².

Tablica 23. Kanalizacja

Stan w dniu 31 grudnia

Table 23. Sewage system

As of 31 December

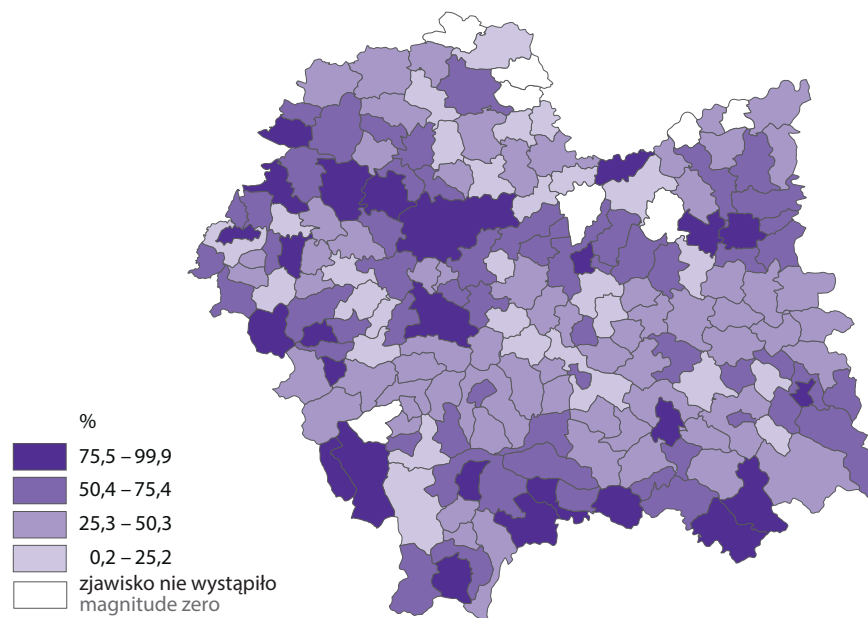
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć kanalizacyjna rozdzielcza ^a w km Sewage distribution system ^a in km	10008,2	15050,4	16746,8	17361,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	211177	289292	337404	351883
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	115,9	105,9	115,9	114,0
w tym oczyszczone of which treated	115,8	105,9	115,0	114,0

a Łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej stanowiła 64,6% mieszkańców województwa (w Polsce – 71,5%). W miastach odsetek ludności korzystającej z systemu odprowadzania ścieków był znacznie większy niż na terenach wiejskich – odpowiednio 88,9% i 42,0% (w kraju odpowiednio 90,6% i 43,1%). W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci kanalizacyjnej ogółem w województwie o 11,8 p. proc., w miastach o 4,4 p. proc., a na wsi o 20,0 p. proc.

Wśród gmin województwa największy udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej odnotowano w Mucharzu (99,9%), następnie w Muszynie (95,8%) i Nowym Targu (93,9%), natomiast w 8 gminach sieć kanalizacyjna nie występowała.

Mapa 31. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w % ogólnej liczby ludności według gmin w 2020 r.
 Map 31. Population connected to the sewage system in % of total number of population by gminas in 2020

W 2020 r. długość sieci gazowej wyniosła 24,8 tys. km i stanowiła 15,3% długości sieci krajowej. Zarówno w stosunku do 2010 r., jak i do 2019 r. odnotowano wzrost długości sieci – odpowiednio o 12,3% i o 1,5%. Na terenach wiejskich długość sieci gazowej stanowiła 74,2% całej sieci gazowej województwa. W odniesieniu do 2010 r. długość sieci na obszarach wiejskich wzrosła o 1663,3 km (o 9,9%), a w miastach o 1063,0 km (o 19,9%).

Liczba przyłączy gazowych (do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych) wyniosła 486,9 tys. szt. i była większa o 82,6 tys. szt. (o 20,4%) niż w 2010 r. Na terenach wiejskich zlokalizowanych było 312,4 tys. szt. przyłączy, tj. 64,2% ogólnej liczby przyłączy w województwie. W relacji do 2010 r. liczba przyłączy w miastach wzrosła o 38,5 tys. szt. (o 28,3%), a na wsi – o 44,2 tys. szt. (o 16,5%).

Gęstość sieci gazowej wynosiła 163,7 km/100 km² (w kraju – 51,8 km/100 km²). W 2019 r. wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 161,2 km/100 km² (w kraju – 50,5 km/100 km²).

W 2020 r. z sieci gazowej korzystało 64,8% mieszkańców województwa (w kraju – 54,2%) wobec 63,6% w 2019 r. i 63,1% w 2010 r. Ze względu na większe zagęszczenie sieci gazowej w miastach, z gazu sieciowego korzystało 75,2% ludności miejskiej (w kraju – 72,2%) i 55,2% ludności zamieszkującej tereny wiejskie (w Polsce 27,4%). W porównaniu z 2010 r. odnotowano wzrost odsetka osób korzystających z sieci na wsi o 5,9 p. proc., a w miastach spadek o 2,1 p. proc.

Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej wystąpił w gminie Zielonki (99,9%), a w dalszej kolejności w gminach Wielka Wieś (99,4%) i Kłaj (98,8%), natomiast w 12 gminach województwa nie było sieci gazowej.

Zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2020 r. wyniosło 5762,0 GWh (w kraju – 50293,3 GWh), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca stanowiło 1687,8 kWh (w kraju – 1311,3 kWh). W stosunku do 2019 r. zużycie gazu wzrosło o 6,1% przy równoczesnym wzroście liczby odbiorców o 4,3%. Wzrost zużycia gazu wystąpił zarówno wśród mieszkańców wsi, jak i miast odpowiednio o 12,0% i o 2,1%. Liczba odbiorców gazu na obszarach wiejskich wzrosła o 5,8%, a w miastach o 3,5%. W porównaniu z 2019 r. zużycie gazu sieciowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wzrosło o 5,8% (na wsi o 11,6%, w miastach o 1,9%).

Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

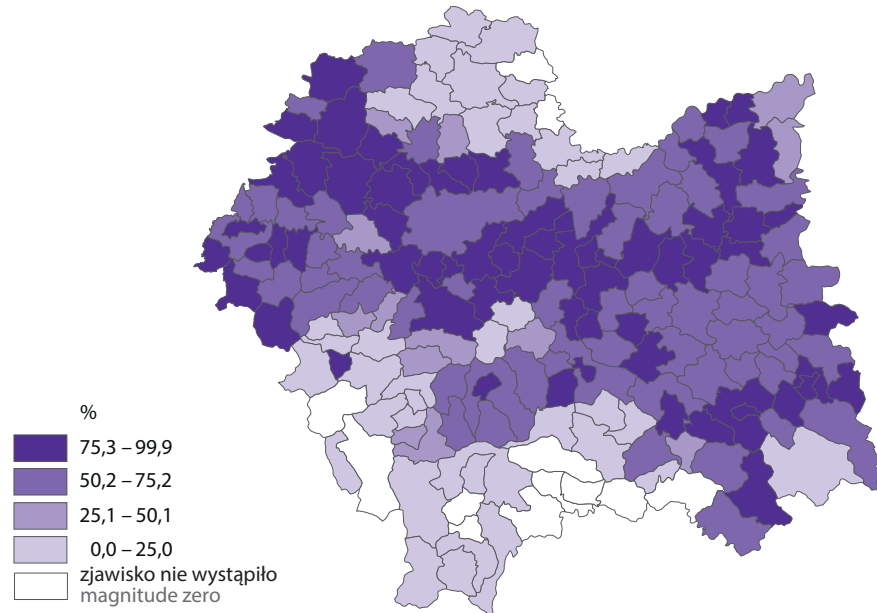
Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	22123,1	23213,3	24474,6	24849,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	404263	434993	475591	486908
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	693,8	713,3	791,8	825,6
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	·	4355,1	5429,5	5762,0
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	·	1292,0	1594,6	1687,8

a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

Mapa 32. Ludność korzystająca z gazu z sieci w % ogólnej liczby ludności według gmin w 2020 r.

Map 32. Population connected to the gas supply system in % of total number of population by gminas in 2020

Ochrona zdrowia

Health care

W porównaniu z 2019 r. zwiększyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, natomiast zmniejszyła się liczba udzielonych porad.

Stacjonarną opiekę zdrowotną w końcu 2020 r. świadczyła mniejsza liczba szpitali ogólnych, które dysponowały również mniejszą liczbą łóżek.

W 2021 r. odnotowano wzrost liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. Zwiększyła się także liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotnego na miejscu zdarzenia.

W 2020 r., w województwie małopolskim, odnotowano znaczny wzrost wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia.

Jednym z wielu czynników decydujących o warunkach życia ludności jest poziom zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, który przekłada się na długość życia i stan zdrowia mieszkańców. Podstawowym zadaniem sprawnie działającego systemu ochrony zdrowia jest zapewnienie dostępu do kadry medycznej, a także dbanie o jakość oferowanych usług.

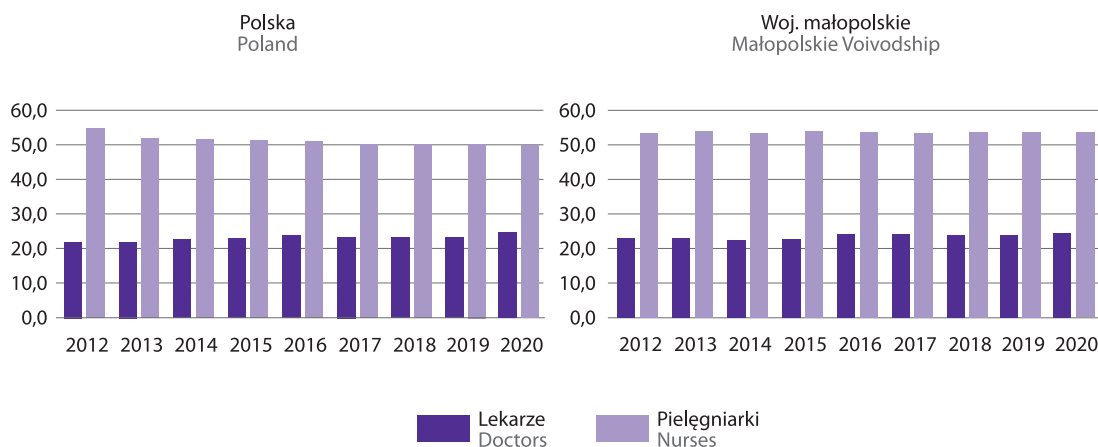
W końcu 2020 r. prawo do wykonywania zawodu medycznego posiadało m.in.: 13,9 tys. lekarzy, 3,9 tys. lekarzy dentyistów, 26,7 tys. pielęgniarek, 3,4 tys. położnych, 3,4 tys. farmaceutów oraz 1,6 tys. diagnostów laboratoryjnych. W porównaniu z rokiem poprzednim wśród wymienionych zawodów medycznych wzrost liczby osób uprawnionych do wykonywania zawodu zarejestrowano w grupie: lekarzy i lekarzy dentyistów (odpowiednio o 5,8% i 4,9%), położnych (o 1,9%), pielęgniarek i diagnostów laboratoryjnych (po 1,7%). Spadek odnotowano w grupie farmaceutów (o 3,1%).

W ochronie zdrowia bezpośrednio z pacjentem pracowało (w głównym miejscu pracy) m.in.: 8,3 tys. lekarzy (o 1,8% więcej w porównaniu z 2019 r.), 1,6 tys. lekarzy dentyistów (o 1,1%), 1,1 tys. diagnostów laboratoryjnych (o 1,7%), 2,1 tys. położnych (o 3,5%) oraz 2,6 tys. farmaceutów (o 0,8%). Pracujących bezpośrednio z pacjentem pielęgniarek było 18,3 tys., a ich liczba zmniejszyła się w skali roku (o 0,2%).

Wykres 30. Lekarze i pielęgniarki^a na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 30. Doctors and nurses^a per 10 thousand population
As of 31 December

^a Personalnel pracujący według podstawowego miejsca pracy.
a Staff working by primary place of work.

Zapewnienie odpowiedniej dostępności do personelu medycznego opartej na potrzebach mieszkańców stanowi jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej polityki zdrowotnej. Dostępność ta zależy od wielu czynników. Jednym z nich jest rozmieszczenie przestrzenne kadry pracującej bezpośrednio z pacjentem.

Liczba lekarzy pracujących w województwie przypadająca na 10 tys. ludności w końcu 2020 r. wyniosła 24. Najkorzystniejsza sytuacja występowała w miastach na prawach powiatu, gdzie dostępność lekarzy na 10 tys. ludności wyniosła 61 w Krakowie, 44 w Tarnowie, 23 w Nowym Sączu. Najmniejszą liczbę lekarzy odnotowano w powiatach wielickim – 5 i tarnowskim – 6. Liczba pielęgniarek pracujących bezpośrednio z pacjentem na 10 tys. ludności wyniosła 54. Najkorzystniejszą sytuację pod względem liczby pielęgniarek przypadających na 10 tys. ludności odnotowano w Tarnowie – 127, a w dalszej kolejności w Krakowie – 103 i Nowym Sączu – 102, najmniejszą liczbę posiadał powiat wielicki – 11, następnie krakowski – 12.

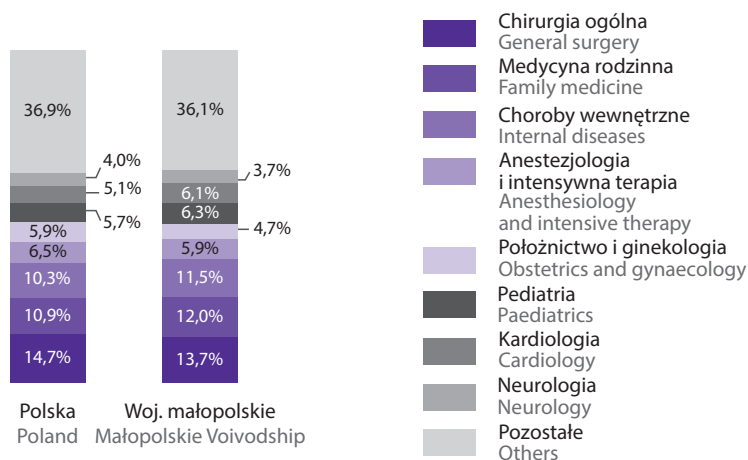
Na 1 lekarza pracującego bezpośrednio z pacjentem przypadało 411 osób, w kraju – 415 osób. Potencjalna liczba pacjentów w przeliczeniu na 1 lekarza dentystę wyniosła 2168 osób, natomiast w kraju przeciętna wartość wskaźnika była wyższa – 2667 osób. Liczba osób pozostających pod opieką pracującej pielęgniarki w 2020 r. wyniosła 186 (w kraju – 200).

Liczba lekarzy specjalistów (5,4 tys.) stanowiła 8,7% wszystkich lekarzy specjalistów w kraju (w 2019 r. – 8,6%). Ze wszystkich lekarzy pracujących w województwie, lekarze specjaliści stanowili 65,4%. W porównaniu z 2019 r. udział lekarzy specjalistów zwiększył się o 0,9 p. proc. (w kraju o 0,6 p. proc.).

Wykres 31. Struktura lekarzy specjalistów według wybranych specjalizacji w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 31. Structure of medical specialists by selected specializations in 2020
As of 31 December

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w końcu 2020 r. działalność prowadziło 2096 podmiotów – 1966 przychodni (tj. 9,1% ogólnej liczby przychodni w kraju) i 130 praktyk zawodowych realizujących świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych (14 praktyk lekarskich i 116 stomatologicznych). W porównaniu z 2019 r. liczba podmiotów zwiększyła się o 31, przy czym liczba przychodni wzrosła o 42, natomiast o 11 spadła liczba praktyk zawodowych. Podobnie jak rok wcześniej, na 10 tys. ludności przypadało blisko 6 przychodni (tyle samo w kraju).

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2012	2015	2019	2020
Przychodnie Out-patient departments	1647	1817	1924	1966
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyków ^a Medical and dental practices ^a	235	189	141	130
Porady udzielone ^{bc} (w ciągu roku) w tys. Consultations provided ^{bc} (during the year) in thousands	25886,0	28107,4	29570,9	26263,3
lekarskie medical	22913,7	24684,5	26048,2	23393,0
stomatologiczne dental	2972,2	3422,9	3522,6	2870,4
Szpitaly ogólne General hospitals	75	81	73	72
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	14952	14861	13750	13540
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	44,6	44,1	40,3	39,7
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	69,7	69,9	72,9	59,6
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	5,9	5,9	5,8	5,8

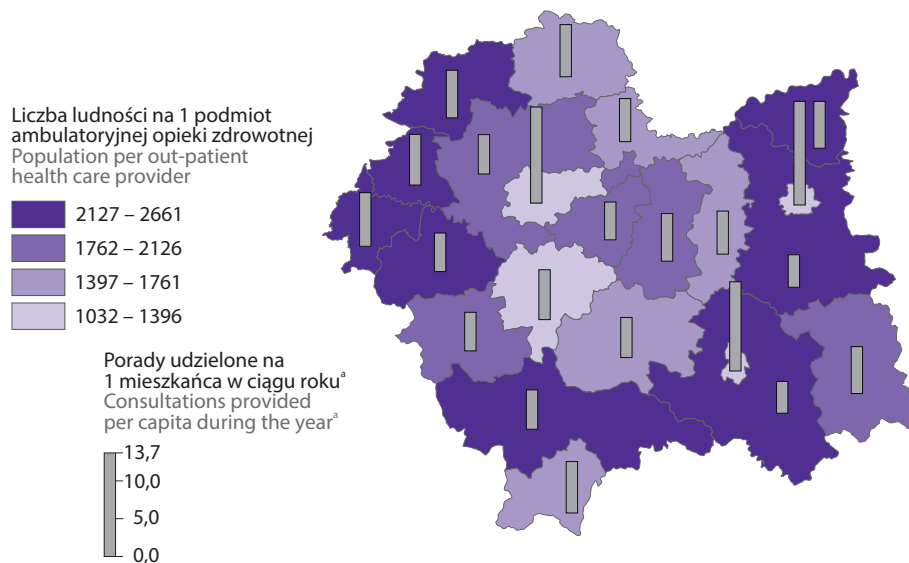
a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakt z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami opłaconymi w przychodniach przez pacjentów. Łącznie z poradami udzielonymi w ramach nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. c Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielonymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients in out-patient departments. Including consultations provided as part of night and holiday health care. c Including consultations provided in admission rooms for non-hospitalized patients.

Podstawowym miejscem ambulatoryjnej opieki zdrowotnej dla mieszkańców są przychodnie, w których pacjenci mogą korzystać ze świadczeń podstawowej lub specjalistycznej opieki zdrowotnej, tj. porad lekarskich, w tym specjalistycznych, stomatologicznych, podstawowych zabiegów oraz świadczeń z zakresu rehabilitacji leczniczej. Wskaźnikiem pozwalającym ocenić poziom dostępności tego rodzaju placówek dla mieszkańców jest analiza zmiennej przedstawiającej liczbę ludności przypadającą na 1 przychodnię. W województwie małopolskim wskaźnik określający liczbę ludności w przeliczeniu na 1 przychodnię zmniejszył się z 1773 osób w 2019 r. do 1735 osób w 2020 r. (przy średniej ogólnopolskiej wynoszącej 1780 osób). Wśród powiatów najmniejszą liczbę osób na 1 przychodnię odnotowano w Krakowie – 1097 osób, w dalszej kolejności w Nowym Sączu – 1161 osób oraz w powiecie myślenickim – 1347 osób. Powiatem o najwyższej wartości wskaźnika był powiat dąbrowski – 3104 osoby na 1 przychodnię, następnie powiat wadowicki – 2851 osób i tarnowski – 2547 osób. W porównaniu z 2019 r. największy spadek liczby osób na 1 przychodnię odnotowano w powiecie gorlickim – o 169 osób, następnie w powiecie tatrzańskim – o 106 osób. Wskaźnik określający liczbę ludności w przeliczeniu na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zmniejszył się z 1652 osób w 2019 r. do 1627 osób w 2020 r. (w kraju zwiększył się odpowiednio z 1461 do 1498).

Mapa 33. Ambulatoryjna opieka zdrowotna według powiatów w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 33. Out-patient health care by powiats in 2020
As of 31 December

a łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; bez porad udzielonych w izbach przyjęć szpitali ogólnych.
a Including consultations paid by patients; excluding consultations provided in admission rooms of general hospitals.

W 2020 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono 26,3 mln porad (tj. o 11,2% mniej w stosunku do 2019 r.). Liczba udzielonych porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego wyniosła – 7,7 (w kraju – 7,5).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Stacjonarną opiekę zdrowotną w końcu 2020 r. świadczyły 72 szpitale ogólne, tj. 8,0% całkowitej liczby szpitali ogólnych w kraju. Szpitale ogólne dysponowały 13,5 tys. łóżek, co stanowiło 8,1% ogólnej liczby łóżek w kraju. W porównaniu z 2019 r. liczba łóżek zmniejszyła się o 1,5%.

Dostępność ludności do leczenia szpitalnego mierzona jest m.in. liczbą łóżek w szpitalach. Na 10 tys. ludności województwa przypadało 39,7 łóżek (średnio 252 osoby na 1 łóżko), w kraju wskaźnik wyniósł 43,8 (228 osób na 1 łóżko). W pięciu powiatach województwa zaobserwowano spadek liczby łóżek w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W 2020 r. najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie tatrzańskim (95,8 łóżek), następnie w Tarnowie (92,3 łóżka) i Nowym Sączu (87,2 łóżek). Najmniejszą liczbą łóżek na 10 tys. ludności dysponowano w powiecie tarnowskim (5,8 łóżek), a następnie w krakowskim (12,3 łóżek), czyli w powiatach zlokalizowanych w sąsiedztwie dużych miast, w których mieszkańcy wymienionych powiatów korzystają z opieki szpitalnej.

Liczba hospitalizowanych wyniosła 467,3 tys. osób (8,1% ogólnej liczby hospitalizowanych w kraju), tj. o 142,0 tys. mniej w porównaniu z 2019 r. Przeciętny pobyt chorego w szpitalu trwał 5,8 dnia, podobnie w 2019 r. Skróciło się średnie wykorzystanie łóżka w szpitalach ogólnych z 266 dni w 2019 r. do 218 dni w 2020 r.

W województwie małopolskim stosunkowo dobrze rozwinięte jest leczenie uzdrowiskowe. W końcu 2020 r. funkcjonowały 44 zakłady lecznictwa uzdrowiskowego (w kraju – 261). W ciągu roku leczeniem uzdrowiskowym objęto 50,1 tys. osób (o 51,0% mniej niż w 2019 r.), z których 87,9% skorzystało z usług oferowanych przez 39 szpitale i sanatoria w systemie stacjonarnym. Szpitale i sanatoria uzdrowiskowe w województwie stanowiły 17,0% wszystkich tego typu zakładów działających w kraju. W placówkach tych 1 łóżko wykorzystywane było średnio przez 119 dni (268 dni w 2019 r.), w kraju – 135 dni. Średni czas pobytu kuracjusza w opiece stacjonarnej wyniósł 16,2 dnia (średnia w skali kraju – 15,5 dnia).

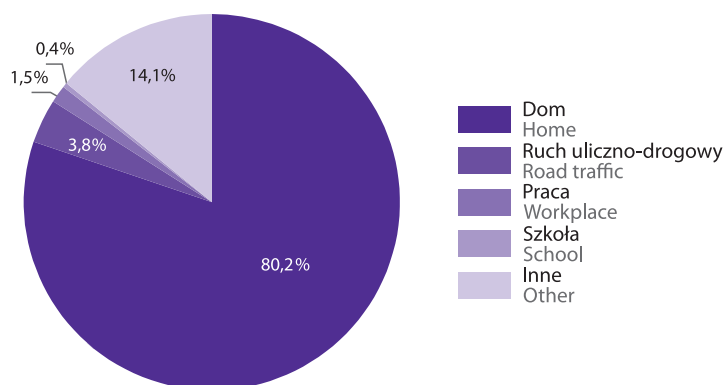
W końcu grudnia 2020 r. działalność prowadziło 1046 aptek ogólnodostępnych (tj. 8,7% ogólnej liczby aptek ogólnodostępnych w kraju), w porównaniu z ubiegłym rokiem ich liczba zmniejszyła się o 1,5%. Na 1 aptekę przypadało 3260 osób, tj. o 48 osób więcej niż w 2019 r. (w kraju – 3174 osoby, tj. o 50 więcej). W większości powiatów zwiększyła się liczba mieszkańców przypadająca na 1 aptekę. Najłatwiejszy dostęp do aptek mieli mieszkańcy miast na prawach powiatu, gdzie na 1 aptekę przypadała najmniejsza liczba osób: w Tarnowie – 1955 osób, Nowym Sączu – 2258 i w Krakowie – 2766 osób. Najwięcej ludności na 1 aptekę przypadało w powiecie nowosądeckim (4719 osób), a w dalszej kolejności w powiatach wielickim (4083 osoby) oraz tarnowskim (4025 osób).

Uzupełnieniem sieci aptek były punkty apteczne, tj. placówki, które prowadzą obrót detaliczny produktami leczniczymi, głównie na wsi. W 2020 r. działało 121 punktów aptecznych, z których ponad połowa (52,1% wszystkich działających w województwie) zlokalizowana była w powiatach: tarnowskim, wadowickim, limanowskim, gorlickim, nowosądeckim i bocheńskim.

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

W 2021 r. w ramach Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne pomoc medyczną świadczyły 134 zespoły ratownictwa medycznego, 113 podstawowych i 21 specjalistycznych oraz 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego. Zespoły ratownictwa medycznego w województwie małopolskim stanowiły 8,4% ogólnej liczby zespołów w kraju, podstawowe – 9,0%, a specjalistyczne – 6,2%. W ramach systemu działało 21 szpitalnych oddziałów ratunkowych, w których udzielane były świadczenia osobom będącym w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Pomoc doraźną świadczyło również 5 izb przyjęć (tj. 3,2% ogólnej liczby izb przyjęć w kraju), podobnie jak w 2020 r.

Wykres 32. Struktura wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego według miejsc zdarzenia w 2021 r.
Chart 32. Structure of responses of emergency medical services by place of accident in 2021

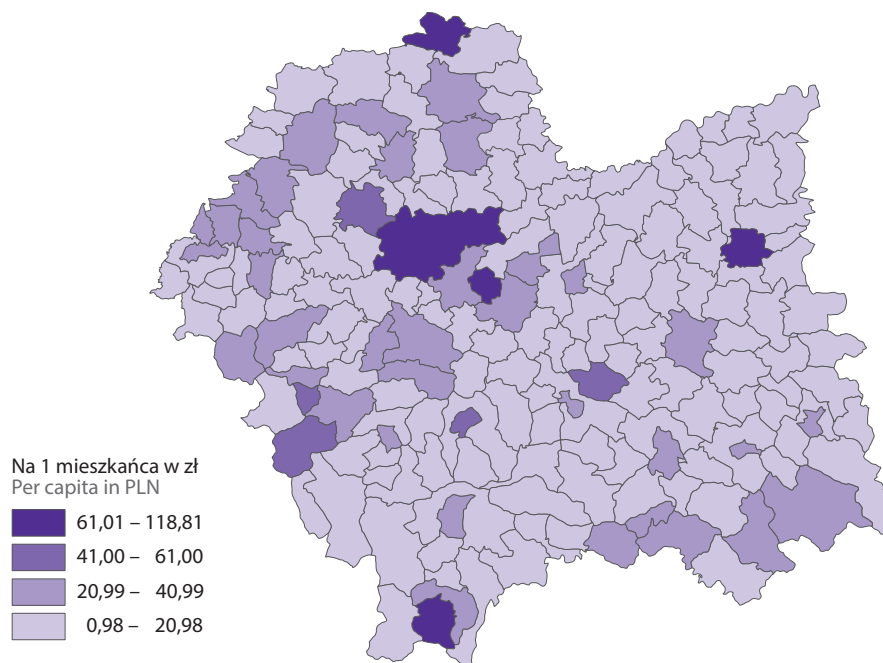
W 2021 r. w województwie małopolskim odnotowano 234,2 tys. wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia (tj. 7,7% ogólnej liczby wyjazdów w kraju). W porównaniu z 2020 r. liczba wyjazdów zwiększyła się o 15,0%, a w kraju o 10,9%. Liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotnego na miejscu zdarzenia na 1 tys. ludności wyniosła – 68,9 (w 2020 r. – 59,7). Na 100 tys. osób zamieszkujących województwo małopolskie przypadają 4 zespoły ratownictwa medycznego (bez uwzględnienia zespołu lotniczego) – dla całego kraju wskaźnik ten w 2021 r. wyniósł 4,2.

Świadczenia medyczne w trybie ambulatoryjnym w placówkach działających w ramach Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne otrzymało 316,4 tys. osób. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba świadczeń medycznych zwiększyła się o 8,8%. Szpitalne oddziały ratunkowe świadczyły również pomoc stacjonarną, w ramach której objęto leczeniem 203,9 tys. osób.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na ochronę zdrowia w 2020 r. wyniosły łącznie 499,1 mln zł, co oznacza wzrost o 76,6% w skali roku. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wydatki na ochronę zdrowia jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 146,18 zł (w 2019 r. – 83,01 zł). W strukturze jednostek administracyjnych, jako płatników ochrony zdrowia, 289,4 mln zł stanowiły wydatki województwa, 58,5 mln zł wydatki powiatów, 105,0 mln zł wydatki miast na prawach powiatu, a 46,1 mln zł wydatki gmin. W porównaniu z 2019 r. wydatki publiczne na ochronę zdrowia zwiększyły się w województwie o 312,2%, w miastach na prawach powiatu o 7,2%, natomiast w powiatach oraz w gminach zmniejszyły się odpowiednio o 7,4% i 10,2%.

Wydatki na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca różniły się znacznie w przypadku poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Z budżetu województwa przeznaczono na ochronę zdrowia 84,78 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w 2019 r. – 20,62 zł). W budżetach powiatów najwyższe wydatki na osobę w 2020 r. odnotowano w powiecie proszowickim (62,41 zł), natomiast najmniej wydano w powiecie tarnowskim (0,63 zł). Z budżetów miast na prawach powiatu na ochronę zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca najwięcej przeznaczono w Krakowie (118,81 zł), a najmniej w Nowym Sączu (40,55 zł). W przypadku budżetów gmin najwyższe wydatki na osobę odnotowano w gminie Kozłów (93,16 zł), najmniej wydatkowano w gminie Radziemice (0,98 zł).

Według rozdziałów klasyfikacji budżetowej gminy 81,1% wydatków na ochronę zdrowia przeznaczony na finansowanie przeciwdziałania alkoholizmowi. Powiaty, w największym stopniu przeznaczyły swoje środki na szpitale ogólne – 29,8% wydatków na ochronę zdrowia. Spośród jednostek terytorialnych, miasta na prawach powiatu dysponowały największym budżetem i przeznaczyły go głównie na 3 rozdziały budżetowe: szpitale ogólne (37,4%), przeciwdziałanie alkoholizmowi (26,2%) oraz na zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze (11,9%).

Mapa 34. Wydatki gmin^a w dziale „Ochrona zdrowia” w 2020 r.Map 34. Expenditures of gminas^a in “Health care” division in 2020

^a Łącznie z miastami na prawach powiatu.
a Including cities with powiat status.

Kultura Culture

W roku 2020 w wyniku pandemii Covid-19 i obostrzeń z nią związanych, odnotowano znaczny spadek liczby uczestniczących w kulturze. Zmniejszyła się liczba odwiedzających galerie i salony sztuki. Odnotowano również spadek czytelników bibliotek publicznych oraz liczby wypożyczeń. W 2021 r. odnotowano wzrost liczby zwiedzających muzea, widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, jak również w kinach stałych.

Na terenie województwa działają instytucje kultury oraz inne podmioty, które prowadzą wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną. Bogactwo ofert skierowanych do odbiorców w różnym wieku i o rozmaitych upodobaniach umożliwia aktywne uczestnictwo w życiu społeczno-kulturalnym.

W końcu 2021 r. działalność prowadziło 105 muzeów (łącznie z oddziałami), tj. 11,2% wszystkich muzeów w kraju. Wśród muzeów najczęściej było historycznych – 35 (33,3% ogólnej liczby muzeów), a następnie sztuki – 18 (17,1%) i interdyscyplinarnych – 9 (8,6%).

W ciągu roku muzea zwiedziło 5,3 mln osób, czyli o 61,3% więcej niż w 2020 r. W przeliczeniu na 1 tys. ludności odnotowano 1543 zwiedzających muzea i oddziały muzealne, dla Polski wskaźnik ten wyniósł 662 osoby. Łączna liczba zbiorów muzealnych, według stanu na koniec 2021 r. wyniosła 3,2 mln szt., co stanowiło 15,7% zbiorów krajowych. W 2021 r. muzea i oddziały muzealne zorganizowały 354 wystawy stałe oraz 364 wystawy czasowe. Ponadto zorganizowały również 20 wystaw za granicą, które zwiedziło 3,2 mln osób. Oprócz działalności muzealnej, muzea i oddziały muzealne zajmowały się również organizacją wydarzeń edukacyjnych i kulturalnych, których liczba w ciągu 2021 r. wyniosła 14,9 tys. (o 184,1% więcej niż w roku poprzednim). Odbłyło się, m. in. 6,9 tys. lekcji muzealnych i warsztatów, 5,2 tys. seansów filmowych i 446 imprez plenerowych. Dla

porównania, w 2020 r. odbyło się odpowiednio 3,7 tys., 258 i 307 wyżej wymienionych wydarzeń. Obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych z udogodnieniami wewnątrz budynku stanowiły 11,8% wszystkich tego typu obiektów w kraju, a z ułatwieniem w postaci wejścia do budynku – 11,6%.

Na koniec 2021 r. działalność wystawienniczą prowadziło 58 galerii i salonów sztuki (18,5% wszystkich galerii i salonów sztuki w kraju), z których 70,7% (41) zlokalizowanych było w Krakowie. Do sektora publicznego należało 30 galerii i salonów sztuki, a do sektora prywatnego – pozostałe 28. Galerie i salony sztuki zorganizowały w Polsce i za granicą łącznie 408 wystaw. W województwie wystawy zwiedziło 759,9 tys. osób (o 11,8% mniej niż w 2020 r.), w tym 601,9 tys. wystawy plenerowe. Przeciętnie 1 galerię i salon sztuki zwiedziło 13,1 tys. osób, a 1 wystawę – 1,9 tys. zwiedzających. Ułatwienia w postaci wejścia do budynku dla osób niepełnosprawnych posiadało 50% obiektów (29), a ułatwienia w postaci udogodnień wewnątrz budynku – 25 obiektów (43,1%).

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. działalność sceniczną prowadziły 24 instytucje posiadające własny zespół artystyczny – 13 teatrów dramatycznych, 3 teatry lalkowe, 4 muzyczne, 3 orkiestry oraz 1 filharmonia. W omawianym okresie, teatry i instytucje muzyczne wystawiły 3,4 tys. przedstawień i koncertów, w których uczestniczyło 483,8 tys. widzów i słuchaczy (więcej niż w 2020 r., odpowiednio o 34,6% i 34,4%). Dla porównania, w 2020 r. w województwie działało 25 instytucji prowadzących działalność sceniczną, które wystawiły w sumie 2,6 tys. przedstawień i koncertów, w których udział wzięło 360,0 tys. widzów (tj. odpowiednio o 41,3% i 71,3% mniej niż w 2019 r.).

W teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności w 2021 r. przypadało 137 widzów i słuchaczy. W przeliczeniu na 1 miejsce w omawianych instytucjach przypadało 455 osób (o 44 więcej niż w 2020 r.). Przeciętnie 1 podmiot zorganizował 144 przedstawienia i koncerty. Teatry wystawiły 3,0 tys. spektakli (tj. 36,2% więcej niż w 2020 r.), w których udział wzięło 398,5 tys. widzów i słuchaczy (28,3% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim). Orkiestry i filharmonie zorganizowały 0,4 tys. koncertów, w których udział wzięło 85,3 tys. osób – o 72,3% więcej niż 2020 r.

Od wielu lat zarówno w kraju, jak i w województwie obserwuje się spadek liczby bibliotek publicznych. W końcu 2020 r. w województwie małopolskim działały 742 biblioteki publiczne i punkty biblioteczne (o 4 mniej w porównaniu z końcem 2019 r.). W skali roku liczba działających bibliotek (709) uległa zmniejszeniu (o 4), natomiast wzrosła (o 1) liczba punktów bibliotecznych (33). W ciągu roku 545,9 tys. czytelników bibliotek publicznych (o 117,7 tys. mniej niż rok wcześniej) wypożyczyło na zewnątrz 7,0 mln woluminów księgozbioru (o 2,8 mln woluminów mniej niż w 2019 r.). Na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi) przypadało 4,6 tys. osób (5,2 tys. w kraju). W przeliczeniu na 1 tys. ludności liczba czytelników w bibliotekach publicznych wyniosła 160, dla porównania wskaźnik ten w Polsce wyniósł 128 czytelników. Wskaźnik wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika w województwie wyniósł 12,8 woluminów. Na 1 bibliotekę przypadało średnio 770 czytelników, w miastach liczba czytelników na 1 bibliotekę była sześciokrotnie wyższa niż na wsi. Na koniec 2020 r. w zbiorach bibliotek publicznych znajdowało się 11,2 mln woluminów, tj. 8,9% księgozbioru krajowego.

Dzięki komputeryzacji liczba bibliotek oferujących katalog on-line stale rośnie. W 2020 r. 624 biblioteki udostępniały swoje zasoby w formie elektronicznej (o 11 więcej niż w 2019 r.). Poza świadczeniem usług bibliotecznych, biblioteki organizowały także różnego rodzaju imprezy kulturalno-oświatowe. W ciągu roku biblioteki publiczne i placówki biblioteczno-informacyjne zorganizowały 7,1 tys. imprez, w których wzięło udział 221,0 tys. uczestników.

W województwie według stanu na koniec 2021 r. działalność prowadziło 46 kin stałych, co stanowiło 8,8% ogólnej liczby kin stałych w kraju. W ciągu roku zorganizowano w nich 112,3 tys. seansów filmowych (o 18,4% więcej niż w 2020 r.), które obejrzało 2,4 mln widzów (o 52,5% więcej). Przeciętna liczba ludności przypadająca na 1 miejsce w kinie stałym wyniosła 150 (129 w kraju), natomiast liczba widzów w przeliczeniu na 1 tys. ludności – 714 osób (720 w kraju). W 2021 r. w województwie zlokalizowane były 4 multiplexy, które posiadały w sumie 52 sale projekcyjne, w których zorganizowano łącznie 55,9 tys. seansów filmowych, tj. 49,8% ogólnej liczby seansów, w których uczestniczyło 1,4 mln widzów (58,2% ogólnej liczby widzów). Dla porównania, w 2020 r. w województwie znajdowało się 5 multiplexów z łącznie 62 salami projekcyjnymi, które odwiedziło w ciągu roku 0,9 mln widzów (tj. 57,7% ogólnej liczby widzów). W ciągu roku jeden multiplex zorganizował średnio 14,0 tys. seansów filmowych i zgromadził 354,2 tys. widzów (53,9% więcej niż w 2020 r.).

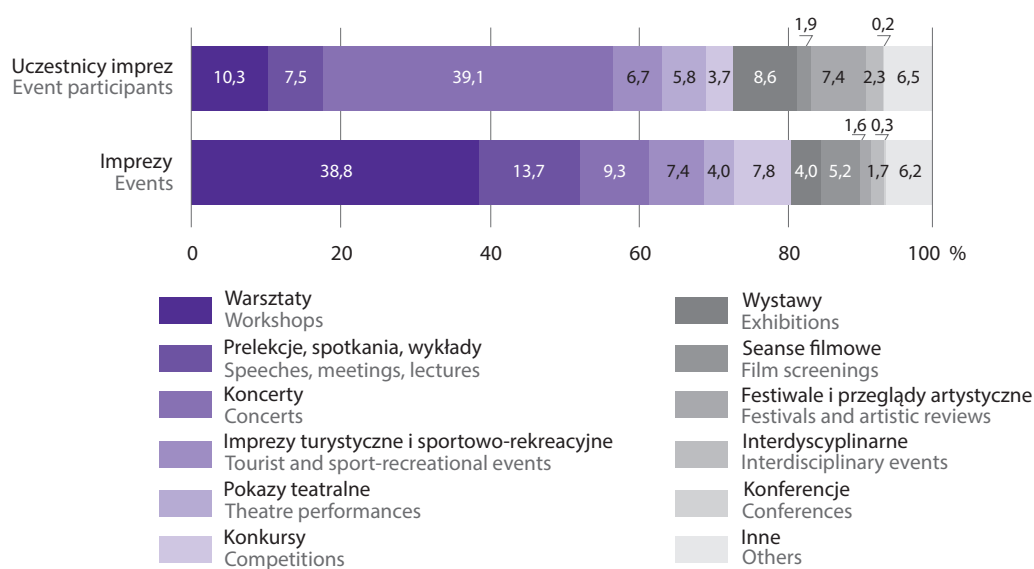
Tablica 26. Instytucje kultury
Table 26. Culture institutions

Wyszczególnienie Specification		2010	2015	2019	2020
Muzea ^a Museums ^a	liczba podmiotów ^b number of entities ^b	115	134	135	105 ^e
	zwiedzający w tys. visitors in thousands	6479,7	8890,6	11126,8	5259,5 ^e
Galerie i salony sztuki Galleries and art salons	liczba podmiotów ^b number of entities ^b	67	65	61	58 ^e
	zwiedzający w tys. visitors in thousands	436,6	1592,8	1302,4	759,9 ^e
Teatry i instytucje muzyczne ^c Theatres and music institutions ^c	liczba podmiotów ^b number of entities ^b	17	18	22	24 ^e
	widzowie i słuchacze w tys. audience in thousands	1001,0	1143,3	1256,3	483,8 ^e
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library points	liczba podmiotów ^b number of entities ^b	816	770	746	742
	czytelnicy w tys. borrowers in thousands	670,6	664,7	663,5	545,9
Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres	liczba podmiotów ^b number of entities ^b	416 ^d	444	459	453
	uczestnicy imprez w tys. event participants in thousands	3509,1 ^d	3660,2	4239,8	1243,7
Kina stałe Indoor cinemas	liczba podmiotów ^b number of entities ^b	46	45	45	46 ^e
	widzowie w tys. viewers in thousands	3669,0	4087,6	5384,2	2433,6 ^e

a Łącznie z oddziałami. b Stan w dniu 31 grudnia. c Według siedziby. d Dane za 2011 r. e Dane za 2021 r.
a Including branches. b As of 31 December. c By seat. d Data for 2011. e Data for 2021.

Wykres 33. Struktura imprez i uczestników w centrach kultury, domach kultury, ośrodkach kultury, klubach i świetlicach według rodzajów w 2020 r.

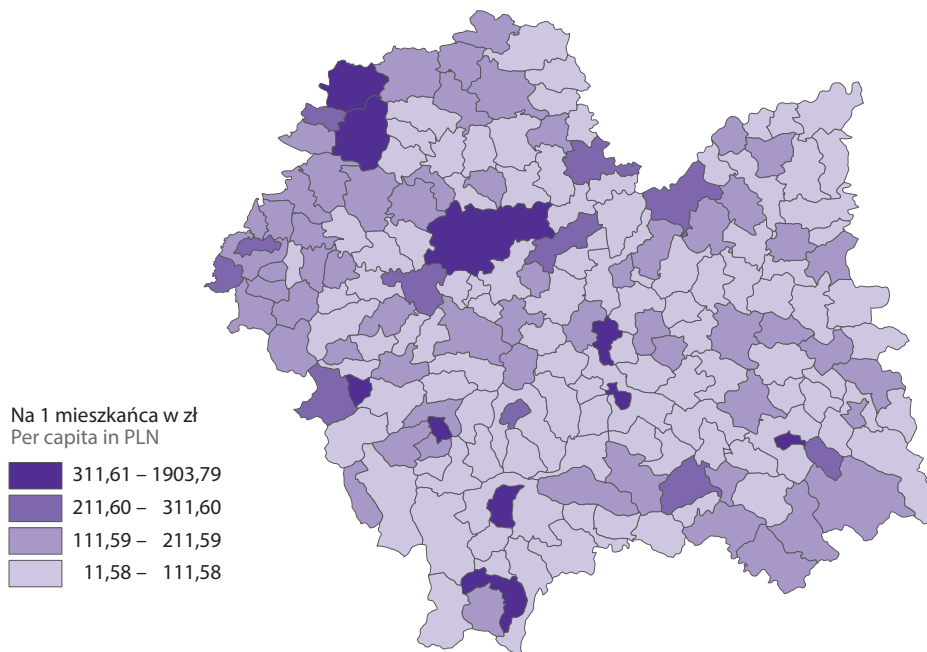
Chart 33. Structure of events and participants in centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres by type in 2020

W 2020 r. 453 małopolskie instytucje, takie jak: centra kultury, domy kultury, ośrodki kultury, kluby i świetlice zorganizowały łącznie 14,9 tys. imprez (o 51,5% mniej w porównaniu z 2019 r.), w których wzięło udział 1,2 mln uczestników (o 70,7% mniej w odniesieniu do 2019 r.). W ramach działalności wyżej wymienionych instytucji działało 1,5 tys. grup artystycznych skupiających 29,2 tys. członków. Spośród wszystkich grup najbardziej popularne były grupy folklorystyczne (28,8% ogólnej liczby grup). Dzieci i młodzież szkolna stanowiły 67,7% wszystkich członków grup. Omawiane instytucje kultury przeprowadziły ogółem 1,2 tys. kursów, wśród których najpopularniejsze były kursy nauki gry na instrumentach – 33,6%, języków obcych – 22,1%, tańca – 14,2%. Kursy ukończyło 13,8 tys. osób, w tym 10,2 tys. dzieci i młodzieży szkolnej.

Mapa 35. Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2020 r.

Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2020

W 2020 r. wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego z budżetów samorządów terytorialnych ogółem wyniosły 881,6 mln zł, co stanowiło 3,3% ogólnej kwoty wydatków. W przeliczeniu na jednego mieszkańca dało to kwotę 258,23 zł. Wydatki samorządów gminnych na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 357,2 mln zł i stanowiły 40,5% wydatków samorządowych ogółem w tym zakresie (wydatki samorządów miast na prawach powiatu, województw i powiatów – odpowiednio: 37,7%, 20,5% i 1,3%). Z budżetów samorządowych gmin i miast na prawach powiatu najczęściej wydatkowano na działalność domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic – 34,4% oraz na funkcjonowanie muzeów, ochronę i konserwację zabytków – 21,3%, a także na biblioteki i teatry, odpowiednio – 17,6% i 9,4%.

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2021 r. odnotowano w skali roku niewielki wzrost liczby przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. Wśród ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych odnotowano mniej przestępstw kryminalnych i gospodarczych. Doszło do mniejszej liczby wypadków drogowych.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

Według danych Komendy Głównej Policji w 2021 r. w województwie odnotowano 69,8 tys. przestępstw stwierdzonych ogółem w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, co stanowiło 8,5% ogólnej liczby przestępstw w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba przestępstw wzrosła o 0,6 tys. (0,9%), a porównując z 2015 r. o 0,5 tys. (0,8%).

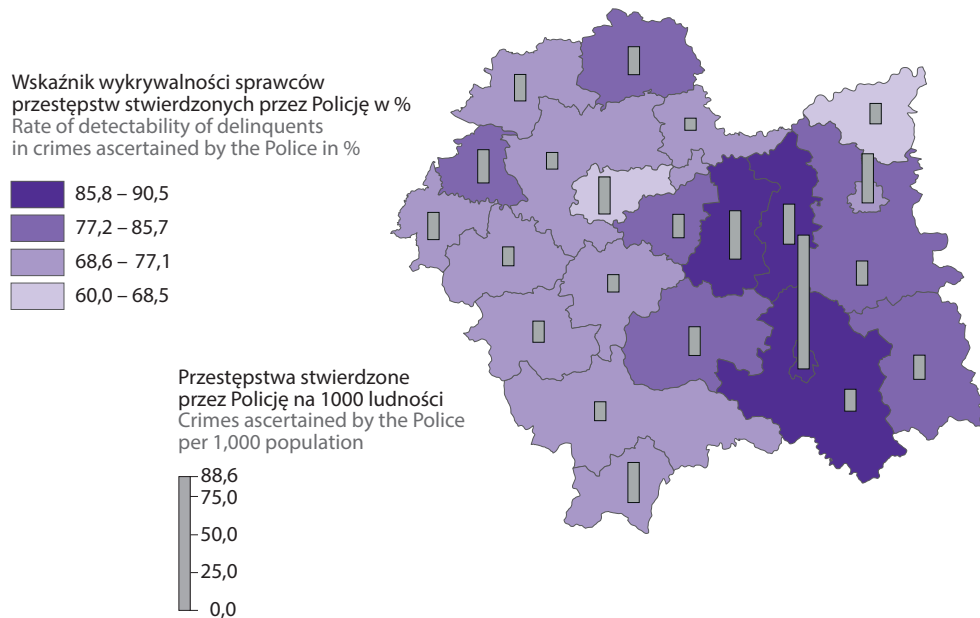
Przestępstwa kryminalne w liczbie 36,8 tys. stanowiły 52,7% ogólnej liczby przestępstw stwierdzonych i w skali roku było ich o 2,0% mniej.

W tej grupie, w porównaniu z 2020 r., zmniejszyło się m.in. zagrożenie przestępczością przeciwko życiu i zdrowiu, jak i liczba zabójstw (odpowiednio o 14,2% i 16,7%), co jest pozytywnym zjawiskiem wpływającym na poprawę bezpieczeństwa ludności. Wzrosła wprawdzie liczba przestępstw przeciwko mieniu, ale spadła – rozbojów (z bronią lub niebezpiecznym narzędziem), jak też przestępstw mniej groźnych w skutkach, lecz uciążliwych dla społeczeństwa, takich jak kradzieże cudzej rzeczy, kradzieże z włamaniem.

Wykrywalność sprawców przestępstw ogółem w województwie małopolskim poprawiła się w latach 2015–2021 z 67,1% do 75,8% (dla porównania w kraju zwiększyła się w tym okresie z 64,7% do 71,2%). Ten pozytywny trend dotyczył także wykrywalności sprawców przestępstw kryminalnych, która zwiększyła się o 15,1 p. proc. (z 55,2% do 70,3%, w kraju wzrost o 12,4 p. proc. do 64,1%).

Mapa 36. Zagrożenie przestępczością według powiatów w 2021 r.

Map 36. Crime risk by powiats in 2021

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the Police Headquarters.

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób. Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Komenda Główna Policji w 2021 r. zarejestrowała w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolizji 2239 wypadków drogowych w województwie małopolskim, w wyniku których śmierć poniosły 144 osoby, a 2590 osób odniosło obrażenia ciała. W porównaniu z rokiem poprzednim spadła liczba wypadków (o 1,1%) i ofiar śmiertelnych (o 8,3%), wzrosła natomiast liczba rannych (1,1%). Wypadki, które wydarzyły się w województwie stanowiły 9,8% wszystkich wypadków w kraju (9,6% w 2020 r.). W skali województwa w przeliczeniu na 100 tys. ludności odnotowano 66 wypadków (podobnie jak w roku poprzednim), dla Polski wskaźnik ten wyniósł 60 (61 w 2020 r.).

W 2021 r., w województwie jak i w kraju, na 100 wypadków przypadało 116 osób rannych. Rok wcześniej wskaźnik ten dla województwa wyniósł 113 osób, a dla Polski 112 osób. Najwięcej rannych na 100 wypadków odnotowano w powiecie bocheńskim – 137, natomiast najmniej w powiecie chrzanowskim – 95. W roku poprzednim najwięcej rannych było w powiecie suskim (142), a najmniej w powiecie gorlickim i w Tarnowie (po 97).

Liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków w województwie wyniosła 6 (7 w 2020 r.), w Polsce na 100 wypadków śmierć poniosło 10 osób (11 w 2020 r.). Największą liczbę ofiar śmiertelnych na 100 wypadków zanotowano w powiecie miechowskim – 22, a najmniejszą w Nowym Sączu – 1. W roku poprzednim odsetek ten był najwyższy w powiecie gorlickim – 26, a najmniejszy w brzeskim, nowosądeckim, tatrzańskim i w Krakowie – po 3.

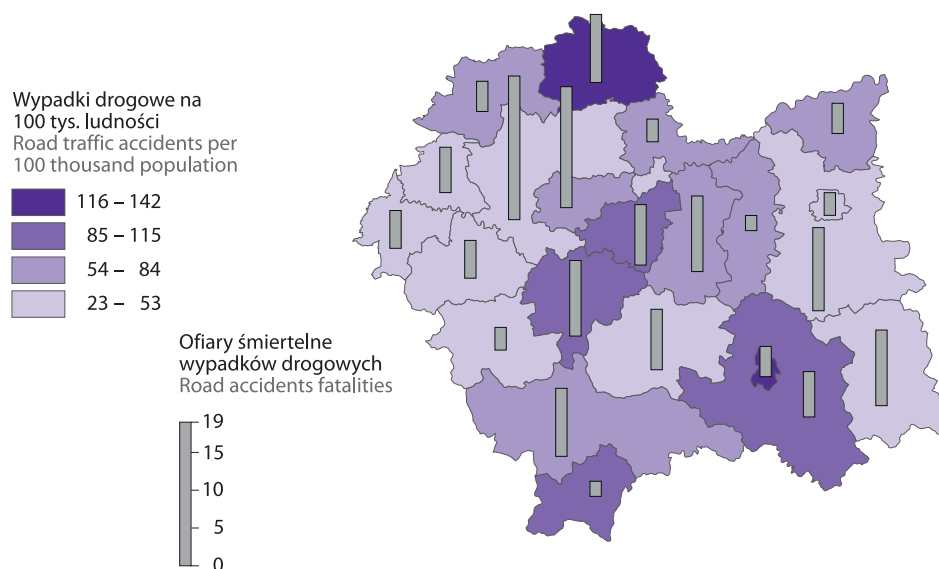
Tablica 27. Wypadki drogowe oraz ich skutki
Table 27. Road accidents and their effects

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Wypadki Accidents	4006	3839	2265	2239
Ofiary śmiertelne Fatalities	235	198	157	144
Ranni Injured	5049	4619	2563	2590

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the Police Headquarters.

Mapa 37. Bezpieczeństwo na drogach według powiatów w 2021 r.

Map 37. Road safety by powiats in 2021

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the Police Headquarters.

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

Udział gospodarstw domowych posiadających w domu łącze internetowe systematycznie rośnie. W 2021 r. zwiększyła się liczba osób w wieku 16–74 lata korzystających z Internetu. W porównaniu z 2020 r. zwiększył się również odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy).

W 2021 r. w województwie małopolskim dostęp do Internetu posiadało 92,1% gospodarstw domowych (w kraju – 92,4%), tj. o 1,3 p. proc. więcej niż w roku poprzednim (w kraju – o 2,0 p. proc.). Biorąc pod uwagę rodzaje łączy internetowych w gospodarstwach domowych najczęściej korzystano z szerokopasmowych łączy stacjonarnych; dostęp do nich posiadało 70,0% gospodarstw domowych (w kraju – 68,8%). Zwiększyło się także wykorzystanie szerokopasmowych łączy mobilnych, które w 2021 r. stosowane były przez 68,4% gospodarstw domowych (w kraju – 72,0%). W porównaniu z poprzednim rokiem wskaźnik ten zwiększył się o 9,6 p. proc. (w kraju o 5,3 p. proc.).

Tablica 28. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z InternetuTable 28. Households^a with access to the Internet at home and Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	76,0	90,8	92,1
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet	69,2	86,3	86,4
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	61,0	67,9	70,2

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the Police Headquarters.

Z Internetu korzystało 86,4% populacji osób w wieku 16–74 lata (w kraju – 88,9%), co oznacza, że w skali roku odsetek ten był większy o 0,1 p. proc. (w kraju o 2,1 p. proc.). Codziennie lub prawie codziennie z Internetu korzystało 70,2% omawianej populacji (wzrost o 2,3 p. proc. w porównaniu z 2020 r.). Osoby korzystające z Internetu regularnie (co najmniej raz w tygodniu) stanowiły 81,3% populacji osób w wieku 16–74 lata, tj. o 2,5 p. proc. więcej w porównaniu z poprzednim rokiem.

Podczas użytkowania Internetu w sprawach prywatnych w 2021 r. najczęściej wykonywanymi czynnościami były: czytanie wiadomości on-line, gazet lub czasopism (68,0 % osób w wieku 16–74 lata), następnie korzystanie z poczty elektronicznej (60,8%) oraz wyszukiwanie informacji o towarach i usługach (59,9%). W związku z pandemią COVID-19, w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się liczba czynności związanych z wyszukiwaniem informacji na temat zdrowia własnego lub bliskich osób (wzrost o 9,0 p. proc.).

Zakupów przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy) dokonywało 58,9% populacji osób w wieku 16–74 lata, tj. o 0,4 p. proc. mniej w porównaniu z 2020 r. (w kraju – o 0,2 p. proc. więcej). Biorąc pod uwagę częstotliwość dokonywania zakupów przez Internet, najwięcej osób w wieku 16–74 lata (w ciągu ostatnich 3 miesięcy) skorzystało z tej możliwości 1–5 razy (podobnie w kraju). Częściej niż 10 razy kupowało przez Internet 5,0% omawianej populacji osób (w kraju – 6,1%).

Z usług administracji publicznej przez Internet (w ciągu ostatnich 12 miesięcy), w województwie małopolskim korzystało 47,8% osób w wieku 16–74 lata (w kraju – 47,5%). W porównaniu z 2020 r. wskaźnik ten zwiększył się o 8,3 p. proc. (w kraju o 5,6 p. proc.). Z usług administracji publicznej przez Internet najczęściej korzystano w celu wysyłania wypełnionych formularzy. W porównaniu z 2020 r. odsetek osób korzystających z tej usługi zwiększył się o 10,0 p. proc. (w kraju o 6,4 p. proc.).

Aktywność społeczna

Social activity

W końcu 2021 r. odnotowano wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w porównaniu z 2020 r.

W województwie małopolskim w końcu grudnia 2021 r. w rejestrze REGON wpisanych było 10,9 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 3,1 tys. fundacji, co stanowiło odpowiednio 8,9% i 9,7% ogólnej liczby tych podmiotów w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba fundacji wzrosła o 6,7%, a stowarzyszeń i organizacji społecznych o 2,2% (w kraju – wzrost odpowiednio o 6,2% i 2,1%).

Tablica 29. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

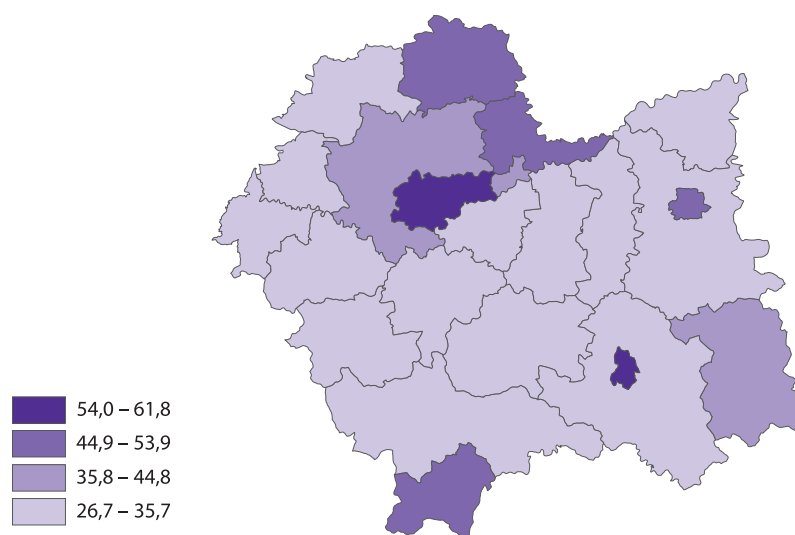
Table 29. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem Total	8937	11694	13571	14004
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	26,8	34,7	39,8	41,1

W końcu 2021 r. największą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON odnotowano w Krakowie, tj. 33,4% ogólnej liczby tych podmiotów w województwie małopolskim, a najmniejszą w powiecie dąbrowskim – 1,3%.

Mapa 38. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności według powiatów w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 38. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register per 10 thousand population by powiats in 2021
As of 31 December

Podmioty sektora non-profit to głównie organizacje członkowskie, najczęściej stowarzyszenia, które według ram ustawowych opierają swoją działalność przede wszystkim na pracy społecznej zrzeszonych w nich osób i przychodach ze składek członkowskich. Członkami omawianych podmiotów mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne (np. inne organizacje, podmioty gospodarcze lub instytucje).

Według wstępnych wyników, na koniec 2020 r., liczba aktywnych organizacji wyniosła 8,9 tys. (więcej o 2,4% w porównaniu z 2018 r.), rejestrowe organizacje non-profit zrzeszały 0,5 mln członków.

Wśród rejestrowych organizacji non-profit najliczniejszą grupą były stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne (6,2 tys.), następnie fundacje (1,5 tys.) oraz koła gospodyń wiejskich (0,7 tys.). W województwie zdecydowana większość organizacji non-profit prowadziła wyłącznie nieodpłatną działalność statutową (72,5%).

Wśród rejestrowych organizacji non-profit odnotowano 7,0 tys. organizacji zrzeszających osoby fizyczne i 0,3 tys. organizacji zrzeszających osoby prawne. Odsetek członkostw osób fizycznych w aktywnych organizacjach rejestrowych wyniósł 98,6% i w porównaniu z 2018 r. zwiększył się o 2,4 p. proc. Wśród członkostw osób fizycznych wykazywanych przez organizacje kobiety stanowiły 42,0%, tj. o 0,7 p. proc. więcej w porównaniu z 2018 r. W województwie największą liczbę osób zrzeszały stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 77,0%.

Praca społeczna jest to praca świadczona dobrowolnie i bez wynagrodzenia zarówno przez członków organizacji, jak i osoby niebędące jej członkami.

W 2020 r. z pracy społecznej korzystało 92,4% organizacji sektora non-profit działających w województwie małopolskim. Dobrowolną i bezpłatną pracę na rzecz tych organizacji wykonywało 144,4 tys. osób, tj. o 25,2% mniej w porównaniu z 2018 r. Najwyższy odsetek organizacji korzystających z pracy społecznej odnotowano wśród kół gospodyń wiejskich (100%), następnie stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (94,5%), a najniższy w grupie społecznych podmiotów wyznaniowych (39,4%). W województwie małopolskim na jedną organizację non-profit przypadło średnio 18 osób pracujących społecznie, mediana wyniosła 9 osób.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

W województwie małopolskim w 2020 r. zarówno wartość produktu krajowego brutto, jak i PKB na 1 mieszkańca była wyższa (w cenach bieżących) niż rok wcześniej. W 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost wartości dodanej brutto i wydajności pracy, mierzonej WDB na 1 pracującego.

Według wstępnego szacunku w 2020 r. w województwie wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) wyniosła 189,3 mld zł. W porównaniu z 2019 r. była wyższa w cenach bieżących o 1,7% (w Polsce – wzrost o 1,5%). Udział województwa w tworzeniu produktu krajowego brutto wyniósł 8,1%.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

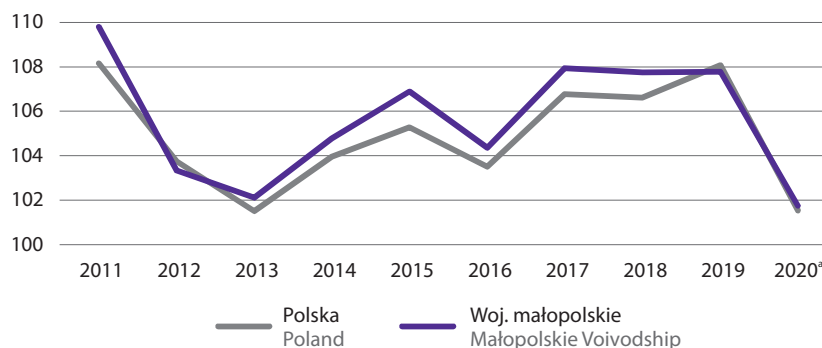
Województwo małopolskie należało do grupy 13 województw, w których PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca nie przekraczał przeciętnej wartości w kraju. W 2020 r. PKB na 1 mieszkańca województwa wyniósł 55,4 tys. zł (54,7 tys. zł w 2019 r.), przy średniej krajowej 60,7 tys. zł (59,7 tys. zł). Największą wartość produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca odnotowano w województwie mazowieckim – 98,2 tys. zł, a najmniejszą w lubelskim – 41,3 tys. zł.

Wykres 34. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 34. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Porównanie województwa małopolskiego pod względem produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca w relacji do średniego poziomu wskaźnika w Unii Europejskiej (UE27)² wymaga zastosowania umownej waluty – standardu siły nabywczej (PPS). W latach 2010–2020 wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie rosła od 55% do 69% średniej Unii Europejskiej.

W 2019 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu produktu krajowego brutto województwa kształtowały się od 6,4% w podregionie nowotarskim do 42,2% w Krakowie, w 2018 r. w tych samych podregionach było to od 6,4% do 41,8%. W grupie podregionów z wysokimi udziałami w tworzeniu PKB w 2019 r. – oprócz Krakowa – były także podregiony krakowski (18,0%) i oświęcimski (13,0%), w 2018 r. odpowiednio – 18,2% i 13,2%. Do podregionów z niższymi udziałami w tworzeniu PKB – oprócz podregionu nowotarskiego – należały również podregiony nowosądecki (11,1%) oraz tarnowski (9,3%), rok wcześniej odpowiednio – 11,0% i 9,4%.

Udział podregionów województwa małopolskiego w tworzeniu krajowej wartości PKB wyniósł od 0,5% w podregionie nowotarskim do 3,4% w Krakowie.

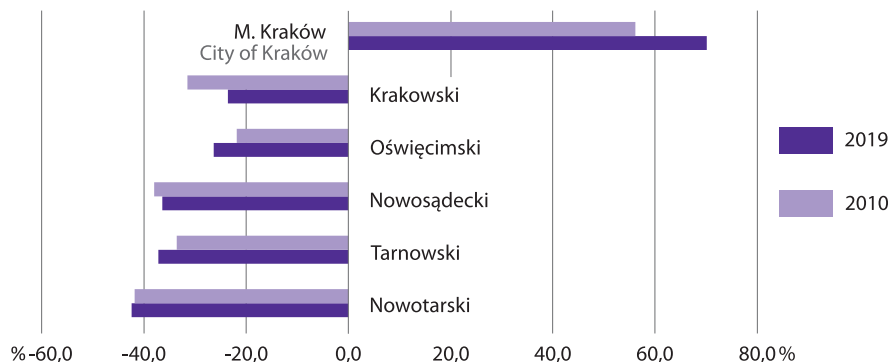
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

W latach 2010–2019 poziom PKB na 1 mieszkańca w przekroju podregionów był zróżnicowany. Świadczy o tym wzrost wskaźnika dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczonego na poziomie podregionów dla województwa – z 35,4% w 2010 r. do 39,0% w 2019 r.

Najwyższa wartość PKB na 1 mieszkańca w 2019 r. odnotowana została w Krakowie – 101,5 tys. zł (rok wcześniej – 93,8 tys. zł), przewyższając przeciętną zarówno dla województwa, jak i dla kraju, odpowiednio o 85,6% i 69,9% (w 2018 r. – o 84,3% i 69,7%). Najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca uzyskano z kolei w podregionie nowotarskim – 34,5 tys. zł (w 2018 r. – 32,3 tys. zł), stanowiący 63,0% wartości wojewódzkiej i 57,7% średniej krajowej (odpowiednio 63,4% i 58,4%). We wszystkich podregionach odnotowano realny wzrost PKB na 1 mieszkańca w porównaniu z 2018 r., przy czym największy w Krakowie (o 8,3%), a najmniejszy w podregionie krakowskim (o 6,1%).

Wykres 35. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące) odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 35. Gross domestic product per capita (current prices) relative deviations from the national average value

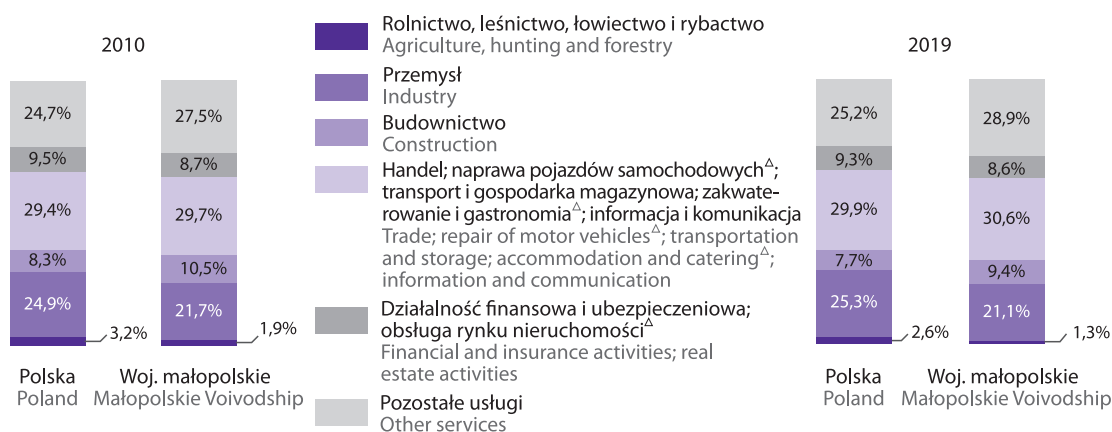

² Bez Wielkiej Brytanii, która od 1 lutego 2020 r. nie jest już członkiem Unii Europejskiej.

Wartość dodana brutto (WDB) wypracowana przez podmioty województwa w 2019 r. wyniosła 163,7 mld zł i była wyższa o 8,2% niż przed rokiem. W strukturze według rodzajów działalności największy udział WDB wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach obejmujących: handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację – 30,6% (przed rokiem – 30,8%), a najmniejszy jednostki prowadzące działalność w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie – 1,3% (1,3%).

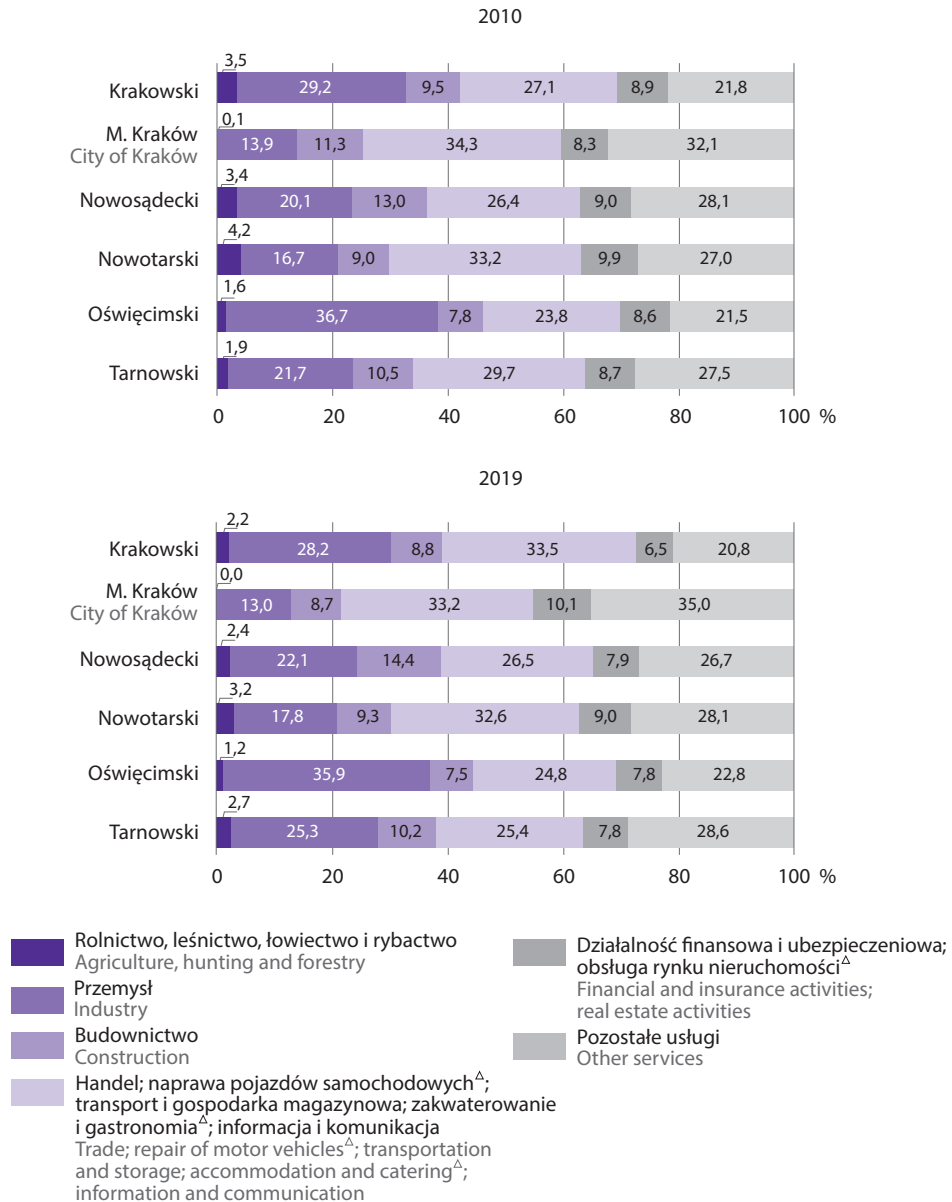
Wydajność pracy mierzona jako wartość dodana brutto w przeliczeniu na 1 pracującego wyniosła 116,7 tys. zł (rok wcześniej – 110,5 tys. zł), przy średniej krajowej 132,0 tys. zł (123,5 tys. zł).

Wykres 36. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 36. Structure of gross value added by kind of activity (current prices)

W 2019 r. w przekroju podregionów największy udział wartości dodanej brutto wypracowany został w Krakowie – 42,2% WDB województwa (przed rokiem – 41,8%). Dominującą rolę odegrały tutaj jednostki prowadzące działalność w zakresie pozostałych usług (w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne), które wypracowały 35,0% łącznej wartości dodanej brutto uzyskanej przez jednostki na terenie Krakowa. Najmniejszy udział WDB wypracowany został w podregionie nowotarskim – 6,4% (podobnie jak przed rokiem), w tym największą wartość osiągnęły podmioty prowadzące działalność w usługach obejmujących handel; naprawę pojazdów samochodowych; transport i gospodarkę magazynową; zakwaterowanie i gastronomię; informację i komunikację – 32,6% łącznej WDB osiągniętej w podregionie.

Wykres 37. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 37. Structure of gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Koniunktura gospodarcza

6.2. Business tendency

W większości badanych obszarów gospodarki przedsiębiorcy w kwietniu 2022 r. oceniali koniunkturę negatywnie. Do głównych barier ograniczających działalność zaliczały się niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej oraz niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne.

Koniunktura gospodarcza to całokształt wskaźników życia gospodarczego charakteryzujących stan gospodarki danego kraju lub rynku, pozwalających ocenić tendencje rozwojowe; koniunktura podlega wskaźnikom zależnym głównie od cyklu koniunkturalnego, a także innych czynników: regularnych (np. sezonowe wahania popytu i podaży) i nieregularnych (np. urodzaj lub nieurodzaj w rolnictwie, wzrost lub spadek popytu na dany towar na rynku krajowym lub zagranicznym, klęski żywiołowe).

Przedsiębiorcy udzielali odpowiedzi w okresie od 1 do 10 kwietnia 2022 r. Do funkcjonującego od kwietnia 2020 r. bloku pytań dotyczącego wpływu pandemii COVID-19 na koniunkturę, w kwietniu 2022 r. zostały dodane pytania odnoszące się do skutków wojny w Ukrainie.

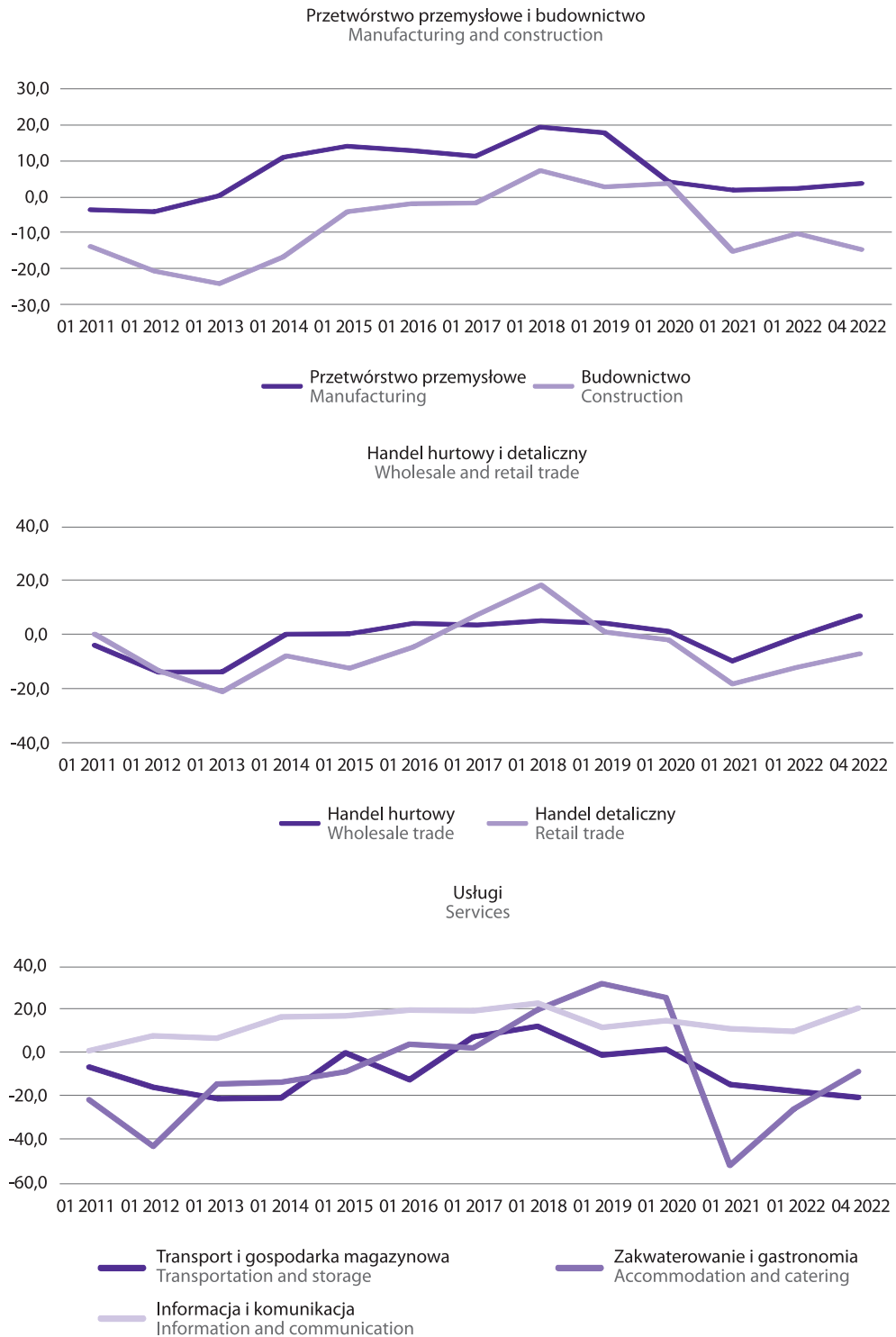
W kwietniu 2022 r. wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury we wszystkich prezentowanych obszarach gospodarki kształtował się na poziomie wyższym lub zbliżonym do notowanego w marcu. Jednocześnie w większości obszarów oceny były gorsze niż w kwietniu 2021.

Tablica 30. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
Table 30. General business climate indicator by kind of activity

Wyszczególnienie Specification	Styczeń January 2011	Styczeń January 2016	Styczeń January 2021	Styczeń January 2022	Kwiecień April 2022	Kwiecień April 2022 Polska Poland
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	-3,7	12,9	1,8	2,3	3,7	-11,5
Budownictwo Construction	-14,0	-2,0	-15,4	-10,4	-14,8	-15,4
Handel hurtowy Wholesale trade	-4,0	4,1	-9,9	-1,0	6,9	0,9
Handel detaliczny Retail trade	0,1	-4,7	-18,5	-12,3	-7,2	-7,5
Transport i gospodarka magazynowa Transportation and storage	-6,2	-12,0	-14,2	-17,2	-20,2	-5,8
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	-21,2	4,3	-51,5	-25,5	-8,3	-4,0
Informacja i komunikacja Information and communication	1,3	20,1	11,5	10,3	21,0	14,1

Najbardziej pesymistyczne oceny formułowane były przez prowadzących działalność w zakresie transportu i gospodarki magazynowej (minus 20,2), natomiast najbardziej pozytywne – przez firmy z sekcji informacja i komunikacja (plus 21,0).

Wykres 38. Wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury według rodzajów działalności
 Chart 38. General business climate indicator by kind of activity

Do głównych barier ograniczających działalność w przetwórstwie przemysłowym w kwietniu 2022 r. zaliczyć można niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej, którą odczuwało 63,0% przedsiębiorców (przed rokiem – 50,6%), niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 48,6% (rok wcześniej – 42,5%) oraz niedobór surowców, materiałów i półfabrykatów wynikający z przyczyn pozafinansowych – 45,5% (przed rokiem – 21,9%). W porównaniu z kwietniem 2021 r. najbardziej zmalało odczuwanie uciążliwości wynikającej z niedostatecznego popytu na rynku krajowym (o 13,4 p. proc.).

Firmy budowlane zgłaszały jako najczęstszą barierę w prowadzeniu działalności koszty materiałów – 77,3% (przed rokiem – 50,6%), a w dalszej kolejności koszty zatrudnienia – 72,1% (61,6%) oraz niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 69,5% (przed rokiem – 63,9%). W skali roku najbardziej zmalały bariery związane z warunkami atmosferycznymi (o 11,5 p. proc.) oraz z niedostatecznym popytem (o 9,5 p. proc.).

Wśród czynników ograniczających działalność firm prowadzących handel hurtowy do najbardziej uciążliwych zaliczyć można niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 69,1% (w kwietniu 2021 r. – 58,1%), niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 60,8% (65,8%), a także wysokie obciążenia na rzecz budżetu – 56,9% (53,5%). W ujęciu rocznym najbardziej zmniejszyło się odczuwanie niedogodności związanych ze zbyt dużą konkurencją na rynku (o 10,1 p. proc.) oraz z trudnościami w rozrachunkach z kontrahentami (o 9,5 p. proc.).

Wśród czynników ograniczających działalność firm prowadzących handel detaliczny w kwietniu 2022 r. najbardziej uciążliwe pozostają niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 66,6% (przed rokiem – 70,2%), koszty zatrudnienia – 64,7% (70,4%), a następnie niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 58,0% (46,1%). Największy spadek odczuwanej uciążliwości w stosunku do kwietnia 2021 r. dotyczył niedostatecznego popytu (o 10,8 p. proc.), jak również kosztów zatrudnienia (o 5,7 p. proc.).

Do głównych barier ograniczających działalność w transporcie i gospodarce magazynowej w analizowanym okresie zaliczyć można: niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 75,0% (w kwietniu 2021 r. – 76,5%), koszty zatrudnienia – 67,2% (61,9%) oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu – 61,3% (60,5%). W ujęciu rocznym najbardziej zmniejszyło się odczuwanie niedogodności wynikających ze zbyt dużej konkurencji firm krajowych i zagranicznych (o 7,3 p. proc.).

Do czynników najbardziej ograniczających działalność w zakwaterowaniu i gastronomii w kwietniu 2022 r. można zaliczyć niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 73,5% (przed rokiem – 69,7%), a w dalszej kolejności koszty zatrudnienia – 72,2% (58,8%) oraz wysokie obciążenia na rzecz budżetu – 66,9% (20,4%). Odczuwanie żadnej z omawianych barier nie zmniejszyło się w skali roku, co było spowodowane utrzymującymi się szczególnie długo w tej branży obostrzeniami związanymi z pandemią COVID-19.

Do głównych barier ograniczających działalność w informacji i komunikacji w analizowanym okresie zaliczyć można głównie niejasne, niespójne i niestabilne przepisy prawne – 70,7% (rok wcześniej – 56,6%), koszty zatrudnienia – 63,8% (57,1%) oraz niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej – 51,1% (63,4%). W porównaniu z kwietniem 2021 r. najbardziej zmalało odczuwanie uciążliwości wynikającej z niepewności ogólnej sytuacji gospodarczej (o 12,3 p. proc.).

6.3. Przedsiębiorczość

6.3. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wzrosła w ujęciu rocznym, tak w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Najwięcej podmiotów prowadziło działalność w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych. Rozwojowi przedsiębiorczości towarzyszył wzrost zarówno liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, jak i spółek handlowych, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej lub osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie stanowi kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej, zwanym dalej rejestrem REGON, wpisanych było 445,1 tys. podmiotów z terenu województwa małopolskiego, tj. o 18,8 tys. (o 4,4%) więcej niż na koniec 2020 r. i o 113,8 tys. (o 34,3%) niż na koniec 2010 r. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru stanowiła 9,2% ich ogólnej liczby w kraju (8,5% w 2010 r.).

Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 31. Entities of the national economy in the REGON register

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	331363	363883^a	426306^a	445149^a	9,2
sektor publiczny public sector	8020	7862	7018	7075	6,3
sektor prywatny private sector	323343	352956	413828	431486	9,3
Z liczby ogółem: Of total number:					
Spółki Partnerships and companies	50212	64357	75956	80032	9,0
Fundacje Foundations	1085	1995	2920	3117	9,7
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organisations	7852	9699	10651	10887	8,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	253184	265355	313035	326924	9,5

^a W podziale na sektory własności dane nie obejmują podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

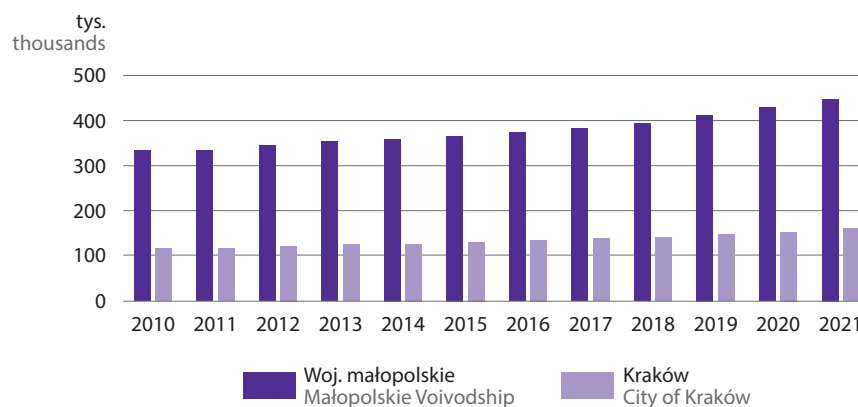
^a In division by ownership sectors, data do not include entities for which information on the ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 39. Podmioty gospodarki narodowej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 39. Entities of the national economy

As of 31 December

W ujęciu terytorialnym największą liczbę wpisów do rejestru REGON odnotowano w Krakowie – 160,0 tys., tj. 35,9% ogólnej liczby jednostek w województwie, a w dalszej kolejności w powiatach krakowskim (37,5 tys.) i nowosądeckim (20,0 tys.). Najmniej zarejestrowanych podmiotów miało siedzibę w powiecie dąbrowskim (4,1 tys.), a następnie proszowickim i miechowskim (odpowiednio 4,2 tys. i 5,0 tys.). Liczba podmiotów wzrosła w skali roku we wszystkich powiatach, przy czym najbardziej w proszowickim (o 6,2%), a w dalszej kolejności w wielickim (o 6,0%) oraz krakowskim (o 5,9%), a najmniej w powiecie olkuskim (o 2,0%). Wśród gmin największy wzrost liczby podmiotów w ujęciu rocznym dotyczył jednostek mających siedzibę w Czorsztynie (o 14,0%), a najmniej w Gręboszowie (o 0,6%).

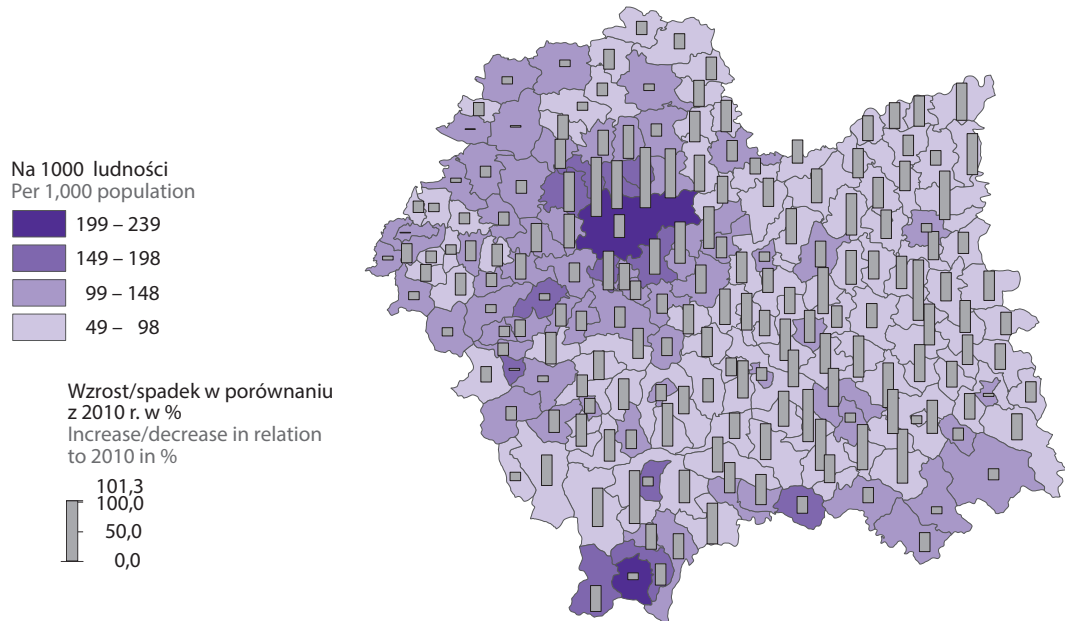
Na 1 tys. mieszkańców województwa przypadało 131 podmiotów gospodarki narodowej. Najwyższy wskaźnik przedsiębiorczości odnotowano w gminie Zakopane (239), następnie w Krakowie (205) i Zielonkach (175), a najniższy w Bolesławiu w powiecie dąbrowskim (49), a w dalszej kolejności w Mędrzechowie (52) i Radgoszczy (54).

Mapa 39. Podmioty gospodarki narodowej według gmin w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Entities of the national economy by gminas in 2021

As of 31 December

W 2021 r. wpisano do rejestru REGON 35,9 tys. nowych podmiotów, tj. o 16,4% więcej niż w 2020 r. Wśród nowo wpisanych podmiotów było m.in. 29,1 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (25,0 tys. rok wcześniej) i 5,0 tys. spółek handlowych (3,9 tys.). Jednocześnie wyrejestrowano 16,7 tys. podmiotów, tj. o 18,6% więcej niż w 2020 r., w tym 14,8 tys. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (wzrost o 22,5%) oraz 1,0 tys. spółek handlowych (spadek o 7,7%). W końcu roku 50,6 tys. podmiotów miało zawieszoną działalność (o 9,4% więcej niż w 2020 r.), w tym 47,3 tys. osób fizycznych oraz 2,5 tys. spółek handlowych (wzrost odpowiednio o 9,3% i 12,0%). Pandemia COVID-19 przyczyniła się do zawieszenia działalności większej liczby podmiotów niż przed rokiem. Tarcza antykryzysowa czyli pakiet ustaw zaproponowanych przez rząd, działania m.in. sektora bankowego czy branży leasingowej, amortyzują i zmniejszają negatywny wpływ pandemii COVID-19 na gospodarkę. Oferowane wsparcie dla przedsiębiorstw uchroniło wiele firm przed bankructwem i likwidacją. Przedsiębiorcy częściej decydowali się na zawieszenie działalności niż likwidację.

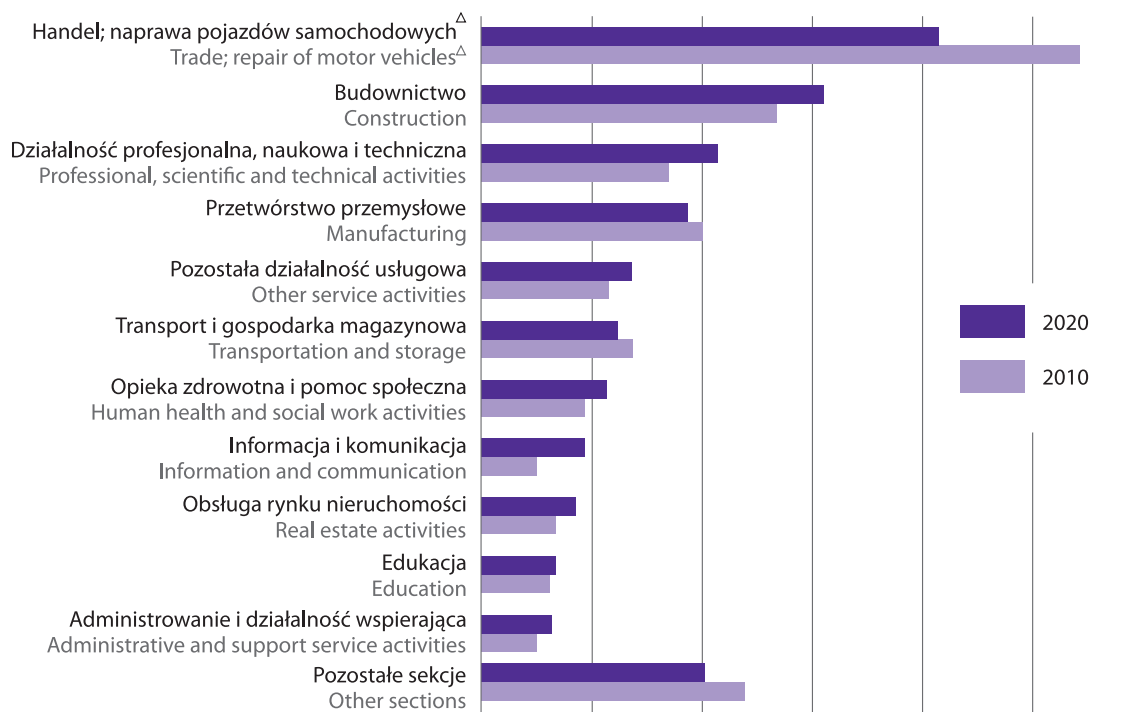
Najwięcej podmiotów deklaruowało prowadzenie działalności w sekcji PKD handel; naprawa pojazdów samochodowych – 88,8 tys. (o 1,3% więcej niż rok wcześniej), a w dalszej kolejności w sekcji budownictwo – 70,6 tys. (wzrost o 6,4%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 46,8 tys. (wzrost o 5,0%). W odniesieniu do 2010 r. największy, bo blisko trzykrotny wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów wystąpił w sekcji informacja i komunikacja.

Wykres 40. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 40. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

Według stanu na koniec 2021 r. w sektorze prywatnym w podziale podmiotów według form prawnych dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 326,9 tys., które stanowiły 73,4% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów (w stosunku do 2020 r. ich odsetek nie uległ zmianie, natomiast w porównaniu z 2010 r. obniżył się o 3,0 p. proc.).

W końcu 2021 r. w województwie małopolskim do rejestru REGON wpisanych było 80,0 tys. spółek (wzrost zarówno w stosunku do 2020 r., jak i 2010 r. odpowiednio o 5,4% i 59,4%) oraz 14,0 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (wzrost odpowiednio o 3,2% i 56,7%).

W 2021 r. w bazie REGON zarejestrowanych było 51,3 tys. spółek handlowych z siedzibą w województwie małopolskim, tj. ponad dwukrotnie więcej niż w 2010 r. Biorąc pod uwagę rodzaj kapitału największy udział miały spółki handlowe o kapitale prywatnym krajowym – 78,0% (o 11,3 p. proc. mniej niż w 2010 r.), w dalszej kolejności spółki handlowe o kapitale zagranicznym – 12,4% (o 4,2 p. proc. mniej), państwowych osób prawnych – 0,7% (o 0,5 p. proc. mniej), samorządu terytorialnego – 0,5% (o 0,4 p. proc. mniej) oraz Skarbu Państwa – 0,1% (o 0,5 p. proc. mniej).

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development and innovation activity

Wzrosły nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową. Głównym sektorem finansującym działalność B+R był sektor przedsiębiorstw. W województwie było więcej pracujących w działalności B+R na 1 tys. osób aktywnych zawodowo niż przeciętnie w Polsce. Zwiększył się odsetek przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R w 2020 r. w województwie wyniosły 4560,9 mln zł i zwiększyły się o 10,4% w porównaniu z 2019 r. Ich udział w nakładach w kraju wyniósł 14,1% (13,6% w roku poprzednim). Nakłady bieżące stanowiły 86,6% wszystkich nakładów wewnętrznych na badania naukowe i prace rozwojowe. Wśród sektorów wykonawczych największe nakłady wewnętrzne na działalność badawczo-rozwojową przeznaczył sektor przedsiębiorstw 2923,1 mln zł (o 16,0% więcej niż rok wcześniej). Stanowiło to 64,1% nakładów na działalność B+R (w 2019 r. – 61,0%). Blisko połowę nakładów na działalność B+R w 2020 r. obejmowały nakłady poniesione na prowadzenie badań podstawowych (46,3%).

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące)

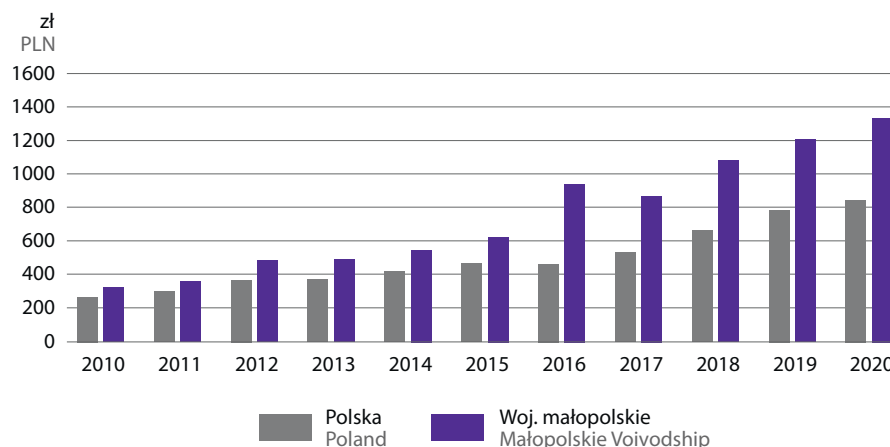
Table 32. Intramural expenditure on research and development by sources of financing (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł		in million PLN	
Ogółem Total	1091,4	2118,6	4132,8	4560,9
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	758,7	878,9	1629,3	1503,1
Przedsiębiorstw Business enterprise	200,9	869,7	2243,8	2621,8
Szkolnictwa wyższego Higher education	.	51,5	70,7	163,5
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	.	2,2	20,7	12,3
Reszta świata Rest of the world	.	316,3	168,4	260,2

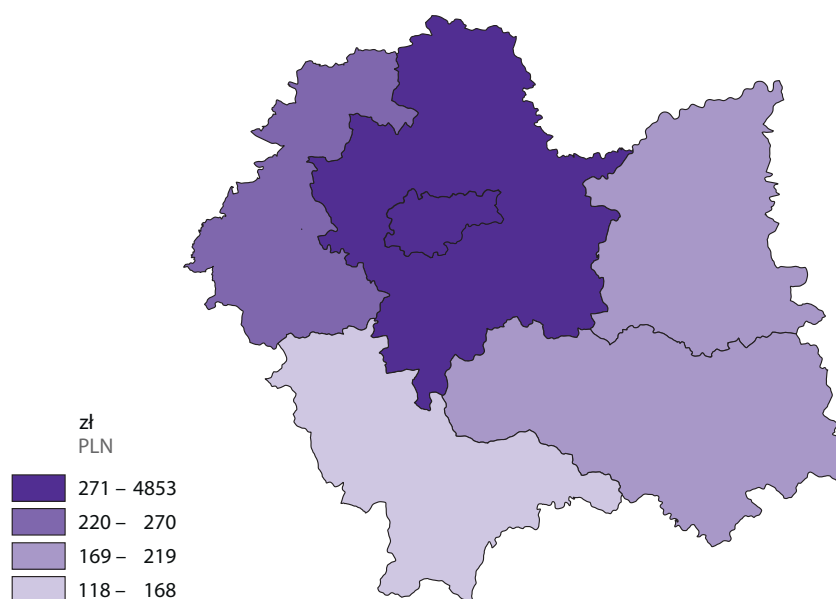
W 2020 r. nakłady wewnętrzne na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 1336 zł, tj. o 122 zł więcej niż rok wcześniej. W Polsce odpowiednio – 845 zł (wzrost o 56 zł).

Wykres 41. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca

Chart 41. Intramural expenditure on research and development per capita

Mapa 40. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2020 r.

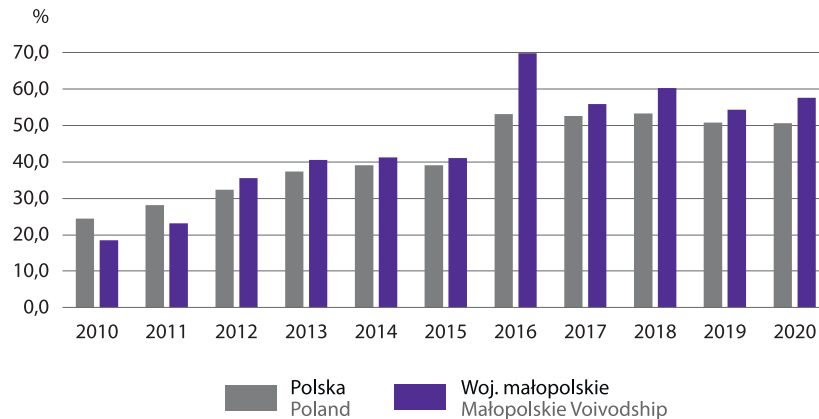
Map 40. Intramural expenditure on R&D per capita by subregions in 2020

Głównym sektorem finansującym działalność B+R w 2020 r. był sektor przedsiębiorstw. Udział nakładów na działalność B+R finansowanych z sektora przedsiębiorstw w nakładach na działalność B+R ogółem w 2020 r. wyniósł 57,5% (w kraju 50,6%). W stosunku do 2019 r. zwiększył się o 3,2 p. proc. (w kraju był mniejszy o 0,1 p. proc.).

Wykres 42. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 42. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

W strukturze nakładów wewnętrznych na działalność B+R według pochodzenia środków przeważały nakłady finansowane ze środków wewnętrznych. W 2020 r. stanowiły one 58,1% ogółu i wyniosły 2647,6 mln zł. W relacji do roku poprzedniego udział ten zwiększył się o 3,5 p. proc., a ich wartość – o 17,4%. Wartość omawianych środków w województwie małopolskim stanowiła 16,1% wartości ogólnopolskiej.

Głównym źródłem pochodzenia środków zewnętrznych były instytucje rządowe i samorządowe, których środki stanowiły 77,9% środków zewnętrznych przeznaczonych na finansowanie prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych (w Polsce 78,4%). W skali roku ich odsetek obniżył się o 8,5 p. proc. (w Polsce był mniejszy o 0,3 p. proc.

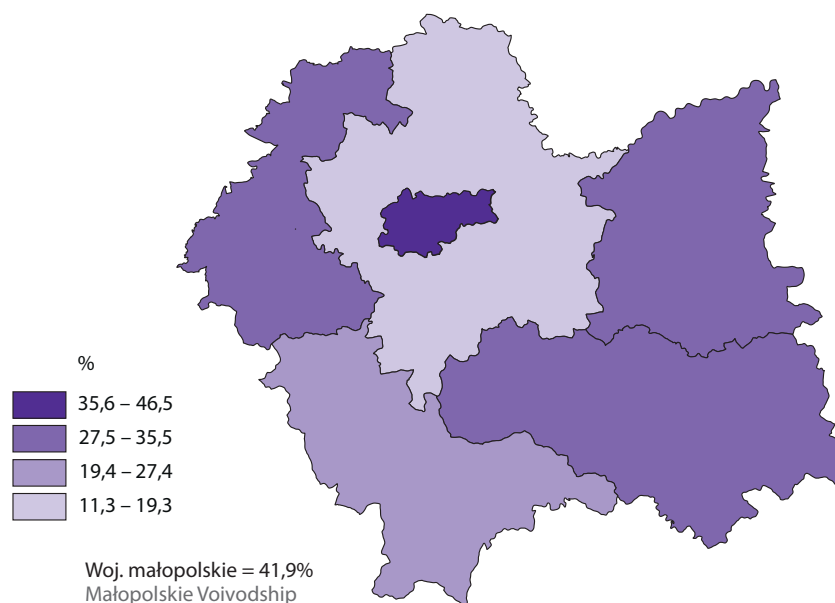
Tablica 33. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)

Table 33. Intramural expenditure on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2020 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	3692,4	4132,8	4560,9	14,1
nakłady finansowane ze środków: expenditure financed by:				
Wewnętrznych Internal funds	2255,9	2255,9	2647,6	16,1
Zewnętrznych External funds	1436,5	1876,9	1913,3	12,0
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which from general and local government	1228,5	1621,7	1491,2	11,9

Mapa 41. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R według podregionów w 2020 r.

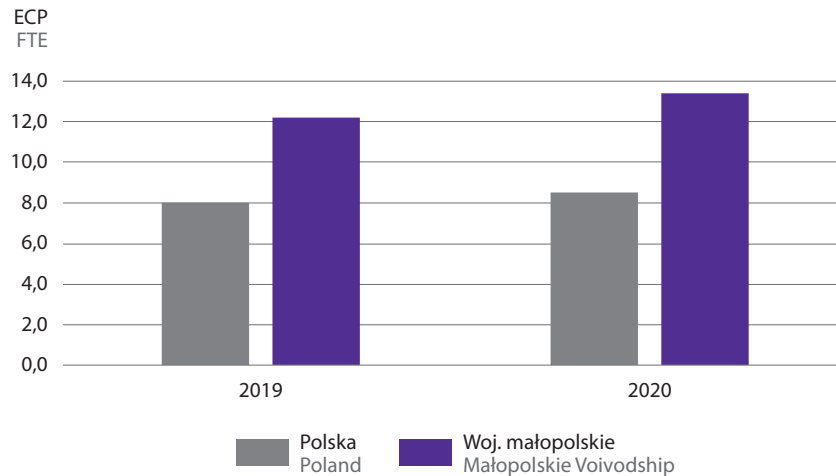
Map 41. Share of external funds in intramural expenditure on R&D by subregions in 2020

Personel B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2020 r. w działalność B+R zaangażowanych było (jako personel wewnętrzny) 29,9 tys. osób, tj. 13,2% ogólnej liczby zaangażowanych w prace B+R w kraju. Rzeczywiste zaangażowanie personelu B+R w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 20,1 tys. ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC). W przeliczeniu na 1 tys. osób aktywnych zawodowo w województwie przypadało 13,4 pracujących w działalności B+R (w EPC), tj. średnio o 4,9 osoby więcej niż w Polsce, gdzie wskaźnik ten wyniósł 8,5 (rok wcześniej – odpowiednio 12,2 i 8,0).

Wykres 43. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^bChart 43. Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

Wśród osób zaangażowanych w działalność badawczą i rozwojową (w EPC) według realizowanej funkcji 16,4 tys. (81,7%) stanowili badacze (w kraju 104,2 tys., tj. 72,6%). W ujęciu rocznym ich liczba zwiększyła się o 1,6 tys. (10,5%). Pracownicy naukowo-badawczy w województwie stanowili 15,7% ogółu personelu tego typu w Polsce (rok wcześniej – 14,9%).

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Aktywność innowacyjną w latach 2018–2020 (tj. wdrożenie innowacji produktowych lub procesów biznesowych) wykazało 41,7% przedsiębiorstw przemysłowych i 38,3% przedsiębiorstw usługowych. Innowacje (polegające na wprowadzeniu przynajmniej jednej innowacji produktowej lub innowacji procesów biznesowych) wprowadziło 36,4% przedsiębiorstw przemysłowych i 33,5% przedsiębiorstw usługowych (w Polsce odpowiednio 31,4% i 30,8%). Zarówno innowacje produktowe, jak i innowacje procesów biznesowych częściej wprowadzały przedsiębiorstwa przemysłowe (19,0% i 31,2%) niż przedsiębiorstwa usługowe (15,3% i 29,1%). Wśród badanych przedsiębiorstw przemysłowych i usługowych wprowadzających innowacje największy udział miały podmioty o liczbie pracujących 250 osób i więcej (75,8% przedsiębiorstw przemysłowych i 63,0% przedsiębiorstw usługowych).

Tablica 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
 Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2008–2010	2013–2015	2017–2019	2018–2020	2018–2020 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	16,3	20,4	21,4	36,4	31,4
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	11,9	14,2	13,6	19,0	18,4
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	11,8	14,9	18,3	31,2	26,3
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	12,8	10,0	17,2	33,5	30,8
Nowe lub ulepszone produkty New or improved products	7,9	4,5	8,2	15,3	12,1
Nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a New or improved business processes ^a	9,8	7,8	15,8	29,1	27,6

a W latach 2008–2010, 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
 a In the years 2008–2010, 2013–2015 the data relate to process innovations.

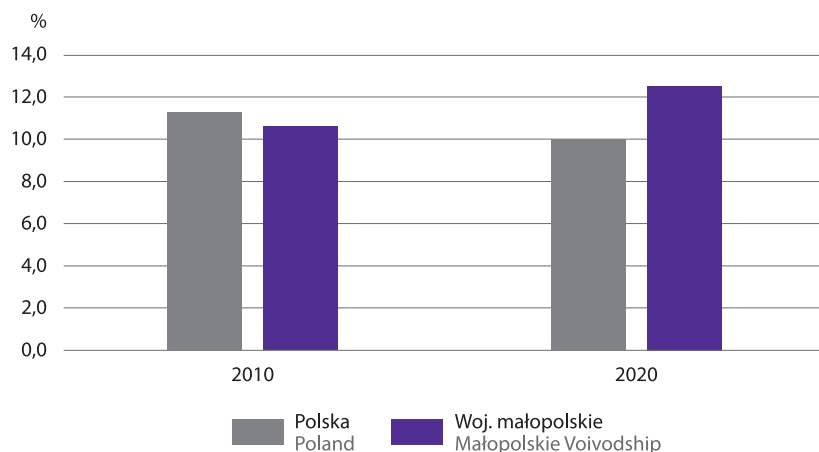
W 2020 r. w województwie nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 2927,7 mln zł i były niższe o 8,1% od poniesionych w 2019 r. Nakłady te stanowiły 14,4% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa przemysłowe w kraju, a ich udział zwiększył się o 0,7 p. proc. w stosunku do 2019 r. W strukturze nakładów dominowały nakłady na działalność badawczą i rozwojową (58,6%), a głównym źródłem finansowania nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych były środki własne (77,6%).

Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesów biznesowych badanych przedsiębiorstw usługowych wyniosły 1725,5 mln zł i były większe o 24,1% od poniesionych w 2019 r. Nakłady te stanowiły 9,4% ogólnej wartości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa usługowe w kraju, a ich udział zwiększył się o 0,4 p. proc. w stosunku do 2019 r. W strukturze nakładów przeważały nakłady na działalność badawczą i rozwojową (92,9%), a głównym źródłem finansowania były środki własne (90,2%).

W 2020 r. udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych, wprowadzonych w latach 2018–2020, w przychodach ogółem wyniósł w przedsiębiorstwach przemysłowych 12,5%, a w usługowych – 5,1%. Dla porównania udział przychodów w 2019 r. ze sprzedaży tych produktów wprowadzonych w latach 2017–2019 w przedsiębiorstwach przemysłowych wyniósł 10,0%, a w usługowych – 3,0%.

Wykres 44. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

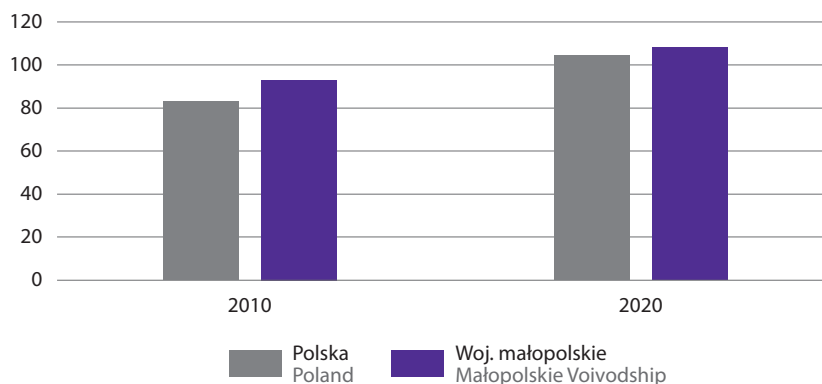
Chart 44. Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

Według danych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. z terenu województwa małopolskiego dokonano zgłoszeń 369 wynalazków (9,2% ogółu wynalazków w Polsce) oraz 78 wzorów użytkowych (9,8% ogółu). W porównaniu z 2010 r. liczba zgłoszonych wynalazków zwiększyła się o 19,0%, a wzorów użytkowych o 5,4%. W województwie udzielono 289 patentów (co stanowiło 12,8% ogółu udzielonych patentów w Polsce), a ich liczba zwiększyła się o 76,2% w relacji do 2010 r.

Wykres 45. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 45. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

W 2020 r. na 1 mln mieszkańców województwa małopolskiego przypadało 108,1 zgłoszeń wynalazków w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej (w kraju – 104,5). W 2010 r. było to odpowiednio 93,1 zgłoszeń w województwie i 83,2 w kraju.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

W 2020 r. dostęp do szerokopasmowego Internetu posiadały prawie wszystkie przedsiębiorstwa w województwie. Odsetek przedsiębiorstw korzystających z chmury obliczeniowej był wyższy niż w kraju.

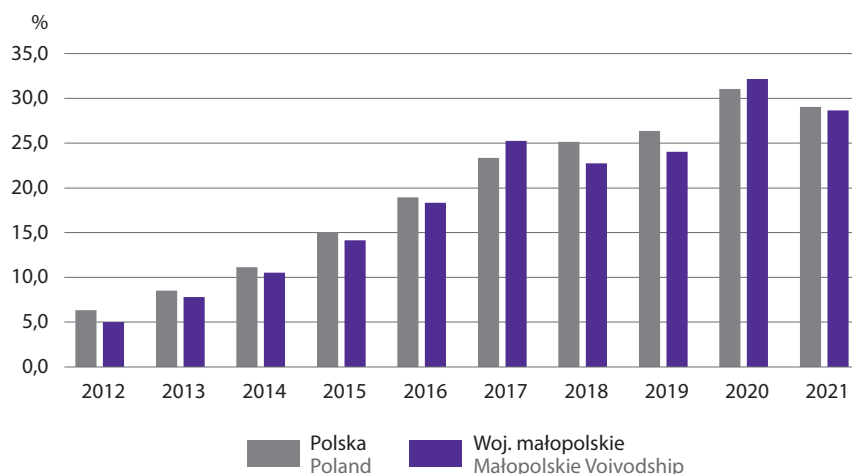
Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2021 r. odsetek przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu wyniósł 98,1% (o 1,5 p. proc. więcej niż w 2020 r.). W województwie 78,4% przedsiębiorstw wyposażało swoich pracowników w urządzenia przenośne pozwalające na mobilny dostęp do Internetu (o 0,2 p. proc. mniej niż w Polsce). W województwie w 2021 r. 86,4% ogółu przedsiębiorstw korzystało ze stałych szerokopasmowych połączeń internetowych, tj. o 0,7 p. proc. więcej niż w kraju. Najczęściej (30,2%) były one wyposażone w stałe łącza o prędkości „przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s”, w kraju 30,9%. Znaczący (28,6%) był również udział przedsiębiorstw, którym operatorzy dostarczają mniejszą przepustowość „przynajmniej 30, ale mniej niż 100 Mbit/s” (w Polsce 29,0%).

Wykres 46. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a

Chart 46. Enterprises with Internet access^a

^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
^a Internet access 30–100 Mbit/s.

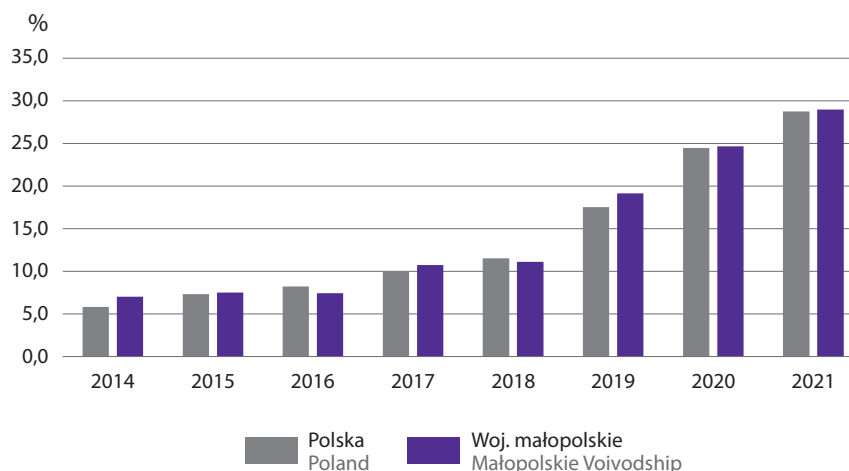
Pod pojęciem **chmury obliczeniowej** rozumie się korzystanie ze skalowalnych usług ICT za pomocą Internetu. Usługi mogą obejmować dostęp do oprogramowania, korzystanie z określonej mocy obliczeniowej, przechowywanie danych. Wymienione usługi:

- dostarczane są przy wykorzystaniu serwerów usługodawcy,
- mogą być skalowalne w górę lub w dół (skalować można na przykład liczbę użytkowników czy też ilość przechowywanych danych),
- mogą być zmieniane lub dostosowywane na własne żądanie, to znaczy bez konieczności ingerencji usługodawcy,
- podlegają płatności w formie stałego abonamentu lub opłaty elastycznej skalkulowanej na podstawie ilości i rodzaju zakupionych usług.

W województwie małopolskim z płatnych usług chmury obliczeniowej korzystało w 2021 r. 28,9% przedsiębiorstw (o 0,2 p. proc. więcej niż w kraju). Zarówno w województwie, jak i w kraju odsetek ten był wyższy o 4,3 p. proc w porównaniu z 2020 r. Spośród płatnych usług oferowanych w chmurze obliczeniowej najczęściej nabywano te związane z udostępnianiem poczty e-mail, oprogramowaniem biurowym oraz przechowywaniem plików.

Wykres 47. Przedsiębiorstwa korzystające z płatnych usług chmury obliczeniowej

Chart 47. Enterprises using paid cloud computing services

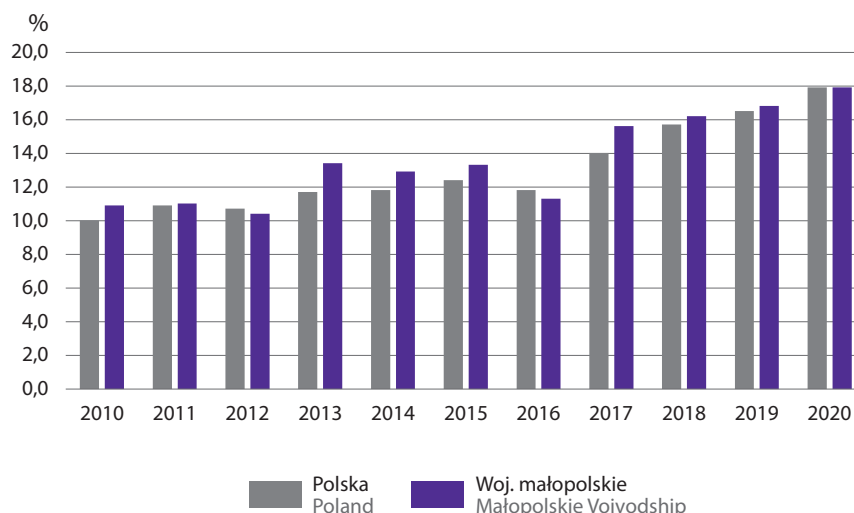
Do sprzedaży elektronicznej zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. (elektroniczna wymiana informacji, która zapewnia automatyczne przetwarzanie). Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faksem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2020 r. województwo małopolskie zajmowało siódmą lokatę w kraju pod względem sprzedaży elektronicznej. Odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe był taki sam, jak średnia krajowa i wyniósł 17,9%. W porównaniu z 2019 r. wskaźnik ten zwiększył się o 1,1 p. proc.

Sprzedaż elektroniczną przedsiębiorstwa prowadzą głównie za pośrednictwem własnych stron internetowych lub aplikacji (78,4% przedsiębiorstw sprzedających przez strony), nieco rzadziej korzystają z zewnętrznych platform handlowych (62,1%).

Wykres 48. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe

Chart 48. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne – wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Dostęp do Internetu umożliwia wykorzystanie ogólnodostępnych danych udostępnianych przez administrację publiczną. Otwarte dane publiczne ułatwiają podejmowanie decyzji biznesowych. W 2020 r. w województwie 18,0% przedsiębiorstw wykorzystywało otwarte dane publiczne (w Polsce 17,3%), tj. o 0,3 p. proc. więcej niż rok wcześniej. Najczęściej wykorzystywane przez przedsiębiorstwa dane obejmowały swoim zakresem gospodarkę i finanse (16,6%), a najrzadziej – kulturę, sport i rekreację (2,0%). Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł 3,3% (o 0,2 p. proc. mniej niż w kraju).

Media społecznościowe z roku na rok zyskują coraz większe znaczenie w działalności przedsiębiorstw. W 2021 r. w województwie małopolskim z tego rodzaju kanałów komunikacji korzystało niemal co drugie przedsiębiorstwo (47,1%), a odsetek ten był o 1,5 p. proc. większy niż w kraju. Przedsiębiorstwa najczęściej korzystały z serwisów społecznościowych (45,8%), natomiast najrzadziej wykorzystywane były narzędzia wymiany informacji Wiki (2,9%).

Pandemia covid-19 w znacznym stopniu przyczyniła się do wzrostu odsetka przedsiębiorstw, w których zwiększył się poziom wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych. W województwie sytuacja ta dotyczyła 30,8% przedsiębiorstw, podczas gdy w Polsce było to 33,5%. Zarówno w województwie małopolskim, jak i w kraju pandemia wpłynęła przede wszystkim na wzrost odsetka spotkań zdalnych prowadzonych za pośrednictwem komunikatorów internetowych (odpowiednio 25,9% i 28,7%) oraz odsetka pracowników posiadających zdalny dostęp do aplikacji lub systemów przedsiębiorstwa innych niż poczta elektroniczna (17,0% i 19,0%).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw niefinansowych w ujęciu rocznym rosły szybciej niż koszty ich uzyskania. Poprawiły się wyniki finansowe brutto i netto oraz niemal wszystkie podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zwiększył się udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności, jak również udział ich zysku netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych dotyczą przedsiębiorstw prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

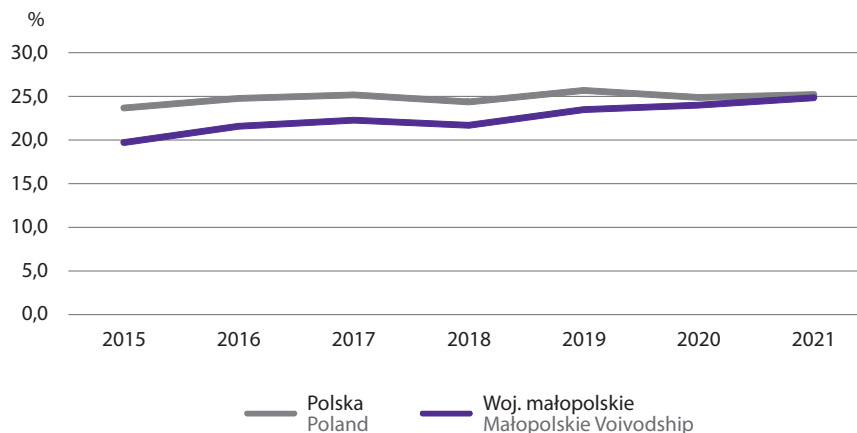
Przychody z całokształtu działalności w 2021 r. wyniosły 273368,5 mln zł i były o 23,5% wyższe niż w roku poprzednim. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 264209,5 mln zł, tym samym zwiększyły się o 23,9%. Wzrost przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (w ujęciu wartościowym) odnotowano we wszystkich sekcjach PKD, w tym zwłaszcza w przetwórstwie przemysłowym oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych. W przetwórstwie przemysłowym omawiane przychody wzrosły o 32,4%.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport wyniosła 65699,6 mln zł, tj. o 28,4% więcej w stosunku do poprzedniego roku. Ich udział w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem w omawianym roku sięgnął 24,9% wobec 24,0% rok wcześniej.

Wykres 49. Udział przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 49. Share of revenues from sale of products, goods and materials for export in total revenues from sale of products, goods and materials

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w 2021 r. wyniosły 249574,7 mln zł i zwiększyły się w ujęciu rocznym o 20,3%. W strukturze kosztów według rodzajów, koszt sprzedaży produktów stanowił 66,0%, a wartość sprzedaży towarów i materiałów – 32,0%. Ponadto koszty operacyjne oraz koszty finansowe stanowiły po 1,0% kosztów ogółem. Koszty sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 244565,8 mln zł i tym samym były wyższe o 22,0% w skali roku. Największy ich wzrost (w ujęciu wartościowym) odnotowano w przetwórstwie przemysłowym oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych. W przetwórstwie przemysłowym wzrost kosztów w skali roku wyniósł 29,5%.

Wyniki finansowe:

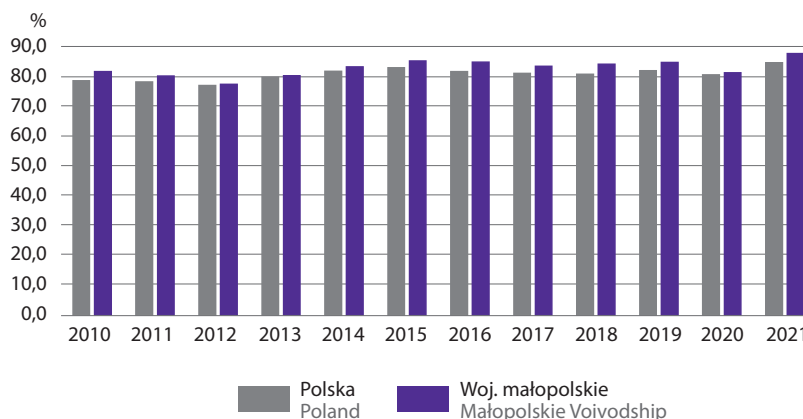
- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem – w przypadku nadwyżki kosztów ogółem nad przychodami ogółem wynik finansowy zapisuje się ze znakiem (-);
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 19643,7 mln zł i był o 53,0% wyższy w ujęciu rocznym. Poprawił się również wynik na pozostałej działalności operacyjnej (2278,6 mln zł wobec 1150,6 mln zł), a także wynik na operacjach finansowych (1871,4 mln zł wobec minus 53,3 mln zł). Wynik finansowy brutto ukształtował się na poziomie 23793,7 mln zł, tj. o 70,8% wyższym od uzyskanego w 2020 r. Obciążenia wyniku finansowego brutto podatkiem dochodowym wzrosły w skali roku o 50,2% do 3261,4 mln zł. W rezultacie wynik finansowy netto wyniósł 20532,3 mln zł i był o 74,6% wyższy niż rok wcześniej. Zysk netto zwiększył się o 54,0%, natomiast strata netto była o 58,5% mniejsza. Wzrost wyniku finansowego netto wystąpił we wszystkich sekcjach, w tym zwłaszcza w transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii, budownictwie oraz przetwórstwie przemysłowym.

W 2021 r. zysk netto wykazało 87,5% badanych przedsiębiorstw wobec 81,1% rok wcześniej. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności zwiększył się z 87,2% do 93,1%. W przetwórstwie przemysłowym zysk netto odnotowało 89,1% przedsiębiorstw (rok wcześniej – 85,2%), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji stanowił 89,9% (rok wcześniej – 87,2%).

Wykres 50. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 50. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W badanych przedsiębiorstwach wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności obniżył się ciągu roku (o 2,4 p. proc.). Korzystniej kształtowały się ponadto wskaźniki: rentowności obrotu brutto i netto (wzrost odpowiednio o 2,5 p. proc. i 2,2 p. proc.), rentowności sprzedaży brutto (o 1,4 p. proc.), jak również płynności finansowej II stopnia (o 0,6 p. proc.).

Do sekcji PKD o najwyższych wskaźnikach rentowności obrotu netto należały górnictwo i wydobywanie, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (po 11,9%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (10,3%). W ujęciu rocznym wzrost wskaźnika rentowności obrotu netto odnotowano w większości sekcji, w tym największy w zakwaterowaniu i gastronomii (o 18,8 p. proc.).

Tablica 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	w %		in %		
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,0	94,7	93,7	91,3	93,3
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,8	4,9	6,0	7,4	5,8
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	5,0	5,3	6,3	8,7	6,7
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,2	4,7	5,3	7,5	5,6
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	33,6	36,1	38,8	37,6	44,1
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	100,4	99,0	100,9	101,5	107,6

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw w końcu grudnia 2021 r. wyniosła 91926,6 mln zł i była o 27,2% wyższa w ujęciu rocznym. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział należności krótkoterminowych (z 43,2% do 44,2%) i zapasów (z 26,6% do 27,6%), a zmniejszył udział inwestycji krótkoterminowych (z 27,0% do 26,0%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 3,2% do 2,2%). W strukturze zapasów wzrost udziału w ciągu roku dotyczył materiałów (z 29,4% do 32,9%). Spadek udziału odnotowano w przypadku towarów (z 37,6% do 34,2%), produktów gotowych (z 16,4% do 15,5%) oraz półproduktów i produktów w toku (z 14,8% do 14,6%). Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi – relacja zobowiązań krótkoterminowych do aktywów obrotowych wyniosła 69,2% wobec 69,6% rok wcześniej.

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2021 r. wyniosły 98457,5 mln zł i były o 21,1% wyższe w skali roku. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 35,4% ogółu zobowiązań (wobec 38,1% w końcu grudnia 2020 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 34820,7 mln zł i była o 12,3% wyższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 63636,8 mln zł i w skali roku były większe o 26,5%. Największy wzrost w ujęciu rocznym dotyczył zobowiązań krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług (o 27,6%), a w dalszej kolejności z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń (o 15,2%) oraz z tytułu kredytów bankowych i pożyczek (o 12,0%).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

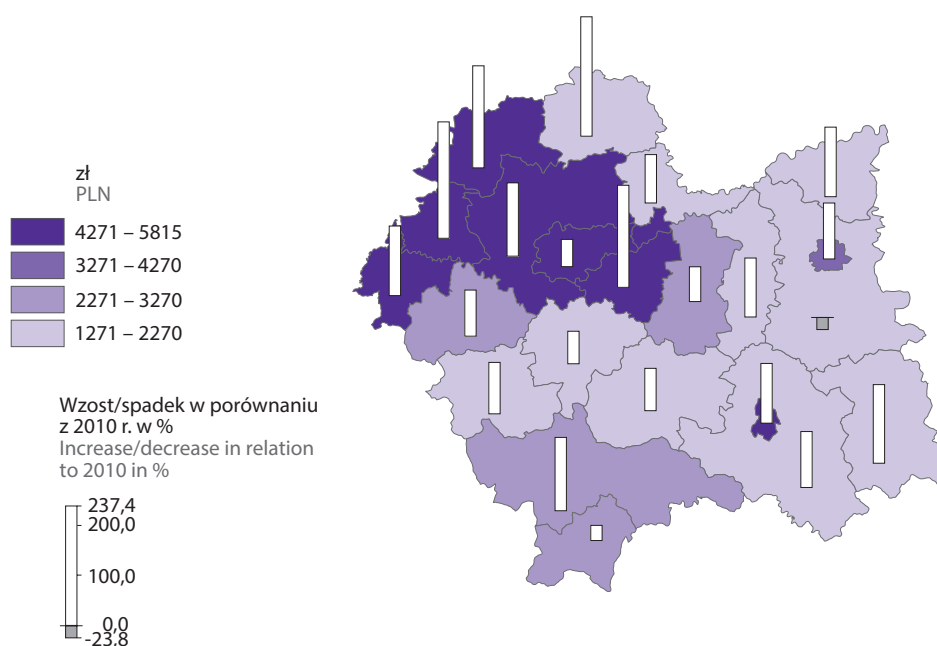
Investment outlays of enterprises

Nakłady inwestycyjne ogółem poniesione w 2021 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe (o liczbie pracujących powyżej 49 osób) mające siedzibę na terenie województwa były wyższe niż w roku poprzednim. Największy wzrost dotyczył nakładów na środki transportu, a w dalszej kolejności na maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i wyposażenie oraz na budynki i budowle. Zwiększyła się zarówno liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak i ich wartość kosztorysowa.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach powyżej 9 pracujących (wg lokalizacji inwestycji) w cenach bieżących w 2020 r. w województwie wyniosły 12466,0 mln zł i były o 5,8% niższe w ujęciu rocznym. Stanowiły 6,8% nakładów ogółem w Polsce (w 2019 r. – 6,6%). Wartość poniesionych nakładów w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa była o 236 zł mniejsza niż rok wcześniej i wyniosła 3651 zł. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących w przeliczeniu na mieszkańca powiatu najwięcej zainwestowano w powiecie chrzanowskim (5815 zł), a najmniej w powiecie limanowskim (1271 zł).

Mapa 42. Nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca według powiatów w 2020 r.

Map 42. Investment outlays per capita by powiats in 2020

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

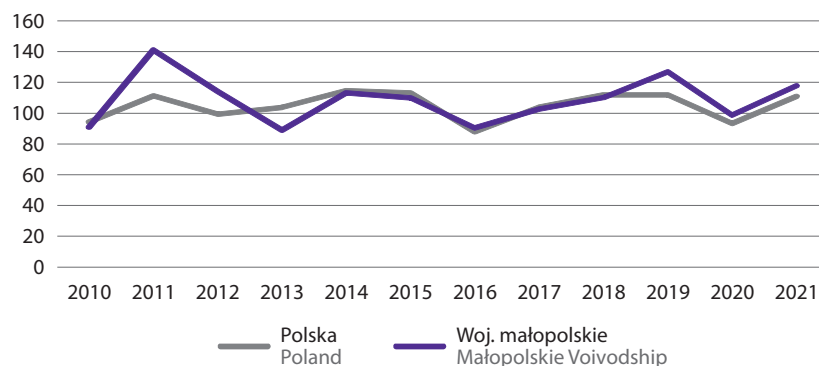
Nakłady inwestycyjne poniesione w 2021 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe (o liczbie pracujących powyżej 49 osób) mające siedzibę na terenie województwa wyniosły 13151,4 mln zł (7,9% w skali kraju) i były (w cenach bieżących) o 18,3% wyższe niż w roku poprzednim.

Wykres 51. Dynamika nakładów inwestycyjnych (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 51. Indices of investment outlays (current prices)

Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zasadzenia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Nakłady na środki transportu zwiększyły się o 42,0%, na maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i wyposażenie o 17,2%, a na budynki i budowle – o 16,2%. Wśród sekcji PKD wzrost nakładów odnotowano przede wszystkim w budownictwie (o 210,0%), a w dalszej kolejności w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 101,0%), informacji i komunikacji (o 75,0%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 61,6%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 7,6%) oraz w przetwórstwie przemysłowym (o 6,1%). Nakłady niższe niż rok wcześniej wystąpiły w obsłudze rynku nieruchomości (o 24,6%), górnictwie i wydobywaniu (o 17,3%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 2,8%), jak również w zakwaterowaniu i gastronomii (o 1,0%).

Tablica 36. Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)
Table 36. Investment outlays (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Ogółem Total				
w mln zł in million PLN	4616,5	8442,1	11113,0	13151,4
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	5,2	6,2	7,4	7,9
w tym – w % – nakłady na: of which – in % – outlays on:				
Budynki i budowle Buildings and structures	44,4	42,9	49,5	48,5
Zakupy Purchases				
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	46,6	46,7	43,7	43,3
środków transportu transport equipment	8,7	10,1	6,6	8,0

Inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (na które przypadało 41,0% ogółu poniesionych nakładów), przetwórstwa przemysłowego (31,0%) oraz handlu; naprawy pojazdów samochodowych (9,6%). W 2021 r. rozpoczęto 169,5 tys. inwestycji, tj. o 11,6% więcej w ujęciu rocznym. Łączna wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych wyniosła 5418,3 mln zł i była o 5,5 większa w skali roku. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 25,1% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (rok wcześniej 25,4%). W skali roku wyższą wartość kosztorysową inwestycji rozpoczętych zanotowały przedsiębiorstwa działające w obsłudze rynku nieruchomości, górnictwie i wydobywaniu, zakwaterowaniu i gastronomii, przetwórstwie przemysłowym oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.

6.4. Produkcja i usługi

6.4. Production and services

Rolnictwo Agriculture

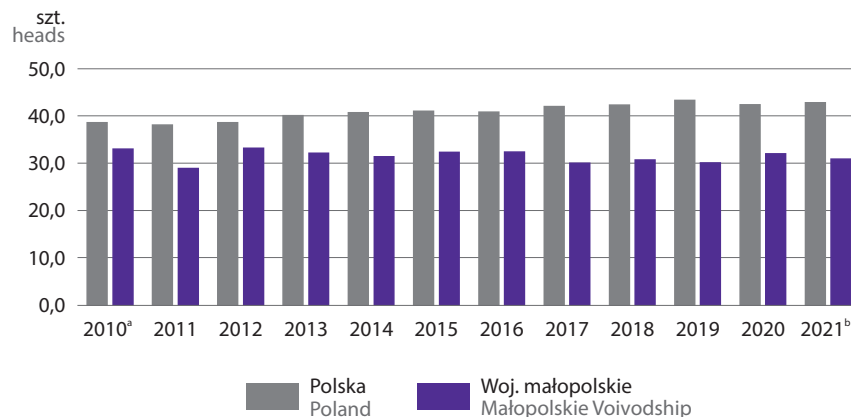
W 2021 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zanotowano spadek pogłowia trzody chlewnej, bydła i drobiu, wzrosło natomiast pogłowienie owiec. Zmniejszył się skup pszenicy, żyta, ziemniaków oraz mleka. Mniej skupiono żywca wołowego, a więcej żywca wieprzowego i drobiowego. Na przestrzeni roku ceny skupu większości podstawowych produktów rolnych były wyższe.

W 2020 r., w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się zarówno globalna, końcowa, jak i towarowa produkcja rolnicza (w cenach stałych). Odnotowano wzrost produkcji roślinnej oraz spadek produkcji zwierzęcej.

W czerwcu 2021 r. pogłowienie bydła liczyło 172,4 tys. szt., co stanowiło 2,7% pogłowia bydła w kraju. W stosunku do stanu z czerwca 2020 r. liczebność stada zmniejszyła się o 3,5% (w kraju wzrost o 0,9%). Spadek liczebności stada bydła wynikał ze zmniejszenia się pogłowia bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej (o 7,8%), w tym pogłowia krów (o 8,5%) i bydła młodego w wieku 1–2 lat (o 6,0%). Zwiększyło się natomiast pogłowienie cieląt (o 7,4%). W strukturze stada bydła największy odsetek stanowiły krowy (45,3%), w tym krowy mleczne (42,0%).

Wykres 52. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

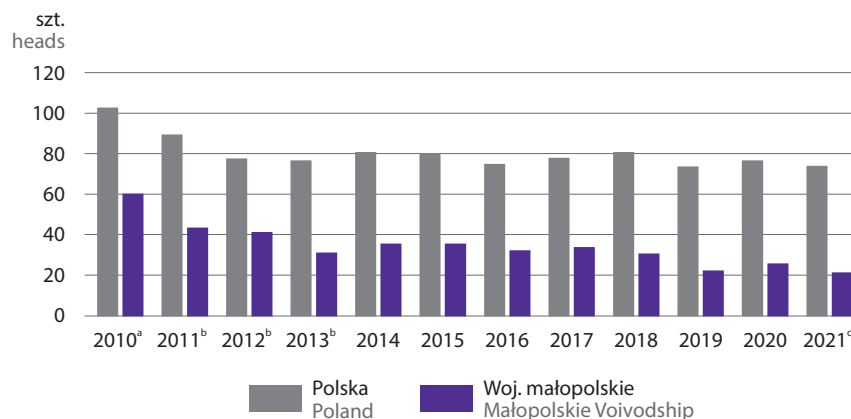
Chart 52. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021.

W czerwcu 2021 r. pogłowie trzody chlewnej liczyło 117,1 tys. szt. (w tym 13,5 tys. szt., tj. 11,5% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie trzody chlewnej wyniósł 1,1% (przed rokiem – 1,2%). W odniesieniu do stanu z czerwca 2020 r. wielkość stada trzody chlewnej zmniejszyła się o 17,2% (w Polsce – o 3,5%). Spadek pogłowia wystąpił we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych, w tym największy (o 30,6%) w stadzie warchlaków od 20 do 50 kg.

Wykres 53. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 53. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 czerwca. b Stan w końcu lipca. c Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2021 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a Data of the Agricultural Census as of 30 June. b As of the end of July. c The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2021.

Stado owiec według stanu w czerwcu 2021 r. liczyło 80,2 tys. szt., co stanowiło 27,7% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem pogłowia owiec zwiększyło się o 2,0% (w Polsce – o 5,6%). Wzrosło pogłowia owiec na rzeź (o 52,6%), spadło natomiast pogłowia przeznaczone na chów (o 0,6%).

W czerwcu 2021 r. pogłowia drobiu ogółem w województwie stanowiło 2,4% ogólnego pogłowia drobiu w Polsce i wyniosło 4611,7 tys. szt. W porównaniu z rokiem poprzednim liczebność drobiu zmniejszyła się o 10,8% (w kraju – o 11,5%). Pogłowia drobiu kurzego stanowiło 90,8% pogłowia drobiu ogółem (przed rokiem – 88,1%).

W 2021 r. skupiono 68,8 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 0,8% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup ziarna zmniejszył się o 11,4% (w kraju – o 16,2%). Pszenicy skupiono 59,2 tys. t, tj. o 13,5% mniej niż przed rokiem, a żyta – 0,4 tys. t, czyli o 11,8% mniej niż rok wcześniej (w Polsce odpowiednio spadek – o 17,1% i 18,9%).

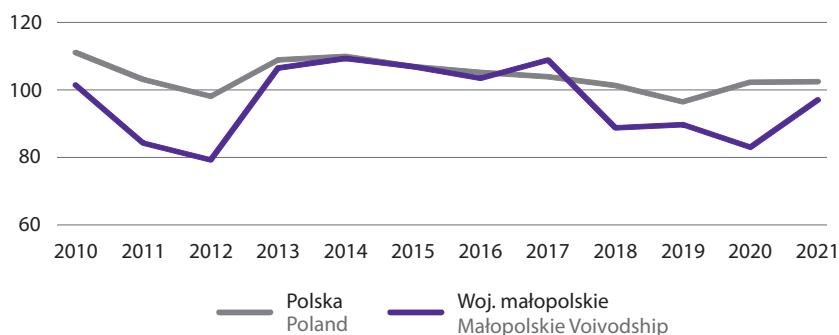
Skup ziemniaków w 2021 r. wyniósł 17,0 tys. t, co stanowiło 0,8% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem skup ziemniaków zmniejszył się o 10,9% (w kraju wzrost – o 7,4%).

W ciągu 2021 r. skupiono 85,8 tys. t żywca rzeźnego w wadze żywej, tj. 1,3% skupu krajowego. W skali roku skup żywca zmniejszył się o 2,8% (w kraju wzrost – o 2,6%). Żywca wieprzowego skupiono 27,9 tys. t, czyli więcej o 1,1% (w Polsce zanotowano wzrost – o 9,7%). Skup żywca wołowego wyniósł 21,6 tys. t i był mniejszy o 9,2% niż przed rokiem (w kraju – o 4,9%), natomiast żywca drobiowego zwiększył się o 0,1% do poziomu 35,9 tys. t (w kraju zmniejszył się – o 0,7%).

Wykres 54. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 54. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)
Previous year=100

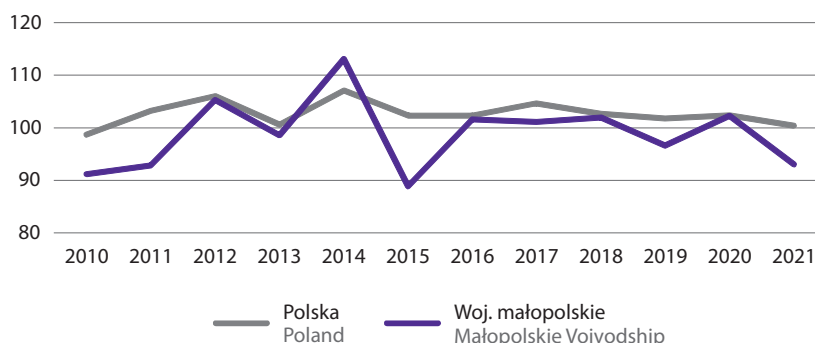
W 2021 r. skupiono 128,4 mln l mleka krowiego, co stanowiło 1,1% ogólnej ilości mleka krowiego skupionego w kraju. Skup mleka był o 7,0% mniejszy niż przed rokiem. W kraju w odniesieniu do poprzedniego roku zanotowano wzrost o 0,4%.

Wykres 55. Dynamika skupu mleka krowiego

Rok poprzedni=100

Chart 55. Indices of cows' milk procurement

Previous year=100

W 2021 r. średnia cena pszenicy w skupie wyniosła 94,99 zł/dt i w ujęciu rocznym wzrosła o 30,7%. Ceny pszenicy w województwie małopolskim w odniesieniu do średniej krajowej były niższe o 1,8%.

W analizowanym roku cena żyta w skupie (67,65 zł/dt) wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem (o 31,0%). W relacji do średniej krajowej cena żyta była niższa (o 10,2%).

W 2021 r. za 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w skupie płacono 71,41 zł, tj. o 56,9% więcej niż przeciętnie w kraju. Na przestrzeni roku cena tego surowca w skupie była wyższa o 5,2%.

W ujęciu rocznym cena skupu żywca wołowego zwiększyła się o 14,5% i wyniosła 7,58 zł za kg. W porównaniu ze średnią krajową cena tego gatunku żywca była niższa o 0,7%.

W omawianym okresie średnia cena skupu żywca wieprzowego wyniosła 4,92 zł, tj. mniej niż w 2020 r. o 8,4%. Przeciętna cena skupu żywca wieprzowego była wyższa od średniej ceny w kraju o 2,7%.

W 2021 r. wyższym niż przed rokiem dostawom żywca drobiowego do skupu towarzyszył wzrost cen tego surowca. Przeciętna roczna cena drobiu rzeźnego (3,89 zł/kg) w porównaniu z 2020 r. zwiększyła się o 22,3%. Cena 1 kg żywca drobiowego dostarczonego do skupu przez producentów z województwa małopolskiego była o 7,1% niższa od średniej w kraju.

W 2021 r., przy skupie mleka o 7,0% mniejszym niż w roku poprzednim, przeciętna cena tego surowca była o 13,7 % większa niż w 2020 r. i wyniosła 142,70 zł za 100 litrów (w kraju – 156,93 zł).

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Globalna produkcja rolnicza w 2020 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, była większa (w cenach stałych z 2019 r.) o 7,3%, przy czym produkcja roślinna zwiększyła się o 16,6%, natomiast produkcja zwierzęca spadła o 7,6%. Udział województwa małopolskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 3,7% (przed rokiem – 3,5%). W strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja roślinna, której udział wyniósł 67,2%.

Wartość końcowej produkcji rolniczej w 2020 r. była o 7,6% większa niż w roku poprzednim. Wzrosła końcowa produkcja roślinna (o 20,4%), spadła natomiast zwierzęca (o 8,0%).

W 2020 r. towarowa produkcja rolnicza była wyższa od notowanej rok wcześniej (o 7,8%). Wzrost dotyczył wartości produkcji roślinnej (o 21,8%), natomiast w produkcji zwierzęcej zanotowano spadek (o 10,0%). W strukturze towarowej produkcji rolniczej przeważała produkcja roślinna, której udział wynosił 63,2% (w 2019 r. – 52,3%).

W omawianym okresie udział województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej oraz towarowej utrzymywał się na zbliżonym poziomie i wyniósł odpowiednio 3,7% i 3,5%.

Przemysł Industry

W 2021 r. produkcja sprzedana przemysłu była wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. Zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia oraz wzrost wydajności pracy, mierzony wielkością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. wyniosła 139744,1 mln zł (w cenach bieżących) i była o 16,4% wyższa (w cenach stałych) w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim. W skali kraju w tym czasie sprzedaż produkcji zwiększyła się o 14,8%. W kolejnych kwartalnych okresach narastających odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w skali roku odpowiednio: w 1 kwartale – o 6,2%, w 1 półroczu – o 16,5%, a w okresie trzech kwartałów – o 16,7%.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

Tablica 37. Przemysł
Table 37. Industry

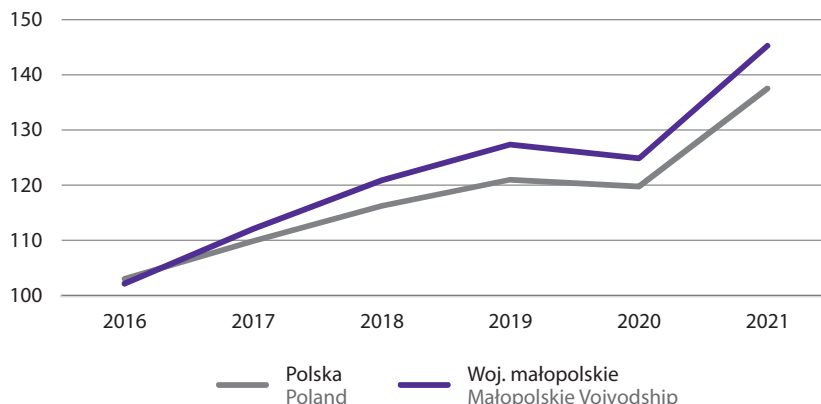
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	58266,7	81028,2	109398,4	139744,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	6,2	6,8	7,2	7,5
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	86,5	85,8	80,5	81,6
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	170,7	180,0	211,5	214,3

Wykres 56. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 56. Indices of sold production of industry (constant prices)

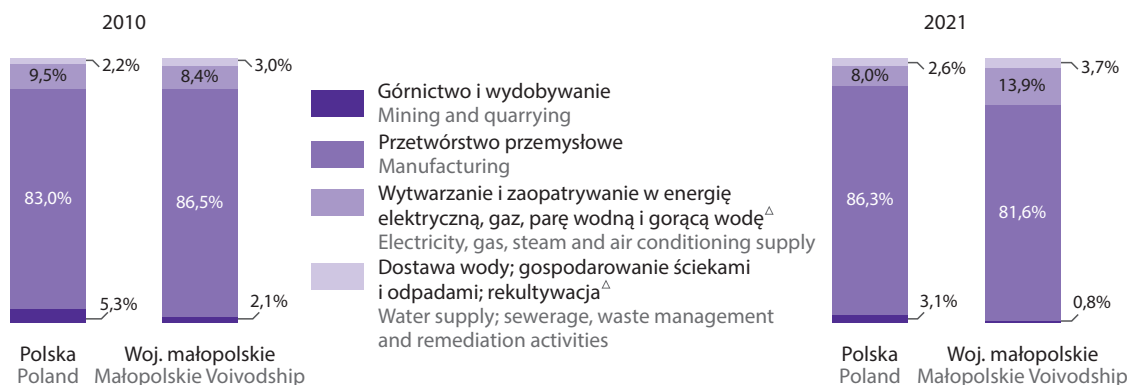
2015=100

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2021 r. złożyła się produkcja w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (114000,6 mln zł), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (19482,6 mln zł), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (5110,9 mln zł) oraz górnictwo i wydobywanie (1150,0 mln zł). W odniesieniu do roku poprzedniego wzrost produkcji sprzedanej (w cenach stałych) wystąpił we wszystkich sekcjach: w przetwórstwie przemysłowym (o 29,5%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 22,4%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 17,4%) oraz górnictwie i wydobywaniu (o 8,4%).

Wykres 57. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 57. Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)

W 2021 r. wśród działów przetwórstwa przemysłowego wzrost produkcji w skali roku odnotowano m.in. w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 44,8%), produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 29,9%), produkcji wyrobów z metali (o 25,1%) oraz produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 20,0%). W analizowanym okresie największy spadek dotyczył produkcji pozostałego sprzętu transportowego (o 22,3%).

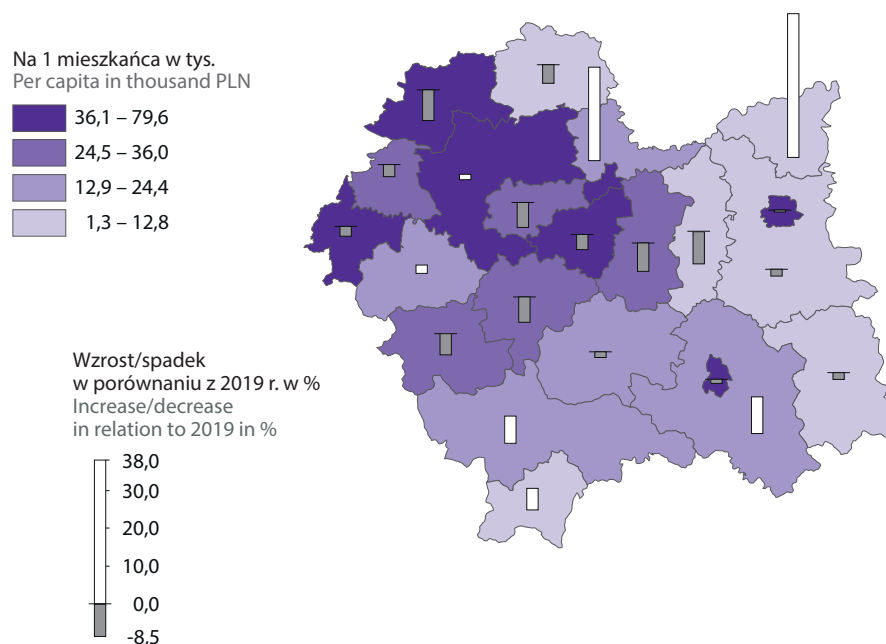
W 2020 r. w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób (207,8 tys. podmiotów gospodarczych) produkcja sprzedana przemysłu była o 3,7% niższa (w cenach stałych) niż przed rokiem i wyniosła 102653,7 mln zł (w cenach bieżących). W Polsce produkcja sprzedana w tym okresie wyniosła 1444927,1 mln zł (w cenach bieżących). Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu województwo małopolskie zajmowało 5. miejsce w kraju.

Najwyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu w cenach bieżących odnotowano w Krakowie (27246,2 mln zł), a następnie w powiecie krakowskim (11370,2 mln zł) i wielickim (9731,8 mln zł). Najmniejsza wartość produkcji sprzedanej wystąpiła z kolei w powiecie tatrzańskim (86,5 mln zł), a w dalszej kolejności w miechowskim (163,9 mln zł) i dąbrowskim (432,4 mln zł).

W porównaniu z 2019 r. w większości powiatów nastąpił spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących), przy czym największy w powiecie brzeskim (o 8,5%), a następnie w olkuskim (o 8,1%) i bocheńskim (o 7,5%). Wzrost produkcji sprzedanej (w cenach bieżących) odnotowano m.in. w powiecie dąbrowskim (o 38,0%), proszowickim (o 24,7%) i nowosądeckim (o 9,7%).

Mapa 43. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2020 r.

Map 43. Sold production of industry (current prices) in 2020

W 2020 r. produkcja sprzedana przemysłu (w cenach bieżących) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 30,1 tys. zł (w Polsce – 37,7 tys. zł), tj. o 3,1% mniej (w cenach bieżących) niż w roku poprzednim (w kraju – o 2,3%). Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwo małopolskie zajmowało 9. miejsce w kraju i należało do grupy 12 województw, w których wartość ta nie przekraczała przeciętnej w kraju.

Najwyższa wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w przeliczeniu na 1 mieszkańca wystąpiła w Tarnowie – 79,6 tys. zł (o 164,6% większa niż w województwie), a następnie w powiecie wielickim – 74,9 tys. zł (o 149,0%). Najmniejszą wartość odnotowano w powiecie tatrzańskim – 1,3 tys. zł (o 95,8% mniej niż w województwie), a w dalszej kolejności w miechowskim – 3,4 tys. zł (o 88,8%) i brzeskim – 6,7 tys. zł (o 77,8%).

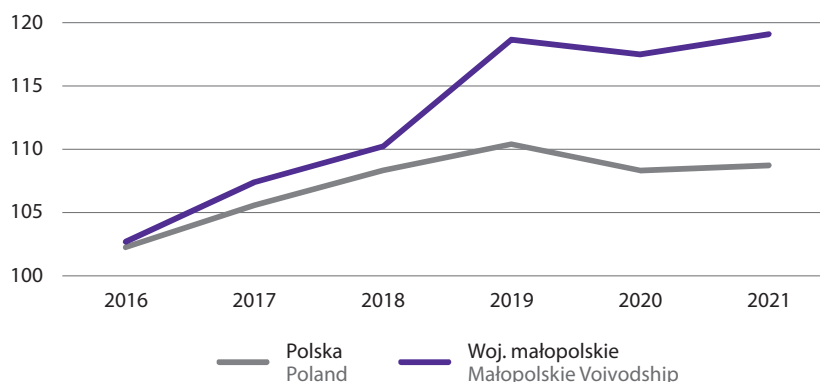
W 16 powiatach województwa produkcja sprzedana przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca obniżyła się w porównaniu z 2019 r. Największy spadek produkcji (w cenach bieżących) odnotowano w powiecie brzeskim (o 8,5%), a w dalszej kolejności w bocheńskim (o 7,8%) i olkuskim (o 7,4%). Najwyższy wzrost produkcji sprzedanej (w cenach bieżących) na 1 mieszkańca wystąpił w powiecie dąbrowskim (o 38,2%), a następnie w proszowickim (o 25,3%) i nowosądeckim (o 9,4%).

Wykres 58. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 58. Indices of average paid employment in industry

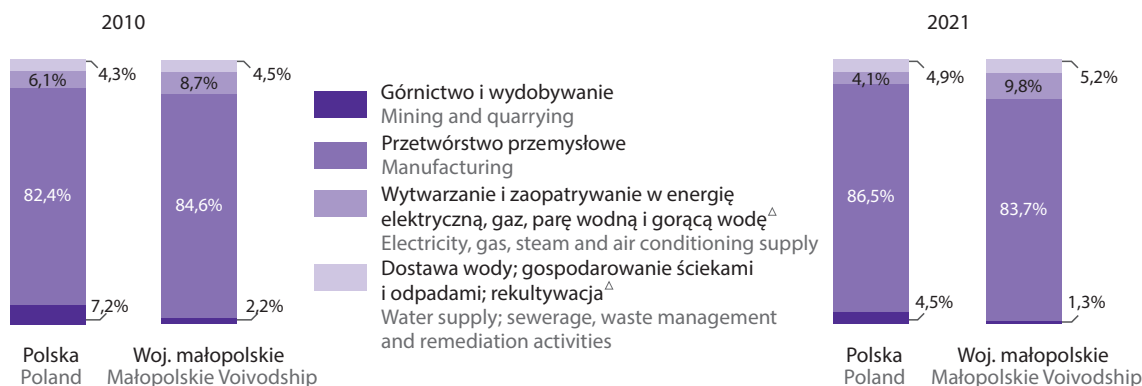
2015=100

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w skali roku (o 1,3%). W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle wyniosło 214,3 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego zatrudnienie zwiększyło się we wszystkich sekcjach (z wyjątkiem górnictwa i wydobywania), w tym najbardziej w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 2,0%). Również w kraju zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle w odniesieniu do roku poprzedniego (o 0,4%).

Wykres 59. Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według sekcji PKD

Chart 59. Structure of average paid employment in industry by PKD sections

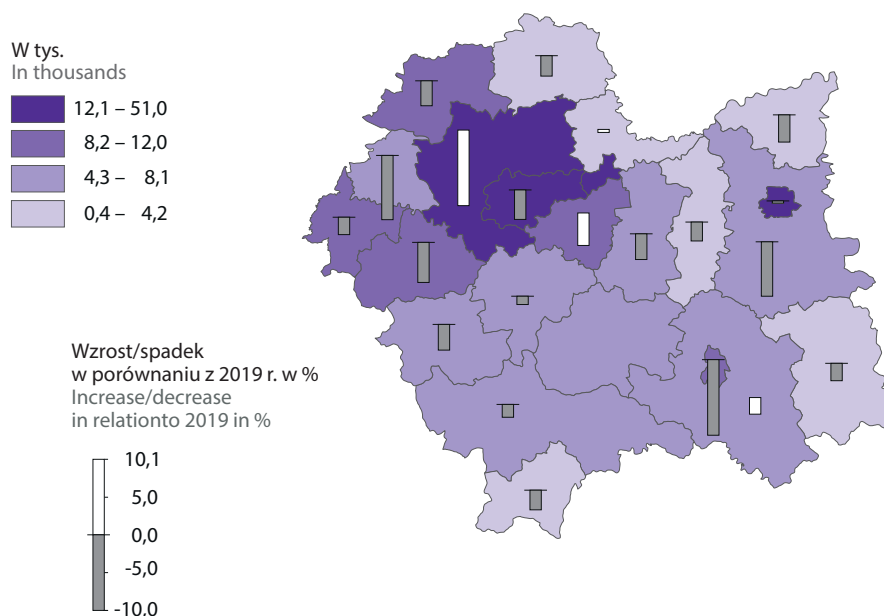

W 2020 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle wyniosło 208,3 tys. osób, tj. o 1,7% mniej niż przed rokiem. W ujęciu terytorialnym największa liczba osób przeciętnie zatrudnionych w przemyśle odnotowana została w Krakowie (24,5% ogólnej liczby zatrudnionych w przemyśle w województwie), a następnie w powiecie krakowskim (11,0%) i Tarnowie (9,8%). Najmniej osób zatrudnionych w przemyśle odnotowano w powiatach miechowskim i tatrzańskim (po 0,2%), a następnie w proszowickim (0,6%).

Zatrudnienie w przemyśle mniejsze niż przed rokiem odnotowano w 17 powiatach województwa, przy czym największy spadek wystąpił w Nowym Sączu (o 10,0%), a następnie w powiatach chrzanowskim (o 8,5%) i tarnowskim (o 7,2%). W pozostałych powiatach odnotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia, przy czym najwyższy wystąpił w powiecie krakowskim – o 10,1%.

Mapa 44. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2020 r.

Map 44. Average paid employment in industry in 2020

Wydajność pracy w przemyśle w 2021 r. mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego wyniosła 652,0 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 14,8% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem.

W 2020 r. wartość produkcji sprzedanej przemysłu na 1 zatrudnionego wyniosła 492,9 tys. zł (w cenach bieżących), tj. o 1,2% mniej (w cenach bieżących) niż w poprzednim roku. W porównaniu z 2019 r. w większości powiatów nastąpił spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) na 1 zatrudnionego, przy czym największy w powiecie wielickim (o 8,0%), a następnie krakowskim (o 7,9%) i brzeskim (o 6,1%). Wzrost produkcji odnotowano m.in. w powiecie dąbrowskim (o 43,2%), proszowickim (o 24,2%) i Nowym Sączu (o 9,9%).

Budownictwo

Construction

W 2021 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego. Wyższa niż przed rokiem była również wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. Zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej budownictwa na 1 zatrudnionego, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

W 2021 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) wyniosła 29667,1 mln zł i zwiększyła się o 12,3% w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 15,1% w 2020 r.). W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 13,7% wyższa od notowanej w roku poprzednim (wobec wzrostu o 0,4% w 2020 r.). Produkcja sprzedana budownictwa w województwie stanowiła 9,8% produkcji krajowej.

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Tablica 38. Budownictwo
Table 38. Construction

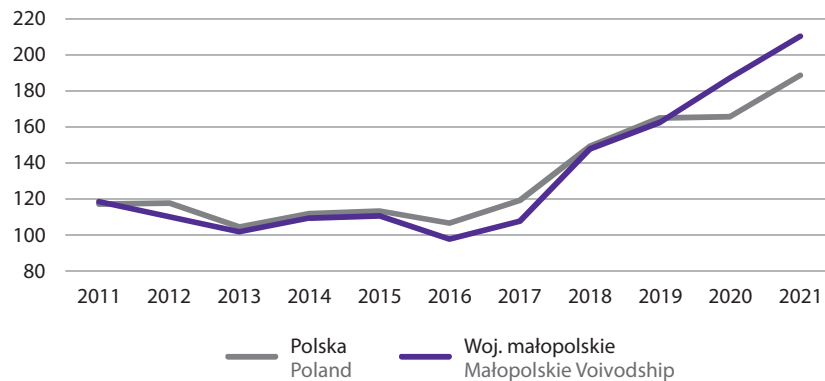
Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	14115,5	15639,8	26416,0	29667,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	8,8	8,6	9,9	9,8
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	50,0	57,3	42,9	41,5
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	41,6	37,3	43,9	42,4

Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)

2010=100

Chart 60. Indices of sold production of construction (current prices)

2010=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów. Dane obejmują podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

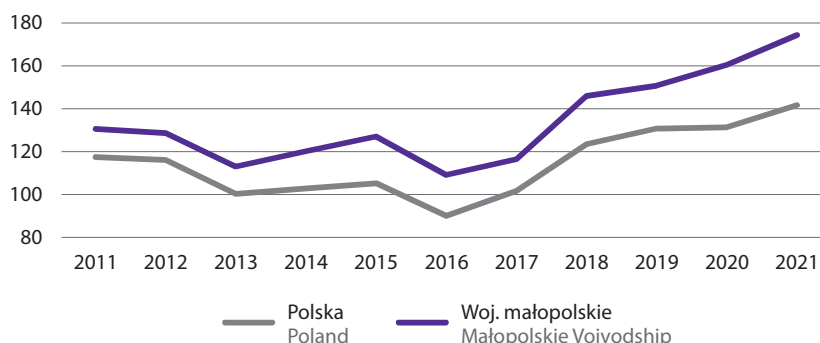
Produkcja budowlano-montażowa w 2021 r. wyniosła 12297,4 mln zł (41,5% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zwiększyła się w skali roku o 8,6% (wobec wzrostu o 6,4% w 2020 r.). W kraju produkcja budowlano-montażowa była wyższa o 7,9% (w 2020 r. wzrost wyniósł 0,4%). Produkcja budowlano-montażowa w województwie stanowiła 10,5% ogólnej sprzedaży krajowej.

Wykres 61. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2010=100

Chart 61. Indices of construction and assembly production (current prices)

2010=100

W omawianym okresie wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku odnotowano we wszystkich działach, w tym największy w przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (o 18,4%).

W porównaniu z 2020 r. w strukturze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zwiększył się udział przedsiębiorstw wykonujących roboty budowlane specjalistyczne (o 2,4 p. proc.). Zmniejszył się natomiast udział przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 2,2 p. proc.) oraz zajmujących się budową budynków (o 0,2 p. proc.).

Wykres 62. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)

Chart 62. Structure of construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

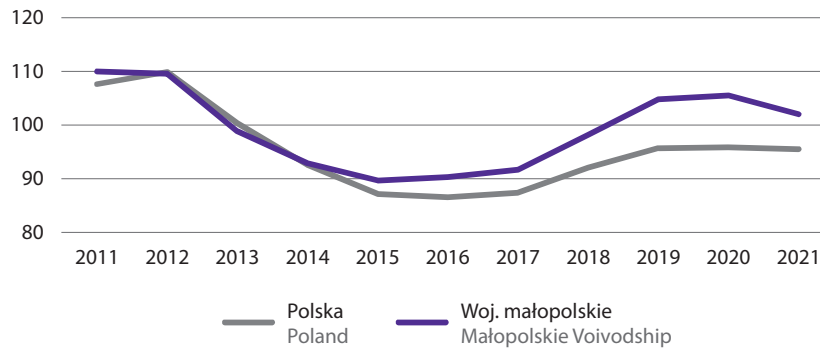
W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w budownictwie zmniejszyło się o 3,4% w porównaniu z rokiem poprzednim do poziomu 42,4 tys. osób (wobec spadku o 0,4% w skali kraju).

Wykres 63. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie

2010=100

Chart 63. Indices of average paid employment in construction

2010=100

Wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego w 2021 r., wyniosła 699,6 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost rzędu 16,2% w stosunku do roku poprzedniego.

Budownictwo mieszkaniowe

Residential construction

W 2021 r. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż rok wcześniej. Zwiększyła się także w porównaniu z rokiem poprzednim liczba mieszkań rozpoczętych oraz mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania była większa niż w 2020 r.

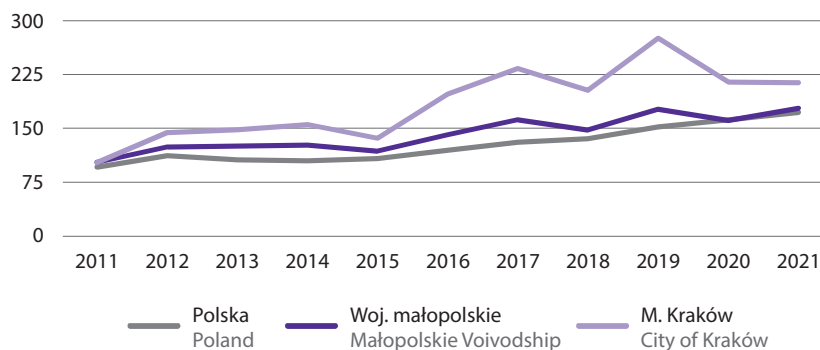
W 2021 r. oddano do użytkowania 21922 mieszkania, tj. o 10,5% więcej niż rok wcześniej. Łączna powierzchnia użytkowa oddanych mieszkań wyniosła 2156,4 tys. m² i tym samym wzrosła w skali roku o 17,7%. Mieszkania wybudowane w województwie stanowiły 9,3% efektów budownictwa mieszkaniowego w kraju (rok wcześniej – 9,0%).

Wykres 64. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2010=100

Chart 64. Indices of the number of dwellings completed

2010=100

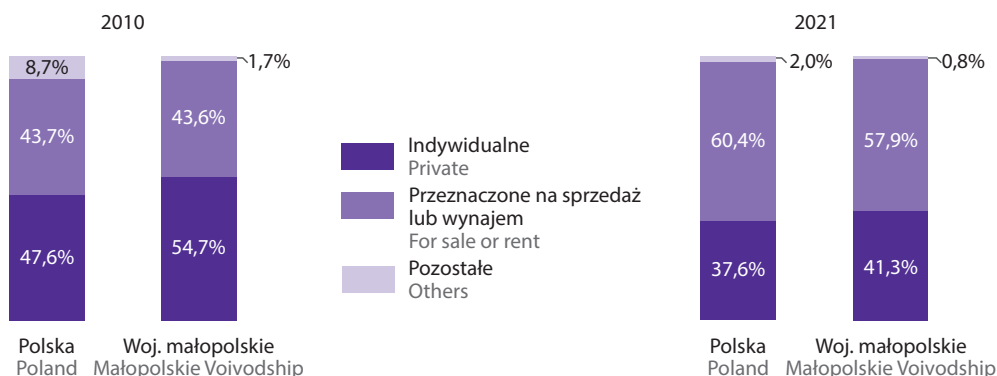

Tablica 39. Budownictwo mieszkaniowe
Table 39. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	3,7	4,3	5,8	6,4	6,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	114,9	106,4	92,3	98,4	92,8
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1,000 population	7,0	5,1	7,0	8,7	8,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1,000 population	5,6	5,7	6,2	7,6	7,3

W 2021 r. najwięcej mieszkań budowanych było z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (12711). Ich udział w ogólnej liczbie mieszkań oddanych do użytkowania wyniósł 57,9% i był mniejszy niż przed rokiem o 3,1 p. proc. Mieszkania oddane przez inwestorów indywidualnych (9043) stanowiły 41,3% wszystkich oddanych w tym okresie inwestycji, tj. o 5,1 p. proc. więcej niż rok wcześniej. Pozostałe formy budownictwa – mieszkania spółdzielcze (90) i społeczne czynszowe (78) stanowiły łącznie 0,8% ogólnej liczby oddanych mieszkań.

Wykres 65. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Chart 65. Structure of dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

W 2021 r. oddano łącznie 88,2 tys. izb, tj. o 15,1% więcej niż rok wcześniej. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w omawianym okresie wyniosła 98,4 m² (w kraju – 92,8 m²) i była większa o 6,1 m² w stosunku do 2020 r. (w kraju większa o 4,1 m²). Średnia powierzchnia mieszkania wybudowanego na obszarach miejskich wyniosła 69,9 m² i była o 75,8 m² mniejsza niż na wsi. Największe mieszkania wybudowali inwestorzy indywidualni (przeciętnie 152,6 m²), a najmniejsze powstały w ramach budownictwa spółdzielczego (52,5 m²).

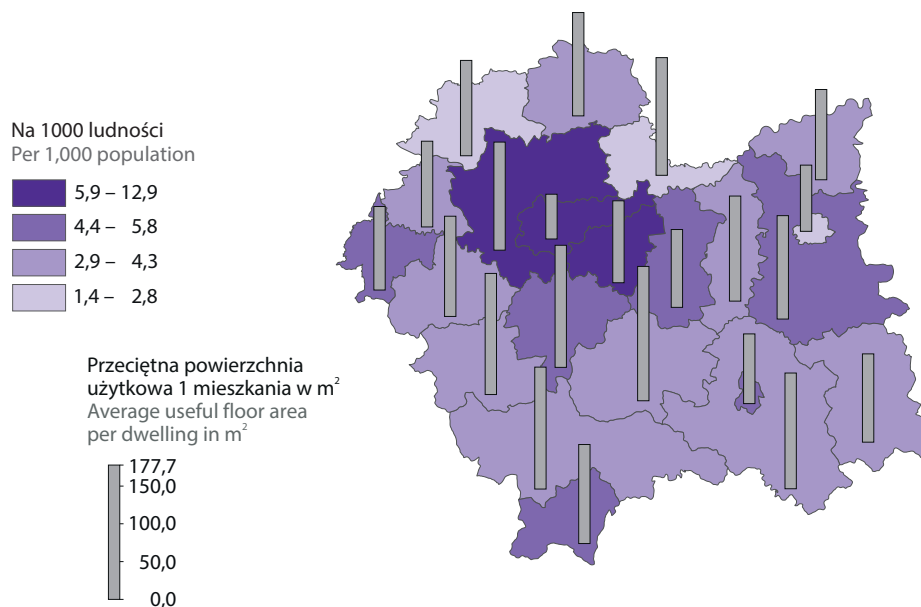
Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w powiatach krakowskim (1764) i wielickim (1655), stanowiących jednocześnie strefę podmiejską miasta Krakowa. W stolicy województwa wybudowano 10106 nowych mieszkań, tj. 46,1% ogólnej liczby mieszkań wybudowanych w województwie. Najmniejszą liczbę

mieszkań oddano do użytkowania w powiecie miechowskim (67). Mieszkania o największej powierzchni użytkowej budowano w powiatach limanowskim (177,7 m²), myślenickim (161,5 m²) oraz nowotarskim (161,3 m²), a najmniejszej w powiecie bocheńskim (100,3 m²). W przypadku miast na prawach powiatu, największą powierzchnię użytkową miały mieszkania w Nowym Sączu (92,2 m²), następnie w Tarnowie (87,6 m²), a najmniejszą w Krakowie (59,2 m²).

Wskaźnik natężenia liczby oddanych do użytkowania mieszkań w przeliczeniu na 1 tys. ludności województwa wyniósł 6,4, przy czym najwyższą wartość uzyskał w powiecie wielickim – 12,6, a najniższą w miechowskim – 1,4. W miastach na prawach powiatu omawiany wskaźnik wyniósł od 12,9 w Krakowie, poprzez 4,6 w Nowym Sączu do 2,6 w Tarnowie.

Mapa 45. Mieszkania oddane do użytkowania według powiatów w 2021 r.

Map 45. Dwellings completed by powiats in 2021

W 2021 r. wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 29745 mieszkań, tj. o 24,3% więcej niż rok wcześniej (w skali kraju na przestrzeni roku odnotowano wzrost o 23,6%). Pozwolenia wydane w województwie stanowiły 8,7% wszystkich pozwoleń wydanych w kraju. Najwięcej pozwoleń dotyczyło mieszkań z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (58,8% ogólnej liczby) oraz indywidualnych (41,0%). Wśród ogólnej liczby wydanych pozwoleń na budowę mieszkań najczęściej (32,8%) dotyczyło Krakowa, a następnie powiatu krakowskiego (11,6%). Na przestrzeni roku w przypadku większości powiatów odnotowano wzrost liczby wydanych pozwoleń – największy w powiecie oświęcimskim – ponad dwukrotnie. Jedynie w dwóch powiatach województwa nastąpił spadek liczby mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Wyniósł 2,3% w powiecie dąbrowskim i 20,4% w powiecie proszowickim. W Tarnowie liczba pozwoleń zwiększyła się ponad dwukrotnie, a w Nowym Sączu i Krakowie – odpowiednio o 47,8% i 5,8%.

W 2021 r. na terenie województwa rozpoczęto budowę 25921 mieszkań, tj. o 22,8% więcej w porównaniu z 2020 r. (rok wcześniej zanotowano spadek o 6,3%). W kraju na przestrzeni roku liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto zwiększyła się o 23,9% (w 2020 r. spadek – o 5,7%). Najwięcej omawianych inwestycji rozpoczęli inwestorzy budujący na sprzedaż lub wynajem (53,3% ogólnej liczby rozpoczętych budów) oraz indywidualni (44,3%). Wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto miał miejsce w większości powiatów, w tym największy w powiecie miechowskim (o 62,6%), natomiast spadek wystąpił jedynie w powiecie tatrzańskim (o 20,5%). W Tarnowie liczba inwestycji zwiększyła się ponad dwukrotnie, a w Nowym Sączu i Krakowie – odpowiednio o 88,5% i 19,9%.

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2021 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano wzrost sprzedaży detalicznej towarów. Wzrosła również sprzedaż hurtowa towarów zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i hurtowych.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Wartość **sprzedaży detalicznej** (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2021 r. była o 6,0% wyższa niż w roku poprzednim (kiedy obserwowano spadek rzędu 10,2%). W kraju sprzedaż detaliczna w omawianym okresie wzrosła o 12,9% (przed rokiem spadek o 2,6%). We wszystkich miesiącach (z wyjątkiem stycznia i lutego) 2021 r. w skali roku notowano wzrost wartości sprzedaży detalicznej towarów ogółem (największy w kwietniu – o 20,5%, a najmniejszy we wrześniu – o 1,9%).

Tablica 40. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 40. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2020	2021	2021 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	108,5	104,3	89,8	106,0	112,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	106,0	103,9	83,4	89,7	113,0
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	103,0	92,4	75,8	134,7	122,6
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	112,4	102,9	86,9	83,9	104,7
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialised stores	107,8	97,6	113,5	87,1	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	107,2	113,2	107,9	110,9	110,3
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	103,9	127,3	76,6	122,8	132,0
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	117,5	85,8	111,0	128,2	109,2
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	105,5	211,1	127,3	101,1	110,8
Pozostałe Others	103,9	87,4	99,0	135,9	112,4

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

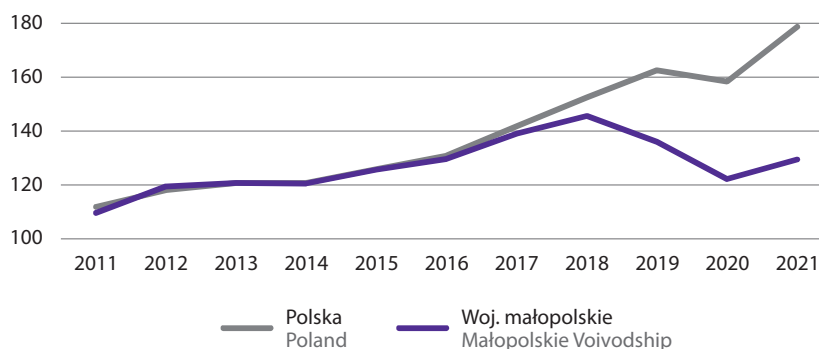
a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both of the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 66. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2010=100

Chart 66. Indices of retail sales of goods (current prices)

2010=100

Największy wzrost sprzedaży w odniesieniu do 2020 r. obserwowano w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategorii „pozostałe” (o 35,9%), a w dalszej kolejności „paliwa stałe, ciekłe i gazowe” (o 34,7%), „meble, RTV, AGD” (o 28,2%), „tekstylia, odzież, obuwie” (o 22,8%), „farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny” (o 10,9%) oraz „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 1,1%). Poziom sprzedaży niższy niż w rok wcześniej osiągnięto w trzech grupach, w tym największy w przedsiębiorstwach zajmujących się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (o 16,1%). W ogólnej wartości sprzedaży detalicznej największy udział miały przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych – 26,4% (o 7,0 p. proc. mniej niż rok wcześniej), handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi – 19,2% (wzrost o 4,1 p. proc.) oraz sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli, części – 10,2% (spadek o 1,8 p. proc.).

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2021 r. wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych była wyższa o 27,8% niż przed rokiem, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych o 25,3% (wobec spadku w 2020 r. odpowiednio o 2,0% i 0,7%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych była o 22,5% wyższa niż rok wcześniej, a zrealizowana przez jednostki hurtowe – o 21,8% (rok wcześniej zanotowano odpowiednio: spadek o 0,9% i wzrost o 0,3%).

Wśród grup sprzedaży hurtowej największy wzrost w odniesieniu do 2020 r. notowano w grupie „półprodukty i odpady pochodzenia nierolniczego oraz złom” (o 47,4%), a także „narzędzia technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyny, sprzęt i dodatkowe wyposażenie” (o 20,8%). Największy spadek sprzedaży hurtowej zanotowano w grupie „wyroby włókiennicze, odzież i obuwie” (o 27,6%).

Transport

Transport

W 2020 r. w województwie małopolskim, w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano spadek długości dróg publicznych, w tym dróg o nawierzchni twardej. W porównaniu z 2019 r. zmniejszyła się liczba linii obsługiwanych przez komunikację miejską, natomiast wzrosła liczba tras obsługiwanych przez port lotniczy. Mniejsza liczba osób skorzystała z komunikacji miejskiej oraz z transportu lotniczego.

Rozbudowa sieci transportowej korzystnie wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie się ludności oraz towarów na każdym poziomie podziału terytorialnego.

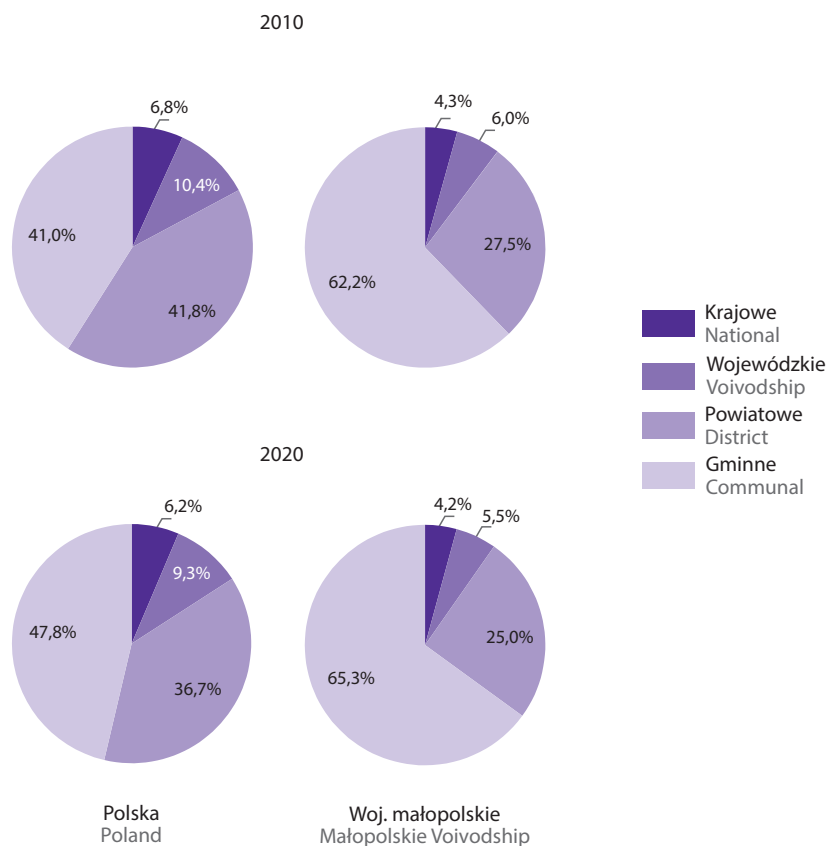
Według stanu na koniec 2020 r. na terenie województwa małopolskiego znajdowało się 31,4 tys. km dróg publicznych, w tym drogi o nawierzchni twardej stanowiły 83,2% (w 2019 r. – 82,8%). Spośród dróg utwardzanych 91,4% posiadało nawierzchnię ulepszoną (przed rokiem – 91,1 %). W odniesieniu do roku poprzedniego długość dróg publicznych zmniejszyła się o 0,9%, dróg utwardzanych – o 0,4%, a dróg o nawierzchni twardej ulepszonej pozostała bez zmian. W 2020 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 172,2 km dróg o nawierzchni twardej (w 2019 r. – 172,9 km), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wyniósł 100,3 km (odpowiednio 98,2 km).

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1376, 1595; Dz. U. z 2022 r. poz. 32) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Wykres 67. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 67. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

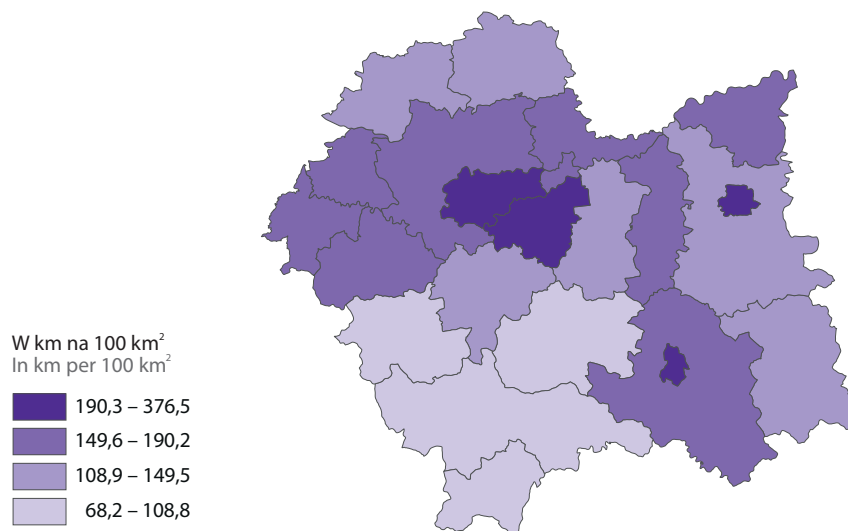
W strukturze dróg publicznych przeważały drogi o znaczeniu lokalnym, tj. gminne i powiatowe, o łącznej długości 28,9 tys. km (w 2019 r. – 29,2 tys. km), w tym drogi o nawierzchni twardej o długości 23,6 tys. km (o 0,5% mniej niż przed rokiem). Spośród dróg utwardzanych 90,5% miało nawierzchnię ulepszoną (w 2019 r. – 90,1%). Pozostałe drogi to drogi o nawierzchni gruntowej, które stanowiły 18,2% łącznej długości dróg publicznych gminnych i powiatowych (przed rokiem – 18,7%).

Wskaźnik gęstości dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni twardej wyniósł 155,5 km na 100 km² powierzchni województwa (w 2019 r. – 156,2 km). W kraju wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 84,7 km i 82,6 km.

Mapa 46. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej według powiatów w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 46. Improved hard surface communal and district roads by powiats in 2020
As of 31 December

Długość dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej wyniosła 1,4 tys. km (o 0,4% więcej niż w 2019 r.), a dróg krajowych – 1,1 tys. km (o 0,1% więcej). Na 100 km² powierzchni województwa przypadało 9,4 km dróg wojewódzkich utwardzanych (podobnie jak w 2019 r.) i 7,2 km dróg krajowych o nawierzchni twardej (analogicznie jak przed rokiem). W kraju wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 9,3 km i 6,2 km.

Tablica 41. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 41. Public roads by type of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w km Total in km	30369	30153	31697	31400
o nawierzchni twardej hard surface	23651	24648	26244	26139
w tym ulepszonej of which improved	20960	22369	23901	23903
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	6718	5505	5453	5261

Źródło : dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W porównaniu z 2019 r. zwiększyła się długość dróg ekspresowych, a autostrad pozostała bez zmian i w końcu roku wyniosła odpowiednio 38,9 km i 151,0 km. Oznacza to, że na 1000 km² powierzchni województwa przypadało 12,5 km dróg ekspresowych i autostrad oraz 9,9 km autostrad (w kraju odpowiednio 13,6 km i 5,5 km). Na terenie województwa znajdowało się 4,5% ogólnej długości dróg ekspresowych i autostrad w kraju (w 2019 r. – 4,4%).

Tablica 42. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Ogółem w km Total in km	23651	24648	26244	26139
na 100 km ² per 100 km ²	155,8	162,3	172,9	172,2
w tym: of which:				
o nawierzchni ulepszonej with improved surface	20960	22369	23901	23903
ekspresowe expressways	21,8	21,8	31,0	38,9
autostrady motorways	79,5	151,0	151,0	151,0

Źródło : dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Długość ścieżek rowerowych (będących pod nadzorem gminy, powiatu bądź województwa) w 2020 r. wyniosła 772,1 km (4,5% ogólnej długości ścieżek rowerowych w kraju) i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 21,3%. Na 100 km² powierzchni przypadało ich 5,1 km (w 2019 r. – 4,2 km), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wyniósł – 5,5 km (odpowiednio – 5,0 km). Na 10 tys. ludności przypadało 2,26 km ścieżek rowerowych (w 2019 r. – 1,87 km). W kraju wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 4,51 km i 4,05 km.

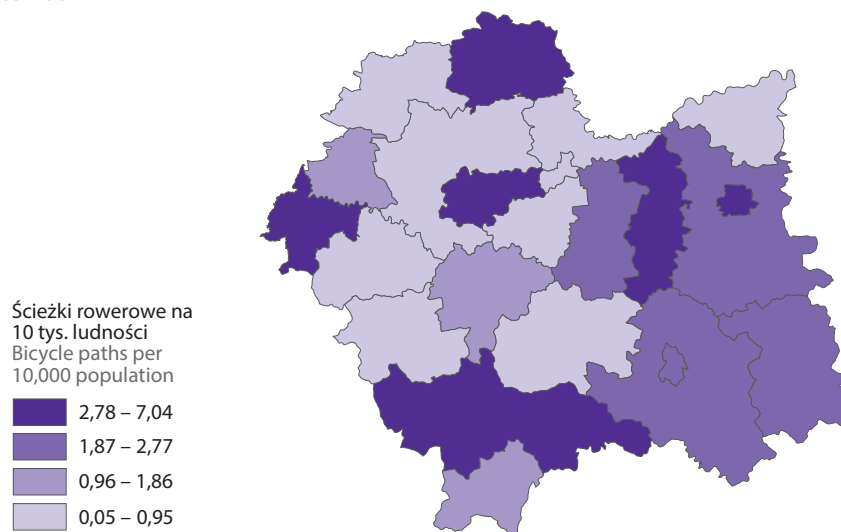
W ujęciu terytorialnym najwięcej ścieżek rowerowych znajdowało się w Krakowie (32,7% ogólnej długości ścieżek rowerowych w województwie), a w dalszej kolejności w powiecie nowotarskim – 108,2 km (14,0%) i Tarnowie – 75,7 km (9,8%). W porównaniu z poprzednim rokiem w 15 powiatach województwa małopolskiego odnotowano wzrost długości ścieżek rowerowych, przy czym największy w powiecie brzeskim (ponad pięciokrotny), a następnie w powiecie wadowickim (o 172,4%) i bocheńskim (o 115,9%). W pozostałych powiatach długość ścieżek rowerowych w odniesieniu do poprzedniego roku pozostała bez zmian.

Mapa 47. Ścieżki rowerowe w województwie małopolskim w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 47. Bicycle paths in Małopolskie Voivodship in 2020

As of 31 December

Regularna komunikacja autobusowa³ prowadzona była na 131 liniach krajowych o łącznej długości 6,0 tys. km. W odniesieniu do roku poprzedniego liczba linii krajowych zmniejszyła się o 25,6%, a ich łączna długość – o 28,7%. W ogólnej liczbie linii regularnej komunikacji autobusowej dominowały linie podmiejskie, które stanowiły 87,8% (przed rokiem – 80,7%).

Wykres 68. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 68. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2020

As of 31 December

Jednocześnie w województwie funkcjonowały 3 międzynarodowe linie regularnej komunikacji autobusowej o łącznej długości 1,7 tys. km. Stanowiły one 2,9% międzynarodowych linii w Polsce, a biorąc pod uwagę ich łączną długość – 1,6%.

Sieć komunikacji miejskiej⁴ obejmowała 5,4 tys. km linii i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 0,2% (w kraju pozostała bez zmian). Długość linii autobusowych zmniejszyła się w stosunku rocznym o 0,6%, a tramwajowych zwiększyła się – o 5,6%. Komunikacja miejska dysponowała taką samą jak przed rokiem liczbą autobusów, ale mniejszą – tramwajów (o 10 szt.). Liczba autobusów komunikacji miejskiej

3 Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

4 Prowadzona przez jednostki o liczbie pracujących powyżej 9 osób

przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych zwiększyła się o 0,9%, a ich udział w ogólnej liczbie autobusów wyniósł 92,8% (w 2019 r. – 92,0%). Wzrosła również liczba tramwajów przystosowanych do przewozu tych osób (o 15,7%), a ich udział w ogólnej liczbie tramwajów wzrósł z 45,6% w 2019 r. do 54,2% w 2020 r. Taborem komunikacji miejskiej przewieziono 244,3 mln pasażerów, tj. o 46,3% mniej niż w poprzednim roku.

W 2020 r. negatywny wpływ na wyniki w transporcie drogowym i lotniczym miała pandemia COVID-19. Znaczące spadki w przewozach pasażerów transportem autobusowym i lotniczym oraz długotrwałe zawieszenie, z nielicznymi wyjątkami lotów międzynarodowych i krajowych spowodowane były wprowadzonymi restrykcjami w podróżowaniu i przemieszczaniu się osób.

Tablica 43. Komunikacja miejska^a

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Urban transport^a

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	5053	5678	5376	5364
linii autobusowych bus lines	4712	5375	5073	5045
linii tramwajowych tram lines	341	303	303	320
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	929	911	987	987
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	553	688	908	916
tramwaje trams	410	401	390	380
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	66	159	178	206
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	90105	85851	94120	94414
w tym przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	59509	71065	89797	90647
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	59921	60201	59729	61138
w tym przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	12820	33774	37187	43095
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	389,7	396,9	455,2	244,3
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	117,0	117,8	133,7	71,5

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern public transport enterprises and companies employing more than 9 persons.

Długość sieci kolejowej wyniosła 1,1 tys. km i była o 2 km (o 0,2%) mniejsza niż w roku poprzednim. Stanowiła ona 5,6% łącznej długości sieci kolejowej w kraju (podobnie jak w 2019 r.). W ogólnej długości linii kolejowych eksploatowanych linie zelektryfikowane stanowiły 84,6% (przed rokiem – 84,2%). W 2020 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 7,1 km linii kolejowych eksploatowanych (podobnie jak w 2019 r.). W kraju wskaźnik ten wyniósł 6,2 km.

Dane o ruchu pasażerów w portach lotniczych obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

W 2020 r. Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice prowadził regularną komunikację lotniczą na 163 trasach (158 zagranicznych i 5 krajowych). W porównaniu z 2019 r. liczba obsługiwanych tras wzrosła o 13. Liczba państw, z którymi utrzymywana była regularna komunikacja lotnicza wyniosła 32 (podobnie jak rok wcześniej). Liczba miast, z którymi utrzymywana była regularna komunikacja lotnicza wyniosła 104, tj. o 2 miasta więcej w skali roku.

Ruch samolotów w porcie lotniczym w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 59,1%. Spadek ruchu międzynarodowego wyniósł 60,9%, a ruchu krajowego – 45,7%. Loty samolotami polskimi w liczbie 4,2 tys. stanowiły 16,8% ogólnej liczby zrealizowanych lotów (w 2019 r. – 13,0%). W 2020 r. odnotowano 12,4 tys. startów (o 59,0% mniej niż przed rokiem), w tym 84,4% dotyczyło ruchu międzynarodowego, a 15,6% ruchu krajowego. Liczba lądowań zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 59,2% i wyniosła 12,4 tys., w tym 84,3% dotyczyło lądowań w ramach ruchu międzynarodowego, a 15,7% ruchu krajowego.

Tablica 44. Ruch pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice
Table 44. Passenger traffic at the John Paul II International Airport Kraków-Balice

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	94605	170572	256648	84911
zagranicznych foreign	1319632	1926220	3934500	1184262
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	1213072	1863829	3894391	1171776
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	99962	175013	268954	87861
zagranicznych foreign	1329331	1941996	3942765	1231935
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	1225942	1878598	3901510	1219852

a W handlowych usługach lotniczych (przewozach lotniczych).

Źródło: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.

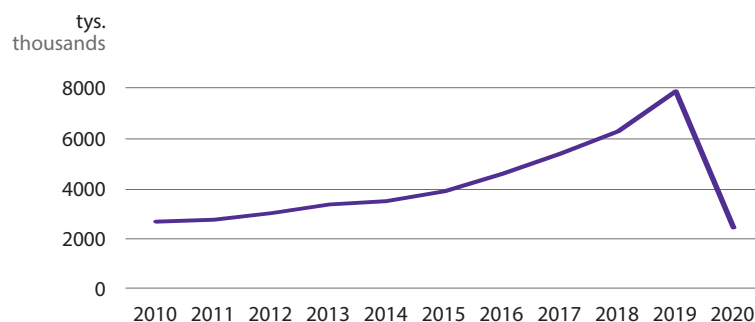
a In commercial air services (air transportation).

Source: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

W 2020 r. Międzynarodowy Port Lotniczy im. Jana Pawła II Kraków-Balice obsłużył (bez tranzytu) 2,6 mln pasażerów, tj. o 69,2% mniej niż w roku poprzednim. Ruch pasażerów w porcie Kraków-Balice stanowił 17,8% całkowitego ruchu lotniczego w Polsce (w 2019 r. – 17,2%). W komunikacji międzynarodowej przewieziono 2,4 mln pasażerów, tj. o 69,3% mniej niż w roku poprzednim. W komunikacji krajowej obsłużonych zostało 172,8 tys. pasażerów, tj. o 67,1% mniej niż rok wcześniej. Z transportu lotniczego rozkładowego (regularnego) skorzystało 2,4 mln pasażerów (o 69,3% mniej niż w 2019 r.) i stanowili oni 92,4% ogólnej liczby podróżujących (przed rokiem – 92,8%).

Wykres 69. Ruch międzynarodowy pasażerów w Międzynarodowym Porcie Lotniczym im. Jana Pawła II Kraków-Balice (przyloty i odloty)

Chart 69. International passenger traffic at the John Paul II International Airport Kraków-Balice (arrivals and departures)

Źródło: dane Międzynarodowego Portu Lotniczego im. Jana Pawła II Kraków-Balice Sp. z o.o.
Source: data of the John Paul II International Airport Kraków-Balice Ltd.

Energia Energy

W 2020 r. odnotowano wzrost mocy zainstalowanej i osiągalnej elektrowni oraz spadek produkcji energii elektrycznej. Zwiększyła się także liczba odbiorców oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych.

W 2020 r. w województwie łączna moc zainstalowana elektrowni wyniosła 2250,0 MW, tj. o 12,6% więcej niż w 2019 r. i stanowiła 4,3% łącznej mocy zainstalowanej w kraju (4,2% przed rokiem). Głównymi producentami energii elektrycznej są elektrownie zawodowe. Moc zainstalowana tych elektrowni wyniosła 1668,9 MW, czyli 74,2% ogólnej ilości mocy zainstalowanej elektrowni w województwie (przed rokiem – 81,8%).

Łączna moc osiągalna elektrowni wyniosła 2184,3 MW i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 10,4%. Łączna moc osiągalna zainstalowanych urządzeń prądotwórczych w województwie stanowiła 4,4% ogólnej mocy osiągalnej w kraju (4,3% w 2019 r.). Największą mocą osiągalną charakteryzowały się elektrownie zawodowe – 1609,6 MW, co stanowiło 73,7% łącznej mocy osiągalnej w województwie (przed rokiem – 81,8%).

Wykres 70. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
 Chart 70. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2020 r. produkcja energii elektrycznej wyniosła 4790,4 GWh, tj. o 6,9% mniej niż w roku poprzednim. Energia elektryczna wyprodukowana w województwie stanowiła 3,0% ogólnej produkcji w kraju (wobec 3,1% w 2019 r.). Udział odnawialnych nośników energii w ogólnej produkcji energii elektrycznej wyniósł 14,6% (w kraju – 17,9%), wobec 10,6% w roku poprzednim (w kraju – 15,5%).

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
 Table 45. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	1199,4	1249,5	1364,2	1380,7
miasta urban areas	681,4	715,2	795,0	807,0
wieś rural areas	518,0	534,3	569,2	573,7
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
W GWh In GWh	2775,0	2652,3	2858,0	2938,1
miasta urban areas	1506,0	1381,4	1464,2	1503,7
wieś rural areas	1269,0	1270,9	1393,9	1434,4
W kWh na 1 odbiorcę^a In kWh per consumer ^a	2313,6	2122,7	2095,1	2128,0
miasta urban areas	2210,2	1931,7	1841,8	1863,3
wieś rural areas	2449,6	2378,4	2448,8	2500,4

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.
 Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

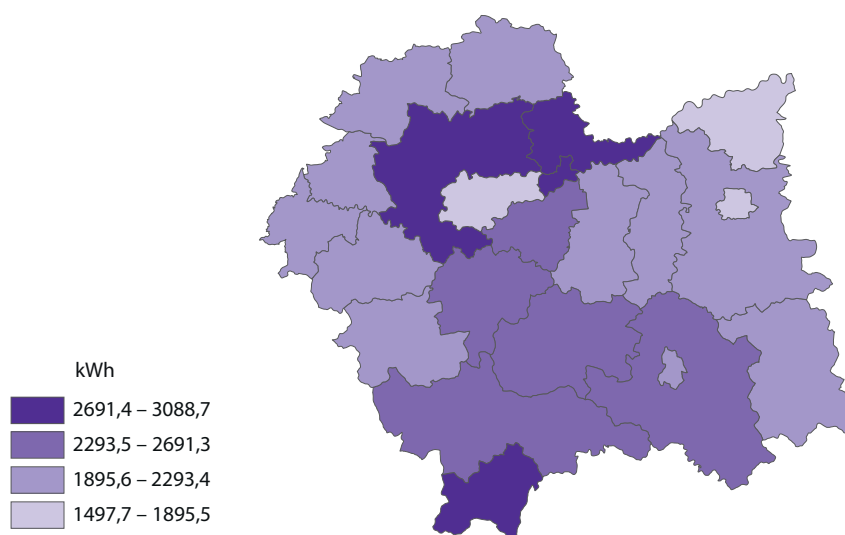
^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.
 Source: data of the Ministry of Climate and Environment.

W 2020 r. w województwie małopolskim odnotowano 1380,7 tys. odbiorców energii elektrycznej na niskim napięciu, co oznacza wzrost o 1,2% w odniesieniu do poprzedniego roku. Odbiorcy energii elektrycznej w miastach stanowili 58,4% ogólnej liczby z niej korzystających (wobec 58,3% w 2019 r.).

Zużycie energii elektrycznej wyniosło 2938,1 GWh (o 2,8% więcej niż przed rokiem) i stanowiło 9,3% wielkości krajowej (analogicznie jak w 2019 r.). W miastach zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych było większe niż na wsi i stanowiło 51,2% ogólnego zużycia w województwie (podobnie jak przed rokiem).

Wskaźnik zużycia energii elektrycznej na 1 odbiorcę w województwie wyniósł 2128,0 kWh (w kraju – 1996,0 kWh), natomiast w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego – 860,6 kWh (w kraju – 822,2 kWh). W analizowanym okresie mieszkańcy miast województwa zużywali średnio w ciągu roku więcej energii niż mieszkańcy wsi (w miastach – 914,4 kWh, na wsi – 810,6 kWh). W kraju wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 804,3 kWh i 849,1 kWh.

Mapa 48. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 odbiorcę według powiatów w 2020 r.
Map 48. Consumption of electricity in households per consumer by powiats in 2020

Rozdział 7

Chapter 7

Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Finances of local government units

W 2020 r. w ujęciu rocznym zwiększyły się dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego wszystkich kategorii. W ich strukturze według rodzajów odnotowano niewielkie zmiany, wzrost udziału dotacji spowodował obniżenie udziału dochodów własnych i subwencji. Wolniej niż dochody rosły wydatki ogółem, które także były wyższe w budżetach jednostek samorządowych wszystkich kategorii. W strukturze wydatków ogółem według rodzajów zwiększył się udział wydatków bieżących, które przeznaczono głównie na finansowanie wynagrodzeń i ich pochodnych oraz zakup materiałów i usług. Zagregowany wynik finansowy przyjął wartość dodatnią, wobec ujemnej w 2019 r.

7.1. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego wszystkich kategorii były większe niż w roku poprzednim, a tempo ich wzrostu było szybsze niż w 2019 r. Odnotowano niewielkie zmiany w strukturze dochodów ogółem według rodzajów. Wzrost udziału dotacji spowodował równoczesny spadek udziału dochodów własnych oraz subwencji.

W 2020 r. dochody ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego wyniosły łącznie 26724 mln zł, tj. o 12,3% więcej niż rok wcześniej. Wzrost dochodów wystąpił w budżetach jednostek wszystkich kategorii, a największy odnotowano w budżecie województwa – o 44,4%. Dochody budżetów powiatów zwiększyły się o 14,4%, gmin o 12,7%, a miast na prawach powiatu o 4,6%.

Największy udział w dochodach ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego miały, podobnie jak w latach poprzednich, gminy. W 2020 r. po raz piąty z kolei udział dochodów budżetów gmin w dochodach ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego przekroczył 50% (52,9%). Udział dochodów budżetów miast na prawach powiatu wyniósł 28,8%, powiatów 10,7%, a województwa 7,7%.

W strukturze dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów wystąpiły niewielkie zmiany względem roku poprzedniego. Zwiększył się udział dotacji z 29,7% do 32,1%, natomiast obniżeniu uległ udział dochodów własnych z 46,5% do 45,3% oraz subwencji z 23,8% do 22,6%.

Dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa małopolskiego wyniosły 7828 zł (o 837 zł więcej niż w 2019 r.), w tym w gminach 5788 zł (o 646 zł więcej), w miastach na prawach powiatu 7904 zł (o 303 zł więcej), w powiatach 1172 zł (o 146 zł więcej), a w budżecie województwa 599 zł (o 83 zł więcej).

Dochody własne ogółem jednostek samorządowych województwa wyniosły 12100 mln zł i były o 9,4% wyższe niż rok wcześniej. Na dochody własne składały się głównie wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (47,1%), z podatku od nieruchomości (14,5%) oraz z dochodów z majątku (4,0%).

Na 1 mieszkańca województwa małopolskiego z dochodów własnych ogółem jednostek samorządowych przypadało 3544 zł (o 296 zł więcej niż w 2019 r.). Wzrost wystąpił w gminach, gdzie była to kwota 2332 zł (o 373 zł więcej) i w powiatach 481 zł (o 62 zł więcej). Spadek odnotowano w miastach na prawach powiatu 4569 zł (o 43 zł mniej) i w budżecie województwa 231 zł (o 5 zł mniej).

Tablica 46. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 46. Revenue of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4153	4826	6991	7828	45,3
Gminy ^a Gminas ^a	2780	3297	5141	5788	40,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4430	5415	7602	7904	57,8
Powiaty Powiats	808	824	1025	1172	41,0
Województwo Voivodship	323	337	416	599	38,5

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

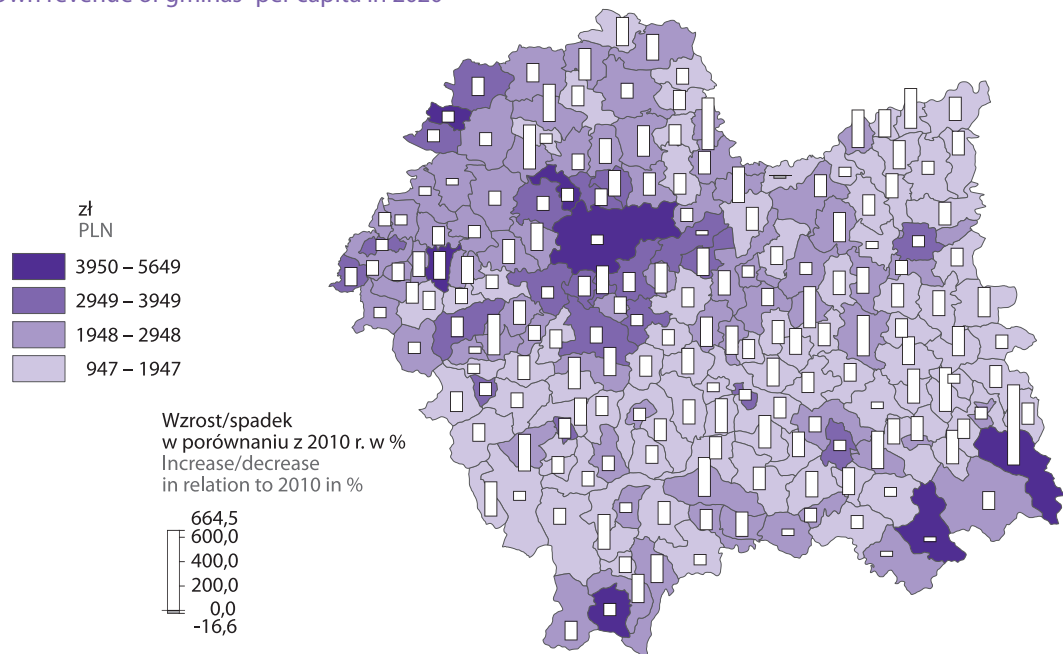
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

Istotnym elementem dochodów budżetów jednostek samorządu terytorialnego są dotacje. W 2020 r. kwota dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego wyniosła 8580 mln zł, tym samym zwiększyła się w ujęciu rocznym o 21,3%. W strukturze dotacji przeważały dotacje celowe, których wartość wynosząca 6495 mln zł, stanowiła 75,7% ogółu dotacji. Pozostałe środki stanowiły dotacje przyznane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, czyli §§ 200, 620 (dotacje celowe w ramach Perspektywy Finansowej UE 2007–2013) oraz dotacje §§ 205, 625 (dotacje i płatności przekazywane na realizację projektów i programów realizowanych w ramach Perspektywy Finansowej UE 2014–2020) w łącznej kwocie 2085 mln zł, tj. 24,3%.

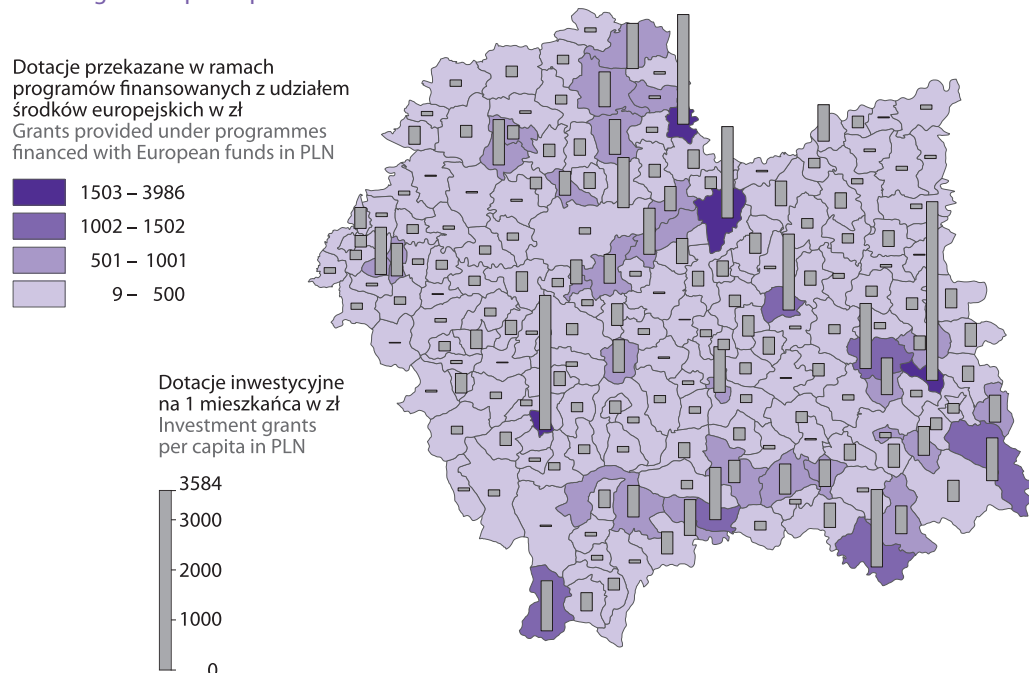
Z tytułu dotacji do budżetów gmin przekazano 5129 mln zł (59,8%), do miast na prawach powiatu – 1772 mln zł (20,6%), do województwa – 1111 mln zł (12,9%), a do powiatów – 568 mln zł (6,6%).

Dotacje inwestycyjne, mające istotny wpływ na rozwój regionu, osiągnęły wartość 1480 mln zł, co stanowiło 17,2% kwoty dotacji ogółem. Udział ten zmniejszył się o 0,8 p. proc. względem roku poprzedniego. Dotacje inwestycyjne miały istotny udział w finansowaniu wydatków inwestycyjnych. W 2020 r. dotacje inwestycyjne pokrywały 35,2% ogólnej kwoty wydatków inwestycyjnych, tj. o 3,2 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. Udział dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych w budżetach jednostek poszczególnych kategorii kształtował się od 16,0% w przypadku powiatów, poprzez 32,4% w miastach na prawach powiatu, 33,4% w gminach, aż do 66,6% w województwie.

Mapa 49. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2020 r.Map 49. Own revenue of gminas^a per capita in 2020

a Łącznie z miastami na prawach powiatu. Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Including cities with powiat status. Own revenue of cities with powiat status includes funds received within the gmina and powiat parts.

Mapa 50. Dotacje^a dla budżetów gmin^b na 1 mieszkańca w 2020 r.^cMap 50. Grants^a for gminas^b per capita in 2020^c

a Dotacje z paragrafów 200 i 620 oraz 205 i 625 według klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych. b Łącznie z miastami na prawach powiatu. Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. c Więcej informacji o zagadnieniach związanych z dotacjami na realizację projektów europejskich w podrozdziale 7.4.

a Grants from paragraphs 200 and 620 as well as 205 and 625 according to the classification of budget revenue and expenditure. b Including cities with powiat status. Grants for cities with powiat status include funds received within the gmina and powiat parts. c More information on issues related to grants for the implementation of European projects in subchapter 7.4.

7.2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego były większe niż rok wcześniej. Wzrost wydatków odnotowano w budżetach jednostek samorządowych wszystkich kategorii. W relacji do roku poprzedniego zwiększył się udział wydatków bieżących, natomiast obniżył się udział wydatków majątkowych.

W 2020 r. wydatki ogółem budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego osiągnęły wartość 26419 mln zł, co oznacza wzrost o 9,8% w ujęciu rocznym. Wzrost wydatków miał miejsce w budżetach jednostek samorządowych wszystkich kategorii.

Największy udział w strukturze wydatków miały gminy – 51,6% oraz miasta na prawach powiatu – 30,9%. Udział powiatów w strukturze wydatków wyniósł 9,9%, a udział województwa – 7,6%.

W strukturze wydatków według rodzajów odnotowano w skali roku wzrost udziału wydatków bieżących (z 83,0% do 83,8%), przy spadku udziału wydatków majątkowych (z 17,0% do 16,2%).

Wydatki bieżące w kwocie 22128 mln zł przeznaczone były głównie na wynagrodzenia i ich pochodne (37,4%), a także na zakup materiałów i usług (20,9%), natomiast wydatki majątkowe wynoszące 4291 mln zł niemal w całości zostały przeznaczone na inwestycje (98,1%).

Na 1 mieszkańca województwa w 2020 r. z wydatków ogółem jednostek samorządu terytorialnego przypadało 7739 zł, tj. o 669 zł więcej niż w 2019 r. Wydatki wyższe niż w roku poprzednim odnotowano: w gminach – 5583 zł (o 397 zł), w miastach na prawach powiatu – 8392 zł (o 430 zł), w powiatach – 1071 zł (o 89 zł) i w budżecie województwa – 589 zł (o 197 zł).

Z kolei z wydatków inwestycyjnych jednostek samorządowych w województwie na 1 mieszkańca przypadały 1233 zł, przy czym w gminach było to 868 zł, w miastach na prawach powiatu – 967 zł, w powiatach – 172 zł, a w województwie – 214 zł.

Tablica 47. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

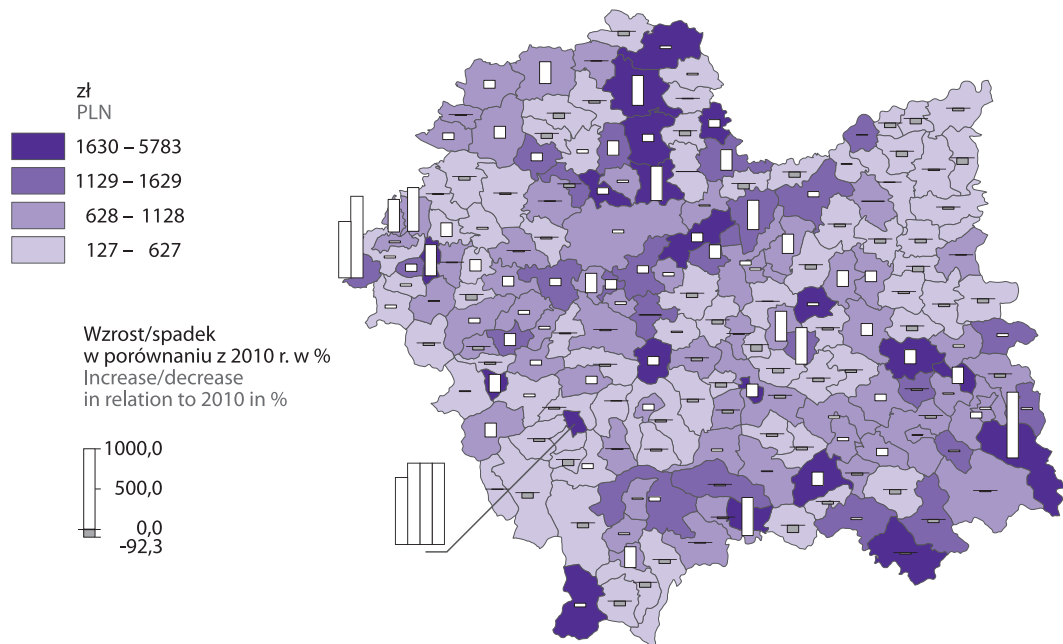
Table 47. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure
Ogółem Total	4407	4836	7070	7739	15,9
Gminy ^a Gminas ^a	3010	3277	5186	5583	15,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4493	5519	7961	8392	11,5
Powiaty Powiats	857	829	982	1071	16,1
Województwo Voivodship	360	329	392	589	36,3

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 51. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2020 r.

Map 51. Investment expenditure of gminas^a per capita in 2020

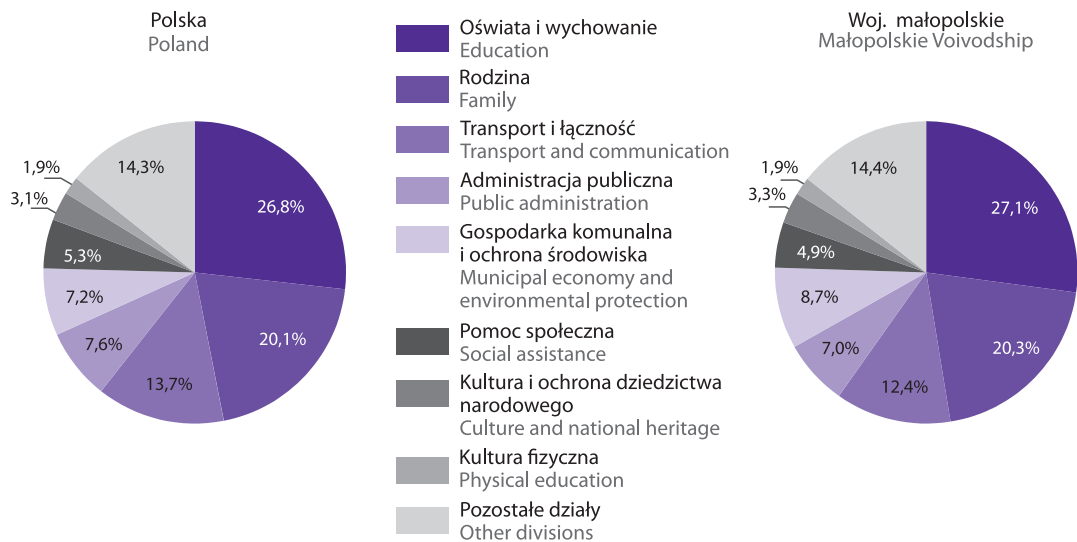

a łącznie z miastami na prawach powiatu.
a Including cities with powiat status.

Podobnie jak w latach poprzednich, nie zmieniły się główne kierunki rozdysponowania środków budżetowych według działów i rozdziałów klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych Ministerstwa Finansów. W 2020 r. niemal 60% łącznych wydatków jednostek samorządowych w województwie małopolskim przeznaczono na działy Oświata i wychowanie, Transport i łączność oraz Rodzina.

Wykres 71. Struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2020 r.

Chart 71. Structure of budget expenditure of local government units by divisions in 2020

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2020 r. wynik finansowy jednostek samorządu terytorialnego ogółem, inaczej niż rok wcześniej, był dodatni. Nadwyżka budżetowa wyniosła 305 mln zł wobec minus 269 mln zł w 2019 r.

Zagregowany wynik finansowy budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa małopolskiego w 2020 r. znacznie różnił się od wyniku uzyskanego rok wcześniej. Miasta na prawach powiatu wykazały deficyt budżetowy, a w gminach, powiatach i województwie wystąpiła nadwyżka budżetowa.

Wynik finansowy budżetów miast na prawach powiatu wyniósł minus 474 mln zł, natomiast gmin, powiatów i województwa był dodatni i wyniósł odpowiednio: 499, 245 i 35 mln zł. Łączny wynik finansowy wyniósł 305 mln zł wobec minus 269 mln zł w roku poprzednim.

Zagregowany wynik finansowy budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca wyniósł 89 zł wobec minus 79 zł w 2019 r.

Nadwyżkę budżetową w kwocie 922 mln zł odnotowano łącznie w budżetach 166 jednostek (w 147 gminach, w jednym mieście na prawach powiatu, w 17 powiatach oraz w budżecie województwa), podczas gdy deficyt budżetowy w wysokości minus 617 mln zł wystąpił w 36 jednostkach (w 32 gminach, w 2 miastach na prawach powiatu i w 2 powiatach).

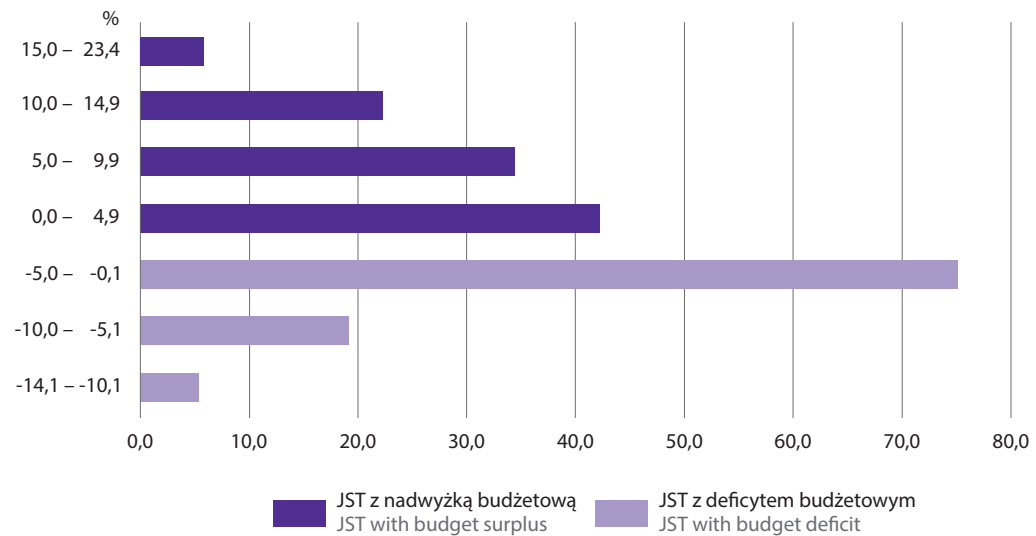
Tablica 48. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2010	2015	2019	2020
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	-846	-33	-269	305
Gminy ^a Gminas ^a	-547	48	-110	499
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-61	-100	-348	-474
Powiaty Powiats	-116	-11	105	245
Województwo Voivodship	-122	29	84	35

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wykres 72. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2020 r.

Chart 72. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2020

Jednostki samorządowe województwa małopolskiego w 2020 r. posiadały zobowiązania wynoszące 8527 mln zł, tj. o 10,2% większe niż rok wcześniej. Zobowiązania wystąpiły w 199 spośród 202 jednostek samorządowych wszystkich kategorii.

Na gminy przypadało 3488 mln zł z ogólnej kwoty zobowiązań (o 7,9% więcej niż w 2019 r.), na miasta na prawach powiatu – 3993 mln zł (wzrost o 12,0%), na powiaty – 560 mln zł (spadek o 1,6%), a na województwo – 486 mln zł (wzrost o 30,6%).

Tablica 49. Zadłużenie budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 49. Debt of local government units in 2020

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2019=100
Ogółem Total	8527	2500	31,9	110,2
Gminy ^a Gminas ^a	3488	1430	24,7	107,9
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3993	4112	51,9	112,0
Powiaty Powiats	560	229	19,6	98,4
Województwo Voivodship	486	142	23,7	130,6

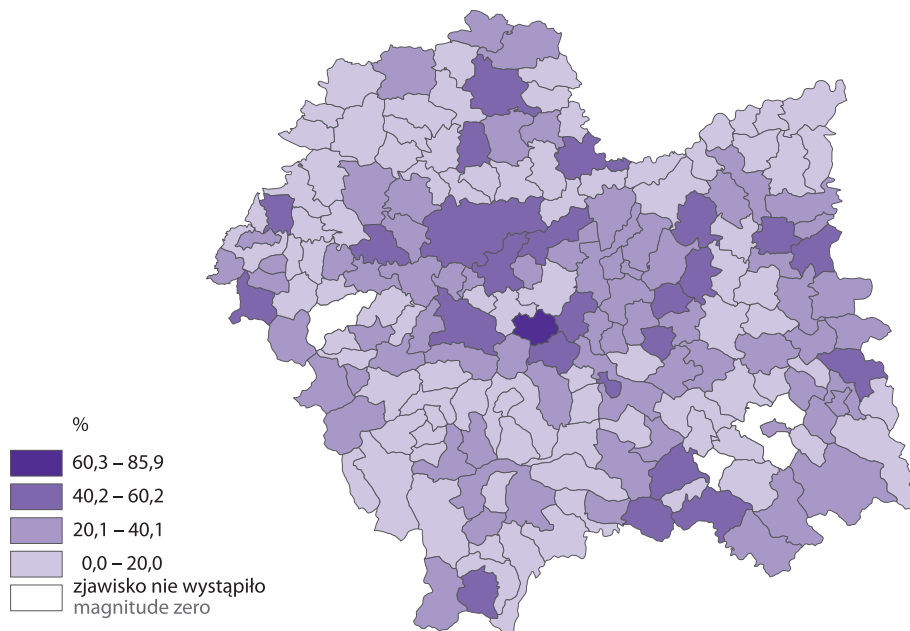
^a Bez miast na prawach powiatu.
^a Excluding cities with powiat status.

Mapa 52. Zadłużenie budżetów gmin^a w % dochodów ogółem w 2020 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 52. Debt of gminas^a in % of total revenue in 2020

As of 31 December

^a Łącznie z miastami na prawach powiatu.
^a Including cities with powiat status.

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich**7.4. Projects co-financed by the European funds**

Udział dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa małopolskiego do końca 2021 r. był niższy niż przeciętnie w kraju. Najwięcej środków było przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

Projekty europejskie realizowane przez jednostki podsektora instytucji samorządowych obejmują część wykorzystywanych w Polsce środków publicznych pochodzących z bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Innymi beneficjentami funduszy europejskich są jednostki podsektora instytucji rządowych, a także sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych, do środków europejskich zaliczamy zarówno fundusze pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, jak i środki pozaunijne, których źródłem są: Norweski Mechanizm Finansowy, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Sposób wykorzystania głównej części funduszy napływających do Polski z budżetu UE został określony w Umowie Partnerstwa na lata 2014–2020. W okresie wcześniejszym podstawą były Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007–2013, a środki przewidziane na ten okres programowania były wykorzystywane w niewielkiej skali także po 2015 r. Większa część rozdzielonych w Umowie Partnerstwa funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz Funduszu Spójności przypada na krajowe programy operacyjne (56,3%), niemające przypisania do konkretnych regionów, natomiast mniejsza ich część została programowo rozdzielona na określone obszary kraju. Dotyczy to 16 regionalnych programów operacyjnych (RPO; 40,7%) oraz PO Polska Wschodnia (2,6%). W okresach programowania 2007–2013 oraz 2014–2020 dodatkowe niewielkie środki były kierowane do obszarów przygranicznych w ramach celu Europejska Współpraca Terytorialna. Poza polityką spójności i Umową Partnerstwa 2014–2020 znajdują się środki przyznane Polsce przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. Dysponentami tych funduszy są ministrowie właściwi dla rolnictwa i gospodarki morskiej.

Całkowita wartość realizowanych przez samorzady projektów europejskich obejmuje publiczne środki europejskie uzyskiwane w formie dotacji oraz wkład własny pochodzący z dochodów własnych samorządów lub z kredytów i pożyczek. Dotacje celowe pozyskane z UE w ramach perspektywy finansowej 2014–2020 są wykazywane przez samorzady w §205 klasyfikacji budżetowej (zadania bieżące) oraz §625 (zadania inwestycyjne). Pozostałe otrzymane dotacje europejskie zalicza się do analogicznych §200 i §620.

Poniżej przedstawione zostaną wartości całkowite (w mln zł) umów/decyzji o dofinansowanie, w tym ze środków UE projektów realizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa, m.in. według takich programów jak: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalny Program Operacyjny. Wartość całkowita zaprezentowana zostanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz w odniesieniu do wartości całkowitej dofinansowania w Polsce.

Do końca grudnia 2021 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych na terenie województwa małopolskiego w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 wyniosła 41,2 mld zł, co stanowiło 7,5% wartości całkowitej w Polsce (nie wliczając środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna).

Ponad połowa omawianej kwoty (60,7%, 25,0 mld zł) pochodziła z budżetu Unii Europejskiej. W kraju udział dofinansowania ze środków wspólnotowych był o 0,1 p. proc. wyższy i wyniósł 60,8%. Na 1 mieszkańca województwa małopolskiego przypadało przeciętnie 12090 zł, o 2436 zł mniej niż w kraju.

Tablica 50. Wartość całkowita projektów, w tym wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do końca 2021 r.^aTable 50. The total project value including the additional EU financing value of projects which are implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the voivodship to the end of 2021^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	41198	25004	12090	7,5^c
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	12425	6663	3646	5,7
Inteligentny Rozwój Smart Growth	8573	4675	2516	11,3
Polska Cyfrowa Digital Poland	495	309	145	3,3
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	1225	1071	359	4,8
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	18481	12286	5423	9,3

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. c Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For the purpose of calculating data, the number of population as of 31 December 2021 was adopted. c For Poland included financing value of Operational Programme Eastern Poland. Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

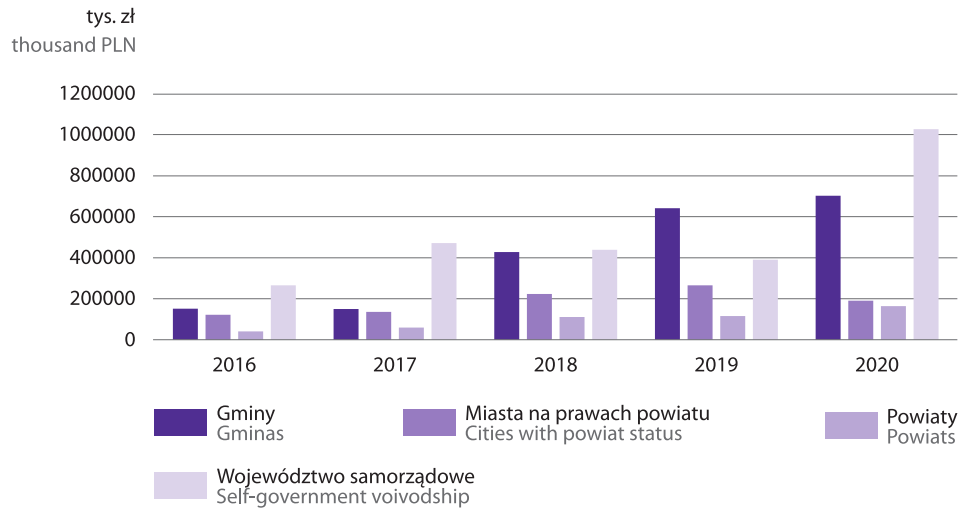
Fundusze strukturalne (tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – EFRR i Europejski Fundusz Społeczny – EFS) oraz Fundusz Spójności (FS) w różnym stopniu wspierały projekty w ramach poszczególnych programów operacyjnych. Spośród programów zrealizowanych w województwie małopolskim największą wartość miały projekty Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – 12,4 mld zł. Stanowiły one 30,2% wartości całkowitej wszystkich projektów w województwie oraz 5,7% wszystkich projektów w tym programie w Polsce. Wartość umów/decyzji w pozostałych programach operacyjnych była znacznie niższa i wyniosła: 8,6 mld zł dla PO Inteligentny Rozwój, 1,2 mld zł dla PO Wiedza Edukacja Rozwój i 0,5 mld zł dla PO Polska Cyfrowa. Ich udział w kraju zawierał się w granicach od 3,3% do 11,3%. Najwyższe dofinansowanie ze środków UE (na poziomie 87,4%) uzyskały projekty w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój. Wartość projektów zrealizowanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych Województwa Małopolskiego wyniosła 18,5 mld zł i stanowiła 9,3% wszystkich RPO w Polsce.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

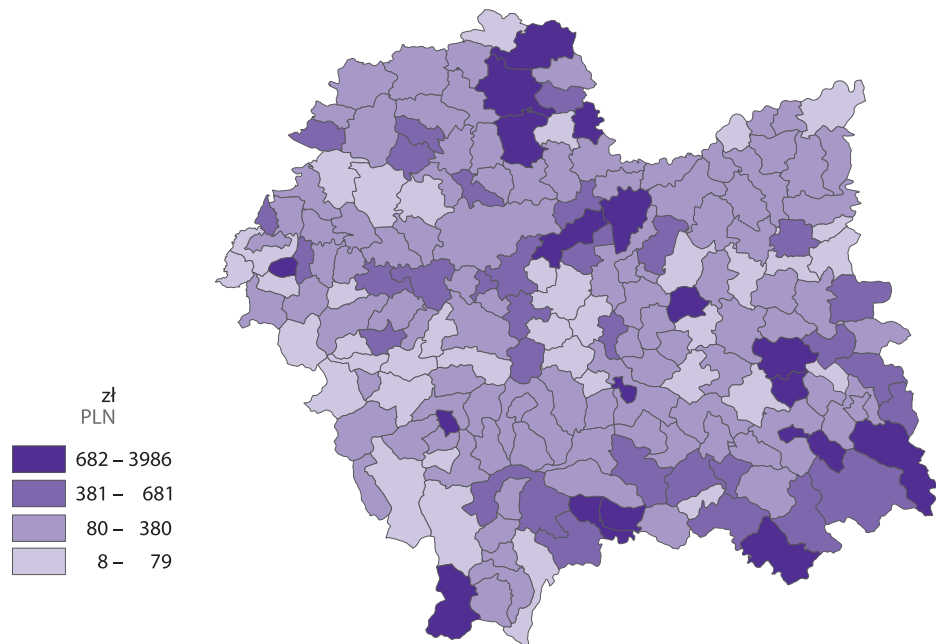
Należy podkreślić, że opisane wartości projektów to nie są wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczę Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. re-alizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Wykres 73. Wartość całkowita dotacji otrzymanych przez samorządy na realizację projektów europejskich
Chart 73. Total value of subsidies received by local governments for the implementation of European projects

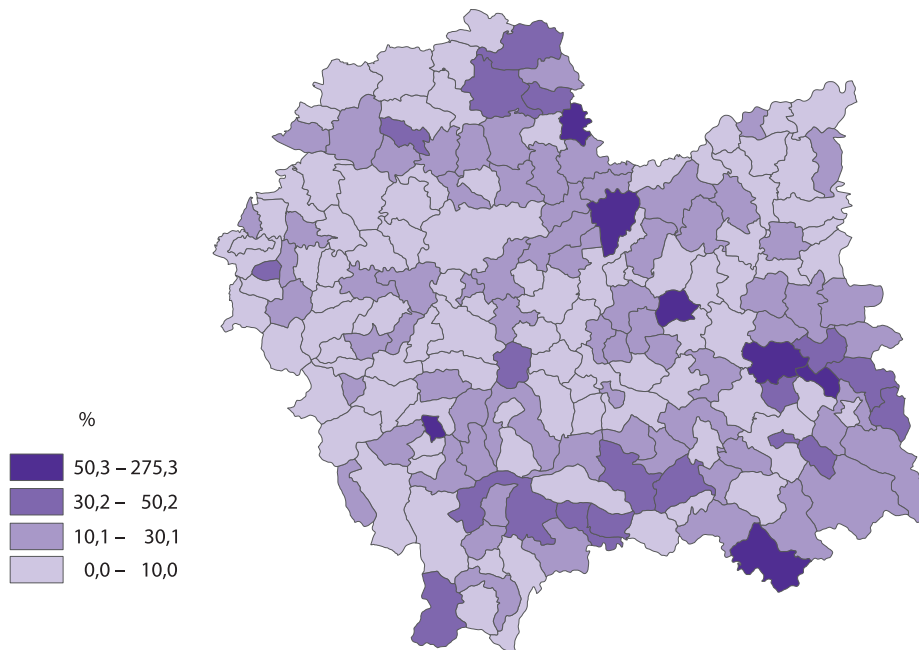

Mapa 53. Dotacje na projekty europejskie uzyskane przez gminy^a na 1 mieszkańca w 2020 r.
Map 53. Subsidies for European projects obtained by gminas^a per capita in 2020

^a Łącznie z miastami na prawach powiatu.
^a Including cities with powiat status.

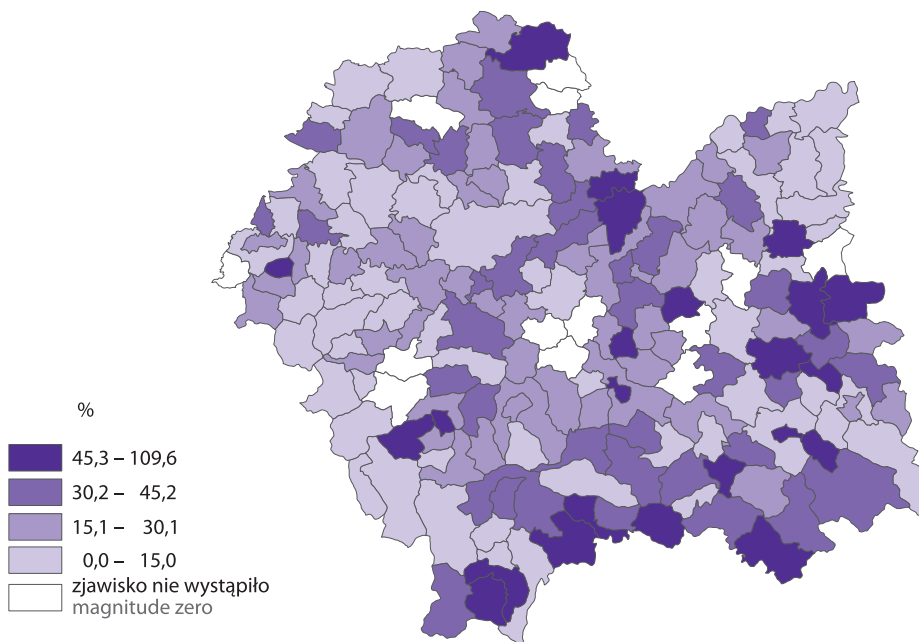
Mapa 54. Relacja wartości dotacji na projekty europejskie do dochodów własnych w gminach^a w 2020 r.
 Map 54. Ratio of the value of subsidies for European projects to own revenue of gminas^a in 2020

a Łącznie z miastami na prawach powiatu.
 a Including cities with powiat status.

Mapa 55. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych w wydatkach inwestycyjnych ogółem w gminach^a w 2020 r.
 Map 55. Share of the European investment grants in total investment expenditure of gminas^a in 2020

Map 55. Share of the European investment grants in total investment expenditure of gminas^a in 2020

a Łącznie z miastami na prawach powiatu.
 a Including cities with powiat status.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie małopolskim

Selected data on Małopolskie Voivodship

Tablica 51. Wybrane dane o województwie małopolskim

Table 51. Selected data on Małopolskie Voivodship

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	602845	795861	702249	865596	1218500	1636274
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	433401	596095	416189	482562	532261	380370
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w m ³	34,8	31,7	30,4	29,4	29,6	31,4
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	11,6	15,2	14,5	15,6	21,6	23,9
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,23	1,74	1,35	1,20	1,43	0,99
Urodzenia żywe na 1000 ludności	11,12	10,63	10,48	10,22	10,23	10,30
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	1,3	1,3	1,1	0,8	0,9	0,9 ^a
Wskaźnik starości demograficznej w %	13,6	13,8	14,1	14,5	14,9	15,3
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	675	709	722	752	831	.
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w %	49,8	50,2	49,6	49,7	50,8	51,5
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w %	54,7	55,3	55,3	55,8	55,9	55,5
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w %	9,1	9,4	10,4	10,8	9,1	7,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	72	71	85	80	63	40
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^c w zł	3113,61	3313,51	3393,36	3507,24	3661,51	3876,04
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	756,1	744,5	733,7	726,9	719,7	718,8
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1543,10	1622,90	1715,35	1812,30	1883,10	1938,81
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1107,54	1156,79	1189,84	1227,80	1260,58	1305,45
Granica ubóstwa skrajnego w %	4,8	4,8	6,2	6,0	6,6	8,4
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	7,0	6,6	6,7	6,7	6,4	6,1
Dzieci przebywające w żłobkach ^d i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	22,3	26,8	32,3	42,6	52,1	62,6
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	323	325	329	332	336	340
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	26,8	26,6	26,6	26,4	26,3	26,8
Porady lekarskie ^e udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	6,5	6,8	6,8	7,1	7,1	7,3
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	2162	1778	1782	1752	1714	1681
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	95,0	95,3	95,5	95,1	94,9	94,7

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b Przeciętne w roku. c Dane dotyczą udzielonymi pacjentem niehospitalizowanym. f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Data on internal migration for 2015 and foreign migration for 2014 were used to calculate the balance. b Annual averages. c Data concern economic entities non-hospitalized patients. f Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
752662	495877	825329	939682	857860	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN
165174	108095	149162	258453	210788	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN
32,2	33,5	34,0	33,3	33,4	.	Industrial wastewater discharged per capita in m ³
27,3	30,3	32,5	33,2	39,8	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %
1,66	1,86	1,59	1,16	-1,01	-2,18	Natural increase per 1,000 population
10,76	11,27	11,15	10,85	10,36	9,77	Live births per 1,000 population
1,1	1,2	1,6	2,0	1,2	1,4	Net migration for permanent residence per 1,000 population
15,7	16,2	16,6	17,0	17,4	17,7	Old age ratio in %
826	879	908	918	910	.	Children attending pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6
53,1	53,8	54,3	54,7	55,1	55,2	Employment rate by LFS ^b in %
56,0	56,1	56,0	56,3	56,6	57,0	Activity rate by LFS ^b in %
5,2	4,2	2,9	2,8	2,7	3,2	Unemployment rate by LFS ^b in %
20	16	13	17	23	13	Unemployed persons per a job offer
4065,97	4375,40	4696,66	5151,08	5483,28	6020,56	Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^c in PLN
719,2	719,9	739,1	744,0	746,8	744,4	Annual average number of retirees and pensioners in thousand
1975,40	2029,96	2122,42	2224,97	2280,37	2509,36	Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN
1423,46	1491,91	1627,85	1773,08	1914,74	.	Average monthly per capita available income in households in PLN
5,3	7,4	9,2	7,5	.	.	Extreme poverty rate in %
5,5	4,8	4,5	4,1	3,7	.	Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %
76,5	89,1	107,3	119,9	121,8	.	Children staying in nurseries ^d and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)
344	349	353	358	363	.	Dwelling stocks per 1,000 population (as of 31 December)
26,8	27,1	27,7	28,1	28,7	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita in m ³
7,5	7,4	7,6	7,7	6,9	.	Doctor's consultation ^e provided within the scope of out-patient health care per capita
1630	1619	1591	1652	1627	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)
94,8	94,5	94,6	94,4	93,7	91,3	Cost level indicator in non-financial enterprises ^f in %

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d łącznie z oddziałami żłobkowymi. e łącznie z poradami z izb przyjęć in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Including nursery wards. e Including consultations provided in admission rooms for

Tablica 51. Wybrane dane o województwie małopolskim (dok.)

Table 51. Selected data on Małopolskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w %	4,2	3,8	3,8	4,2	4,5	4,7
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a w mln zł (ceny bieżące)	4616,6	6536,3	7498,5	6709,0	7637,1	8442,1
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^a (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	91,4	141,6	114,7	89,6	113,8	110,5
Nakłady ^b wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	327,7	362,3	488,9	494,6	550,0	628,5
Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	108,5	109,3	109,1	101,1	99,8	104,3
Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 grudnia)	139,8	141,7	142,8	142,5	143,8	145,6
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	11,4	12,4	13,9	7,2	9,5	7,0
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %						
Ogółem	42,4	45,1	45,9	47,8	48,5	49,2
Gminy ^d	37,3	39,2	40,0	42,5	43,6	44,1
Miasta na prawach powiatu	59,1	64,0	63,8	65,5	64,5	64,7
Powiaty	28,0	28,7	31,2	30,3	31,4	32,6
Województwo	32,9	40,1	38,3	37,5	40,6	43,6
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %						
Ogółem	24,1	24,3	18,7	16,7	19,0	19,1
Gminy ^d	23,7	25,7	20,5	17,7	18,7	19,3
Miasta na prawach powiatu	17,2	14,2	12,0	14,0	15,2	14,4
Powiaty	25,9	21,1	13,5	14,7	16,6	20,5
Województwo	48,0	52,1	40,3	38,9	40,5	38,0
Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł						
Ogółem	1460	1341	1070	910	1072	1339
Gminy ^d	496	654	582	407	404	521
Miasta na prawach powiatu	344	94	76	73	216	234
Powiaty	221	194	108	133	148	265
Województwo	400	400	304	298	204	319
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł						
Ogółem	-846	-618	-163	86	-117	-33
Gminy ^d	-547	-476	-149	-18	-67	48
Miasta na prawach powiatu	-61	8	-39	89	-31	-100
Powiaty	-116	-60	27	15	-13	-11
Województwo	-112	-89	-3	1	-6	29

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Bez amortyzacji środków trwałych. c Dane dotyczą podmiotów typów dotacji inwestycyjnych.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. b Excluding depreciation of fixed assets. c Data concern types of investment grants.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
4,4	4,6	4,5	4,7	5,3	7,5	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %
7683,2	7924,1	8774,1	11191,0	11113,0	13151,4	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)
91,0	103,1	110,7	127,5	99,3	118,3	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)
946,9	873,9	1087,4	1213,8	1336,0	.	Intramural expenditures ^d on research and development per capita in PLN (current prices)
103,2	107,2	104,7	93,4	89,8	106,0	Retail sale of goods ^e (previous year=100; current prices)
147,8	154,0	153,7	156,2	155,5	.	Communal and district roads with hard surface per 100 km ² of total area (as of 31 December)
7,7	8,4	7,0	10,6	14,6	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %
						Share of own revenue in total revenue of local government units in %
46,5	46,2	47,0	46,5	45,3	.	Total
38,9	38,2	38,5	38,1	40,3	.	Gminas ^d
62,0	62,7	63,2	60,7	57,8	.	Cities with powiat status
35,6	36,8	37,5	40,8	41,0	.	Powiats
49,4	45,8	53,4	56,7	38,5	.	Voivodship
						Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %
13,1	14,4	17,8	16,6	15,9	.	Total
10,9	12,6	18,0	16,5	15,6	.	Gminas ^d
10,6	10,7	13,7	13,7	11,5	.	Cities with powiat status
14,7	17,2	19,9	18,3	16,1	.	Powiats
40,7	41,9	34,8	30,4	36,3	.	Voivodship
						Total investment grants ^e for local government units in million PLN
751	811	1148	1276	1482	.	Total
244	196	526	735	709	.	Gminas ^d
120	119	172	216	136	.	Cities with powiat status
199	115	172	143	151	.	Powiats
191	382	277	182	486	.	Voivodship
						Result of budgets of local government units in million PLN
344	29	-775	-269	305	.	Total
317	18	-438	-110	499	.	Gminas ^d
3	-52	-351	-348	-474	.	Cities with powiat status
69	19	-40	105	245	.	Powiats
-47	43	54	84	35	.	Voivodship

gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. e Suma wszystkich economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. d Excluding gminas which are also cities with powiat status. e Sum of all

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Krakowie

Selected data on Kraków

Tablica 52. Wybrane dane o Krakowie

Table 52. Selected data on Kraków

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (tony/rok):						
gazowych	4246093	4787954	5036071	4733733	4575427	4686130
pyłowych	1855	1933	1938	1688	1315	985
Odpady wytworzone ^a (w tys. t)	1034,7	1259,3	1364,2	1311,9	1338,0	1330,9
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca (w kg)	353,1	318,8	286,5	269,5	253,5	248,8
Ludność ^b	757740	759137	758334	758992	761873	761069
Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,0	0,6	0,0	0,3	0,6	0,5
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	0,6	1,3	1,0	1,3	2,0	.
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b	534	545	561	578	593	613
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych ^b (w %)	7,8	7,5	8,1	10,0	13,5	15,7
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (w %)	4,7	4,8	5,8	5,8	5,1	4,4
Udział długotrwale bezrobotnych ^b (w %)	33,7	39,0	39,8	48,3	53,3	54,8
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b	19	18	23	38	33	17
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b	2,31	2,28	2,23	2,19	2,15	2,11
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	858	837	858	862	965	.
Liczba ludności na 1 przychodnię ^b	1640	1393	1371	1332	1300	1214
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca	9,6	10,0	10,3	10,8	10,9	11,2
Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	3,2	3,2	3,6	3,4	3,3	3,2
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych ^b na 1000 dzieci w wieku do lat 3	71	81	105	140	175	204
Podmioty gospodarki narodowej ^{bd} na 1000 ludności	153	153	160	164	166	171
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^{bd} na 1000 ludności	105	103	106	108	107	108
Spółki handlowe ^{bd} na 1000 ludności	19	21	23	25	28	31
Wskaźnik rentowności obrotu netto ^e (w %)	3,2	3,0	2,7	3,6	3,1	3,3
Nakłady inwestycyjne ^e na 1 mieszkańca (ceny bieżące, w zł)	3940,94	5168,15	6087,07	5435,51	5754,55	5879,79
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	6,2	6,4	9,0	9,2	9,7	8,5
Dochody własne gmin na 1 mieszkańca (w zł)	2830,77	3011,83	3121,82	3448,56	3653,08	3780,79
Wydatki majątkowe gmin na 1 mieszkańca (w zł)	739,96	655,75	600,50	612,75	975,29	815,99

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. d Dane dotyczą a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Excluding persons conducting private farms in agriculture. d Data concern economic entities in which

2016	2017	2018	2019	2020	2021	Specification
						Emission of air pollutants from plants especially noxious to air purity (tonnes/year):
4441006	5087968	4842749	3913849	2392576	.	gases
745	796	808	591	234	.	particulates
1329,3	1478,3	1821,4	1442,6	600,9	.	Waste generated ^a (in thousand tonnes)
326,1	283,3	291,2	284,3	247,1	.	Mixed municipal waste collected per capita (in kg)
765320	767348	771069	779115	779966	782137	Population ^b
2,2	2,0	2,0	2,0	-0,1	-1,0	Natural increase per 1,000 population
2,4	2,6	6,1	9,0	3,2	4,1	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population
635	658	678	692	706	714	Non-working age population per 1,000 persons of working age ^b
21,3	23,3	26,2	27,3	26,7	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's clubs ^b (in %)
3,5	2,7	2,3	2,0	3,1	2,9	Registered unemployment rate ^b (in %)
56,3	52,7	50,7	46,4	39,5	59,0	Share of long-term unemployed persons ^b (in %)
9	7	4	6	12	6	Unemployed persons per job offer ^b
2,07	2,02	1,98	1,94	1,89	.	Number of persons per dwelling in dwelling stocks ^b
930	1001	1021	1010	985	.	Children attending pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6
1163	1157	1108	1136	1097	.	Population per out-patient department ^b
11,6	11,8	12,0	12,1	11,1	.	Medical consultations provided in out-patient health care per capita
3,4	2,8	2,7	2,5	2,3	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %
230	257	308	327	361	.	Places in nurseries and children's clubs ^b per 1,000 children up to the age of 3
176	181	182	189	196	205	Entities of the national economy ^{bd} per 1,000 population
108	110	114	118	123	128	Natural persons conducting economic activity ^{bd} per 1,000 population
35	38	36	38	40	43	Commercial companies ^{bd} per 1,000 population
3,3	3,7	4,2	4,1	4,5	6,2	Net turnover profitability indicator ^e (in %)
5604,38	5550,17	5996,15	5559,23	5207,01	7078,61	Investment outlays ^e per capita (current prices, in PLN)
12,3	14,4	12,5	16,8	13,0	12,9	Dwellings completed per 1,000 population
4011,03	4319,22	4679,43	4947,30	4877,14	.	Own revenues of gminas per capita (in PLN)
798,29	819,68	1031,12	1160,96	1075,30	.	Property expenditures of gminas per capita (in PLN)

podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
the number of employed persons exceeds 49 persons.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Tablica 53. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Table 53. Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie	Kraków	Nowy Sącz	Tarnów	Specification
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2020 r. (tony/rok):				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2020 (tonnes/year):
gazowych	2392576	73909	1032025	gases
pyłowych	234	37	237	particulates
Odpady wytworzone ^a w 2020 r. (w tys. t)	600,9	19,9	80,4	Waste generated ^a in 2020 (in thousand tonnes)
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2020 r. (w kg)	247,1	245,5	266,7	Mixed municipal waste collected per capita in 2020 (in kg)
Ludność ^b w 2021 r.	782137	83116	105922	Population ^b in 2021
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2021 r.	-1,0	-2,3	-7,7	Natural increase per 1,000 population in 2021
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2021 r.	4,1	-3,9	-6,7	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2021
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym ^b w 2021 r.	714	706	733	Non-working age population per 1,000 persons of working age ^b in 2021
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2020/21	985	1066	1076	Children attending pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6 in 2020/21 school year
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b w 2021 r. (w %)	2,9	3,0	4,2	Registered unemployment rate ^b in 2021 (in %)
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ^b w 2021 r. (w %)	59,0	45,2	59,3	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons ^b in 2021 (in %)
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy ^b w 2021 r.	6	40	8	Unemployed persons per job offer ^b in 2021
Liczba osób na 1 przychodnię ^b w 2020 r.	1097	1161	1433	Population per 1 out-patient departments ^b in 2020
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2020 r.	11,1	10,3	11,9	Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2020
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2020 r. (w %)	2,3	3,9	3,9	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2020 (in %)
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^c i klubach dziecięcych ^b w 2020 r. (w %)	26,7	15,2	19,2	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^c and children's clubs ^b in 2020 (in %)
Miejsca w żłobkach ^c i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 ^b w 2020 r.	361	263	208	Places in nurseries ^c and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 ^b in 2020
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych ^b w 2020 r.	1,9	2,7	2,4	Number of persons per dwelling in dwelling stocks ^b in 2020
Podmioty gospodarki narodowej ^b na 1000 ludności w 2021 r.	205	130	119	Entities of the national economy ^b per 1,000 population in 2021
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą ^b na 1000 ludności w 2021 r.	128	92	84	Natural persons conducting economic activity ^b per 1,000 population in 2021
Spółki handlowe ^b na 1000 ludności w 2021 r.	43	14	14	Commercial companies ^b per 1,000 population in 2021
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^d na 1 mieszkańca w 2020 r. (w zł)	5347	5781	4238	Investment outlays in enterprises (current prices) ^d per capita in 2020 (in PLN)
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2021 r.	12,9	4,6	2,6	Dwellings completed per 1,000 population in 2021
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2020 r. (w zł)	4877	3320	3310	Own revenue of the city budget per capita in 2020 in PLN
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2020 r. (w zł)	1075	953	616	Property expenditure of the city budget per capita in 2020 (in PLN)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Stan w dniu 31 grudnia. c Łącznie z oddziałami żłobkowymi i żłobkami przyzakładowymi. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Excluding municipal waste. b As of 31 December. c Including nursery wards and workplace nurseries. d Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.